

Debocha

Fasohat devonining g'azal saroylari tab maxzaanidin sho'ridahol oshiqqlar xirmanini joniga o't solg'udek bir otashin lal nazm silkiga torta olmag'aylar, agar so'z debochasin ul soni javohiri hamdi bila murassa qilmag'aylarkim, ishq ahlin olmosi lison sharafi va gavhari bayon lutfi bila soyir insonning durratul-toji qildi.

Subhonallohu huval-aliiyul-mutaol,
Kim ayladi ishq bahrini molomol.
Insonni chu anda soldi g'avvos misol,
Ham gavhari hol berdi, ham durri maqol.

Va balog'at bo'stonining chamanoroylari xayol gulshanidin sohibjamol mashuqlar gulbuni husnig'a ziynat bergudek bir otashin gul vazn guldastasig'a bog'lay olmag'aylar, agar kalom fihrastin ul qodir zavohiri shukri bila mulamma qilmag'aylarkim, husn xaylin gulbargi uzor bog'i va nargisi bemor charog'i bila koffayi xaloyiq qurratul-ayni etti.

Alhamdu limujidil-hadoyo va niam,
Kim kesti vujud bog'idin xori adam.
Ul bog'da har gul o'tikim, chekti alam,
Jon evini yorutti, nazar shaminn ham.

Bu hamdi mazkur va sanoyi masturg'a ko'ngul moyil va til qoyil bo'lub, ko'ngulga orom va tilga kom yetishmagay, to risolat burjining munir axtari va nubuvvat durjining samin gavhari va "mo yantiq an-il-havo taronasining mushorun ilayhi va "in huva illo vahyun yuho xazonasining mutamadun alayhi va "ana afsahu surudining mutarannimi va "ana amlahu durudining mutakallimi natining tuhfasini anga vosita va durudniing hadiyasi anga vasila bo'lmag'ay.

Muhammadkim, rusul anjumdur, ul oy,
Qayu oy, balki mehri olamoroy.
Vujudining tufayli to'qquz aflok,
Bu davo shohidi manshuri "lavlok.
Olib yuz barqdin surat samandi,
Yangi oy ul oy samandi siynabandi.
Sitomi markabi Birjisu Nohid,
Iki yondin chanoqi oyu xurshid.
Zalolat ko'yining mahzunlarig'a,
Jaholat dashtining majnunlarig'a,
Shafi etkil oni jovid, ilohiy,
Meni ham qo'ymag'il navmid, ilohiy.

Va sallallohu alayhi va alo olihit-tayibin va ashobihittohirin va alo man tabaahum ajmain ila yavmidin.
Bu parishon ajzoning varaqnigori va bu oshufta avroqning qissaguzori, mehnat paymonasining jurachashi va malomat xumxonasining sabukashi, shaydoliq mahallasining rasvosi va rasvoliq ko'chasinnng shaydosi

Vafo bo'stonining dostonsaroyi,
Malomat bulbuli, yani Navoiy

g'afarallohu zunubahu andoq arz qilurkim, ul chog'kim Xuroson taxti ko'ragonliq duvoji ila ziynatafzoy va Ko'ragon farqi jahonbonliq toji bila falakfarsoy erdi, umrum shabistoni shabob shamlari nuridin munavvar va hayotim gulistoni yigitlik gullari atridin muattar erdi, sinn muqtazosidin tabiatg'a havo g'olib va havo g'alabasidin tabiat lahv'ga tolib erdi, ko'nlagim chokidin ko'ksumdagi eski to'ganlar bir-bir ayon va ko'kragimda kesgan yangi aliflardin ko'nlagim xat-xat qon, mudom may rag'ba-ti ko'ngulga mahbus va hamisha mahbus ulfati xotirg'a marg'ub, jonim ishq bodasidin mast va ko'nglum boda ishqidin mayparast:

Bo'lmasa ollimda gulrux soqiy, ahvolim xarob,
Yo'q esa soqiyda gulgun jomi may, bag'rim kabob.

Oz vaqtda boda selidin hushu aqlim evi yiqildi va ishq barqi salohu ofiyatim xirmanin kul qildi:

Birovki, ishq may ilgida muftalo bo'lg'ay,
Ne tong, agar anga har lahza yuz balo bo'lg'ay.
Agarchi sab balodur, vale budur tilagim,
Ki bu balo manga bo'lg'ay hamisha, to bo'lg'ay.

Bori shuur surati ko'nglumdin ketdi va ko'ngul surati holi bir yerga yetdikim,

Tun-kun ayog'im yalang, yoqam chok,
Mayxona yo'lida mastu bebok.
Har dam yetibon falakka huyum,
Avbosh ila barcha guftugo'yum.

Chun tabi jibilliy salomatdin va jibillat zoti istiqomatdin oriy ermas erdi, oshiqliq ko'chasidakim, ajib holotg'a g'oyat va xumorliq mahallasidakim, g'arib mushkilotg'a nihoyat yo'qturur; ishqda xoh habib jamoli hayratidin va xoh raqib xayoli g'ayratidin va xoh visol bahori intizoridin va xoh firoy xazoni xor-xori iztiroridin har nav ish yuzlansa erdi; va mayda xoh mastliq aysu tarabidin va xoh maxmurliq ranju taabidin va xoh mayfurosh inoyatidin va xoh muhtasib shikoyatidin har amr voqi bo'lsa erdi, ul holg'a loyiq va ul xayolg'a muvofiq:

Ko'nglumda ne mani o'lsa erdi paydo,
Til aylar edi nazm libosida ado.
Ul nazmg'a jonin qilibon xalq fido,
Solurlar edi gunbazi gardung'a sado.
Bu vayron tabni bayt etsa mastur,
Tutub shuhrat nechukkim bayti mamur.
Xarobot ichra paydovu nihoniy,
Ul erdi xalqning ratbul-lisoni.

Yo'qkim, xarobot durdno'shlari, balki munojot xirqapo'shlari va demaykim, avom arozili, balki xavos afozilining tillariga joriy va ko'ngullariga koriy tushar erdi va ul zamonning karimul-xulq ozodalari, balki azimush-shan shahzodalari iltifotig'a musharraf bo'lur erdi. Xususan, saltanat ganjining durri samini va qanoat kunjining xoknishini, ilmu zako ahlining yagonasi va faqru fano xaylining benishonasi, itik zehni daqoyiq rishtalarining girihkushoyi va arig' tabi haqoyiq chehralarining pardaraboyi

Tabi darveshu o'zi shohnishon,
Shohi darvesh Muhammad Sulton

abqol-lohu kanza fanoih va adoma izza g'inoihikim, matlae yo ortuqroq, yo tamom g'azal tilim xomasi taqririg'a kelsa erdi, yo xomam tili tahrir qilsa erdi, filhol ani mushkbor qalam birla kofurkirdor safhag'a raqam qilib, oqu qaroni andin maxtut qilur erdi va yana ham anga qarobat hisobliq tezfaahm shahzodalar va musohib intisobliq xushtab mirzodalar mutaaddid savod qilib, soyir ulusg'a yoyilur erdi va oshiqpesha beqarorlarning ja-lisi mehnati va mashuqsheva guluzorlarning anisi suhbat bo'lub, xavosu avom orasida ishtihori tamom va intishori molokalom topar erdi. Va lekin xotirimg'a kelmaskim, bu parishon abyotni jam qilmoq xotirimg'a kelmish bo'lg'ay va ko'nglumga kechmaskim, bu parokanda ashorg'a tartib bermak ko'nglumga kechmish bo'lg'ay. Agarchi, alarkim axassi ashob va aazzi ahbob erdilar, ko'p qatla bu ish irtikobig'a iltimos va taklif qilur erdi-lar, ammo oshufta xayolg'a andoq kelur erdikim,

Kulmakka o'rganur el har so'zki desa majnun,
Ul so'zni jam qilsa, kulmakni istar afzun.
Devonaki, mast bo'lsa doyim,
Kulmakka erur so'zi muloyim.
O'rgansa ulus, emas tahayyur,
Gohi kerak elga ham tamasxur.

Va farzankim, bu so'zlardin bazi zavqu hol yuzidin tadving'a mustahiq va aazzahu aning tartibi istidosido muhaqqiq bo'lg'aylar, ammo qoyilekim,

Har kun yana bir ishq iladur afsona,
Har tun yana bir shayg'adur parvona,
Ish anga junun, manzil anga mayxona,
Devon yasamoqni ne bilur devona?!

Va bar taqdirekim, qoyil jununi iloj qobili bo'lg'ay va avqoti jomi saloh bodasidin tulg'ay,

Bartaraf bo'lg'ay mayu ishqu junun,
Barchag'a qoyimmaqom o'lg'ay funun.

Ammo ashor tadvin qilg'onlardin bazikim, baqo mulkida foniy va bazikim, holo fano dayrida boqiy dururlar. Avvalg'i zumradin bovujudi dard beshasining g'azanfari va ishq otashgoxining samandari, madani javohiri manaviy Amir Xusrav Dehlaviy qaddasal-lohu taolo ruhah va fano mayxonasinng rindi xirkachoki va balo paymonasining masti beboki, ishq muhabbat asrori aminlarining hamrozi Xoja Hofiz Sheroziy saqol-lohu saroh. Va so'ngg'i firqadin quds shabistonining shami anvari va uns gulistonining andalibi suxanvari, balog'at shakkaristonining to'tiyi shirinkalomi janobi maxdumiy mavlono Abdurahmon Jomiy

maddal-lohu taolo zilola irshodihi alo maforiqit-tolibin devonlari orada bo'lg'ay. Va uyg'ur iboratining fusahosidin va turk alfozining bulag'osidin mavlono Sakkokiy va mavlono Lutfiy rahimahumol-lohkim, birining shirin abyoti ishtihori Turkistonda beg'oyat va birining latif g'azaliyoti intishori Iroqu Xurosonda benihoyatdurur, ham devonlari mavjud bo'lg'ai. Va g'aribroq bukum, g'aroyibi maoniy iktisobi uchun g'arobat iqlimlarida tab sayyohini g'urbatg'a solg'on forsiydisor va turkiyshior yigitlar sarxayli yori aziz Suhayliy doma tavfiqahkim, forsiy ashor bahorida fayz sahobidin yoqqan maoniy yomg'urinnng har qatrası rishtasig'a sho'xtab abkori barmog'lari uchi bila yuz girih tugar va turkiy abyot maydonida azimat bodpoyin po'yag'a solsa, yuz yilg'i o'lgan daqoyiq parivashlarining silsilayi zulfidin chobukluq zaman shahsuvori sinoni no'gi bila yuz zirih ko'tarur. Holiyo ikkalasi alfoz nazmig'a qoyil, balki devon takmilig'a moyil bo'lg'ay.

Va yana dog'i latofatshior nozimlar zaroyifi va zarofatdisor roqimlar latoyifi har yondin istimo tusharkim, ko'pragi g'azal uslubig'a mashg'ul va aytilg'on g'azallaridin ko'pragi matbu va maqbuldur. Mano daryosida muncha g'avvos orasida bir biyobong'a xo'y qilg'an devonakim, shino fanidin dog'i begona bo'lg'ay, o'zin ne nav bu daryog'a solg'ay va solsa ham, ne gavhar topa olg'ay?

Bu qofila ahlig'a haram shavqi tamom,
Jammozalari po'ya bila abrxiom.
Men xastaki, yerdin ola olmon bir gom,
Hamrahliq alar birla xayoledur xom.

Doim el qoshida bu nav maqbul uzr bila mashhur va o'z ollimda bu tavr maqul bahona bila mazur erdim, to ro'zgor havodisi ul jahondor saltanati asosin barham urdi va yel taharrukluk sipehr ul komgor shami hayotin o'churdi, mulksitonliq taxti bir shahanshoh maqdami bila tafoxur qildikim, saodat axtari tojining gavhari bo'lmoqliq bila boshin ko'kka yetkurdi va jahonbonliq toji bir anjumsipoh farqi bila mubohot ko'r-guzdikim, iqbol kavkabi chatrining qubbasi bo'lmog'liq bila farqin quyoshg'a yetkurdi. Mulk shabistoni bir davlat mashali bila ravshan bo'ldikim, uchqunining ashiasida badri munir badr ollida Suhodek yoshundi va adl shahristoni bir madilat xurshidi bila yorudikim, ashiasining partavida mehri olamgir mehr ollida zarradek ko'rundi. Iqlimgirekim, humoyun alqobi sharafidin farmonravoliq xutbasining minbari poyasi Mushtariy avjig'a yetti va g'anjbaxshekim, ro'zafzun janobi ismidin kishvarkushoyliq sikkasining miroti behbud naqshin zohir etti. Pokdinekim, shariat rivojida xurshidi rayati ixtisobidin Zuhra udi yuzidagi torlardin mushaf bitir mistar yuziga chekti. Adloyinekim, raiyat rioyatida insofi dehqoni madadidin Mirrixı qahtandesh savobit donalarin sipehr mazraida ekti. Sohıbqıronekim, tiyg'i suyidin razm bo'stonida fath gullari ochildi, mulksitonekim, azmi asaridin bazmi anjumanida inoyat sahobidin zafar durlari sochildi.

Shahekim, vasfi yuz ming yil tuganmas, desa yuz ming til,
Bu aytilg'oncha yuz ming bil, yana har birni yuz ming qil.
Ki yuz mingdin biri zikr o'lmag'ay zikr o'lsa yuz ming qarn,
Bu yuz ming qaridin ham bo'lsa har bir lahza yuz ming yil.
Oliy nasabi bila quvonib xonlar,
Tun-kun eshigini yastanib xoqonlar,
Oy-yil qadamida bosh qo'yub qoonlar,
Jonlar bila qullug'in qilib sultonlar.
Gardun qadi hilmi yukidin xam bo'ldi,
Oy lamasi rayi nuridin kam bo'ldi,
Sultonlig' anga garchi musallam bo'ldi,
Bu turfaki, darveshsifat ham bo'ldi.
Bu yanglig' yozdi alqobini davron,
Ki sulton ibni sulton ibni sulton -

Abulg'oziy Sulton Husayn Bahodirxon xalladal-lohu taolo mulkahu va saltanahu va afoza alal-olamina birrahu va ihsonah

Ro'ziy anga barcha kom bo'lsun, yo rab,
Iqboli mayi mudom bo'lsun, yo rab,
Ham ishrati bardavom bo'lsun, yo rab,
Ham davlati mustadom bo'lsun, yo rab.

Omin, yo rabbul-olamin.

Hosilkim, chun ul saltanat sipehrining quyoshi anjum shoxi to'rtunchi sipehr anjumanini musaxxar qilg'ondek, to'rtunchi iqlim taxtida mutamakkin bo'ldi. Rubi maskun xaloyiqi farog'at maskanida muraffahul-hol va rifohiyat mamanida forig'ul-bol bo'lub,

Nechukkim qamar tegrasida nujum
Ulus ul quyosh sori:qildi hujum.
Jahon mulkatining ulug' beklari,
Yana poyada o'rtarog'deklari.
Ulug' neyu, o'rta nekim, xosu om
Rafi ostonig'a aylab xirom.
Yetib dargahig'a, topib bor ham,
Budur turfaroqkim, meni zor ham.
Falak javfida bir ovuch xokdek,

Karonsiz tengiz ichra xoshokdek.
Janobig'akim, arsasidur sipehr,
O'shul arsa kirpichlari mohu mehr.
Uzumni solib zarradek beqaror,
Itib ul quyosh nurida zarravor.
Kuyosh arsasini chun matof ayladim,
Ani zarra yanglig' tazof ayladim.

Chun yuzum bu sipehroso dargoh tufrog'idin bahramand va boshim bu falakfarso borgoh itlari ayog'idin arjumand bo'ldi, agarchi ota-otadin yetti pushtg'a degincha bu rafi dudmonning boyiri bandasi va bu vasi ostonning mavrusi tug'masi, yani bu xonazodaning xonavodasi va bu xonavodaning xonazodasi erdi:

Otam bu ostonning xokbezi,
Onam ham bu saro bo'ston kanizi.
Manga, gar xud bo'lay bulbul, vagar zog',
Kim ushbu dargah o'lg'ay gulshanu bog'.
Vale umre bu gulshandin havodis
Qilib jonimga hijron ranji hodis.

Va lekin qobiliyat qillatidin va haqorat kasratidin hargiz salotini oliymiqdor mulozamati muddaosi xotirimg'a xutur qilmaydurur erdi va xavoqini sipehriqtidor xususiyati tamannosi botinimda zuhur etmaydurur erdi. Ammo ul hazratning kimyo xosiyatliq iltifotlaridin va iksir manfaatliq murootlaridin mulozamatda beixtiyor va ubudiyatda devonavor erdim va xurshidi rayatidin nihoyatsiz tarbiyatlar quyosh tog'din anvoi javohir paydo qilg'ondek, ko'nglum konin daqoyiq gavharlari birla orosta qilib va sahobi kafidin g'oyatsiz taqviyatlar bo'lub, tufrog'din turluk rayohin huvaydo qilg'ondek, xotirim bo'stonin latoyif gullari birla perosta aylar erdi. Va durarbor tiliga majolisda bazi abyotim mazkur va gavharnisor ilgiga mahofilda bazi g'azaliyotim mastur bo'lur erdi. Va gohi iboratim qusurin tag'yir bermak bila aybdin mubarro, va gohi maoniyimdin futurin isloh qilmoq bila nuqsondin muarro qilur erdi. Bazi baytimdin biror nomunosib lafzni chiqorib, bir dasta subha ichra bir durri shahvor tortqondek biror lafz kiyurur erdi va bazi g'azalimdin biror nohanjor baytqa xat urub, bir buzug' dasht ichra bir qasri zarnigor yasag'ondek, biror baytg'a daxl berur erdi. Bu oshufta abyotimda ul lafz va bu parishon g'azaliyotimda ul bayt

Xoro orasinda erdi gavhar yanglig',
Yo kullar ichinda erdi axgar yanglig',
Yoxud tikan ichra guli ahmar yanglig',
Balkim tan aro ruhi musavvar yanglig'.

Chun bu baytlar ayvoni ul islohlar naqshu nigoridin rashk nigorxonayi Chin va bu g'azallar bo'stoni ul ihtimomlar bahoridin g'ayrati xuldi barin bo'la boshladi; sohibnazarlar ko'ziga mahubroq va ahli dillar ko'ngliga marg'ubroq bo'lub, hurmati g'oyatdin va shuhrati nihoyatdin o'tti, val-haq

Bo'ldi, chu shoh surdi isloh etarga xoma,
Har bayti - shohbayte, har noma - shohnoma.

Men bu vayronani ul javohir naqdi maxzan qilg'an hayratdin mutafakkir va bu koshonani ul mashoil nuri ravshan etgan fikratdin mutahayyir:

Ravshan qilib ul charog'i tobanda meni,
Masud etib ul axtari farxanda meni,
Har nuktasi yuz qatla qilib banda meni.
Har shafqati bandaliqda sharmanda meni.

Mundoq holatda:

Nido yetkurdi nogah munhiyi roz,
Ki:- "Ey afsungaru afsonapardoz,
Balog'at kishvarining nuktadoni,
Fasohat mulkinging sohibqironi,
Ravon xomang uchun aylab murattab,
Atorud ko'z qarosidin murakkab,
Maoniy xaylikim, mariy emas ul,
Hamono qildi xomang javfidin yo'l.
Ulus tabing sahobi yomg'uridin
Bo'lub serob, bal nazming duridin
So'zung bir avj uza chekti alamni,

Ki surdung arsh lavhig'a qalamni.
Agarchi axtaredur har so'zung pok,
Ki evrular aning boshig'a aflok.
Valekin bu qadar bikri parison
Banotun-nashdek bo'lmish parishon.
Tilarbiz, bu parishon bo'lsa majmu,
Ravon bo'lkim, emastur uzr masmu.
Chu oliy himmatimiz bo'ldi moyil,
Sen o'ldung muncha nodir so'zga qoyil.
Bu nav istaydur emdi royi oliy,
Ki qilg'ay fikrating devon xayoli.
Jahonda kimga bo'lsa muncha farzand,
Ki bo'lg'ay barcha ruhafzovu dilband.
Ravomudur bizing farrux zamonda
Alarni darbadar qilmoq jahonda?!
Barin yig' emdi andog'kim atolar,
Suruk tiflin nechukkim kadxudolar.
Ki bor ul xayli sargardoni soda
Sanga farzand, bizga xonazoda.
Alar bechoravu biz chorarasbiz,
Sen ar nomehribonsen, biz emasbiz.
Chu bilding hukm, bor ishtin ruju et,
Ravon maqsud sori-o'q shuru et.
Murattab qilmag'uncha tinma bir dam,
So'z o'ldi muxtasar, vallohu alamb'ik.

Bu vojibul-ittibo amr vuquidin va bu yasihus-sukut hukm suduridin dud boshimg'a oshti va o't dumog'imga tutoshti, xomam tili lol va tilim xomasi shikastamaqol bo'ldi. Ne shurg' qilurg'a quvvat va ne uzr ayturg'a qudrat; g'oyati iztirob, balki iztirordin o'z voqiamg'a sodiq va o'z holimg'a muvofiq tilim bu baytg'a mutakallim va ko'nglum bu navog'a mutarannim erdikim:

Navoiy g'amg'a qoldi o'z kalomi jonfizosidin,
Aningdekkim, yetar bulbulg'a mehnat o'z navosidin.

Ki nogah xirad piri nahib urdi va aql xabiri yuzumga yugurdi:

Ki: "Falon, bu ne tiyrajonliqdur?
Ne balo ajzu notavonliqdur?
Ranj ko'rmay kishi toparmu farog'?!
Ko'ngli o'rtanmayin yonarmu charog'?!
Tuxm yerga kirib chechak bo'ldi,
Qurt jondin kechib ipak bo'ldi.
Lola tuxmicha g'ayrating yo'qmu?!
Pilla qurticha himmating yo'qmu?!
Aylasang ham shuruu jon cheksang,
Sayda yuz piyola qon cheksang.
Senmu bergungdurur anga tazyin?
Balki shah sayi etgusi tadvin.
Chun xiraddin yetishti buyla navid,
Manga bo'ldi o'zumdin o'zga umid.
Tengri tavfiqin iddio aylab,
Shah janobig'a iltijo aylab,
Hukm mazmunig'a qalam chektim,
Safha tartibig'a raqam chektim.
Arzimas gar yig'arg'a ul xoshok,
Chun bu durlar nihondur anda, ne bok?
Garchi bas tiyraro'dur ul zulumot,
G'am emas, chun bor anda obi hayot.

Bu devon, inshoolloh, bu zobita bilakim mazkur bo'lur, murattab bo'lg'ay va bu robita bilakim mastur bo'lur, ihyo topqay. Necha nav ishkim, munda mariy bo'lubturur, o'zga davovinda ko'rulmaydurur. Avval budurkim, har kishikim devon tartib qilibdurur, o'ttiz ikki harfdinki, xaloyiq iboratida voqidurur va ulus kitobatida shoyi, to'rt harfg'a taarruz qilmaydururlar. Chun so'z arusi nazm haririning matbu kisvatin va mavzun xilatin kiyib, jilva og'oz qilsa, huqqayi yoquti dog'i o'ttuz ikkita gavhardin qachonkim to'rtig'a nuqson voqi bo'lsa, muqarrardurkim, jamolig'a andin qusur va kalomig'a andin futur voqi bo'lg'usidurur.

Sho'xeke, o'kush husnu jamol o'lg'ay anga,

Bir husn yana husni maqol o'lg'ay anga.
Lali aro durlarida gar bo'lsa qusur,
So'z derda kerakkim, infiol o'lg'ay anga,

Bu jihatdin ul to'rt harf gavharlarin dog'i o'zga huruf javohiri silkiga tortib, g'azaliyotni o'ttuz ikki harf tartibi bila murattab qilindi. Yana bukim, har harf g'azaliyotining avval bitigan g'azal bila o'zga g'azallar orasida uslub xaysiyatidin tafovut rioyat qilmaydururlar. Muqarrardurkim, har amrda bir lahza haq subhonahu va taolo hamdidin yo rasul alayhis-salom natidin, yo bu ikki ishga dalolat qilurdek bir amrdin g'ofil bo'lmamog'liq avlodurur. Agar lahzaye bu saodat muyassar bo'lmasa, har mutaayyin amr iftighoda xud ne nav tag'oful va takosul ravo ko'rugay:

Garchi erur tengri taolo so'zi
Boshtin-ayog'ig'a kalomi qadim.
Ko'rki, erur avvali har suraning
"Bismillohir-rahmonir-rahim.
Bu ishga hadis ham erur shohidi hol,
Kim sobit erurki kulli amrin zi bol.
Ham buyla ayon qildi xudoyi mutaol,
Ham ulcha rasul dedi, bordur anga dol.

Bu nav xayole xotirg'a kelgan uchun har harf g'azaliyotining avvalgi g'azalini yo tangri taolo hamdi bila muvashshah, yo rasul alayhis-salom nati bila mufattah, yo bir maviza bilakim, bu ikki ishdin biriga dol bo'lg'ay, muvazzah qilindi. Yana bir bukim, go'yiyo bazi el ashor tahsilidin va devon takmilidin g'araz majoziy husnu jamol tavsifi va maqsud zohiriy xattu xol tarifidin o'zga nima anglamaydururlar. Devon topilg'aykim, anda marifatimiz bir g'azal topilmag'ay va g'azal bo'lg'aykim, anda mavizatangiz bir bayt bo'lmag'ay. Mundoq devon bitilsa, xud asru behuda zahmax va zoyi mashaqqat tortilg'on bo'lg'ay. Ul jihatdin bu devonda hamdu nat va mavizadin boshqa har sho'rangiz g'azaldinkim, istimo mahvashlarg'a mujibi sarkashlik va g'amkashlarg'a boisi mushavvashliq bo'lg'ay, biror-ikkiror nasihatoro va mavizatoso bayt irtikob qilindikim, alarning lamayi ruxsori iffat burqaidin ko'p tashqari lomi bo'lmag'ay, to bularning vujudi xirmanini ul barq ixroqidin bilqul zoyi bo'lmag'ay, yo'qkim, bu g'azallar g'azolalari jilvagarlik soz, balki pardadarlik og'oz qilsalar, bu baytlarning nasihatsoz voizlari va mavizapardoz nosihlari moni bo'lg'aylar.

Yani ul gulchehralar noz etsalar,
Aqlu din yag'mosin og'oz etsalar.
Ishvagarlik qilsalar g'ammoz o'lub,
Pardadarlik etsalar tannoz o'lub.
Lamayi orazlaridin har nafas,
Qilsalar olamni kuydurmak havas.
Bu nasoyih ahli hikmatlar bila,
Yuz tuman pandu nasihatlar bila,
Moni o'lg'aylar alarg'a har zamon,
To zamon ul fitnadin topqay omon.

Yana bukim, soyir davovinda rasmiy g'azal uslubidinkim, shoyidurur, tajovuz qilib, maxsus navlarda so'z arusining jilvasig'a namoyish va jamolig'a oroyish bermaydururlar. Ba agar ahyonon matlae maxsus navda voqi bo'lg'on bo'lsa, hamul matla uslubi bila itmom xilatin va anjom kisvatin kiydurmaydururlar, balki tugang'uncha agar bir bayt mazmuni visol bahorida guloroyliq qilsa, yana biri firoq xazonida xornamoyliq qilibdurur. Bu surat dog'i munosabatdin yiroq va muloyamatdin qiroq ko'rundi. Ul jihatdin say qilindikim, har mazmunda matlae voqi bo'lsa, aksar andog' bo'lg'aykim, maqtg'acha surat xaysiyatidin muvofiq va mani jonibidin mutobiq tushkay.

Har yerda bahor o'lsa, chaman bo'lsa kerak,
Har yerda chaman, gulu suman bo'lsa kerak.
Har qayda xazon bo'lsa, tikan bo'lsa kerak,
Har qayda tikan, ranju mihan bo'lsa kerak.
Zohid xush emasturur xarobot ichra,
Fosiq ne tilar ahli munojot ichra?
G'urbatki, qotiq tutubtur oni bori xalq,
Budurki, tushar kishi suruk yot ichra.

Yana masnaviy bila qasoyiddin boshqakim, inshoolloh, alar dog'i har qaysi boshqa mujallad bo'lg'ay, har nav sherdin, masalan, ruhafzo muxammaslar, barcha xamsaziynat; va ravonoso musaddaslar, barcha sittaziynat; va mufid ruboiyot, barcha latofatomiz; va nofi muqattaot, barcha manfaatangiz; va dilpazir mustazodlar, barchaning vasfi zoyidul-had; va benazir fardlar, barcha lutfu ravonliqda mufrad; va nomiy muammolar, barchasi ot yoshurmoqda sotir; va kiromiy lug'zlar, barchaning mabtunlug'i zohir; va musalsal tarjilar, barcha marg'ub; va mutadil tuyug'-lar, barcha turkiy uslub bu abyot zaylida muxayyal va bu ashoxaylida muzayyal bo'ldi. Va g'araz bu fihrastdinkim, bu zebo uzorig'a yozildi, va maqsad bu debochadankim, bu rano ruxsorig'a bitildi, ul erdikim, chun salatindin qay birikim binoye qo'yubdururlar mann va ayvone chekibtururlar rafi, ul bino ravoqida va ul ayvon toqida o'z ismlarin tahrir va o'z alqoblarin tanqir qilibdururlarkim, to ul ayvon toqi bo'lg'ay, ul ism anda boqiy bo'lg'ay:

Kim qilsa imorateki, maqdur o'lg'ay,
Chun ismi kitobasida mastur o'lg'ay
Ne choqqacha ul binoki mamur o'lg'ay,
Ul ism ulus tiliga mazkur o'lg'ay.

Chun bu qubbayi sipehrtimsol qasredurur muallo, ul hazratning tabi latifining memori bino qilg'on va bu ravzayi firdavsmisol bog'edurur jahonoro, ul janobning xayoli sharifining bog'boni tarh solg'on va bu qasr asosining toqida ul ro'zafzun janob yozilsa, ne g'arib va bu bog' kiriyosining ravoqida ul humoyun alqob bitilsa, ne ajib:

G'araz ul erdikim, bu qasri oliy,
Qi hargiz bo'lmag'ay, yo rab, zavoli,
Binoyedurki, shah bunyod qilmish,
Zamona qasridek obod qilmish.
Ani shah ixtimomi qildi mamur,
Meni memor farz et, balki muzdur,
Agar muzdur, agar memori mohir,
Ishicha ming chu muzdi bo'ldi zohir.
Tugangach shoh qasri zarnigori,
Alarg'a qasr aro ne daxl bori?
Xalil ar Kabani obod qildi,
Yaqin bormuki, ne ustod qildi?!
Hamul sadkim, Sikandar qildi mamur,
Kim ayturkim, anga kim erdi muzdur?
Imorat sayida kim bo'lsa zarposh,
Bino oning oti birla bo'lur fosh.
Binog'a garchi har kim bo'lsa boniy,
Atarlar boniy ismi birla oni.
Va lekin xalq aro bu bo'ldi dastur,
Ki bo'lg'ay onda boniy ismi mastur.
Shah otin, chunki bu manini bildim,
Bu qasr ayvoni uzra sabt qildim.
Ki to bo'lg'ay bu qasri charxkirdor,
Bu ism ayvonida bo'lg'ay namudor.
Alo, to charx qasri soyir o'lg'ay,
Nujum ayvoni uzra doyr o'lg'ay,
Bu shoh ayvoni umrining binosi
Matin o'lsun, nechukkim charx asosi.
Qadar devonidin har lahza komin
Qazo dilxohidek yetkursun, omin!

Yana daqoyiqshior muxaqqiqlar xizmatida va haqoyiqdisor mudaqqiqlar hazratida arzim uldururkim, bu parishon abyotkim, sharh qilg'ondek tartib topti, bu zobita qaydig'a kirmasdin va bu robita silkiga tortilmasdin burun, bu jihatdinkim, agar bazisi vasati sinda aytilg'on bo'lsa, bazi sig'ari sinda deyilib erdi va bazi fikriy bo'lsa, bazi badiha va bazi sog' erkanda bo'lsa, bazi usruklukda, va bazi hushmandlikda bo'lsa, bazi devonaliqda voqi bo'lub erdi; oralarida, shoyadki, fohish tafovut bo'lg'ay deb jam qilmog'ida dalirlik qilinmas erdi, ammo xaloyiq arosida ming bayt-ikki ming bayt ortug'roq-o'ksukrakkim o'zlari jam qilib erdilar, bag'oyat mashhur bo'lub erdi. Bularning tartibig'a hukm bo'lg'ondin so'ngra bazi abyotekim, xomroq va bazi g'azaliyotekim, notamomroq erdi, kitobat shuyuidin va shuhrat vuquidin o'zgalor orasidin xorij qilmoqliq mutaazzir, balki muhol ko'rindi, ul jihatdin har qaysi o'z yerida nazm silkiga kirdi.

Gul bo'lsa, tikan dog'i bo'lur bo'stonda,
Dur bo'lsa, sadaf dog'i bo'lur ummonda.
Sukr o'lsa, xummor ham bo'lur davronda,
Ayb aylama, soda bayt bu devonda.
Yuz gul arosida bir tikan bo'lsa, ne tong?!
Yuz yaxshi ichinda bir yoman bo'lsa, ne tong?!
Ming sog'ar ichilsa, uylakim obi hayot,
Birining tahida durdi dan bo'lsa, ne tong?!

So'z rishtasi uzoldi va maqsud gavhari orada qoldi. Bu mazkur bo'lg'on mahodimg'a hosilki, iltimosim budururkim, yani:

Bu nomag'akim, xomam etibtur tahrir,
Aylarda nazzora ahli ma'ni bir-bir,
Taqsir topilsa, aylasunlar tag'yir,

Tag'yir berurda qilmasunlar taqdir.
Ayb istaguchiki, so'zidur barcha xilof,
Feruzani xarmuhra debon sursa gazof.
Chun javharini zohir etar, ayla muof,
Mundoq javhariyg'a tengri bergay insof.
Yo rab, chekibon ko'p raqam jurmu gunoh
Nomamni qaro qildimu umrumni taboh.
Rahmat suyidin yumasang ul nomani, oh,
Mahshar kuni netkamen meni nomasiyoh?!

G'azallar

1

Ashraqtat min aksi shamsil-kasi anvorul-xudo,
Yor aksin mayda ko'r, deb jomdin chiqti sado.
G'ayr naqshidin ko'ngul jomida bo'lsa zangi g'am,
Yo'qtur, ey soqiy, mayi vahdat masallik g'amzudo.
Ey xush ul maykim, anga zarf o'lsa bir sing'on safol,
Jom o'lur getinamo, Jamshid ani ichgan gado.
Jomu may gar buyladur, ul jom uchun qilmoq bo'lur
Yuz jahon har dam nisor, ul may uchun ming jon fido.
Dayr aro hush ahli rasvo bo'lg'ali, ey mug'bacha,
Jomi may tutsang meni devonadin qil ibtido.
Toki ul maydin ko'ngul jomida bo'lg'ach jilvagar
Chehrayi maqsud, mahv o'lg'ay hamul dam moado.
Vahdate bo'lg'ay muyassar may bila jom ichrakim,
Jomu may lafzin degan bir ism ila qilg'ay ado,
Sen gumon qilg'ondin o'zga jomu may mavjud erur,
Bilmayin nafy etma bu mayxona ahlin, zohido.
Tashnalab o'lma, Navoiy, chun azal soqiysidin
"Ishrabu yo ayyuhal-atshon kelur har dam nido.

2

Zihi husnung zuhuridin tushub har kimga bir savdo,
Bu savdolar bila kavnayn bozorida yuz g'avg'o.
Seni topmoq base mushkildurur, topmaslig' osonkim,
Erur paydoliq'ing pinhon, vale pinhonlig'ing paydo.
Chaman otashgahiga otashin guldin chu o't solding,
Samandardek ul o'tdin kulga botti bulbuli shaydo.
Ne ishga bo'ldi beorom ko'zgu aksidek Majnun,
Yuzi ko'zqusida aksingni ko'rguzmadi Laylo.
Quyoshg'a gah qizormoq, goh sorg'ormoq erur andin,
Ki sunung bog'ida bor ul sifat yuz ming guli rano.
Nedin yuz gul ochar ishq o'tidin bulbul kibi Vomiq,
Yuzungdin gar uzori bog'ida gul ochmadi Uzro?
Kalomingni agar Shirin labida qilmading muzmar,
Nedin bas lal o'lur Farhodning qon yoshidin xoro?
Jamoling partavidin sham o'ti gar gulsiton ermas,
Nedin parvona o't ichra o'zin solur Xaliloso?
Malohat birla tuzdung sarvqadlar qomatin, yani
Ki mundoq zeb birla ul alifni aylading zebo.
Qanoatning dalilin inzivo qilding, yana bir ham
Dalil ushbuki qoni harfidin xalq aylading anqo.
Navoiy qaysi til birla sening hamding bayon qilsun,
Tikan jannat guli vasfin qilurda gung erur go'yo.

3

Ey, mushafi ruxsoring azal xattidin insho,
Debochayi husnungda abad nuqtasi tug'ro.
Zarrot aro har zarraki bor, zikringa zokir,
Amtor aro har qatraki bor, hamdinga go'yo.
Mashshotayi husnungdurur ulkim, nafas ichra

Kun ko'zgunin oqshom kulidin qildi mujallo.
Kun shakli yuzung sajdasiyin bo'ldi mushakkal,
Tun turrasi qahring yelidin bo'lda mutarro.
Sunung qilibon subhni ul nav mushabad,
Kim mehr o'ti og'zidin etar har nafas ifsho.
Go'yoki kuyar og'zi ul o't xirqatidinkim,
Anjumdin o'lur obilalar girdida paydo.
Muhtoj sening dargahinga xusravu darvesh,
Parvarda sening nematinga johilu dono.
Gul yuzida bulbul sening asroringa notiq,
Sham o'tida parvona sening husnunga shaydo.
Ushshoq aro, yo rabki, Navoiyg'a maqome
Bergilki, sening hamdinga bo'lsun tili go'yo.

4

Ey, hamd o'lub mahol fasohat bila sanga,
Andoqki, qurbi taqviyu toat bila sanga.
Topmoq ajib fikru taxayyul bila seni,
Yetmak xayol aqlu farosat bila sanga.
Chun koinot zubbasi ojiz ko'rub o'zin,
Hamd eta olmas oncha fasohat bila sanga.
Izhori ajz bizdin adab tarkidur base,
Yuz ming qusuru nuqsu kasofat bila sanga.
Har tiyra ro'zgorki, vaslingg'a yo'l topib,
Sendin yetib charog'i hidoyat bila sanga.
Lutfung rafiqim o'lmasa, ne hadki, yetkamen
Boshtin-ayoq gunohu zalolat bila sanga.
Chun sendin o'zga yo'q panahim, qochmayin netay
Jurmu gunahdin ohu nadomat bila sanga?
Isyoni ko'p Navoiyningu yo'q uyotikim,
Istar yetishsa muncha xijolat bila sanga.
Lutf aylagilki, mumkin emas qilmasang qabul,
Yetmak tamomi umr ibodat bila sanga.

5

Yo rab, ulus nihoni emastur nihon sanga,
Ne dey nihon g'amimni, erur chun ayon sanga.
Qaysi makon aro seni istayki, kavnda
Sensiz emas makoniyu yo'qtur makon sanga.
Amringdin ayru tilga takallum chu yo'q, ne ayb,
Gar hamd ayta olmasa bu bezabon sanga.
Ey kosh, topsa jonu ko'ngul oncha qurbkim,
Jonni ko'ngul, ko'ngulnn fido qilsa jon sanga
Zohir qilurda hojat erur hazratingda teng
Sultoni asru soyili bexonumon sanga.
Izhori ajz etarda janobingda birdurur
Neshi sinuq singak bila pili damon sanga.
Chun pashsha ojiz o'ldiki, yuz mencha qurbi bor,
Hayhot, agar yetarni men etsam gumon sanga.
Haq sirridin, Navoiy, agar istasang nishon,
Jahd aylagilki, qolmasun avval nishon sanga.
Yo rab, bu xasta ulcha tamanno qilibdurur,
Chun bor ayon sanga, nesin aylay bayon sanga?

6

Ey, nubuvvat xaylig'a xotam bani Odam aro,
Gar alar xotam, sen ul otkim, bo'lur xotam aro.
Yuz eshiging tufrog'ig'a surta olg'aymenmu deb
Charx qasridin quyosh har kun tushar olam aro.
Anjum ichra orazing meroj shomi uylakim,
Tushsa durri shabcharog'i har taraf shabnam aro.
Ne uchun kiymish qaro har yon solib jaybig'a chok,
Furqatingdin Kaba gar qolmaydurur motam aro?
Sof ko'nglida yuzung mehrini go'yo asramish,
Tush chog'i har kun quyosh aksi emas Zamzam aro.

Mashale bo'lmish malak ilgida ravzang boshig'a
Oy charog'i har kecha bu nilgun toram aro.
Qum emas Bathodakim, mehri jamoling hajridin
Zarra-zarra jismi bir-birdin to'kuldi g'am aro.
Yo'l emas, Yasribda yirtibtur yuzin tirmog' ila
Maqdaming to yetmadi ul vodiyi xurram aro.
Itlaring maxsus mahzundur Navoiy, koshki,
Kirsu bu mahrum ham ul zumrayi mahram aro.

7

Zihi javlongahing aflok uza maydoni "av adno,
Buroqingg'a to'quz gunbaz bu to'qquz gunbazi xazro.
Qilib chun xay gulobe mil nalayning, bo'lub ondin
Malak ranolarining jabhasig'a charxi sandalso.
Esib rahmat nasimi chun damodam sunbulung sori,
Bo'lub ruhonilar jaybi labolab anbari soro.
Malak qolib buroqingdin, emas vasfi falak surat,
Qamar yorub jamolingdin, emas nating qamar siymo.
Yuzungdin anjum, anjumdin quyosh nur iktisob aylab,
Aningdekkim quyoshdin oyu oydin qiyrgun g'abro.
Falak vodiylari qat'ig'a azming chun surub markab,
Xirad paykiga ham avval qadamda ranj o'lub paydo.
Rafiqing toyir andoqkim Sulaymon ollida hudhud,
Buroqing soyir anjum shohi ostida sariroso.
Qilib bu sayr aro mashuq vasli ko'yida manzil,
Tilab sargashta ushshoqig'a ham rahmat evin mavo.
Navoiy xush ko'rar olamni oning yodidin, yo'qsa
Anga xoshok aro o'tdekdurur dunyovu mofiho.

8

Zihi hiloling o'lub oy boshig'a tiyg'i balo,
Bir olma san ikki yorg'on senu quyosh maslo.
Tutub sanga chu mayi lutf soqiyi rahmat,
Shafoating urub ikki jahon eliga salo.
Risolating damidin shar ko'zhusida jilo,
Siyosating o'tidin kufr rohibig'a jalo.
Ham ahli ravzag'a firdavs sensizin chahi vayl,
Ham ahli vayl ishi hajring o'tida vovaylo.
Xumor dofi bo'lg'aymu, soqiyi kavsar,
Bu dayr ichiada mayi ishqing ichmaganga to'lo.
Tilimda zikringu ko'nglumda xayolingdur, shukr,
Ki bori sensiz emas suhbatim xalovu malo.
Navoiy o'ldi base xoru past xas yanglig',
Sening yo'lungda esa bas anga bu izzu alo.

9

Har gadokim, bo'ryoyi faqr erur kisvat anga,
Saltanat zarbaftidin hojat emas xilat anga.
Kim fano tufrog'ig'a yotib qo'yar tosh uzra bosh,
Taxt uza ermas muzahhab muttako hojat anga.
Shah yurub olam ochar, darvesh olamdin qochar;
Ham o'zung insof bergilkim, bu ne nisbat anga?!

Har ne shah maqsudidur - darveshning mardudidur
Ko'r nedur himmat munga, ne nav erur holat anga.
Faqr ko'yi tufrog'in shah mulkiga bermas faqir,
Mulk, ko'rkim, teng emas tufrog' ila qiymat anga.
Shah sipah cheksa, faqir ahvolig'a yetmas futur,
Bu vale chekkach nafas, barbod o'lur hashmat anga.
Shoh emastur bir nafas osuda do'zax vahmidin,
Ey xusho darveshkim, mardud erur jannat anga.
Shahg'a sidq ahli damidin mashali davlat yorur,
Mehrdekkim, subh anfosi ochar talat anga.
Shohg'a shahlig' musallamdur, agar bo'lg'ay mudom
Shohg'a tarkin qilib, darvesh o'lur niyat anga.

Mumkin ermas shahlar ichra buyla niyatlig', magar
Shohi G'oziykim, muyassar bo'ldi bu davlat anga.
Shohlar darveshiyu darveshlar shohiki, bor
Shohlig' surat anga, darveshlik siyrat anga.
To shahu darvesh bo'lg'ay, aylagil, yo rab, ayon
Shohdin xizmat anga, darveshdin himmat anga.
Gar Navoiy so'z uzatti, faqrdin ermas demang,
Bo'lmag'uncha hukm shahdin, qayda bu jurat anga?

10

Falak nilufaridin chashmayi mehr o'ldi gar paydo,
Yuzungda nildin ul chashma qilmish nilufar paydo.
O'qung ko'nglunga yetgach, qatra qonlar tomidi, kim ko'rmish
Nihol andoqki oni tekkach o'q, bo'lg'ay samar paydo.
Achig' so'z birla bel qatlimg'a bog'lar, turfaroq, bukim,
Nazarg'a ne og'iz zohirdur andin, ne kamar paydo.
Labi shavqi ichimda, yuzda qon yoshim, ajab ermas.
Yuzida lal yutqonning bo'lur derlar asar paydo.
Ko'ngulni to parishon aylading, yuz barqi g'am sochti,
Nechakim o'tni qo'zg'arlar, bo'lur andin sharar paydo.
Yorutti vasl shami ahli hijron tiyra avqotin,
Mening shoming'a, vahkim, qilmadi davron sahar paydo.
Ajal qasrin hakimi sun bas mushkil tilsim etmish,
Ki har kim anda kirdi, bo'lmadi andin xabar paydo.
Masihodin dam urmangkim, habibim gardig'a yetmas,
Agar Jibrildek ilkidin oning bo'lsa par paydo.
Navoiy ishqin, ey zohid, sening panding ayon qildi,
Bale, ayb o'lmag'uncha oshkor, o'lmas hunar paydo.

11

Manga ne manzilu mavo ayon, ne xonumon paydo,
Ne jonimdin asar zohir, ne ko'nglumdin nishon paydo.
Xirad maxfiy, badan foni, ko'ngul g'oyib, tarab madum,
Bori sahl erdi, bo'lsa erdi ul nomehribon paydo.
Shikebu aqlu hush itmish, qaroru sabru jon ketmish,
Ne g'am, gar bo'lsa ul oromi ruhu quti jon paydo.
Xayoli jonda paydodur, so'zi afg'onda paydodur,
O'zi ham vah, netay, ollimda bo'lsa bir zamon paydo.
O'lar holatdamen onsiz, tarabdin o'lmayin ko'rmay,
Demang, tajil ila ul umr bo'lsa nogahon paydo.
Qiyomat erdi ul mahkim, yuz ochti, ey musulmonlar,
Bo'lung voqifki, bo'ldi fitnaya oxir zamon paydo.
Kesar yuz sarvni har dam, qilur yuz naxlni xurram,
Taajjub, ko'rki, bu gulshanda ermas bog'bon paydo.
Hazar qilmoq qazo jallodidin bo'lmaski, yillardur
Qilur qatl, uylakim, ne tiyg' erur zohir, ne qon paydo.
Sanga jon shavqidin berdi Navoiy, yo'q ajaldinkim,
Ajal topquncha ermas ul zaifu notavon paydo.

12

Ham ramad tekkan ko'zungga jismi bemorim fido,
Ham uchuq chiqqan labingg'a joni afgorim fido.
Ashkkim, andin tomar giryon ko'z oning sadqasi,
Qong'akim mundin chiqar, bu chashmi xunborim fido.
Ul ko'zu bu labg'a umrum bog'u gulzorindag'i
Nargisu gulbargi yo'qkim, bog'u gulzorim fido.
Ko'zu og'zingdin ketarga boru yo'q oshubu ranj,
Sabru, ishqim sadqa, yanikim yo'qu borim fido.
Gar ko'ngul ohu ko'zung ollinda loyiq bo'lmasa,
Itlaringga bo'lsun, ey sho'xi sitamkorim, fido.
Jon agar shirin labingg'a o'lgali darxo'r emas,
Ayla alfozing uchun, ey talxuftorim, fido.
Uzlugumnung qaydidin bir may bila qilding xalos,
Vah, ne dey, ey mug', sanga but birla zunnorim fido.
Boda mirotida shohid aksi zohir bo'lmadi,

Bodavu shohid'ga bo'lmay naqdi pindorim fido.
Ey Navoiy, demakim jonu ko'ngulni naylading,
Ayladim javlon qilib chiqqanda dildorim fido.

13

Nuqtayi mushkdur bu yo xoli aning jabin aro,
Kufr savodini ne xush sizdi bayozi din aro.
Xotami lal og'zidur, lek hadisi jon olur,
Zahr nihon qilibdurur lali magar nigin aro?
Sajdadadur yuzum, vale jon aro ul sanam g'ami,
Bo'ynuma subhadur, vale butdurur ostin aro.
Jon ko'ngul necha dedi: asrali o'zni, kelgach ul,
Vah, yana qo'zg'alishtilar ko'rgach oni ichin aro.
Lali hadisida demangkim sifat uyla kirpigin,
Og'zima chunki sanchilur nesh bu angubin aro.
Aqlu havos erur adam, jonu ko'ngulga yo'q vujud,
Tafriqa tushgali menu ul butn nozanin aro.
Esti magar xazon yelikim, xam o'lub vido uchun
Voqeyi firoq erur sunbulu yosamin aro.
Bu chaman ichra har gulekim ochilur, fig'onki, bor
Hodisa tifli muntazir uzmaq uchun kamin aro.
Belingu inju tishlaring hasratida Navoiyning
Jismiyo ashki bordurur rishta duri samin aro.

14

Ey, alifdek qomating mili buzulg'on jon aro,
Ganji husnung javhari bu xotiri vayron aro.
Kulmaging ichra malohat uyladurkim, sho'xlar
O'ynamoqdin yuz yoshururlar guli xandon aro.
Gar kalomingni Masih anfosi dedim, ey habib,
Ayb qilmakim, g'alat gohi tushar Quron aro.
O'qlaringdin jon toparmen, go'yiyo paykonlari
Suv icharda g'o'ta topmish chashmayi hayvon aro.
Xasta ko'nglum ohi ko'nglungga dedi qilg'ay asar,
Qayda o'ltursun vale bemor o'qi sandon aro?
Boshta gavhar go'yining fikridin ortar dardi sar,
Kimki kechti boshidin, go'y urdi bu maydon aro.
Uyki, o'ynab tebratur sokinga xotir jam emas,
Ne ajab, gar amn yo'qtur gunbazi gardon aro.
Laling olg'an ko'nglum ahvolin munajjim chun ko'rar,
Aytur ul ovvora bo'lg'on g'oyibingdur qon aro.
Ey Navoiy, ishq dardi ko'rgan el ko'nglin buzur,
Har xaroshekim unung zohir qilur afg'on aro.

15

Mehnat o'qidin qabaqdek qolmisham afg'on aro,
Kim bugun chobuksuvorim yo'qturur maydon aro.
Tiyralikdin ko'r etibtur ko'zlarim har kungi gard
Kim, bor erdi to'tiyo bu diydayi giryon aro.
Senki bu maydonda yo'qsen, paykaredur joni yo'q,
Har pari paykarki markab sekretur javlon aro.
Garchi har sho'xe surar maydong'a o'q yanglig' samand,
Chun sening raxshing emas, billah, o'qidur jon aro.
Ter oqizg'an ablaqingdekdur seni kelgaymu deb,
Har sari tushgan ko'zum yuz ming duri g'alton aro.
Onsiz urmish halqa chobuklar, ne yanglig' itmayin,
Kim ko'runmas zarra, xurshid o'lmasa davron aro.
Mehrdek kel tavsani gardunga mingilkim, sipehr
Past etarda farq yo'q xurshid ila Kayvon aro.
Kel quyosh zangin falakraftorlig' raxshingg'a os,
Kim to'zar ul zang navhang nag'masin afg'on aro.
Ey Navoiy, ket bu maydondinki ul hur o'lmasa,
Billah, o'lsam turmag'aymen ravzayi rizvon aro.

16

Kimki ko'rsa mushki nob ul sunbuli serob aro,
Bir qaro tufrog' degaykim tushti mushki nob aro.
Qoshing ichra rishtayi jonimg'a chirmang'on ko'ngul
Ankabutedurki, aylabtur vatan mehrob aro.
Ul quyoshdin ayru ashkim yomg'urining barqidur
O't tutashqan rishta yanglig' jismi pechu tob aro.
Ul labi unnobgun ko'nglumda ekkkan tuxmi mehr
Ko'nglum ichra yoshurun durdonadek unnob aro.
Uyqu saydi qasdig'a otqon toshingdindur nishon,
Ko'z qarosi demagil bu diydayi bexob aro.
Charxi doir bahridin el tutmasun sohil umid,
Kim qutulmas har kishikim, tushti ul girdob aro.
Gar Navoiy yodini qilmoq habib imkon emas,
Basdudur mazkur ham bo'lsa gahi ahbob aro.

17

Vahki, rasvomen yana devonavu oqil aro,
Bulajab holim erur afsona har mahfil aro.
Muztar erdim hajridin, yor etgan ermish tarki mehr,
Mushkuledur ishqdin har dam manga mushkil aro.
Aqlu sabru hush itib, ko'nglumda qoldi dog'lar,
Korvon ko'chsa qolur o'tlar yeri manzil aro.
O'qlaring mujgon kibi giryon ko'zum atrofida,-
Rost bordur ul qamishliqkim bo'lur sohil aro.
Kirpiging tushgan ko'ngul ichra xayoling, ey pari,
Go'yiyo Yusuf nuzul etmish chahi Bobil aro.
Qullug'ung dog'idin o'lsam, istamon ozodlik,
Kim bu tamg'odur nishone mudbiru muqbil aro.
Ko'yung-o'q istar Navoiy, nasya jannat ahli zuhd,
Muncha-o'q bo'lg'ay tafovut olimu johil aro.

18

Zavraq ichra ul quyosh sayr aylamas Jayhun aro,
Axtari sade hilol ichra kezar gardun aro.
Anglamon Jayhunda ul oy kema birla sayr etar
Yo hilolu mehr aksin el ko'rar Jayhun aro.
Kemadin har dam chiqib rangin suv ko'zum qonidek,
Anda yor andoqki mardum diydayi purxun aro.
Borg'il, ey Majnunkim, ul oy zavraqidek tez emas
Jo'ngkim Layli amoriysin chekar homun aro.
Olma xum girdobidin bir lahza sog'ar zavraqni,
Bahri g'amdin istasang maxlas bu dahri dun aro.
Bahr mavjidan mushavvash bo'lmasun deb xotiring,
Mavj urar yuz bahri g'am bu xotiri mahzun aro.
Dur bo'lur bahr ichra pinhon, nazmidin shah madhida
Bahr yoshurmish Navoiy har duri maknun aro.

19

Ey, alifdek rost qadding hasrati jonlar aro,
Jism ichinda jon kibi sen barcha sultonlar aro.
Qushg'a o'xsharkim, tikandur oshyoni, to ko'ngul
Tiyrboroni g'amingdin qoldi paykonlar aro.
G'am topar hajringda ashkim ichra ko'nglum porasin,
Ish kuni topqan kibi el g'oyibin qonlar aro.
Chok ko'nglum xo'blar ko'ngli aro topti shikast,
Vah, butun qolg'aymu yoruq shisha sandonlar aro?
Dog'lar ichra aliflar zor jismim mulkida
G'am sipohig'a, qilichlar bo'ldi qolg'onlar aro.
Elga ko'yungdur makon, men qulni qavmog'liq nedur,
Bulbul o'lsa, zog' ham bo'lur gulistonlar aro.
Ista yirtuq janda kiyganlarda mani maxzanin,
Kim bu yanglig' ganj o'lur ul nav vayronlar aro.
Atlasu zarbaft aro nodon aningdek hajv erur,
Kim xatoye safhada sabt o'ldi afshonlar aro.

Bu eshikni chun tilab keldi Navoiy tengridin,
Ul sababdin go'yyokim qoldi darbonlar aro.

20

Savodi xoli aning lali ruhparvar aro,
Magarki mo'rcha nisfi uzuldi shakkar aro.
Ko'ngulda nuqtayi xoling xayoli to'sh-to'shdin
Yog'in asarlaridur nuqta-nuqta axgar aro.
Yuzungda qatrayi xay kasrati arosida xol,
Birisi munxasif o'lmish bu xayli axtar aro.
Kecha ne nav yumay kirpiging xayolida ko'z,
Mangaki, igna butar tongg'a tegru bistar aro.
Bu o'tki mendadurur, do'zax ichra qochqay xalq,
Kiyursalar meni oshub birla mahshar aro.
Qadah keturki, falak javridin amon hirzi,
Zamona yozmadi juz davri jomu sog'ar aro.
Navoiy, ayla makon charx gulshanin, yani
Ki chug'z bo'lma bu vayronayi muhaqqar aro.

21

Ming zaxm urdi xanjari ishqing bu tan aro,
Bu tanni hajr tashladi yuz ming tikan aro.
Lek ul tikanlar uzra xayoling bila ko'ngul
O'ynar magar gul uzravu ag'nar suman aro.
Jism uyidin ko'ngul tilar ul ko'yni, valek
G'urbat suubatin kishi bilmas vatan aro.
Ermas uchuq labingdaki, ul yuz Suhaylidin
Rang olmadi bu qatra aqiqi Yaman aro.
Jonim labing shahidi ekanga tonuq durur,
Har ol rishta qong'a bo'yalg'on kafan aro.
Bulbul ne kuymasunki, bir o't yoqti qasdig'a
Har otashin gul ushbu vafosiz chaman aro.
Ko'rdung, Navoiy, ul sari zulf uzra yuz shikan,
Ko'r emdi, yuz shikasta ko'ngul har shikan aro.

22

Necha ko'nglum yora bo'lsa, rahm qilmas yor anga,
Necha bag'rim to'lsa qon, boqmas dame dildor anga.
Bir yuguruk tifi erur kirpiklarim ichinda yosh,
Kim, yiqilib sonchilibtur har tarafdin xor anga.
Nomam eltur qush agar mazmunin eltib qilsa sharh,
Sochqay o't qaqnus kibi ming chok o'lub minqor anga.
Laling ollida chekar el jonini olg'ach ko'zung,
Vah, ne sharbatdur labingkim, jon berur bemor anga.
Aql evi sori inonin boshlamoq, nosih, ne sud,
Telbakim, dasht uzra markabdur buzuq devor anga.
Tortasen isyon yukin, xam qil qading toatg'akim,
Yuk og'ir bo'lsa, ruku ul dam bo'lur nochor anga.
Umr g'aflat uyqusi birla tilarsen, kecha, oh,
Ko'z yumub-ochquncha kimning itimodi bor anga?
Men xud o'ldum, ey sabo, ko'nglumni ko'rsang ko'yida,
Chiqma andin, deb nasihat qilg'asen zinhor anga.
Zor jismim tushgali hajr o'tidin g'am changiga,
Ey Navoiy, o'xshashur ham ud anga, ham tor anga.

23

Ul parivashkim, bo'lubmen zoru sargardon anga,
Ishqidin olam manga hayronu men hayron anga.
O'qlaringdin har zamon taskin topar ko'nglum o'ti,
Bordurur bir qatra suv go'yoki har paykon anga.
Bir dilovardur ko'ngulkim g'am sipohi qalbida,
Ohi novak toza dog'idur qizil qalqon anga.
Novakining parru paykonida rangin tus erur,
Yoki ko'nglumdin chu parron o'tti, yuqmish qon anga.

Nomayi shavqum ne nav ul oyg'a yetgay, chunki men
El otin o'qur hasaddin yozmadim unvon anga.
Xizr xattingning ajab yo'q sabzu xurram bo'lmog'i,
Lab-balab chunkim suv berur chashmayi hayvon anga.
Ey xusho mug' dayrikim, ziynat bila rifatda bor
Mehr anga bir shamsavu ko'k toqi bir ayvon anga.
Istamish bulbul vafo guldin, magarkim joladin
Bag'ri qotmish g'unchaning baskim erur xandon anga.
Qilmag'on jonin fido jonong'a yetmas der emish,
Ey Navoiy, ushbu so'z birla fido yuz jon anga.

24

Sinsa ko'nglumda o'qung surtub isig' qondin anga,
Pay masallik chirmag'aymen rishtayi jondin anga.
Bodayi laling mizoji ruhparvardur base,
Go'yiyo mamzuj etibsen obi hayvondin anga.
O'ti ko'nglum shulasin gah sokin etti, goh tez,
Gah o'tun bo'ldi, gahi suv urdi paykondin anga.
Dardu g'am bo'stonining tovosidur ko'nglum qushi,
Gul bo'lub jismimda kesgan nal har yondin anga.
Ne kabutar yeta olur ul quyoshg'a, ne nasim,
Ey ko'ngul, holingni ilom ayla afg'ondin anga.
Ko'zga to kirdi xayoling sovug' ohim vahmidin,
Bog'lamishmen qo'ryo har sori mujgondin anga.
Ey Navoiy, yig'lamoq ohimg'a taskin bermadi,
Vah, bu ne o'tturki, yo'q tasir to'fondin anga.

25

Chin kiyigi desam ko'zin, vah nedurur itob anga,
Chunki qarosi ko'rguzur har sori mushki nob anga.
Lali labingda ter bo'lub obi hayot qatrasini,
Yoki Xizr suyi labing qatra bo'lub hubob anga.
Yopmadi ko'zni ashkkim, boqmasun o'zga yuzga deb,
Har sori ayn rashkidin yo'pti g'aming niqob anga.
Jismim agar kuyar, ko'ngul tolpinuri ajab emas,
Kimki uyiga tushsa o't, yo'q ajab, iztirob anga.
Oqmadi xo'y uzoridin lalig'akim, hakimi sun
Ezdi hayot sharbatini, emdi urar gulob anga.
Zulfi xayolidin ko'ngul har yon etar havo, valek
Saydg'a ne xalos chun bog'lig' erur tanob anga.
O'zluqining hijobidin kimki o'zin xalos etar,
O'zga qayonki solsa ko'z, mumkin emas hijob anga.
Ahli mazallat ohining novakidin sipehr agar
Qochmadi, muncha bas nedur xam bo'lubon shitob anga?
Vadayi vasl etib edi, tushda ayog'in o'pmisham,
Dema, Navoiy, ul pari aylamasun hisob anga.

26

Ko'rgali husnungni zoru muhtalo bo'ldum sanga,
Ne balolig' kun edikim, oshno bo'ldum sanga.
Har necha dedimki, kun-kundin uzay sendin ko'ngul,
Vahki, kun-kundin batarrak muhtalo bo'ldum sanga.
Men qachon dedim, vafo qilg'il manga, zulm aylading,
Sen qachon deding, fido bo'lg'il fido, bo'ldum sanga.
Qay pari paykarga dersen telba bo'ldung bu sifat,
Ey pari paykar, ne qilsang qil, sanga bo'ldum, sanga.
Ey ko'ngul, tarki nasihat ayladim, ovora bo'l,
Yuz balo yetmaski, men ham bir balo bo'ldum sanga.
Jomi Jam ichra Xizr suyi nasibimdur mudom,
Soqiyo, to tarki joh aylab gado bo'ldum sanga.
G'ussa changidin navoye topmadim ushshoq aro,
To Navoiydek asiru benavo bo'ldum sanga.

27

Qahring o'lsa barcha ishimdin malolattur sanga,
Lutfung o'lsa yuz meningdekkin farog'attur sanga.
Ey, meni sargashtadin gah forig'u gohi malul,
Qahring ul, lutfung bu, yo rabkim, ne odattur sanga?!
Lutfung ozi jon olur, qahring ko'pi ham o'lturur,
Bulajab holedurur, oyo, ne holattur sanga?!
Pand eshitmay sevdung oni, ey ko'ngul, chek dardu ranj,-
Ozdurur har lahza gar yuz muncha ofattur sanga.
Vahm et ohim o'tidin, ey gulki, davron bog'ida
Ko'z yoshimdin bu qadar lufu tarovattur sanga.
Ey quyosh, mehr ahlini kuydurma bu vodiydakim,
Garmro'lar ohidin muncha harorattur sanga.
Ey Navoiy, istama vasl ul quyoshdin zarradek,
Chun necha ul qilsa istig'no - haqorattur sanga.

28

Iydi ruxsoring ko'rub, bo'ldi ulus hayron sanga,
Ey ulus iydi yuzung, jonim mening qurbon sanga.
Sham emas yerdin, kavokib charxdin bayram tuni,
Kim erur yer-ko'k tuman ming ko'z bilan hayron sanga.
Iydahda gard emas, balkim yetishgach maqdaming,
Qo'pti yerdin sadqa bo'lmoq istabon maydon sanga.
Xusravi anjum degaysen, sekretur ko'k tavsantin,
Iydahda kimki ko'rsa raxsh ila javlon sanga.
Chatr shaklidan samoviy barcha ofat dafig'a
Tengri aylabtur nasib o'z hizfidin qalqon sanga.
Notavon jisming'a bayramliq bila ber suhbate,
Kim ko'ngul ummedvoru muntazirdur jon sanga.
Necha bayramlarda kiygan jandasin faqr ahlining
Xor ko'rma, eyki, xilattur necha alvon sanga.
Iydgoh ahlin dame qilma parishon, ey sipehr,
Kim erur bu jam bir-ikki zamon mehmon sanga.
Ey Navoiy, durri nazming xutbadek topqay sharaf,
Lutf ila qilsa nazar bayram kuni sulton sanga.

29

Javru zulming garchi o'lmaklik nishonidur manga,
Chunki sendindur hayoti jovidonidur manga.
Ul parivash ishqidin, nosih, meni man etmakim,
Telbalik vaqtiyu oshiqlik zamonidur manga.
To o'qubmen ishq harfin darsu takroru sabaq
Vomiqu Farhodu Majnun dostonidur manga.
Muztaribmen charx yanglig'kim, nujumi tiyradin
Tanda har kun yuz tuman dog'i nihonidur manga.
Hech ranje zohir o'lmay men xud o'ldum, ey tabib,
Lek bilkim, qasdi jon etgan falonidur manga.
Eyki, dersen ishq aro o'lmoq ziyondur, umr sud,
Har ne sudedur sanga, nekim ziyonidur manga.
Ko'rmisham vojib baqosin ravshan andoqkim quyosh,
Toki imkon soya yanglig' ko'zda fonidur manga.
Bu fano dayrin baqosiz erkanin to angladim,
El surudi ishrati Motam fig'onidur manga.
Ey Navoiy, voizu firdavsi alo zikrikim,
Bog'i xuld ul huri paykar ostonidur manga.

30

Ul malohat kunji hajrida buzug' maskan manga,
Uyladurkim jondin ayru yuz yarolig' tan manga.
Mehr ila mah partavidin ko'zni ravshan qilmadim,
Bo'lg'ali mehri ruxung mohiyati ravshan manga.
Bo'ldi ravzan-ravzan ul qotil xadangidin ko'ngul,
Jon qushi chiqmoqqa bir yo'l angla har ravzan manga.
Men o'larmen g'amdinu yig'lab kuyub boshimda sham,
Dudidin chirmab haro har tun tutar shevan manga.
Rahm ztib holimg'a dushman do'st bo'lmoq, vah, ne sud,

Do'st uchun rahm aylamay bo'lmishturur dushman manga,
G'am tuni zulmida xandon bo'lmadi holimg'a subh,
Subhdek, ne tongki, bo'lg'ay chok pirohan manga.
Ey Navoiy, ishq mushkil deb nechuk tarkin tutay,
Eyla gar bu ish hunar bo'lsa, bo'lubtur fan manga.

31

Vahki, ishqing zohir etsam vahm erur o'lmak manga,
Gar nihon tutsam dog'i jon xavfidur beshak manga.
Kelgan ermish ul Masih o'lganlarin tirguzgali,
Men tirik, vah, yaxshiroq bu umrdin o'lmak manga.
Juzv-juzvimni, fig'onkim, munfak etti tiyg'i hajr,
Bir-biridin lek o'zidur juzvi loyanfak manga.
Ko'nglum o'tidin yig'och kuldur, boshhoq bir qatra suv,
Nogah ul sho'xi jafokash otsa bir novak manga.
Oltun ezib, erib kuygan soyi xolis bo'lur,
Ne ajab, sorg'orsa yuz yetgan soyi emgak manga.
Chok aylarmen yaqo ul qoshi yoni ko'rgach-o'q,
Kim xadagin otsa hoyil bo'lmag'ay ko'nglak manga.
Boda hajridin oqarmish ko'zlarim, ei piri dayr,
Aylagil may shishasidin sindurub aynak manga.
Sarsari hijron, vujudum xirmanin andoq sovur,
Kim fano yo'lida sarsar bo'lmasun hamtak manga.
Ey Navoiy, gar manga ko'prak emas ummedi vasl,
Bas nag'o' ushshoqdin javri erur ko'prak manga,

32

Agarchi yo'q talabingdin dame qaror manga,
Irodat emgagidur bu, ne ixtiyor manga?!
Visol davlatin ul kun o'zumga jazm ettim,
Ki hajr g'ussasin etti havola yor manga.
Chu yor ko'nglida bo'lsa, balo manga yovumas,
Bu vajah ilaki, temurdin bo'lur hisor manga.
Ne bilsun ul kishikim, chekmamish firoq tuni,
Ki ne sifat kechadur tiyra ro'zgor manga.
Qochib adamg'a boray-aqlu fahmu donishdin,
Vatan borinda bu yot el aro ne bor manga?!
Buyurmag'in yana sabr, ey tabib, tengri uchun,
Ki ushbu sharbat emas emdi sazovor manga.
Navoiydek qadidin qilsam o'lgali ohang,
Biyik maqom topibon yasang mazor manga.

33

Lablaringdin garchi qon yutmoq damo-damdur manga,
Gar dame jomi visoling yiqsa, ne g'amdur manga?
Pand eshitmay, ko'rub oni, yuz balog'a uchradim,
Ko'zlarim chiqsunki, yuz muncha sazo kamdur manga!
Qofi shavqum sharhini tahrir qildim, vah, iye sud,
Kim anga irsol uchun simurg' mahramdur manga.
Yor mundoqkim nihondur ko'zdinu men telbamen,
Kim degaykim, fitna bo'lg'on nasli Odamdur manga.
Qora chirmab yosh to'kub, afg'on qilurmen xomadek,
Etgali nolon ko'ngul bu nav motamdur manga.
O'zga yuzga boqma deb, har bir ko'zumga bosti muhr,
Iynak-iynak har qaro bir naqshi xotamdur manga.
Dahr aro tushgan havodis o'tidin moni emas,
Ko'z yoshimdin garchi ko'z tushguncha bir namdur manga
Soqiyo, jomi jahonbin tutki, andin kashf etay,
Kim ko'p ish bu korgah vazida mubhamdur manga.
Dilbari ollida Majnun naqdi jon sarf etmadi,
Ey Navoiy, ishq atvori musallamdur manga.

34

To seningdek qotili xunxoraye bordur manga,

Billah, ar o'lmakdin o'zga choraye bordur manga?
No'shi jon har bodakim ahbob ila no'sh aylading,
Garchi hargiz demading ovoraye bordur manga.
Vasling iqboliyu men, hayhot, basdur bu sharaf,
Kim yiroqdin davlati nazzoraye bordur manga.
Deb emish har kimda bor zaxme, otay marham bir o'q,
Shukr erurkim, har sari mo' yoraye bordur manga.
Bordi ul xurshidu ashkim oqti, vah, toli ko'rung,
Kim ne yanglig' axtari sayyoraye bordur manga.
Sabr soldim ko'ngluma vasling tilab, vah, bot kelib,
Turfa ko'rkim, shisha ichra xoraye bordur manga.
Dema ko'p, ey nafskim, dunyo arusin aqd qil,
Uyda bazidek sog'in makkoraye bordur manga.
Dev urub ishqij majoziy ichra majnun aylagan,
Yova der, bukim pari ruxsoraye bordur manga.
Ey Navoiy, kuymagimni qilmag'aysan man, agar
Jon aro bilsang ne otashporaye bordur manga.

35

Labing sori tokim nazardur manga,
Yosh o'rnida xuni jigardur manga.
Dema, mendin ayril, dog'i umr sur,
Ki ul umr o'lumdin batardur manga.
Tuganlar diram shaklidur zod uchun,
Adam sori chunkim safardur manga.
Qilur ayb oshiqig'im barcha xalq,
Ulus aybi, vahkim, hunardur manga.
Tabibo, yana sabrdin dema so'z,
Ki bu sharbatingdin zarardur manga.
Dema, mayni tark etki, soqiy yuzi
Bu ko'zgu aro jilvagardur manga.
Chuchukdur qamish o'qlaring jonima,
Bu nay ichra go'yo shakardur manga.
Navoiy, ul oy hajrida tunu kun
Qotiq shomu tiyra sahardur manga.

36

Shahr bir oy furqatidin baytul-ahzandur manga,
Bir guli rano g'amidin bog' zindondur manga.
Bazmi ishrat ichra siz may no'sh eting, ey do'stlar,
Kim nasib ul lali lab hijronidin qondur manga.
Chiqti aqlu fahm ila sabru ko'ngul tan mulkidin,
Chiqmayin har lahza zahmat berguchi jondur manga.
O'qi baskim tandadur, tegmas tanimg'a o'zga o'q,
Ulki o'q deb nola qildim, emdi qalqondur manga.
Uyla rasvomenki, ko'yu ko'chada holim ko'rub
Bazi el giryonu bazi xalq xandondur manga.
Hajridin bag'rim suvdur, ul suv aro bolig' kibi
Dardu mehnat o'qidin bir necha paykondur manga.
Hur mujgonin agar surtay desa qilmon qabul,
Kim ayoqda orzu xori mug'ilondur manga.
May ichib toatni favt etmangki, ul o't tobidin
Necha boqsam bahra holo dog'i hirmondur manga.
Ey Navoiy, xalq der: jon ber, vayo kech ishqidin,
Garchi bu dushvor erur, lekin ul osondur manga.

37

Menmudurmenkim sening vasling muyassardur manga,
Baxti gumrahdin qachon bu qissa bovardur manga.
Haq tonuqturkim, tiriklikdin manga sensen murod,
Yo'qsa olamning yo'qi-bori barobardur manga.
Ey ko'ngul, g'avvosi bahri vasl o'lubmen, ne ajab,
Kim nasib emdi o'shul pokiza gavhardur manga.
Ne uchun bazmi visol ichinda ichmay bodakim,
Ko'ziyu og'zi bukun bodomu shakkardur manga.

Oyu xurshidingni yig' ey charxi gardunkim, bu dam
Hamdam ul oy chehralig' xurshid paykardur manga.
Sarvni o'rtab, sumanni yelga ber, ey bog'bon,
Kim bukun hamsuhbat ul sarvi sumanbardur manga.
Qo'rqaram hirmon sahobin yopmag'ay fahm ztsa charx,
Kim shabiston mehr yamidin munavvardur manga.
Ey Navoiy, hech bilmonkim topibmen vaslini,
Yo magarkim jumlayi olam musaxxardur manga?

38

Ko'zlarimda ishqdin suv erdi uyqu o'rnida,
Turfa ko'rkim, hajrdin qon bo'ldi ul su o'rnida.
Kimgakim kirpik o'qin yog'dursa ul gul, rashkdin
Jismim ichra bir tikandur har sari mo' o'rnida.
G'ayr naqshidin qilibmen pok ko'nglum safhasin,
Tut ul oy ollida, ey mashshota, ko'zgu o'rnida.
Shaxsuvorimning ayog'in o'pkali rozidurur
Oy bila kun har birisi bir tepingu o'rnida.
Iztirob etsa qoshing ko'rgach, ne tong, shaydo ko'ngul
Telba kim ko'rди yangi oy o'ltururmu o'rnida?
Dahr bo'stoni aro barqu bulutdin anglakim,
Yig'lamoq yuz qatladur bir qatla kulgu o'rnida.
Ey Navoiy, dersen ul qomatni ko'nglungdin chiqar,
Ne nihol o'lturtayin ul sarvi diljo' o'rnida?!

39

Behi rangidek o'lmish dardi hajringdin manga siymo,
Dimog'im ichra har bir tuxmi yanglig' donayi savdo.
Mazallat tufrog'i sorig' yuzumda bordur andoqkim,
Behida gard o'lturg'on masallik tuk bo'lur paydo.
Oqartib ishq boshimni, nihon bo'ldi sarig' chehram,
Momug' ichra behini chirmag'on yanglig' kishi umdo.
Yuzumda tiyg'i hajring zaxmi har sori erur bevajh,
Behini tiyg' ila chun qat qilmoq rasm emas qato.
Yuzum tufrog'dadur har dam qurug'on jism ranjidadin,
Behiga sarnigunluk shoxi zafidin bo'lur go'yo.
Bu gulshan ichra behbud istagan doim behi yanglig'
Kiyib pashminayi toat qadin ham asramoq avlo.
Navoiy gar quyosh noranjidin behrak ko'rar, tong yo'q
Behikim lutf qilmish mahdi ulyo ismatud-dunyo.

40

Yor aksi chunki aylar jilva may ko'zgisida,
May icharmenkim, yuzi bo'lg'ay yuzum o'trusida.
Ul sabohat birlakim kuldung, manga mehr o'ldi fahm,
Mehr fahm o'lmoq, tong ermas, subhning kulgisida.
Uylakim xayli hubob ichra tushar xas, bormen
Ashk aro sargashta ul sultoni husn o'rdusida.
Urди olam buzg'ali bir-birga kirpik saflarin,
Fitnalar bedor qilmoq, ko'r, ul oy uyqusida.
Ne xato qilg'ay ko'ngullarga ko'zung mujgon o'qin
Har qayon chun boqsa, saydedur aning qobusida.
Navbahori dahrg'a qo'y mang ko'ngulkim, yo'q vafo
Ne guli bo'stonida, ne lolayi xudro'sida.
Shohlar pobo'sung etgandin, Navoiy, yaxshiroq
Kim boshingni xoki rah etsang aning pobo'sida.

41

Kimsa hargiz ko'rmadi chun ahli davrondin vafo
Ulki davron ofatidur, ne tama ondin vafo?!
Jonimu umrumdur ul oy, bevafo bo'lsa, ne tong,
Qayda ko'rmish kimsa hargiz umr ila jondii vafo?
Gar vafo qilsang erur, andinki, bordursen, pari,
Yo'qsa, kim olamda ko'rmish navi insondin vafo?

Vahki, davron ahlidin juz bevafo'lig' kelmadi,
Har nechakim ko'rdilar men zoru hayrondin vafo.
Chun vafo gulbargi davron bog'ida yer topmadi,
Bejihatdur kimki istar bu gulistondin vafo.
Kimsa qo'nglin kimsadin istab vafo, oldurmasun,
Kim manga xud yetmadi ul ko'nglum olg'ondin vafo.

42

Miroti husnung tiyradur bu ohi dardolud aro,
Ravshanlig'i mumkin emas chun sham qoldi dud aro.
Butganga o'xshar degasen har yon qizil tol uzra barg,
Har soridin paykonlaring bu jismi xunolud aro.
Shomi g'am ohim dudidur, ul dud aro har yon sharar,
Bilgil, nuhusat anjumi bu shomi qiyrandud aro.
Xo'y qatrasidan g'arq erur xoling savodi, vah, netar,
Bir tiyra kavkab fitnasi yuz axtari masud aro.
Ochting chu zulf, ul ikki ko'z har yon hadang otmoq, ne tong,
Kim qolmish ikki turki Chin hinduyi nomadud aro.
Ul ko'y qasdi etmisham, ey voiz, oni man etib,
Har dam dema jannat so'zin, so'z solmag'il maqsud aro.
Qochsa Navoiy shayxdin piri mug'on sori, ne ayb,
Kim bor tafovutlar base maqbul ila mardud aro.

43

Yer tutar ko'nglumda gardundin judo bo'lg'on balo,
Jondadur devona ko'nglumdin xato bo'lg'on balo.
Istamonkim ishq mendin o'zgani qilg'ay asir,
Hech kishiga bo'lmasun, yo rab, manga bo'lg'on balo.
Shod yuzlanmang, balolar, bizgakim, bo'lmas xalos
Bu ko'ngul zindoni ichra muftalo bo'lg'on balo.
Xo'blardin har kishiga bir balo yetgan kuni
Bizga yetmish otidur javru jafu bo'lg'on balo.
Vaslida rashk o'lturur hajrida g'am, vahkim, manga
Vasl aro bo'lg'on balodur hajr aro bo'lg'on balo.
O'ltururlar hamdaming bo'lsam, o'larmen bo'lmasam
Bo'lmag'on, jono, sening birla balo bo'lg'on balo.
Nosihoh, oshiq'lig'imni man qilding, bilmading,
Kim nasihat birla daf o'lmas qazo bo'lg'on balo.
Chun balosiz kom yo'q, topmas baqo komin, magar
Kimki oni o'rtamas oti fano bo'lg'on balo.

44

Orazu xolingni bir dam ko'rmasam, ey dilrabo,
Uyladurmenkim ko'runmas ko'zuma oqu qaro.
Hajr aro rano qading naxlin tilarman tengridin,
Shomlar sham istagandek xayr ahlidin gado.
Gar firoq ayyomining bilmon hisobin, ne ajab,
Kim yuzung hajrida kunduz kecha yanglig'dur mango..
Barq emas, olamg'a yuz qo'ymishdur ohimdin sharar,
Rad emas, gardung'a chirmanmish fig'onimdin sado.
Boshing ol, ket o'z payi vaqtingg'a, ey shaydo ko'ngul,
Kim emassen xasta jonning hech dardig'a davu.
Necha oqg'ay ko'z yoshim, yetkur g'uborin, ey nasim,
Farzi ayn erur yasharur ko'zga solmoq to'tiyo.
Umr yeldek o'tmagin debsen magar, ey bog'bon,
Kim yaqosi choksiz gul butmadi bu bog' aro?
Jon topay dersen sabuhiyidin, vale g'ofilki, subh
Chok etib ko'nglak, sening holingga tutmishtur azo.
Ey Navoiy, xasta ko'nglumga madaddur novaki,
Rost andoqkim zaif elga berur quvvat aso.

45

Ravshandururki, mehr yuzungdin olur safo,
Yo'qsa, ne zajh ila qamar andin topar ziyo?

G'arqi muhiti ishqing edi jon ila ko'ngul,
Ul damki, ruh emas edi tan birla oshno.
Gulda yuzung latofatidin range ko'rmasa,
Bulbulg'a ne edi bu fig'on birla, bu navo?
Bir zarra og'zi ramzini har kimki angladi,
Yo'li adam tariqiduru zodi rah - fano.
Ul zindadil hayoti abad vaslidin topar,
Kim neshi g'amni no'sh deru dardni davvo.
Lomiki, vasl ayog'ig'a topmishtur ittisol,
Ul "lomdurki, o'rtag'a olmish oni "balo.
O'zdin qutul, Navoiyiyu maqsadg'a yetki, qush
Yetmas chamang'a, bo'lsa qafas ichra muftalo.

46

Zor jismimg'a xadanging zaxmidin ortar navo,
Sozdekkim, teshsalar oni fuzun aylar sado.
Qaddi hajrida g'amim shamini har devorg'a,
Kim tayabmen sarv andomi bila bo'lmish qaro.
G'unchang anfosi nasimi zavraqi jon qasdig'a
Yetkurur har dam adam daryosidin mavji fano.
Orzuyi vaslidin ranjur zrrur munglug' ko'ngul,
Qut uchun tazvir ila bemor bo'lg'ondek gado.
Nega yig'lab anbariy zulfin kesar hijron tuni,
O'lmagimni anglabon gar sham tutmaydur azo?
Hajr dardin ko'ngluma kam qildi xoling oqibat,
Dog' emish dardi shaloyin xastag'a oxir davvo.
Ruhparvardur Navoiy ohu ul yuz shavqidin,
Ul sifatkim lolavu gul yuzidin kelgay sabo.

47

Yor dardim so'rmayin ko'nglumni mahzun qildilo,
Jonim oshubini kam qilmoqdin afzun qildilo.
Bermayin zaxmin jigar qonig'a taskin gunaye,
Lali kulmak birla ashkimni jigargun qildilo.
Dafi savdo istadim lali mayidin, bir yo'li
Ul pari savdozada ko'nglumni majnun qildilo.
Ey ko'ngulkim, sabr tog'in maskan etting oqibat,
Tund sayli ishq ul tog'ingni homun qildilo.
Besutung'akim sutun Farhod bo'ldi, qofi ishq
Ul sutunni Besutun ostidagi "nun qildilo.
Nedur uchmoq joh ila, oxir falak Namrudning
Osmoni taxtu johin ganji Qorun qildilo.
Qatra xo'ylig' orazing vasfin Navoiy qilg'ali,
Lutfi tab abyoti nazmin durri maknun qildilo.

48

Sorig' og'riq bo'ldum, zy soqiy, xazoni hajr aro,
Qoni asfar mayki, bor har qatras bir kahrabo.
Yuzu jismimdur sorig' barge qurug'on shox uza,
Shoxu bargekim qurub sorg'orsa, kim ko'rmish davvo?
Ne marazdur buki, bir gulrux sharori ishqidin
Bo'ldi sorig' lola ko'zum oqiyu dog'i qaro,
Sud emish ko'z tushsa asfar jinsi sori, vah, qani
Sarvinozimkim, sorig' gul barg'idin kiymish qabo?
Sorg'orib qoldim havodis kojig'a hijrda kuni,
Bir sorig' qushdekki, kunduz qolg'ay ul qushlar aro.
Shom ila subh ar sorig' og'riq emaslar, bas nedur
Tun sochin yoyib, quyosh yirtib yuzin, tutmoq azo?
Dard tufroqqa nihon qildi Navoiy jismini,
Topibon bir shisha oltun dafn qilg'ondek gado.

49

Ko'nglum o'rtansun agar g'ayringga parvo aylasa,
Har ko'ngul hamkim sening shavqungni paydo aylasa

Har kishi vaslin tamanno aylasam navmid o'lay,
Har kishi hamkim sening vasling tamanno aylasa.
O'zgalar husnin tamosho aylasam chiqsun ko'zum,
O'zga bir ko'z hamki husnungni tamosho aylasa.
G'ayr zikrin oshkora qilsa lol o'lsun tilim,
Qaysi bir til hamki zikring oshkoro aylasa.
Rashkdin jonimg'a har nargis ko'zi bir shuladur,,
Bog' aro nogah xirom ul sarvi rano aylasa.
Yo'q og'izdin nukta aytur mahvashimdek bo'lmag'ay,
Gar quyosh har zarrasidin bir Masiho aylasa.
Oqibat joning'a yetti, ey xusho mug'kim, meni
Bir qadah birla xarobot ichra rasvo aylasa.
Qelturung dafi jununumg'a parixon, yo'q tabib,
Kim ul ansabdur pari har kimni shaydo aylasa.
Subhdek bir damda gardun qo'ymag'ay osorshsh
Nogah ahli sidq ko'ngli mehrin ifsho aylasa.
Dahr sho'xig'a, Navoiy, sayd bo'lma, nechakim
Kun uzori uzra tun zulfin mutarro aylasa.

50

Qosidekim yordin bir so'z rivoyat aylasa,
Istaram so'rg'on soyi boshtin hikoyat aylasa.
Telbalar yanglig' gah o'z holimdadurmen, goh yo'q,
Ul paridin har kishi bir so'z rivoyat aylasa.
Ey ko'ngul, ohingni dersenkim suv aylar toshni,
Chin erur, gar ko'ngliga oning siroyat aylasa.
Jong'a basdur har nafas bir dog', nevcun bo'lmasun
Qoni ulkim, bir diram har dam kifoyat aylasa.
Topti Majnun shuhratu qoldi mening qissam nihon,
Kim o'lar har kim fasonamni bidoyat aylasa.
G'am sipah qasdimg'a tortibtur, ne bo'ldi piri dayr
Bir qadah birla bu mahzunni himoyat aylasa?
Ey Navoiy, faqrdin bebahradur yuz g'am yetib,
Solikekim shukr borinda shikoyat aylasa.

51

Bag'ir xunobidin zaf o'ldi g'olib xasta jonimg'a,
Og'ir erdi g'izo, avd etti zahmat notavanimg'a,
Labing hajrida jismim konidin har pora laledur,
Ko'ngul zaxmida yaxshi boqsalar bir qatra honimg'a.
Adam durjiki og'zing huqqasidur, marhame ondin,
Davodur g'unchadek ko'nglumdagi dog'i nihonimg'a.
Sarig' yuzumdin el yig'lar, magarkim o'lmagim yetti,
Kim mundog' xosiyat baraks bo'ldi zafaronimg'a.
Salohim pardasi kuydi ul o'tlug' yuz xayolidin,
Fig'onkim, oyni yod etmak zarar qildi katonimg'a.
Ul oy kulbamga keldi jondurur xunob ila ohim,
Bu tortig'lar murattab aylamishmen mehmonimg'a..
Qaroru aqlu hushum ishqing o'ti birla churkandi,
Samum esdi balo dashtida ozg'an karvonimg'a.
Zamon avroqiyu ishqim edi Farhodu Majnundin,
Falak bir-ikki fasl etti izofat dostonimg'a.
Navoiy, Zuhra udin motamim tutqonda kuydurdi,
Falak sori erishib borg'on uchqunlar fig'onimg'a.

52

Ne navo soz aylagay bulbul gulistondin judo,
Aylamas to'ti takallum shakkaristondin judo.
Ul quyosh hajrida qo'rqarmen falakni o'rtagay
Har sharorekim, bo'lur bu o'tlug' afg'ondin judo.
Dema, hijronimda chekmaysen fig'onu nola ko'p,
Jism aylarmu fig'on bo'lg'on nafas jondin judo?
Bo'lsa yuz ming jonim ol, ey hajr, lekin qilmag'il
Yorni mendin judo yoxud meni ondin judo.
Hajr o'lumdin talx emish, mundin so'ng, ey gardun, meni

Aylagil jondin judo, qilg'uncha jonondin judo.
Vasl aro parvona o'rtandi, hamono bildikim
Qilg'udekdur subh ani shami shabistondin judo.
Bir iyosiz it bo'lub erdi Navoiy yorsiz,
Bo'lmasun, yo rabki, hargiz banda sultondin judo.

53

Zihi visolingga tolib tutub o'zin matlub,
Muhabbatidin otingni habib atab mahbub.
Urujung aqshomi bo'lmay to'quz snpehr hijob,
Yuzung xijolatidin mehr o'lub vale mahjub.
O't ichra tushsa bo'lur nisbati samandardek,
Kishiki, ishqing o'tig'a o'zin qilib mansub.
Iting hisobig'a kirgan hisob vaqtida,
Agarchi jurmi erur behisob, emas mahsub.
Kitobat etmaganingdin qalamda nol ermas,
Ki tushti ko'ngli aro tob uylakim maktub.
Libosi motam aro qoldi to abad soya,
Ki mehrdin nega yoningda bo'lmadi mashub.
Mutii amring agar podshoh, agar soyil,
Gadoyi xonung agar hushmand, agar majzub.
Ajab yo'q, olsa ko'ngul hushin ul iki gisu,
Bu bo'lsa silsila, ko'p telbani qilur mag'lub.
Tilasa ravzani zohid, Navoyiyu ko'yung,
Ki har kishi ani istarki, bor anga marg'ub.

54

Sochsa anjumdin falak boshingg'a yuz ming durri nob,
Jolayi g'am, bilki, yog'durg'ay bir ofatliq sahob.
Ne g'araz bu jolani yog'dursa andin o'zgakim,
Umr naxlin sinduro'b, tan gulbunin qilg'ay xarob.
Ro'ziy ortug' bo'lmag'in har kimki bilgay charxdin,
Zol yanglig'durki roziiq charxini qilg'ay xitob.
Ofarinish bahridin gardun hubobi besh emas,
Bormu imkon kimsaya bir qatra suv bermak hubob?
Bo'lsa erdi qudratikim lahzaye tobqay qaror,
Tunu kun tinmay bu nav etgaymu erdi iztirob?
Ul dog'i o'z holig'a hayron erur andog'ki men,
Anda ham sargashtaliq andoqki menda pechu tob.
Jismi oning ham havodis zarbasidin nilgun,
Topmayin maqsudini mendek necha aylab shitob.
Qudrat ilgida bo'lub ul ham zabun andoqki men,
Olmay ul mendii hisob, andoqki men andin hisob.
Ey Navoiy, solik ersang haq vujudin bil vujud,
Mosivollohni adam, vallohu alam bis-savob.

55

Ikki o'tlug' nargisingkim qildilar bag'rim kabob
Biridur ayni xumor ichinda, biri masti xob.
Tiyg' tortib dam ola olmay yetishting boshima,
Go'yiyu xurshid yanglig' yo'lda ko'rguzdung shitob.
Ofarinish baski ahvolimg'a yig'lar har kecha,
Ashk daryosi erur gardunu kavkablari hubob.
Tolpinurmen ashk aro har damki tishlar lalini,
Kim tengizga tushsa, jon vahmidin aylar iztirob.
Ranju zafim bo'lmish andoqkim, so'ra kelgan ulus
Holim aylarlar savol, ammo eshitmaslar javob.
Necha tasbihing hisobi, zohido, ich bodakim,
Senu mendeklarga xud bu korgahda ne hisob?!
Gar karam daryosining mavji budurkim, chog'ladim,
Qoni o'z bo'ynig'a kim ishratdin etsa ijtinob.
Ich, Navoiy, mayki, fahm ettuk tabibi ishqdin:
G'ussavu g'am zahrig'a taryok emish yoquti nob.
Xossa bazmikim quyosh jomin shafaq rohi bila
Elga tutqay xusravi anjumsipohi Jamjanob.

56

Qoshu ko'zungni munajjim chunki ko'rdi beniqob,
Dedi: ko'rkim, qavs burjidan tug'ubtur oftob.
Bir labing jon oldi andoqkim, birisi bilmadi,
Emdikim bildi, arolarinda bordur shakkarob.
Gar falak qoshing bila bahse hilolidin qilur,
Bir desa payvasta, jono, eshitur ikki javob.
Gul kibi yuzungda ter fard etti hushumdin meni,
Garchi behush elga hush uchun muqavviydur gulob.
Kim sirishkim ko'rdi, malum etti ishqim hosilin,
Dona birla uylakim el naqdini aylar hisob.
Garchi ishq o'tida ko'nglumni o'qungg'a shishlading,
Garm bo'lmakim, hanuz ne six kuymish, ne kabob.
Ne chamandur buki, hasrat suyiyu dard o'tidin
Parvarish topmish qayu bir guldakim bor obu tob.
Gar Navoiyning kuyuk bag'rida qondur, ne ajab,
Xomso'z o'lur yolin uzra tushub kuygan kabob.

57

Yetti hajr ayyomi, qatling'a nedur har dam itob?
Men xud o'lgumdur yaqin, ey umr, ko'p qilma shitob!
Elga mehringdin kuyarmen, menga qahring sahl erur,
Do'zax ahlig'a erur jannatni ko'rmaklik azob.
O'lturur chun hajr, beparvolig'ing ortuqsidur,
Dard muhlikdur, ne hojat sharbat ichra zahri nob?
Nevchun eldek yo'q manga mehringki, sarvu gul uza
Tushsa, xoru xasni ham mahrum qo'yimas oftob.
Bodpoying yo'lida xoki tanim gard ayladim,
Vahki, ul gard-o'q murodim yuziga bo'ldi hijob.
Ashk suvidin qading sarvini qildim sarbaland,
Vahki, ham ul suvdin umidim uyin qilding xarob.
Ul quyosh hajri meni o'lturgali bas, ey sipehr,
Sen quyosh tiyg'in chekib, qilmoq ne hojat iztirob?!
Bu chamanda suv masallik pokravni charxdin
Ko'rmadikkim, ko'ngli sinmay qoldi andoqkim hubob.
Chun Navoiydin uzuldung, bor savob o'lmak anga,
Jonidin mahjur o'lar vallohu alam bis-savob.

58

Eyki ruxsoring erur xo'bu xating ham marg'ub,
Xo'blardin neki bosh ursa, erur beshak xo'b.
Toki sevdum seni, javringni dog'i sevmishmen,
Har ne mahbub qilur, bordurur ul ham mahbub.
Rishtayi jon bila nomang boshini chirmar edim,
Ul sharar tori bila kuymasa erdi maktub.
Xasta dillarg'a ne jon olg'uchi yuzdur ulkim,
Qolibin qildi tihi ko'rgach oni ahli qulub.
To labing volihi bo'ldum, tilamon obi hayot,
Suvni naylar kishikim, bodag'a bo'lg'ay mag'lub?
Ahli ishq ichra manga yoqma vara tuhmatini,
Zohido, qilma hunar ahlig'a bizni mayub.
Istasang mulki baqo, salb qil o'zluksi burun,
Ki suluk ichra fano ahlig'a budur uslub.
Ey Navoiy, tilasa shoh mushavvash raqaming,
Har ne matlub anga, bizga ham uldur matlub.

59

Tiyg' ila xoki tanimni har taraf yording kelib,
Naqdi jon olmoqqa bu tufrog'ni oxtording kelib.
Keldingu ko'nglumni yuz chok etmaguncha bormading,
Bad umre, ey sitamgar, yaxshilar bording kelib.
Jon senga qurbonki, olib jon ko'ngul afg'onidin,
Ham o'zungni, ham meni, ham elni qutqording kelib.

Qatl bas erdi, tanim ul ko'ydin sudratmaging
Ortug' erdi, ey jafajo', haddin o'tkording kelib.
Ey ko'ngul, ozdur senga bu hamki, ul oy ko'yidin
Manlar qildim, vale yuz qatla yobording kelib.
Soqiyo, yetkurmish erdi jonni og'zim'ga xumor,
Jon fidong o'lsunki, bir may birla qoytording kelib.
Zuhd etib erdi Navoiyni xarob, ey mug'bacha,
Tengri yoringkim, fano dayrig'a boshqording kelib.

60

Chobukekim, har taraf maydon aro aylar shitob,
Barqi lomidur samandi, gardi andoqkim sahob.
O'qi rashkidin erur ko'ksun aro ko'nglum qushi
Ul kabutarkim, qabaq nchinda qilg'ay iztirob.
O'tsa o'q ul qoshi yo yuz pech urar jon rishtasi,
Kim manga hirmonu oning o'qig'a yetgay tanob.
Nogahon otqaymu deb bir o'q qabaq shakli bila
Boshi ustiga kelur maydonda har kun oftob.
Ul quyoshdin boshqa kim otqay qabaq, vah, ko'rmaduk
Axtari Sadeki, har dam zohir etgay bir sahob.
Jon berurmen qayrilur chog'da ko'rub belida pech,
O'lsa tong yo'q ulki, joni rishtasig'a tushsa tob.
Kimki sarkashrak - havodis o'qig'a ko'prak hadaf,
Ushbu holatni qabaq ahvolidin qilg'il hisob.
Ey Navoiy, chun o'qi har dam falak mayli qilur,
Sen oti gardiga qoni bo'lki, bordursen turob.

61

Havo xush erdiyu ilkimda bir qadah mayi nob.
Ichar edim vale g'amdin qadah-qadah xunob.
Ki hozir erdi o'shul sarvi nargisi maxmur,
Valek rag'mima qilmas edi qadahg'a shitob.
Manga ne zahraye ulkim, desamki, bir qadah ich,
Ne onsiz ichgali may, ne qaroru toqatu tob.
Bu g'ussa birla ichim qon bo'lub nechukki qadah,
Ko'zumga har nafas ashk evrulub misoli hubob.
Chu angladiki, borur ixtiyor ilgimdin,
Kulub qadah kibi lutf ayladiyu qo'ydi itob.
Qadahni ichtiyu yuz loba birla tutti manga,
Ki oning ichgani-o'q qildi meni mastu xarob.
Chu soqiy etti qadah ko'zguna jilvayi husn,
Ne ayb, oshiqi mayxora ko'ngli bo'lsa yabob?
Navoiy, vasl bihishtida shukr qil bu nafas,
Ki yona chekmagasan hajr do'zaxida azob.

62

Labingdin xasta jonkim bo'ldi betob,
Emas betob, anga erur shakarxob.
Yoshimdi obro'yum bordi, bildim,
Ki ravnaqsiz qilur oltunni siymob.
Qoshing hajrida har naleki kessam,
Kelur payvasta, jono shakli mehrob.
Qilich bog'i beling quchqan hasaddin
Ko'zumga ajdaredur shakli qullob.
Ko'zum ollindadur laling xayoli,
Emas kirpiklarim ustida xunob.
Firoq ilgi, fig'on, jon rishtasidin
Chiqorur tordin andoqki mizrob.
Falak boshing'ga qoplab it terisin,
Sen oni jahldin deb kishu sinjob.
Ajab yo'q, odamiyliqni unutsang,
O'zungni telba it charmida asrob.
Navoiy, ranj ko'rma, og'zin istab,
Kim ul bir javharedur asru noyob.

63

Bovujudikim adam bo'ldum g'amidin qayg'urub,
Hech og'zining so'rog'in lalidin topmon so'rub.
Jonki, qat-qat qon bo'lubtur dog'i ishqing ketmagay,
Lola bargidek ani bir-bir sovursang kuydurub.
Novaking ko'nglumda qilmish xona, bovar qilmasang,
Ko'ksuna ilgingni kelturkim, turubtur bilgurub.
Ishqidur jon pardasida, ravshan ettim, do'stlar,
Necha kuygaymen harir ichinda o'tni yoshurub?
Barqdek po'yamni ayb etmang, salomat ahlikim,
Mundoq o'tekim tutashibdur manga, bo'lmas turub.
Istama tahsinki, shokirmen ne kelsa ollima,
Shukr qilmay, naylay olursen qazoni yozg'urub?
Chun Navoiy jonig'a marham erur paykonlarng,
Kosh, yoqsa marhami o'qung yonimg'a o'lturub.

64

Xoki poyi bo'ldi joni xoksorim qon yutub,
Kim chiqib lalini o'pgay rishtayn zulfin tutub.
Zulfin ochqonda zanax chohig'a tushgay ming ko'shul,
Qo'y masa ul choh uza ruxsori shamin yorutub.
Ishq muhriq dashtini qat' aylamak dushvor erur,
Kirmasam ohim yeli birla havosin sovutub.
Kuygali moyilmenu hajrig'a yo'q, vahkim, meni
Ayladi rozi isitmoqqa o'lumdin qo'rqtub.
Der emish, bir kun kelib ko'ngli yarosin butkaray,
Kelsa butgil, ey ko'ngul, bu so'zga xud bo'lmas butub.
Dahr bo'stonida qilmoq sayr aylab hoyu huy
Harza kezmakdur hayoting qushlarini hurkutub.
Jomi vaslingdinki, elni tirguzursen, bil yaqin,
Kim Navoiy o'lgusi xunobayi hijron yutub.

65

Sen labing so'rg'on soyi men qon yutarmen, ey habib,
Sen may ichgilkim, menga xuni jigar bo'lmish nasib.
Dedilar, ahbob dardig'a habib aylar davo,
Vahki, men kuydum, muhabbatdin emas voqif habib.
Ko'yungga kirgach ko'ngul qoshing'ga mayl aylar, bale,
Go'shayi mehrob etar payvasta manzilgah g'arib.
Chehra sorg'org'on soyi ortar ko'ngulning nolasi,
Bor ajab voqi xazon faslida nolon andalib.
Xossalillah sharbatimni zahri qotil birla ez,
Chun ish ondin o'ttikim, kelgay Masihim, ey tabib.
Necha ul oy mehridin shaydo ko'ngulni ovutay,
Telbaga yolg'on hikoyat birla bergandek firib.
Mayg'a rahn o'lmay fano dayrida tasbihi rido,
Piri dayr etmas havola elg'a zunnoru salib.
Nafsing etsa sho'xlug' charx emgagidin qil adab,
Tiflni andoqki zajr aylar falak birla adib.
Ey Navoiy, zulmidin dermenki ishqin tark etay,
To nazardin g'oyib o'ldi, yo'q yana sabru shikib.

66

Vah, ne qotildur, kelur oyini zulmu kin solib,
Oshiq o'lturmak uchun har qoshig'a yuz chin solib.
Chun o'tub ishq ahlidin - oshubi sabru fahm o'lub,
Chun yetib zuhd ahlig'a - toroji aqlu din solib.
Har tarafkim gom urub - yuz porso yo'lin urub,
Har qayonkim ko'z solib - yag'movu qatloyin solib.
El sorikim yuzlanib - qindin chiqarib tiyg'i kin,
Chun manga markab surub - boshimg'a tiyg'i kin solib.
Bu sorig' ruxsora birla qon yoshimdin yod qil,
Ichsang oltun jom ichinda bodayi rangin solib.
Sensizin, ey umr, chun mumkin emas oromu sabr,

Borma har dam bizni mundoq bedilu g'amgin solib.
Bog'i husnungkim, gul ochti rang-rang, ey mug'bacha,
Go'yi ichting mayg'a bargi lolavu nasrin solib.
Sharsiz xoshok aro xashxoshdekdu, ey hakim,
Ko'kka chiqsang jaybing ichra subhayi parvin solib.
Dardu g'am qolib, Navoiy joni chiqti oqibat,
Hajr elidin xonumonin bordi ul miskin solib.

67

Yuz to'shuk ko'ksumni o'rtarsen jafodin qon qilib,
Xalq kuydurgan kibi zanbur evin vayron qilib.
Javhari ishqing yoshurg'ach o'rtadim ko'nglunga dog',
Uylakim qo'yg'ay nishon el naqdini pinhon qilib.
Ko'hi ohandek g'aming ko'nglumdin olg'on ne osig',
Kim yana jonimg'a otding barchasin paykon qilib.
Yuz o'luk tirguzdi lalingg'a yetishgan jomi may,
Go'yiyo berding oning har qatrasin bir jon qilib.
Aqlu din naqdin o'g'urlar go'yi ul ayyorvash,
Buki behush aylar elni husnig'a hayron qilib.
Bo'lubon har shamg'a parvona, kuyma, ey ko'ngul,
Ishq o'tlug' zulmatida o'zni sargardon qilib.
Ey Navoiy, dema lalin tishlar el qatlig'a yor,
Balki elga jon bag'ishlar bizga qasdi jon qilib.

68

Yuz so'zumdin biriga bermas javob ul no'shlab,
Og'zini yo'qtur desam, voqiki, hech ermas ajab.
Nuqtayi xoling nedin shirin labing ustidadur,
Nuqta chun ostin bo'lur har qaydakim yozilsa "lab.
Vasl ne yanglig' muyassar bo'lg'usidur, chun erur
Dilbarim nozikmizoju men bag'oyat beadab.
Gar quyosh derlar yuzungni, garm bo'lub chekma tiyg',
Elga jurme yo'q, inar chun osmondin har laqab.
Laling olsa choklik bemor ko'nglumni, ne tong,
Ey malohat naxli, chunkim xastasiz bo'lmas rutab.
Zindadil Majnunning o'lmish ko'nqli chun Laylig'a hay,
Bas, ne osig' oni haydin qovlamog'liq, ey arab?!
Tolib ulkim topmasang dog'i bu baskim, aylamas
Bir nafas g'ofil seni matlub yodidin talab.
Qahr barqi birla rahmat yomg'uri gar buyladur,
Emmin ermas Bu-l-Alo, navmid emastur Bu Lahab.
Gar navo topsa Navoiy lablaringning zikridin,
Tong emastur, chun mudom afzun bo'lur maydin tarab.

69

Xanjaring jonimg'a yetti ko'kragimga sanchilib,
Novaking yonimg'a o'lturdi iyodatg'a kelib.
Qirib o'tgan o'qlaring jon pardasin resh etgali
Safhadekdurkim, qirilg'ay sahv xatlar yozilib.
Yugurar har kirpigimga ortilib bir qatra yosh,
Sho'x yoshlardekki o'ynarlar chubuq markab qilib.
Ushbu hijron kechasin tush ko'rsam erdi nogahon,
O'lgay erdim vahmdin, albatta, zahram yorilib.
Nalim ichra dog' uchun qo'yg'on fatnlam dud ila
Dard o'choqida tutaydur anduh o'ti yoqilib.
Ul quyosh birla borur el soyadek, men xoksor,
Vahki, qolurmen izining tufrog'idek ayrilib.
Sirri vahdat chun fano dayrida sig'mas lafz aro,
Nevchun, oyo, xonaqah ichra tunganmas aytilib?
Nuktayi tavidni bilgan qila olmas bayon,
Kim bayon qildim desa, bilginki, qilmaydur bilib.
Ey Navoiy, mayda soqiy lalidin ermish furug',
Kayfiyatni chunki fahm etting, netarsen oyilib?

71

Xasta jonim zafin angla ko'nglum afg'onin ko'rub,
So'rma ko'nglum yorasin, fahm et ko'zum qonin ko'rub.
Vaslida lali uza holin ko'rub kuygan kibi
O'rtanurmen jonda emdi dog'i hijronin ko'rub.
Vodiyi sabrimdag'i xori xashak qildim gumon,
Ko'nglum atrofida har yon no'gi paykonin ko'rub.
Angladim qilmish ko'zi olg'on ko'ngul saydig'a qasd,
Har tarafdin chirga tuzgan xayli mujgonin ko'rub.
Yeru ko'kta istabon paydo emas Xizru Masih,
Qochtilar go'yo dudog'ing obi hayvonin ko'rub.
Jism bog'ida ravon shakle tasavvur qildi aql,
Bo'stoni husn aro sarvi xiromonin ko'rub.
Shabnam ermas, nargis ashkidur, nedin qon yig'lamas
Ko'z yumub-ochquncha gulshan umri poyonin ko'rub?
Charxdin sidq ahli motam ichradur, fahm aylagil,
Har sahargah subhnung choki giribonin ko'rub.
Nomasin, vahkim, ochib solmoq nazar mumkin emas,
Chun Navoiy hushi zoyil bo'ldi unvonin ko'rub.

72

Ichsangiz may suyidin ishrat uyin obod etib,
Juraye ham quyg'asiz tufroqqa bizni yod etib.
Soz eting avval g'amimdin nag'makim, barasl erur
Uy imorat aylamak xoro bila bunyod etib.
To havoyiyen ul oy hajrida andoqkim bulut,
Toqqa har dam yuzlanurmen yosh to'kub, faryod etib.
Vadayi vasl etsa ul Shirin sanam, g'am tog'ini
Qozg'amen tirnog'larimni teshayi Farhod etib.
Ul quyundurmen fano dashtidakim, bo'ldum adam,
Har ne borimni boshimdin chivurub, ozod etib.
Har zamon ko'nglum qatiq ermas, dema, ey siymbar,
Yoshurun qolmas bilur ichra nihon fo'lod etib,
Voqif o'lkim, dahr dehqoni sening qasdingdadur,
Ismi oning gul qilib, otin munung shamshod etib.
Mayg'a targ'ib etmaging kofiydurur, ey piri dayr,
Mundin o'zga ishni naylarsen manga irshod etib?
Istama lalin, Navoiykim, marazda emganur
Tabini sihatlig' el sharbat bila mutod etib.

73

So'zi hajring ichra har dam zaflig' jismim yonib,
O'tqa tushgan qil masallik o'rtanurmen to'lg'anib.
Ochqil o'tlug' orazing, ey shamkim, parvonadek
O'rtanay boshing uza bir necha qatla aylanib.
Solg'asen olamg'a o't, gar gul sovug'i tobidin
G'unchadek gulshang'a chiqsang' hullalarg'a chirmanib.
Biyim erurkim ofarinishdin chiqarg'aysen damor,
Bazmdin usruk chiqib maydong'a chopsang o'tlanib.
Yor ila xo'y aylag'an ko'nglum erur ul nav qush,
Kim kishidin ayrila olmas kichikdin o'rganib.
Qabrim uzra qo'yg'asiz tosheki, zaf ayyomida
Ul pari ko'yida yotmishmen boshimg'a yastanib.
Moldin umrung'a osoyish agar yetmas, ne sud,
Nuh umri hosil etsang, ganji Qorun qozg'onib?
Ey Navoiy, tushta gar ko'rmak ani mumkin esa,
Barcha gar xud so'ngg'i uyqudur, netarsen uyg'onib?

74

Qon yoshim yo'lungda tommaydur ko'zum giryon bo'lub,
Kim ayog'ingg'a tushubtur ko'z qarosi qon bo'lub.
G'unchadek ko'nglum chekar ul g'arq o'lub xunob aro,
So'z deganda og'zing ikki lal aro pinhon bo'lub.
So'rsa Majnun ishq dashtida meni, ayt, ey rafiq,
Kim quyundek itti bu vodiya sargardon bo'lub.

Hajri ko'nglumni bo'zub, g'am seli hamvor etti, voy,
Kim asar ham yo'qtur ul mamuradin vayron bo'lub.
Tiyg'i xud o'tti, suubat ko'rki, muhlik yorasi
Bu zamon boshimg'a qolibtur baloyi jon bo'lub.
Har zamon og'zing xayoli sanchilur ko'nglum aro,
Go'yiyo bu g'uncha oni zaxm etar paykon bo'lub.
Charx ushshoq ohi o'tidin magar vahm ettikim,
Qubba qildi mehrini o'z hayati qalqon bo'lub.
Hashr xurshidig'a moni fikr qilmassen, ne sud,
Atlasi gardunsaro pardangg'a shodurvon bo'lub.
Ey Navoiy, foniy o'l yor istasangkim, xo'b emas
Jonni sevmaklik bahona o'rtada jonon bo'lub.

75

O'lukni tirguzur laling Masihoso kalom aylab,
Takallum choshnisin sharbati yuhyil-izom aylab.
Azalda lalingga sayd etgali ko'nglum qushin go'yo
Qazo sayyodi jonlar rishtasidin yoydi dom aylab.
Chamanda tozalig'din har quruq shoxe erur Xizre,
Magarkim andin o'tmish obi hayvonim xirom aylab.
Agar harf o'lsa mudg'am, vahki, xoling nuqta idg'omin
Ayon qildi ko'zumnung mardumi ichra maqom aylab.
Ne bo'lg'ay tiyra bo'lmay ro'zgorimkim, ochib gisu
Qaro shomimni muhlik aylading subhumni shom aylab.
G'araz ul yuzni mastur asramoqdurkim, hakimi sun
Ulusqa oh etar qismat ani oyinafom aylab.
Chu haq dargohidin mardud etar, naylarsen, ey zohid,
Qabuli xalq uchun ortqusi toat iltizom aylab.
Yoshingni dona, bag'ringni suv qilkim, tutti faqr ahli
Hidoyat qushlarin bu donavu suv birla rom aylab.
Navoiy kunda chun bir qursi maqsum ortmas, ne yeud,
Falakdek bo'lmog'ing sargashta tun-kun ihtimom aylab.

76

Tuganmas mehri yo'q hajrim tuni sharhin savod aydab
Varaq aflok o'lub, ul tun savodin-o'q midod aylab.
Ulusni oqizur ashkim, falakni kuydurur ohim,
Chekib un yig'lasam g'am shomi ul mahvashni yod aylab.
Murodi nomurod o'lmoqdin ortug'roq emas mumkin,
Murodin gar topar ul sho'x bizni nomurod aylab.
Inonib vaslig'a hajrin unuttung, ey ko'ngul, lekin
Qutulg'aymu o'lumdin umrig'a el itimod aylab?
Meni xud ul pari hajri qilib sahroda sargardon,
Chekib bechora Layli ohu Majnun etiqod aylab.
Sovurg'il aql evin, gardun, meni majnun qachon o'lsam,
Tanim tufrog'iyu ohim yelidin girdibod aylab.
Ayog' yolang borib qilding imorat Kabani go'yo,
Ayog'ing o'pmaki birla buzuq ko'nglumni shod aylab.
Boshim ham zuhd uyotidin quyi tushmush, ham andinkim
Borurmen dayr sori xonaqahg'a xayrbod aylab.
Navoiy ko'nglini ko'p mehr ila oldi ul oy andoq,
Ki olg'ay mushtariy qalloshlar molin muzod aylab.

77

Mendin ul chobukning, ey payki sabo, maydonin o'p
Ko'yiga boshim niyozin yetkurub, chavgonin o'p.
Bodpoyi sayrig'a hamtaklik aylay olmasang,
Yerga mendin yuz qo'yub ko'rgan soyi javlonin o'p.
Gar ayog'i raxshining o'pmak muyassar bo'lmasa,
Ko'z solib har yerdakim topsang ayoq bosqonin o'p
Qoshi yosi g'amza o'qin otsa, vah, men xastadin,
Ko'zlaringga surtubon suvforini, paykonin o'p.
Kulsa lali, vahki, qolmas menda bir o'pguncha hush,
Hashv erur, ko'nglumki, aytursen labi xandonin o'p.
Pok etak istar esang, bir pok etaklik istabon.

Xoki nalaynig'a yuz qo'y, go'shayi domonin o'p.
Ey Navoiy, Kabayi maqsud vaslin istasang,
Shohi G'oziy qasrining dargohi oliy shonin o'p.

78

Qasri johingg'a sipehr avjida ayvon bo'ldi tut,
Ham sipehr osiybidin yer birla yakson bo'ldi tut.
Lali rummoniy tilarsen dam-badam ziynat uchun,
Qatra-qatra bag'ring andin nordek qon bo'ldi tut.
Naf chun kuymaktin o'zga ko'rmagung parvonadek,
Bir quyosh har tun sanga shami shabiston bo'ldi tut.
Dayr qasdi qilmag'il har lahza oshiq bo'lg'ali,
Qasdi dining qilg'asen bir nomusulmon bo'ldi tut.
Istading dunyo arusin tushtagi mahbubdek,
Topmas erkach kom lalidin, pushaymon bo'ldi tut.
Sho'xlar qoshin tilarsen, lek andoqkim hilol
Jong'a yetganda ko'rungach ko'zga pinhon bo'ldi tut.
Bir mug'anniydin navo topmoq tilarsen changdek,
Egri qad birla ishing faryodu afg'on bo'ldi tut.
Ko'si shavkat yetti do'zaxqa eshik qoqmoq durur,
Bas yeti iqlim mulki uzra sulton bo'ldi tut.
Ey Navoiy, o'zni jam et, yo'qsa olam maxzanin
Qon yutub jam aylabon o'lgach parishon bo'ldi sut.

79

Ey ko'ngul, ul ahdi yolg'on mehr shartin qildi tut,
Ahdini poyoniga yetkurmeyin ayrildi tut.
Xanjari hijron bila oxir kesar chun rishtani, .
Mehr torin rishtayi joningg'a mahkam qildi tut.
Chun mayi vasl o'zgalar ichmakka bois bo'lg'usi,
Har nafas xunobi hijron yutmog'ingni bildi tut.
Yo eshitmas, yo eshitgach zulmin aylar birga yuz,
Holing ul zolimg'a yuz ming qatla bas aytili tut.
Dema, sanchib neshi hijron, yetkuray no'shi visol,
Chun bu no'shung o'lturur, ul nesh ham sanchildi tut.
Motam ashki durri chun tufrog'ingga sochilg'usi,
Gavhari anjum falakdin boshingga sochildi tut.
Ey Navoiy, kisvati faqr ista, yo'qsa charxning
Atlasin kiyding, gumon zt oqibat eskildi tut.

80

Kelgil, ey qurbon ko'ngul, ul qoshi yo mehrin unut,
Chun vafodin tortilur, sen ham borib bir go'sha tut.
Chunki ul bizni unutmog'ni sog'indi yaxshi ish,
Sen dog'i, kel, bir nafas oni sog'inmog'ni unut.
Ul quyosh har dam bo'lur bir zarra birla garm mehr,
Mehr shamin sen dog'i bir o'zga oy birla yorut.
Hayf erur har sho'xi rano yuziga chun pok ishq,
Shavq o'tin, kel, sen dog'i-bu ishvagarlardin sovut.
Ey pari, bir telba gar ovora bo'ldi g'am yema,
Odamiyvashlar bila nozuk mizojingni ovut.
Gar ko'zum yoshig'a ul gul multafit bo'lmas, ne g'am,
Gul bulutdin tozadur, serob emas guldin bulut.
Dahr bog'ida giyohi mehr hargiz butmadi,
Gar desangkim ko'rmayin bemehrlik bu so'zga but.
Shahdi ishqing zahr etar gardun, sen ushbu jomdin
Xoh komingni ochit, xohi mazoqingni chuchut.
Tark qil, sen ham Navoiydek havosin, ey ko'ngul,
Yoki har dam bir taraf maylin ko'rub, xunoba yut.

81

Ohkim, ul oshno begona bo'ldi oqibat,
Hajridin behudlug'um afsona bo'ldi oqibat.
Aqlu donish lofini urg'on ko'ngul yig'lay yuruy,

Ul parivash hajridin devona bo'ldi oqibat.
Qatra-qatra shodlig' ashkini sochtim vaslida,
Barcha hijron qushlarig'a dona bo'ldi oqibat.
Borg'ali ul husn ganji g'am buzug' ko'nglumdadur,
Ajdaho evi bizing vayrona bo'ldi oqibat.
Mastu behudlug' emish hajr anduhining dofi,
Bas muqimiy manzilim mayxona bo'ldi oqibat.
Soqiyo, may tutki, hajr anduhidin men telbani
Forig' etgan sog'aru paymona bo'ldi oqibat.
Chekma un, ohim ko'r, ey Majnunki, bulbul ko'p fig'on
Chekti, o'rtangan vale parvona bo'ldi oqibat.
Butg'a gar bosh qo'ymadim, ko'rgilki, dinim tuhfasi
Dayr piri ollida jurmona bo'ldi oqibat.
Deding o'lgilkim, Navoiy, seni gah-gah tirguzay,
Hech bilmonkim sanga, jono, na bo'ldi oqibat?!

82

Yoshurun dardimni zohir qildi afg'on oqibat,
Asrag'on rozimni yoydi seli mujgon oqibat.
Yoshurub erdim bag'ir chokini, vahkim, qildi fosh
Har taraf ko'zdin tarashshuh aylagan qon oqibat.
Tiyg'i hajringdin nihon ko'ksun shikofin, ohkim,
Elga ravshan ayladi choki giribon oqibat.
Voykim, ko'ksun shikofidin ulusqa bo'ldi fahm
Ishq o'ti bag'ring'a qo'yg'on dog'i pinhon oqibat.
Shavqidin dam urmayin bedodig'a xursand edim,
Vahki, bo'ldum hajridin rasvoyi davron oqibat.
Gar budur kofir ko'zu zunnor zulfi, ey faqih,
Bo'lg'udekmen dayr aro mastu parishon oqibat.
Ishq ko'yida jununumni munodiy ayladi
Dahr toshidin munaqqash jismi uryon oqibat.
Dahr bo'stoni aro sarkash nihole ko'rma duk
Soya yanglig' bo'l mag'on yer bilan yakson oqibat.
Ey Navoiy, davlati boqiy tilarsen vaslidin,
Oni kasb etmak fano bo'l may, ne imkon oqibat?

83

Jahdim andoqdur yetishgaymenmu deb vaslingg'a bot,
Kim qabul etmon og'ir deb chiqsa egnimdin qanot.
Sabr tog'i birla qilmoq po'ya bo'l mas, ey ko'ngul,
Tashla ul yukni yetishmak istasang vaslig'a bot.
Shahsuvorimning buroqi po'yasidin qoldi barq,
Kim aning feli shitob ermish, munung rasmi sabot.
Ko'p Masihodin dam urma, qil hayotingni tufayl,-
Angakim topmish Masih oning tufaylidin hayot.
Mehr yuz ko'r may o'chashti pardadin chiqqach yuzung,
Olg'ali qo'y mas sorig' yuzin qaro yerdin uyot.
Chun yuvdi ko'zlar savodin ashk, yorut yuz ochib,
Kim diramsiz elga boy el farzdur bermak zakot.
Ey Navoiy, xoki poyi vasfida shirin so'z ung
Bor biaynih to'tiyo ichinda solg'ondek nabot.

84

Tiyra kulbang'a kirib, jono, o'lumdin ber najot,
Zulmat ichra Xizrg'a ul navkim obi hayot.
Soda ko'n glum ichra lalingning xayoli tushgali
Shishayedurkim, aning ichiga solmishlar nabot.
Orazing mehrida og'zingdur gadolig' qilg'onim,
Haq seni xurshid qilmish, zarraye bergil zakot.
To ko'nguldin bosh chiqarmish har taraf paykonlaring,
Qush bolasidek bo'lubturkim, bo'lur temurqanot.
Vasl umidig'a tilarmen umr, lekin voykim,
Sensizin ko'rsam tirikmen, o'lturur meni uyot.
Istasangkim, ul quyosh chiqqach sanga qilg'ay tulu,
Ey ko'ngul, g'am seli yetgach, tog'dek tutqil sabot.

Ishqing o'tin gar Navoiy desakim aylay raqam,
So'zidin kuyar qalam, qurur qaro, erir davot.

85

Ko'zum ucharki, humoyun yuzungni ko'rgay bot.
Biaynih anga kirpiklar o'lmish ikki qanot.
Bezansa dardu balo shohidi halokim uchun,
Mijam tarog'durur, eski to'ganlarim mirot.
Labing xayolida ashkim erur hayot suyi,
Firoqing ichra qororg'on ko'zum anga zulmot.
Zakot o'lur edi yuzung jamoli naqdig'a mehr,
Tajammul ahlig'a yuzdin bir o'lsa erdi zakot.
Desangki, jonima o't solmag'aysen, ey soqiy,
Takallum etma mayolud lab bila, hayhot!
Qolurlar og'zin ochib ishq ahli po'yamdin,
Sog' elga kulgu erur telba aylagan harakat.
Labingki jon beradur ahli dard qoni uchun,
Navoiy qonig'a gar mayl etar, mumiddi hayot.

86

Ey ko'ngul, yor o'zgalar domig'a bo'ldi poybast,
Senga mushkil holatu bizga qotiq ish berdi dast.
Vasl torin chekti ul, men dog'i chektim, ohkim,
Rishtani urdiyu bo'ldum hajr tufrog'ig'a past.
Necha bosh qo'y dum yo'lig'a, vahki, qildi poymol,
Zafliq jisming'a zulfi toridek solib shikast.
Zahra yo'q, mujib so'rarg'a bo'lmasun, yo rab, kishi
Mufliisu oshiq, sevar dildori mustag'niyu mast.
Soqiyo, bu ishga behudlug'din o'zga yo'q iloj,
Mujda mug' ko'yiga yetkurgilki, bo'ldum mayparast.
G'arq o'lay may bahri ichra rost ul g'oyatqacha,
Gah solib bo'g'zum aro chekkay ajal qullobi shast.
Ey Navoiy, jurm uzri dashtida qil po'yakim,
Yaxshi ermas zuhd zanjirig'a bo'lmog' poybast.

87

Subh erur soqiyu men maxmurmen, sen mayparast,
Tut quyoshdek jomni, moni nedur bo'lmoqqa mast?
Tiyra shomi hajr aro, vah, asru ko'p chektuk xumor,
Mast o'loli bu nafaskim vasl subhi berdi dast.
Kun biyiq chiqquncha ho'yu nolani past etmali,
Ko'p biyik chiqqay bu kunkim, bo'lg'abiz biz yerga past.
Anjuman ahli yuzin gul-gul qiloli may bila,
Mehrdin topquncha anjum gullari bir-bir shikast.
Charx motam yetkurur, biz dog'i oncha yig'lali,
Kim kuhan g'amxonasi ul seldin qilsun nishast.
Gar shafogatg'a maloyik kelsa nomahram debon,
Mehr shaklidin falak yo'lin qiloli xorbast.
Tong emas, bo'lsa Navoiy mast to shomi abad,
Kim azal subhida bo'lmish qismati jomi alast.

88

Junun toshi urub har yon yangi dog'imni afgor et,
Ichimda loladek ishq ichra toshimni namudor et.
Chu majnun qilding emdi, ey mug'anniy, go'sha tobingni
Ko'ngul savdosi taskini uchun bo'y numg'a tumor et.
Desang, ko'nglum qushi aylab havo, chekkay navoyi ishq,
Xadangingning parin aylab qanot, paykonni minqor et.
Soching kufrida o'lsam qabrim uzra qo'y ma xirqamni,
Chekib har torini bir barhaman beliga zunnor et.
Ko'ngul ayvonida ohim yelidin pardayi ishqing,
Desangkim, uchmasun, mujgondin atrofig'a mismor et.
Desang, og'zin ko'ray, ey aql, markaz nuqtasin ista,
Vale shart ushbukim, avval quyosh davrini pargor et.

Imorat tarhidur nalu alifdin har taraf ko'ksun,
Vafo qasrin qo'parsang bu binolar uzra devor et.
Erur maqsad yiroq, vodiy uzun, tun tiyra, yo'l bo'rtoq
Bu yo'lda salb etib o'zluk yukin, o'zni sabukbor et.
Navoiy o'lsa tirguzgil yuziga yuz qo'yub, yani
Yuziga suv urib, ul uyqusidin oni bedor et.

89

Vujudum o'rtading, ey ishq, emdi tarkim tut,
Xudoy uchunki, meni qayda ko'rdung, anda unut.
Ko'ngulni vasl charog'i bila, deding, yorutay,
Tutashti chun bizing uy, emdi o'zga uyni yorut.
Chu vasl kuymak ila hosil o'lmadi, ey ko'z,
Tahassur ashki bila shulaliq ko'ngulni sovut.
Jununi dafig'a ko'nglumni dog' etay debsen,
Bu dog' sahdurur, hajr dog'idin qo'rqut.
Buxori ohim erur loyiq anglag'il, ey ashk,
Bahori husnig'a nogah keraklik o'lsa bulut.
Ne voqi o'lsa chu taqdirdin emas xorij,
Bas o'ktadur qiluridin kishiga bermak o'gut.
Navoyiyo, bu o'tar olam ichra besh kun qil
O'zungni may bila mashg'ulu ishq birla ovut.

90

Qachonki ul buti shirinkalom qildi hadis,
Xavosi sharbati yuhyil-izom qildi hadis.
Masih dam ura olmas anga uruj tuni,
Magar bizing mahi ulviyxirom qildi hadis.
Qayonki yozdi hadis, o'ldi sayd el go'yo,
Nuqtani dona, xututini dom qildi hadis.
Labidin ayru tushub so'g uchun kitobatdin,
Ne tong, libosin agar mushkfom qildi hadis.
Chibinni shahd nechukkim yig'ar, takallumdin
Ramidalarni nafas ichra rom qildi hadis.
Zihi takallumi mujiznizomkim, kelgach
Arab fasihlarig'a harom qildi hadis.
Ulusni tutti Navoiy so'zi, aning birla
Magar Rasuli alayhis-salom qildi hadis.

91

Agar jahong'a falakdnn g'ame bo'lur hodis,
Erur bu xastani g'amnok aylamak bois.
Magar o'larin Farhod birla Majnunning
Balovu dardig'a ishq ayladi meni voris.
Firoq xirmaning yig'dim visol tuxmin ekib,
Zamona mazraida bormu sen kibi horis?
Iyodatimdin ul oy gar qo'par, chiqar jonim,
Tirikmen ar bo'lur ul umr bir zamon mokis.
Tariqi ishq mehnat mangavu Majnung'a
Aningdek o'ldiki, topmas sipehr anga solis.
Sen ista fayzi fano dayr gungu lolidin,
Ki ishq darsini bilmas mujodilu bohis.
Erur Navoyiyu ishq ming balo, go'yo
Falak havodisi barcha anga bo'lur hodis.

92

Nutqi jon bermak qilur ul lali xandon birla bahs,
Rost Isodekki qilg'ay obi hayvon birla bahs.
Yor derkim, bahs qil ernim bilakim, ne uchun
Ko'nglung olib qasdi jon etti, qilay jon birla bahs.
Ey ko'ngul, gar aql etar mani junun, qilma jadal,
Ayb erurkim ahli donish qilsa nodon birla bahs.
Jonni jonon gar tilar, billahki, minnat jong'adur,
Har nechuk hukm etsa tegmas jong'a jonon birla bahs.

Nosiho, qilma jadal ayril kiyiklardin debon,
Olimi shahr etmagay guli biyobon birla bahs.
Faqr ko'yida musallam tut ne qilsang istimo,
Orif ermas har kishikim qilsa irfon birla bahs.
Ey Navoiy, har nechuk zulm etsa chek, dam urmag'il,
Kim gado haddi emas hech ishda sulton birla bahs

93

Mening rasvolig'img'a bodayi gulgun erur bois,
Mayi gulgun icharga soqiyi mavzun erur bois.
Parivashlar jafosig'a gina bil telba ko'nglumdin,
Bukim tosh yog'durur atfol, anga Majnun erur bois.
Falak bejurm erur, g'am kelsa bu mahzun sorikim, huzn,
Topib o'z jinsini kelmakka bu mahzun erur bois.
Sovursam ko'kka tufrog' dard vodiysida, tong yo'qki
Quyundek buylakim sargashtamen, gardun erur bois.
Ne tong, bu telba og'zida so'zi doim ul o'yingkim,
Pari vaslig'a aksar el aro afsun erur bois.
Labing jonbaxsh ayog'din boshingga, qotil, ne ayb, o'lsam,
Tirilmaklikdin o'lmaklikka chun afzun erur bois.
Raqibing'ga desam lanat, yori borkim senga nohaq,
Mening qonimni to'kturmakka ul malun erur bois.
Rido dayr ichra rahn etganga chun qilding g'azab, ey shayx,
Yana yozg'urma borsam ul sari marhun erur bois.
Navoiy boda ichmas, lek chun soqiy qadah quydi,
Ul ofat shakl erur mujib, bu dilcash un erur bois.

94

Buzuq ko'ngulga fano bo'lsa kom cheksun ranj,
Ki ranj chekmasa hargiz muyassar o'lmas ganj.
Agar kishiga chekib ranj ganj bo'ldi nasib,
Desa bu ganjni asray, yo'q andin ortuq ranj.
Kishiki naqdini vazn aylabon qilur madfun,
Bu g'ussasanjdur, olg'on kishi farog'atsanj.
Yilon kibi, ne ajab, ganj asrag'on kishining
Hamisha komida gar zahr erur, tanida shikanj.
Zamona johi uchun har g'ululayi tashvish,
Ki kelsa ko'ngling evini anga qilursen ganj.
Desangki, fard o'lay eldin, ko'ngulni xoli tut,
Ki toq derlar agar ganj sori otsang ganj.
Boshi quyidurur ozoda savsan ollida,
Chu nargis o'ldi chaman maxzanida naqdul-farj.
Tarig' kibi suyulur talxkomliq birla,
Tarig'-tarig'ki yig'ishturdi oltunin noranj.
Itur ko'ngul haramidin xavotir asnomin,
Navoiy, o'lsa maqoming Madina, gar Afranj.

95

Ey, gadoyingning gadoyi barcha ahli taxtu toj,
Kim gadoyingdur, anga yo'q taxt ila toj ehtiyoj.
Ko'zlaring oz jurm uchun qilsa itob ermas ajab,
Bor muayyankim, bo'lur bemorlar nozikmizoj.
Gar sanubar tuzmamish sarving xilofin ko'nglida,
Yel chinor ilgi bila nevcun urar yuziga koj?
Eyki, ko'nglumni buzub, dersen, xayolimni chiqar,
Hech kim vayronadin ganj istamas hargiz xiroj.
Sen jafo qilg'ach, ko'ngul jon birla tarkim tuttilar,
Bo'lsa shah zolim, el ichra zulmg'a ermish rivoj.
Hajrdin dod istadim, deding, sabur o'l, voykim,
Toza dog'img'a yonar o't birla aylarsen iloj.
Chun fano gardi yopar, ne sud taxtu johingga,
Ko'kning anjumdin mukallal atlasin qilsang duvoj.
To gadoyingdur, Navoiy taxt ila toj istamas,
Ey, gadoyingning gadoyi barcha ahli taxtu toj.

96

Ko'ngullar nolasi zulfung kamandin nogahon ko'rgach,
Erur andoqki qushlar qichqirishqaylar yilon ko'rgach.
Ko'ngul chokin ko'zumda ashki rangin elga fosh etti,
Baliq' zaxmini fahm aylarlar el daryoda qon ko'rgach.
Ko'zum qon yosh to'kar, netib ko'ngul zaxmin yoshuraykim,
Toparlar yerda zaxmin sayd qonidin nishon ko'rgach.
Bo'yolg'on qon aro jon pardasi yetgach g'ami hajring,
Ko'ngul bog'ida bargedurki, ol o'lmish xazon ko'rgach.
Xadanging zaxmi ichindin balolarni yug'on yoshim
Erur tifleki, olg'ay qush bolasin oshyon ko'rgach.
Ko'ngullar naqdini toroj etarga yopmog'ing burqa
Aningdekdurki, yuz bog'lar qaroqchi karvon ko'rgach.
Yuzin zulf ichra to ko'r dum, o'lub vaslig'a yetmasmen,
G'alat ermish yuz urmoq kecha o'tni har qayon ko'rgach.
Erur chun olam ichra joh foniy, yaxshi ot boqiy,
Bas, el komin ravo ayla o'zungni komron ko'rgach.
Navoiy, xurdayi nazmingni andoq aylading tahrir,
Ki sochqay xurda boshing uzra shohi xurdadon ko'rgach.

97

Girih-girih chu tugarsen - yetar ayog'ingga soch,
Girihlarin chu ocharsen - tushar quloch-quloch.
Ko'ngulni qiydi itik g'amzasiyu qilmadi rahm
Qiy-qiy boqibon ul ikki ko'zi qiymoch.
Chamanda kecha yotib mast orazin yopmish,
Qo'p emdi, tong yeli, ul gulni lutf birlan och.
Qading chamanda ko'rub bog'bon agar sarvin
Ko'ziga ilsa, hamono keraktur anga yig'och.
Junung'a tushti sanubar qadingdin uylaki suv,
Bo'lub ayog'ig'a zanjir uzaldi boshida soch.
Sipehr nal ko'rub ko'ksun uzra mehrobe,
Balo o'qig'a hamonoki ayladi omoch.
Navoyiyo, der esang ko'rmayin vafosizliq,
Tavaqquf etma, zamon ahlidin vafo kibi hoch.

98

Ko'rub dardim, tarahhum qilmading hech,
To'kub ashkim, tabassum qilmading hech.
Firoqing o'ti ichra necha yig'lab,
Fig'on chektim, tarahhum qilmading hech
Jahong'a ohu ashkim soldo oshub,
Bu to'fondin tavahhum qilmading hech.
So'zung shavqidin erdim xasta umre,
So'rarg'a bir takallum qilmading hech.
Musallam ishq, ey ko'nglum, sengakim,
Ko'rub zulmin, tazallum qilmading hech.
Muhabbat ahli qismin nevcun, ey charx,
Qilib mehnat, tanaum qilmading hech.
Navoiy sori, ey davri muxolif,
Navo savtin tarannum qilmading hech?!

99

Jamolin vasf etarmen hamdamim ul guluzor o'lg'och,
Quruq shox uylakim gullar qilur zohir bahor o'lg'och.
Qoshin ko'rgach hasaddin istaram el ko'zi bog'lang'ay
Nechukkim ko'z tutarlar el yangi oy oshkor o'lg'och.
Junun ermas kiyiklar suhbatlari dermen manga shoyad.,
Bir o'q tekkay g'alat ul qoshi yo garmi shikor o'lg'och.
Havas ishq aylagan ozoda kechgil bu xayolingdin,
Ki chiqmas bu tikan ko'nglungda nogah ustuvor o'lg'och.
Dey olmas dard ila ittim, vale bilgilki, chekmishmen
Bir ohe, barcha olam g'ussa dudi birla tor o'lg'och.
Qilib mani jununum ul pari ko'yiga yuzlangan,

So'zi hashv o'lg'onin fahm aylagay beixtiyor o'lg'och.
Qani Hotam, qani Qorun, qani Jamshidu Afridun?
Bas, ehson qil sanga gardundin adno etibor o'lg'och?
G'ururi jahl jomi birla mast o'lmaki, o'lmakdur,
Maozallah, bu mayg'a charx davridin xumor o'lg'och.
Navoiy shamdek yig'lab-kuyub holimni sharh aylay,
Ul oy bazmida bir to'n rost oshiq'larga bor o'lg'och.

100

Husni ortar yuzda zulfin anbarafshon aylagach,
Sham ravshanroq bo'lur torin parishon aylagach.
Yuzni gullardin bezabmu bizni qurbon aylading?
Yo yuzungga tegdi qonlar bizni qurbon aylagach?
Tiyg' ila paykonlaring yetti ko'ng'ul bo'lg'och xarob,
Suv quyub tuxm ekting ul kishvarni vayron aylagach.
Qon emaskim yopti gulgun hulla jannat xozini,
Ishqmu tanni shahid aylarda uryon aylagach?
Oshkor aylab yuzin ko'zumni hayron ayladi,
Yoshurun oldi ko'ngul ko'zumni hayron aylagach,
Jonda qo'yg'och naqdi ishqin qildi ko'nglumni halok,
O'turur mahramni sulton ganj pinhon aylagach.
Ey Navoiy, ishq agar ko'nglungni majruh etmadi,
Bas, nedurkim qon kelur og'zingdin afg'on aylagach?

101

Zihi tiling "ana afsah takallumida fasih,
Sen amlah o'ldung, agar dilrabolar o'ldi malih.
Tului subhi saodat yuzung sabohatidin,
Zihi kamoli sabohat, zihi jamoli sabih.
Xamiri moyayi jismingdin ortqanni qazo
Iki badanda qilib ruh, atadi Xizru Masih.
Falakni chok qilib o'tganingda gar bazi
Tavahhum ayladi, shaqqul-qamarda bo'ldi sarh.
Qadam quyosh uza qo'ydung uruj shomi, ne tong,
Xafingni gar yadi bayzog'a qilsalar tarjih.
Erur kalomekim, anda hurufi illat yo'q,
Qayu hadiski sendin bayong'a keldi sahih.
Emas Navoiyiyu madhing demakka had, basdur
Anga bu qadrki, modihlaringg'a bo'lsa madih.

102

Badang'a kelmadi to azmi ko'yung ayladi ruh,
Ki ruh shaxsini ul g'amza aylamish majruh.
Hayotbaxsh esa ul Hur aksindin boda,
Mahalli hayrat emas, hur aksidindur ruh.
Qizardi lolavu sarg'ardi subh xijlatdin,
Bu lolalarki, uzoringda ochti jomi sabuh.
Vafog'a vada qilibtur deb o'tma, ey qosid,
Xudoy uchun manga kayfiyatin degil mashruh.
Hayot yor visolidur, ey ko'ngul, yo'q, esa,
Seni firoqda faraz aylayinki, bo'ldung Nuh.
Buyurma tavba yana, nosihoki, mug'bachalar
Havosi qildi meni tavba, tavbasida nasuh.
Fig'onki, tiyra ko'ngul kunjida nihon rozim
Piyola shashasidin el ichra topti vuzuh.
Baso kishiki ishi masjid ichra band o'ldi,
Chu ochti dayri fano eshigin, yetishti futuh.
Navoyiyo, nedin ul g'amza tiyg' tortibdur,
Gar istamaski, ko'ngul saydin aylagay mazbuh.

103

Ko'ngulni mug'bacha oldi, mug'ona tut aqdoh,
Ki yo'q saloh ila bo'lmog'liq emdi bizga saloh.
Bir oy firoqida bexudlug' istaram, to'la tut,

Agar qilib esang aflok jurmidin aqdoh.
Halol bo'ldi xaroboti ishq ahlig'a may,
Tutarbiz ahli vara, kimki oni tutsa muboh.
Hayotbaxsh maying ruh emishtuk, ey soqiy,
Magarki vovini ilol etib, qilibsen roh.
Yo'q ersa jismda ul hosil aylagan qondin,
Hakim ne uchun ajzosini dedi arvoh?
Saboh maykada bog'liqturu xumorim tund,
Taajju^b etmang agar zikrim o'lsa "yo fattoh.
Ne erdi maykada g'avg'osi, raz qizin go'yo
Bu shom qildi Navoiyg'a piri dayr nikoh.

104

Nega ko'rguzdi sovug' ohu sarig' ruxsor subh,
Gar nihoniy mehridin mendek emas bemor subh?
Gar havoyiy bo'lmasa men telba yanglig', bas, nedur,
Ko'nglagin chok aylabon bog' uzra majnunvor subh?
Mehridin mendek nihoniy toza dog'i bo'lmasa,
Yuzda nevcun kavkabi ashkin qilur izhor subh?
Dema shingarfiy bulut har yon erur qonlig' momuq,
Toza dog'idin erur mendek magar xunbor subh.
G'am tuni ohim sharoridin tutashti ko'kka o't,
Kim aning otin qo'yubtur gunbazi davvor subh.
Kun shuoiy xatlari ermasksi, tutmish motamim
Yuzni anjum tirnog'i birla qilib afgor subh.
Soqiyo, tutqil sabuhiy bodakim, bu dayrdin
Biz ketib, bu nav toli bo'lg'usi bisyor subh.
Ey Navoiy, istasang bargu navo bu bog' aro
Guldek o'l roki kecha, bulbul kibi bedor subh.

105

Ravzayu gul yettiyu ichmas ul oy gulgun qadah,
Ne ko'ngulxushlug' bila tortay meni mahzun qadah?
Yo meni mahrumg'a xunobayi hijron berib,
O'zga mahramlar bila ul oy ichar gulgun qadah.
Bori har taqdir ilakim, bor men labtashnag'a
Tutmas ermish zahri g'amdin o'zga dahri dun qadah.
Soqiyo, bu g'ussa dafi mastu behudlug'durur,
Tut shafaqgun may to'la, gar xud erur gardun qadah.
Ravza oyin ko'rmay ilgingdin qadahni solmag'il,
Lek ol bayram hiloli ham ko'rungan tun qadah.
Jom erur men telbaga qonlig' ko'zumnung kosasi,
Lolalar sahroda bas, gar istasa Majnun qadah.
Chun fano dayrig'a kirdim, boda tut, ey piri dayr,
Zarf xoh eski safol o'lsun, vagar oltun qadah.
Yuz qadah qilg'il murassakim, chekarsen jomi marg,
Hech kim xud topmadi Jamshiddin afzun qadah.
Ey Navoiy, bizni yod etgaymu barqandon kuni
Ichsa jomi Jam tilab soniyi Afridun qadah?

106

Gadoyi fahr ila so'z ayta olmas podsho gustox,
Shah ollinda nechukkim dam ura olmas gado gustox.
Ne quvvat birla shah gustox so'zlashgay aning birla,
Ki vahm etgay boshig'a soya solmoqtin humo gustox.
Uruj istar esang bu dayr ichinda foniy o'lg'ilkim,
Malak uzra qadam bosib o'tar ahli fano gustox.
Balo ichra daler urma qadam to oshiq o'lmayesen,
Samandar bo'lmag'uncha kirsas bo'lmas o't aro gustox.
Ne muhriq vodiy ermish ishq ko'yi dashtikim, ul yon
O'ta olmas samum o'lmoq harosidin sabo gustox.
Shijoat birla kirmak kulbayi faqr ichra bo'lmaskim,
Bu vayronni qila olmas vatan har ajdaho gustox.
Chu topmas har neki taqdirdur bu dayr aro tag'yir,
Adab ermasturur qilmoq har ishni muddao gustox.

Ne nozik xo'yi bor ul dilraboningkim, niyoz ahli,
Shikoyatqa ne yetgaykim, dey olmaslar duo gustox.
Navoiy ishq istig'nosini to angladi, vahkim,
Qila olmas fig'on forig', cheka olmas navo gustox.

107

Bahor sensiz o'lubtur manga ajab do'zax,
Qizil gul anda o'tu oq shukufalardur yax.
Bahor sensiz agar do'zax o'lsa, tong zrmaz,
Bihisht ichinda liqo bo'lmasa erur do'zax.
Xayoli xayli ko'zumga kelurgadur go'yo
Yuzumki yo'llar o'lubtur sirishkdin rax-rax.
G'arib kelmadi shirin labingdin achchig' so'z,
Emas g'arib, chuchuk meva bo'lsa xastag'a talx.
Ko'ngul fano kuchidin zo'rbozu istarkim,
Havos panjasini anglamish bag'oyat shax.
Navoiy eshi yalangdur, demangki, bordur anga
Fano hasiri, balo xorasi nasij ila nax.
Magar shah ashhabi ollinda payk bo'ldi sipehr,
Ki qildi o'n kechalik oydin egnida nochax.

108

Tong emas, gar bo'lsa har sarvi pariruxsor sho'x,
Lek erur sarvi pariroyum mening bisyor sho'x.
Gar mening sho'xi sitamkorim parizod o'lmasa,
Mumkin ermas odamiy bo'lmog'lig' ul miqdor sho'x.
Turmasa qon bu kecha ko'ksun shikofidin, ne tong,
Kim erur ko'nglumga kirgan chobuki ayyor sho'x.
Vah, ne tong, har lahza betoqatlig'imkim, dilbarim
Bovujudi husn ham shirin erur, ham bor sho'x.
To yetishgay jonni kuydurgan ko'ngulga yuz balo,
Shukr etarmenkim, nasib o'lmish manga dildor sho'x.
Sho'xlardin tuz qadam qo'ymoq chu kelmas, voqif o'l,
Ham sitamgar chobukedur charxi kajraftor sho'x.
Gar desangkim, jong'a yetmay har zamon bir javrdin,
Ey Navoiy, pand eshit, yor istama bisyor sho'x.

109

Vahki, hijron sharbatidin bizga bo'ldi kom talx,
Har kishi zahr ichsa bo'lg'ay kom anga nokom talx.
Hajr yetsa may bila dedim ovung'aymen, valek
Yorsiz bor ermish ichmak bodayi gulfom talx.
Shomi hajrimdin ne ogoh ulki, hijron tunlari
Tongg'a tegru to'kmadi sho'robani bir shom talx.
Sharbati sabr otini tutmangki, bir oy hajrida
Og'zima hayvon zulolin aylamish ayyom talx.
Og'zidin achchig' so'z aytib zohir etsa zahrchashm,
Ayb zmastur, pista sho'ru, tong emas, bodom talx.
Jomi hijron ichgali bildimki javring sab emas,
May necha talx o'lsa, ko'rmas oni zahroshom talx.
Nosabur o'lur ko'ngulga yetsa xunobi firoq,
Ne uchunkim talx may ichgandin o'lmas jom talx.
Umr shahdi bas chuchukdur, lekin oxir qilmasa,
Marg zahri birla oni dahri nofarjom talx.
Vasl jomidin Navoiy elga bo'ldi bahra no'sh,
Vahki, hijron sharbatidin bizga bo'ldi kom talx.

110

Sen o'z xulqungni tuzgil, bo'lma el axloqidin xursand,
Kishiga chun kishi farzandi hargiz bo'lmadi farzand.
Zamon ahlidin uz payvand, agar desang birov birla
Qilay payvand bori qilmag'il noahl ila payvand.
Ko'ngul komini qo'y, gar xud mening devona ko'nglumni
Toparsen uyla yuz parkandu sol har itga bir parkand.

Eshitmay xalq pandin, turfakim pand elga ham dersen,
Qila olsang eshitgil pand, sen kim - elga bermak pand?!
Bu foniylar aro gar shohlig' istar esang, bo'lg'il
Gadolig' nonig'a xursandu bo'lma shahg'a hojatmand.
Bo'lub nafsingga tobi, band etarsen tushsa dushmanni,
Sanga yo'q nafsdek dushman, qila olsang ani qil band.
Shakar lablar tabassum qilg'onin ko'rgach ko'ngul berma,
Ki bedillarni achchig' yig'latur oxir bu shakkarxand.
Jahon lazzotini shirin ko'rarsen, lek bandingdur,
Giriftor o'lma, voqif bo'lki, qandu qaydur erur monand.
Ko'nguldin jahl ranji dofi gar istasang, bordur
Navoiy bog'i nazmi shakkaristonida ul gulqand.

111

Yop ul yuz oyinasin cheksam ohi dardolud,
Bu vajhdinki, qilur mayl xo'blar sori dud.
Jahonki, ohim ila tiyradur, emas mumkin
Bu shom dafi yuzung subhi bo'lmayin mavjud.
Yuzungda har soridin egma qosh erur, yoxud
But ollida iki hindug'a voqi o'ldi sujud.
May ichti deb meni yozg'urmang, ey musulmonlar,
Ki rahmatidin emas noumid gabru juhud.
Qadahki dayrdin istarmen, ushbu ko'zgudin,
Bilingki, mug'bacha aksi erur manga maqsud.
Qovarlal itlari ul ko'y aro fig'onimdin,
Ne itki ko'p ulusa el aro erur mardud.
Dedimki, sud qilay jon berib visoli uchun,
Navoiy, chu firoqida umr kechti, ne sud?

112

Dudi oh ermas ko'ngul uyin qaro qilg'onda dard,
Chun yiqildi ishq zulmidin, havog'a chiqti gard.
Har taraf azm etmaging ko'p dardlar darmonidur,
Kelki, asru dardi dil izhor etarlar ahli dard.
Qaydakim tushsa nazar payki sirishkim bahridur,
Kim ko'rubtur suv uza bu nav payki rahnavard.
Lola yanglig' bo'ldi gulgun bodadin ul yuz guli,
Vah, ne rangin ochilur ermish qizil suv ichsa vard.
Uyla chiqting sekretib shabrangu tortib tiyg'i kin,
Shahsuvori charx yuz qaytardi bo'lmay hamnabard.
Tez evur davringda, ey soqiy, sipehroso qadah,
Barham urmastin burun majlisni charxi tezgard.
Basdurur ul oyni ko'rgandin tanim titratmasi,
Ey Navoiy, chekmagil sen dog'i bir dam ohi sard.

113

Qoshing mehrobini vasl ahli etmish qiblayi maqsud,
Boshim yuz qatla ursam yerga hajringdin, manga ne sud?
Ichimda ishqdin yuz barqu dam urmoqqa zahram yo'q,
Uy ichra o't solib, vah, mushkil ermish asramog'lig' dud.
Yada toshig'a qon yetgach yog'in yoqqandek, ey soqiy,
Yog'ar yomg'urdek ashkim chun bo'lur laling sharobolud.
Chu qo'ydung dog', tindurdung ko'ngulni darding istardim,
Diram birla gadoni uylakim qilg'ay kishi xushnud.
Junun bu bo'lsakim yog'di parivash tifflar toshi,
Munosibdur bu toshlar aql eshigin qilg'ali masdud.
To'kuldi gul, fig'on bas qildi bulbul, shukrkim, bori
Sening husnung mening ishqimda nuqson bo'lmadi mavjud.
Tunu anjum dema davrong'a rohat qilmasun deb mayl,
Qazo gulmixlar qoqti qilib gardunni qiyrandud.
Xarobotu munojot ahlining matlubi sendursen,
Manga ko'rsatmasang yo'l, naylayin, qay soridur behbud?
Navoiy, Kaba zikrin qo'yki, biz dayri fano istab
Zahabko vodiyal-maqsad, vajadno mohuval-maqsud.

114

Ey orazi nasrin, sochi sunbul, qadi shamshod,
Bulbul kibi hajringda ishim nolavu faryod.
Ko'zlaringga sayd o'ldi ko'ngul, vah, qutulurmu
Bir qushki, aning qasdidida bo'lg'ay iki sayyod?
Ul maktab arokim o'qudung noz ramuzin,
Go'yoki vafo ilmin unutmish edi ustod.
Ashkimni ko'rub tez bo'lur ko'ngli jafog'a,
Ore, itimas chunki suyi bo'lmasa fo'lod.
Mingdin bir emas o'z yuragi zaxmlaridin
Har nechaki tog' bag'rini zaxm ayladi Farhod.
O'lukni kishi dafn eta olmas, vale har kun
Yuz tig' qilur dafn ko'zung bo'lg'ali jallod.
Gul yafrog'i tirnog'lar erur bu chaman ichra
Bulbul paru bolini yulub, bergali barbod.
Ne ayb, Navoiy kibi devonalig' etsa,
Har odamekim, bo'lsa aning yori parizod.

115

Aylamas har nav bo'lsam ul buti rano pisand,
Bo'lmag'on ko'p yaxshiroq olamda mendek nopisand.
Umr o'tub, bir xizmatim ul oy pisandi tushmadi,
Vah, ne umr erur, ne qilsam aylagay, oyo, pisand?
Yor agar mushkilpisand o'lmish, ko'rung mushkilki, bor
Menda yuz mushkil ishu qilmas birin ammo pisand.
Ishqida qildim jahondin qatu jondin ham, ne sud,
Chunki ul jonu jahonim aylamas qato pisand.
Ey ko'ngul, kuydur tama tuxmin, tamanno mazrain,
Bu ekin nevchunki hargiz aylamas dono pisand.
Davlati faqr istagil, nevchunki bor ul ko'y aro
Sidq ila kirgach agar alovu gar adno pisand.
Chun fano sholini kiydim, atlasing yig', ey sipehr,
Kim bu bozor ichra ermas hargiz ul kolo pisand.
Soqiyo, bir o'tki, kul qilg'ay vujudim xirmanin,
Aylamon hayvon suyinki, aylagay ihyo pisand.
Bu ne aqlu zuhd bo'lg'ay, zohidokim, qilmag'ay
Men kibi olamda bir devonayi rasvo pisand.
Kech bu bog'u gullaridin ham, Navoiykim, emas
Ahli taxqiq ollida dunyovu mofiho pisand.

116

Buki har yondin ko'kartibdur yuzumni koji dard,
Jism uyi toqini oltun birla qildim lojuvard.
May yuzungda gullar ochti, qilma faryodimni man,
Bulbul afg'oni, ne tong, gulshanda chun ochildi vard.
Bulajabliqlardurur ishq ichrakim, zohir qilur
Mehrdek o'tlug' ko'nguldin day yelidek ohi sard.
G'am toshi xokiy tanimdin har sori eltur g'ubor,
Boshima tufrog' sovurmog'din emas tegramda gard.
Ul quyosh zulfi xamidin chiqsa ohim to'lg'anib,
Bir quyun bil onikim, davri erur gardunnavard.
Eyki, istarsen o'zungni fard ul oy ishqida,
Avval oning g'ayri yodidin o'zungni ayla fard.
Ey Navoiy, dardliq nazmingni dard ahli bilur,
Dardsiz dog'i bo'lur oni o'qug'ach ahli dard.

117

Topqali xokiy tanimg'a novaki ishqing kushod,
Ko'nglum aytur xayr maqdam, jonim aytur xayrbod,
Xatmudur yoxud bayozida yuzining kilki sun
Xo'blug' tug'rosini zangor ila qildi savod?
Xattining vasfin yozarmen kirpiku xoli bila,
Xat yozarda chun zaruratdur qalam birla midod.
Kirdi gar shaydo ko'ngul, ey ishq, nosih pandig'a,

G'am yema, devonalar xo'yig'a bo'lmas itimod.
Bu nafaskim o'lgali yetmishbiz oning yodidin,
Ul Masiho bir iyodat birla qilmas bizni yod.
Tan qilmangkim, bo'lub oshiq, murode topmadi,
Kim erur bizga bu ishtin nomurod o'lmoq murod.
Ey Navoiy, g'am yema boshingg'a bo'lsun mustadom,
Ulki bordur vorisi taxti Jamu toji Qubod.

118

Orazing mushtoqidur bu ko'zki bo'lmish dardmand,
Garchi bordur dardliq ko'zga yorug'luqdin gazand.
Dard o'tin yoqti ko'zumga hajrkim, ko'rdum yuzin,
Kuydurur albatta har doruki bo'lg'ay sudmand.
Bu qizarg'on ko'z aro mardum emaskim, el ko'zi
Tegmasun husnungg'a deb o't uzra solibmen sipand.
Toki ul bemor ko'z oshuftasi bo'lmish ko'zum,
Istabon jinsiyat og'riq shevasin qilmish pisand.
Ko'zlarim laling'a hamrang o'ldi, vah, ne hol ekin,
Kim ul achig' yig'lag'on soyi bu aylar no'shxand.
Ko'zni bir iz tufrog'idin ravshan etkim, sud emas
Shofi kofuriy chekib, ofoq anga mushkin parand.
Ul quyosh hajrinda bilmonkim, Navoiy ko'ziga
Barcha olam tiyradur yo bog'lamishdur chashmband.

119

Emas g'amimni yozar xatg'a zarafshon kog'az,
Ki shula chekti damimdin bitir zamon kog'az.
Sipehr davri bu sargashta ohidin bo'lmish,
Magarki oh quyun bo'ldi, osmon kog'az.
Tirilmisham bitigingdin, qilurda muhr magar
Labingg'a tegdiyu kelturdi tuhfa jon kog'az.
Uzoru lali labing vasfini qachon yozdim,
Oqib ko'zum yoshi gulrang, bo'ldi qon kog'az.
Ochildi xasta ko'ngul ruqasin yaramg'a yopib,
Yoruq bo'lur emish uy bo'lsa tobdon kog'az.
Ko'ngul shikofig'a kog'az aro erur marham,
G'amim so'rarg'a raqam qilsa dilsiton kog'az.
Yozar farishta quyosh safhasig'a vafsingni,
Magarki ul falakiy topmas obdon kog'az?
Ko'ngul sahifasin asra xutur bahridin,
Ki suvg'a zoyi o'lur tushsa nogahon kog'az.
Xumor dafig'a qulluq xatin tilar soqiy,
Navoyiyo, dema hujjat ketur ravon kog'az.

120

Zuhdu toat shahdini ahli zamon ko'rmas laziz,
Har ne nofidur, marizi notavon ko'rmas laziz.
Zulmat ahli g'aflat istarlarki, olam komini
Uyqucha shabgir qilg'on karvon ko'rmas laziz.
Quti botin istakim, zohir g'izosi birla tab
Bir zamon gar topsa lazzat, bir zamon ko'rmas laziz.
Or etar pashminadin ablaq tilab zarrishtani,
Kim eshak halvoni andoqkim somon ko'rmas laziz.
Xar ne eldin qutqarur lazzatlig' uldurkim, faqir
Mehr qursin uylakim bir pora non ko'rmas laziz.
Yutmayin xunoba yetmas vasli oning, ahli ishq
Topsa kavsar sharbati andoqki qon ko'rmas laziz.
Topmayin lazzat Navoiy soldi ko'zdin ashkdek,
Bodani to xusravi sohibqiron ko'rmas laziz.

121

Ey, zotingga har necha qilib aql tafakkur,
Ul fikrga bo'lmay samare g'ayri tahayyur.
Yuz mehrga netsun chu erur mujibi hayrat,

Har zarraki tahqiqida aql etsa tafakkur.
Idroki kamolingni xirad haddi sog'ing'on
Har qatra aro ayladi yuz bahr tasavvur.
Kavnayn adam bo'lsa, vujudungg'a ne tag'yir?
Gar mavj sukun topsa, tengizga ne tag'ayyur?
Qahring yo'q etar xalqnikim, turg'ali bo'lmas
Sarsar yo'lida pashsha guruhiga tahavvur.
Bu turfaki, dafini yarim pashshag'a qo'ydung,
Har pilnihodiyki sanga qildi takabbur.
Hajring tunida sham kibi qoldi Navoiy,
Har tun, ne ajab, kuysa to'kub ashki tahassur.

122

Sipehr osiybidin solim qutulmog'liq ne imkondur,
Ki mehri tashu tiyg'u kulgusi barqi duraxshondur.
Munungdek mehr ko'rgach, shod o'lub kulgan zihi g'ofil,
Bu yanglig' kulgu sori mehr solg'on asru nodondur.
Tengiz ko'nglida andoq mehrdin yuz shula paydodur,
Qiyoy bag'rida mudoq kulgudin ming dashna pinhondur.
Hijoridin qiyodur anga yuz ming tiyg' ila ojiz,
Hubobidin tengiz yuz ming ko'z ila anga hayrondur.
Chekib qavsi quzahtin yo ko'ngullar qasdig'a oning,
Yog'in maddi xadangu qatra suvlar anda paykondur.
Bu yo birla aningdek o'qni yog'durg'ach, xaloyiqning
Hayoti qasrida har sori qilmoq rahna osondur.
Hayot ichra baqo chun mumkin ermas, Nuh bo'lsinkim
Ular holatda tug'may o'lgan o'g'li birla yaksondur.
Baqo sarchashmasi zulmatda derlar, yo'qki, ul zulmat
Sikandar ohi o'tidin yig'ilg'on dudi hirmondur.
Navoiy, o'rtabon o'z'luk, qadam bu yo'lg'a qo'y, yani
Ki har hamrohkim bo'lg'ay tajarrud monii yondur.

123

Parim bo'lsa uchub qochsam ulusdin to qanotim bor,
Qanotim kuysa uchmog'din, yugursam to hayotim bor.
Chiqib bu dayrdin Isog'a nevchun hamnafas bo'lmay,
Bihamdillah, tajarrud birla himmatdin qanotim bor.
Xaloyiq suhbatidin ming g'amim bordurki, muft o'lg'ay
Agar ming jon berib bilsamki, bir g'amdin najotim bor.
Chekib ag'yordin yuz javru tortib yordin ming g'am,
Ne o'zga xalqdin g'ayrat, ne o'zumdin uyotim bor.
Kechib ko'zdin yozay bir xatki, dahr ahlig'a ko'z solmay,
Bu damkim ko'z savodidin qaro, ko'zdin davotim bor.
Tilar ko'nglum qushi anqodin o'tgay nori yuz vodiy,
Munungdek sayr etarga Qofdin ortuq sabotim bor.
Navoiy, bilki shah ko'ngli manga qayd o'lmasa, billah,
Agar kavnayng'a xoshok chog'lig' iltifotim bor.

124

Kema og'zi demakim, ishqingda ko'ksun chokidur,
Bahr mavji yo'qki, ashkim selining ko'lokidur.
Suvda ermas mehr aksi, balki daryo jonig'a
Solg'on o'tlar xasta ko'nlum ohi otashnokidur.
Xas emas girdob arokim, boshingga evrulgali
Suv uza sargashta oshiq jismining xoshokidur.
Vahki, ul kishtida daryokash, manga xud yo'q hayot,
El degandinkim falonning kofiri bebokidur.
Ul balig' tutmoqqa solib shastu oning rashkidin
Suvdin ayrilg'on balig' yanglig' ko'ngul tobokidur.
Ko'rma faqr ahli sirishki bahrida har yon hubob,
Kim fano kavkablari, balkim balo aflokidur.
Ey Navoiy, kema tiyri ko'ksun ichra hajr o'qi,
Kema og'zi go'yiyo ishqida ko'ksun chokidur.

125

Zaxmim achitqon dam-badam ul lali shakkarxand erur,
Vah-vah, tuz ermish ulki, men qildim gumonkim qand erur.
O'tsang g'amim sahrosidin, qonlig' ko'ngul ajzosidin,
Har lola bargin anglakim bir dog'liq parkand erur.
Ko'yungda mung'lug' jong'a tan yuz zahm ilandur xirqaye,
Marham bila qo'yg'on momuq har yon anga payvand erur.
Majnun ko'ngul qilmas havo har yon o'qungdin go'yiyo,
Kim bu temur birla yig'och hibsiga' oning band erur.
Boqqach quyosh ruxsorig'a andin qilurmen ko'z yoshi,
Kim ul musofir oyima husn ichra bas monand erur.
G'am barqiyu mehnat tuni zoyanda bo'lsa ishqdin,
Tong yo'qki, o'tqa gah sharar, gohi tutun farzand erur.
Dunyo arusi zulfini tutqon ne ogah faqrdin,
Ganj istamas ulkim yilon tutmoq bila xursand erur.
Ming nola tortib ko'rmay ul gul vaslin oxir o'lganim,
Bu bog'ning bulbullari gar bilsalar xush pand erur.
Ko'z uchi birla boqtingu qiyding Navoiy ko'nglini,
Bilding onikim bir qiyo boqmoqqa hojatmand erur.

126

El tilidin jonima gar yuz balo mavjud erur,
G'am yemon, gar ul qizil til tiyg'i xunolud erur.
Yuz uza siymin zanaxdoningda xatti mushkbo'y
O'tqa qo'yg'on olmadin go'yoki chiqqon dud erur.
Jon berib oldim jununi ishq to bo'ldum fano,
Olloh-olloh, ul ne xush savdo, bu ne xush sud erur?!
Hajr bedodidin ul yuz shavqi ortar har necha,
Kim xazon osiybidin gul yafrog'i nobud erur.
Kisvatidur xilqatim ishq ofati shaxsig'akim,
Rishtayi jon anda toru tori jismim pud erur.
Qilmading ahdingg'a bir ahdeki, qilg'aysen vafo,
Bevafolar ahdi mundoq go'yiyo mahud erur.
Mehr isi bu mijmari feruzadin ko'z tutmakim,
Barcha qad shamshodi bu mijmar ichinda ud erur.
Eyki, qadding bo'ldi xam, olam bila qil xayrbod,
Kim xam etmak qad hamisha lozimi padrud erur.
Ey Navoiy, ermas ul zolim ko'zi uyqudakim,
Zulm eshigi shohi G'oziy adlidan masdud erur.

127

Yig'lasam, ko'nglumga ishim ohi dardolud erur,
O'tqakim yomg'ur yog'ar, oning nishoni dud erur.
Lali shavqidin ko'ngul xursand erur xunob ichib,
Telbaga rangin suv bersa, may debon xushnud erur.
Yuz ayog'i tufrog'idin olmon ushbu vajh ila,
Kim necha tufrog' ichinda tursa oltun, sud erur.
Chiqmas ohim shiddatidin ul mahi xirgahnishin,
Shamg'a fonus yeldin asramoq maqsud erur.
Yaaslin istab ko'p inoldim, qovdi ko'yidin meni,
Bo'lsa mubrimsheva, albatta, gado mardud erur.
Talx maydin, soqiyo, topti chuchuk jonim hayot,
Ey baso makruhkim, zimmida bir behbud erur.
Telba itekdur Navoiy ul parivashsiz, ne tong,
Og'zidin gar o't sochib, azosi gardolud erur?

128

Ulki yuz mehnatg'a jonim ishqidin pomol erur,
Anga rahmu manga toqat yo'q, ajoyib hol erur.
Zeb erur husi ahlig'a ahli nazar nazzorasi,
Ko'zki bulbul tikti gul ruxsori uzra xol erur.
Xatti shavqidin to'kuldi jismim ul yanglig' qurub,
Kim so'ngaklarda qalam ko'rgan sog'ing'ay nol erur.
Lalidin kom olmag'uncha bilmadim shirinlig'in,
Bargi gul zanbur komi ichra kirgach bol erur.

Gulxani majnundek ohim chiqqoch, oqq'an yoshlarim
Telba keynidin yugurgan go'yiyo atfol erur.
Bu chaman gulbargi xushrang o'lsa, mayl etmangki, ul
G'oza bulbul qonidin surtarki, lavni ol erur.
Ey Navoiy, kimgakim bir jura chekti jomi vasl,
So'ngra hijron zahridin yuz jomi molomol erur.

129

Yo'q ajab, lalingdin ar bexudlug'um oyin erur,
Chunki usrukarak bo'lur har mayki lab shirin erur.
Raz qizi to pardadarlik aylagay talbis uchun,
Shisha mejardur angavu mavji oning Chin erur.
Qon yoshim tasiridin sorig' yuzumning safhasi
Kog'azedurkim, hino suyi bila rangin erur.
Muhlik o'tumni damingdin tez qilma, ey Masih,
Kim bu o'tqa motam ashki suyidin taskin erur.
Ul pari ishqida ashkim lahv tuxmidur demang,
Kim malak tasbihig'a bu donadin tazyin erur.
Olmayin yerdin qadam sayri maqomot aylamak,
Chang piridin bu bazm ahlig'a xush talqin erur.
Sizu vasl, zy aysh ahlikim, Navoiy jonig'a
Anduhi hijron azal devonidin tayin erur.

130

To labing shavqida jismim garqayi xunob erur,
Har junun toshi angakim tegdi, lali nob erur.
Gar asir o'ldum, tong ermaskim, ko'ngulnung lomidek
Mubtalo ko'nglumda zulfi toridin qullob erur.
Qaddi yodeklarni zor etmish hiloliy jom uchun,
Egma qoshingkim o'zi roki, o'zi mehrob erur.
Ko'z qarosin yub, sorig' orazni beqadr etti ashk,
Go'yiyo har vajah ila ayn ofati siymob erur.
G'am tuni gar tobsiz jismim kuyar, vah, ne ajab,
Kuydururlar kecha ko'prak rishtakim betob erur.
Har taraf nalu alif jismimda go'yo ishq aro
Xatti idborimni vozih qilg'ali irob erur.
Sendadur maqsud ganji, lek jismingdur tilism,
Vahki, bu ganj ul tilism ichra ajab noyob erur.
Ey Navoiy, jism aro jon rishtasin tutqil aziz,
Kim bori lo'livashim labi uchun asbob erur.

131

Ul pari ko'ngli uchun ruhum asiru zor erur,
Bulajab toshi qanotsiz qushg'a badraftor erur.
Har kecha qon birla jismim safhayi taqvimdek
Go'yi anjum tirnog'idin sarbasar afgor erur.
Kofiri mastedur ul ko'z kim, kamandi zulf anga
Yeshibon yonida qo'yg'on rishtayi zunnor erur.
Baxtim uyqusidin afg'onlar chekardin go'yiyo
Har kecha ko'z yummay anjuj to sahar bedor erur.
Yangla ko'nglum vasl topti, rahm qil, ey ohkim,
Tund yeldin yangi butgan yorag'a ozor erur.
Qatlima ul ko'z savodi hayatidin bag'rig'a
Bir qaro tosh bog'lag'on qon qilg'uchi xunxor erur.
O'qusam nomangni pechu toblig' behud tanim
Go'iyokim nomani chirmab yiborgan tor erur.
Chun quyoshdek yerga kirgung, ne asig' gar yuz quyosh
Masnading toqida har yon shamsayi devor erur?
Tirguzub, debsen, Navoiy jonig'a minnat qo'yay,
Gar sen o'ltursangki, ul jon birla minnatdor erur.

132

Ko'ngulki, ishqida dersen balo ne bo'lg'usidur?
Nekim bo'lur sanga bo'lg'ay, mango ne bo'lg'usidur?

Ul oy jamolig'a ishqim xud ortadur har dam,
Bu ishda oqibatim, vahki, to ne bo'lg'usidur?
Dema, ne bo'lg'usi ul zulf qaydida ko'nglung,
Asiru volavu shaydo, yano ne bo'lg'usidur?
Firoq dardig'a debsen davo ne bo'lg'ay ekin,
Bu dardg'a ham o'zung de, davo ne bo'lg'usidur?
Bihishti mehnat emas, bo'lsa vadayi diydor,
Visol umidi bor ersa, jafu ne bo'lg'usidur?
Bu yo'l musofirining holi, ohkim, mutlaq
Bilinmadiki ne o'ldi, vayo ne bo'lg'usidur?
Navoyiyo, dema, foniy bo'lub visolg'a yet,
Mangaki hajr chekibmen, fano ne bo'lg'usidur?

133

Jafu qilur bari gulchehralar, vafu qilako'r,
Vafu ham elga qilursen, vale mango qilako'r.
Ne telbaniki muqayyad tilarsen, ey gardun,
Aning salosili zulfig'a muftalo qilako'r.
Desang hijobni olg'aylar, ey ko'z, ollingdin,
Ne gard oning yo'lidin qo'psa, to'tiyo qilako'r.
Tajallo istasang ul yuzdin o'rtabon jisming,
Kuli bila ko'ngul oyinasin jilo qilako'r.
Umidi vasl ila ko'yungga bordi xasta ko'ngul,
Yigitliging haqi, ul hojatin ravo qilako'r.
Biyik nishiman erur, ey ko'ngul, visol avji,
Talab qanoti bila ul taraf havo qilako'r.
Navoyiyo, chu alamsiz murod mumkin emas,
Desangki vasl topay, hajr o'tig'a yoqilako'r.

134

Jonim oromi uchun qosidki jonondin kelur,
Go'yo jonparvar nasime obi hayvondin kelur.
Noma qosid ilgidin, qosid habibim ollidin,
Mujdayi jon yeldinu yel mohi Kanondin kelur.
Vadayi vasliki, jonondin kelur hijron kuni,
Tindurur ko'nglumni so'z yanglig'kim, ul jondin kelur.
Gavharedekdurki, chiqmish xomasining no'gidin
Noma uzra shodlig' ashkimki mujgondin kelur.
Shodlig'din jon nisor etsam, ne tongkim, bu xabar
Ham ko'nguldin, filmasal, ham ko'nglum olg'ondin kelur.
Vahki, mazmunidur ahli dard sargardonlig'i,
Har balo maktubikim, bu charxi gardondin kelur.
Deb emish nomang'a qilmaydur Navoiy jon nisor,
Anda jon bo'lsa, qachon bu nav ish ondin kelur?!

135

Tutulmish erdi g'azabdin ulusni qildi asir,
Quyosh tutulsa, bale, fitnadur anga tasir.
Agarchi yoda girih bo'lsa, o'qi tuz chiqmas,
Qoshi girih bila zulm o'qin etmadi taqsir.
Ko'ngulni ko'zlaring oldi, ne tong, iki bo'lmak
Bir ahli dinni iki mast kofir etsa asir?
Ko'rub yuzida g'azab, zulfi sori qochti ko'ngul,
Ko'ngulga soya kerak itik o'lsa mehri munir.
Xadanging o'tti ko'ngul pardasig'a yetmas ekach,
Ne haddi man, xususan, qazo o'qig'a harir.
G'am o'lsa solma girihlar qoshingg'akim, qilmas
G'aliz o'lub bu qaro mani xomayi taqdir.
Navoyiyo, sanga bu so'zda shubhaye bo'lsa,
Qadah keturki, xututida ko'rguzay bir-bir.

136

Voyki, bag'rim yana hajr o'qidin yoradur,
Har nafas ul yoradin jon o'zidin boradur.

Jonima ofat labi, hajri balo, ohkim,
Baxtima bir hukmi bor lal, vagar xoradur.
Dard sipehri tanim to'zg'anu o'tgan o'qung
Lamayi paykon bila sobitu sayyoradur.
Ko'yida topmoq seni mumkin emas, ey ko'ngul,
Anda chu sen telbadek yuz tuman ovoradur.
Charx arusig'a yo'q g'ayri yamonliq shior,
Aqdig'a mayl etmakim, shohidu badkoradur.
Vo'smasi qavsi quzah, g'ozasi gulgun shafaq,
Zulfu yuzi tunu kun, ko'rki, ne makkoradur.
Ishq ajab dard emish, dardg'adur chora sabr,
Vahki, Navoiy base oshiqi bechoradur.

137

Telbarab itgan ko'ngul yodimg'a kelsa gohlar,
Yig'lab el ko'ngli buzulg'udek chekarmen ohlar.
Utti xo'blar oy kibi, yo'qtur aroda ul quyosh,
Vahki, ul badmehrnini ko'rmon, o'tadur mohlar.
Xo'blar zulfu zanaxdonig'a bording, ey ko'ngul,
Hozir o'l, tundur qarong'u, yo'lda bordur chohlar.
Gar musavvir chizsa devor uzra ul gul xirmanin,
Jav-bajav mendin nishon bergusi bir-bir kohlar.
Ey ko'ngul, Farhod ila Vomiq dog'i Majnun qani?
Bo'lmag'il g'ofilki, bir-bir bordilar hamrohlar.
To'kti qon gulgun libosin kiygach ul xo'blar shahi,
Qon to'kar ermish qizil to'n kiysa, beshak, shohlar.
Ey bahori husn, eshitsang gar Navoiy ohini
Kerak, albatta, xazon yelin sog'insang gohlar.

138

Yuz tuman mehnat o'ti anduhlig' jonimdadur,
To havodin sarzanish sarvi xiromonimdadur.
Hojatim budur, xudoyokim, karomat qilg'asen,
Notavon joning'a har zahmatki jononimdadur.
Dard menda sendin ortuq bo'lsa, jono, ne ajab,
Kim sening jismingdadur, zahmat mening jonimdadur.
So'rdum og'zi tami talx ermish, ajab yo'q o'lmagim
Menki, bu yang'lig' achig' tam obi hayvonimdadur.
Ey Masiho, subhi ayshim tiyra bo'lmish, go'yiyo
Zarraye betoblig' xurshidi tobonimdadur.
Dahr bog'i ichra barbod o'lmag'on gul chiqmadi,
Yo'q ajab, gar yeldin osibe gulistonimdadur.
Ey Navoiy, so'rmading dersen malul o'lg'anda yor,
Sog'inursen go'iyokim baxt farmonimdadur.

139

Kirdi siymobiy libos ichra yana ul guluzor,
Ul quyoshdekkim, anga moni bo'lur abri bahor.
Ul bulut yanglig' libos uzra sizilg'on xatlari
Bor aningdekkim, yog'in tushgay bulutdin tor-tor.
Bu libosi siymgun ichra sening nozik taning
Ul kumushdekkim, ul siymob aro tutqay qaror.
Mehri ruxsoring libosi siymgundin mutlaqo
Ul quyoshdurkim, qilur ko'zguda aksin oshkor.
Bo'ldi siymobiy -libosing rangi baskim, ayladim
Ko'z sahobidin boshing'g'a ashk siymobin nisor.
Tanni chun siymob etar bu charxi axzar oqibat,
To'n agar siymobiy o'lsun, gar yashil, bir hukmi bor.
Ey Navoiy, kisvati gar obgundur, ne ajab,
Bu yaqindurkim, bo'lur suv ichra durri shohvor.

140

Furqatingdin zafaron uzra to'karmen lolalar,
Lolalar ermashki, bag'rimdin erur pargolalar.

Dur tishingdin donayi sabrim qolur bebar desam,
Kulub ayturkim, ekinning ofatidur jolalar.
Bargi gul uzra yopishibtur shakar har soridin,
Yo magar-laling uza qaynabturur tabxolalar?
Tola-tola nay o'qung ko'ksunda go'yo sindikim,
Tevrulubtur notavon ko'nglumda bir-bir tolalar.
Fitnalik to'qquz falaq girdingda, jono, turfadur,
Kim ko'rubtur bir quyosh davrinda mundoq holalar?
Bordilar ahbobu men yig'larmen o'z ahvolima,
Korvondin qolg'on it yanglig'ki, qilg'ay nolalar.
Ko'hi g'am bo'ldi Navoiy, lolalar gulgun sirishk,
Tog' agar budur, bale, ashk o'lg'usidur lolalar.

141

Ul malohat shamidin mundoqki jismim yonadur,
Har bir uchqun g'am shabistonida bir parvonadur.
Shomi hajrim sharhin el afsona qildi, ohkim,
Uyqug'a solg'on qaro baxtimni bu afsonadur.
G'ayrkim, mahv o'ldiyu sensen buzug' ko'nglum aro,-
Chug'z itib, tovus yer tutmish, ajab vayronadur.
Ko'ksun ichrakim, g'amingdin nordek bo'ldi inkof,
Go'yiyo har bir bag'ir pargolasi bir donadur.
Ko'yida so'rsang ko'ngullarni unutm, ey sabo,
Mening ovorannikim, ham xasta, ham devonadur.
Charx shabgardig'a go'yo naqdi umringdur g'araz,
Tegrangga har tunki ikki bukrayib aytonadur.
So'rma hajringda Navoiy yorinu sarmanzilin,
Yor anga darding, vatan bir kunji mehnatxonadur.

142

To xayoling gah ko'ngul, gah ko'z aro mehmon erur,
Ko'z bila ko'nglum arosinda hasaddin qon erur.
Ko'nglum paykonlaringdin qatra-qatra suv emas,
Holima ko'zdek biaynih ul dog'i giryon erur.
G'arqamen ashk ichrakim, ishqing tanimni o'rtamas,
Yo'qsa, o't kim ko'rdikim, xoshok aro pinhon erur?
Hajr o'qidinkim erur bag'rim aro yuz ming to'shuk,
Har to'shuk bir ko'zdururkim, holima hayron erur.
Husn maydonida ul ko'z chobukedurkim, anga
Xoli mushkin go'yu zulfung anbarin chavgon erur.
Dahr bo'stonida bosh chekkan nihol atrofida
Shox emas, novak degil, yafrog' emas, paykon erur.
Tiyg' ila dushvor aylabsen Navoiy qatlini,
Chehradin burqani olg'ilkim, base oson erur.

143

G'unchayi xandon bila husnung guli xurram bahor,
Xatting andoq sabzakim, bo'lg'ay anga hamdam bahor.
Yuz uza terdin xating gar bosh chekar, ey gul, ne tong
Sabzag'a boisdurur chun bo'ldi ersa nam bahor.
Shodlig'din gulshani vaslingda yig'lab cheksam oh,
Yopma yuzkim, gulga bo'lmas yel-yog'indin g'am bahor.
Orazim aksi yuzung oyina tushgan turfadur,
Kim ko'rubtur ham xazon bir oyda bo'lg'ay, ham bahor?!

Voykim, bir gul xazong'a soldi ayshim gulbunin,
Ushbu fasl ichraki topmish jumlayi olam bahor.
Barqu sel ermas, fig'onu ashk erur, bukim, har el
Gul yuzung ko'rgach tutar o'z holig'a motam bahor.
Qasdi bulbul ko'ngli qaydi bo'lmasa, nevcun solur
Bog' sho'xi sunbuli zulfig'a pechu xam bahor?
Gul emas, bu bog' torojig'a iynak laldin
Ayladi oviza mehri davryg'a xotam bahor.
Ey Navoiy, chin bahor erkin bu, yoxud ko'rguzur
Bog'i xulqidin ulusg'a dovari azam bahor.

144

Vahki, ko'nglum g'ussasi har lahza qasdi jon qilur
Hajrim anduhi buzug' sabrim uyin vayron qilur.
Ko'p madaddur hajr anduhida sovug' ohlar,
Kim singursa men kibi o'ziga qasdi jon qilur.
Necha yillik mehnatim ishq ichra bilgay oshiqe,
Kim hadisin yor ila ag'yordin pinhon qilur.
Jonni istarmen chiqarsam uyidin, ko'zlarni ham,
Ko'nglum ul damkim xayolin lahzaye mehmon qilur.
Asradim jon ichra mehrin, bilmadim oxir nafas
Ul Masiho o'lmagim anglab, o'zin nodon qilur.
Faqr yo'linda irik pashminadin or etmakim,
Har taharrukdin taayyun bandini suhon qilur.
Soqiyo, holimni bilding, emdi tutqil bodakim,
Bu subatlarni bexudlug' manga oson qilur.
Rostlarg'a charx agar har lahza qilmas sarzanish,
Sham bas har tun nedin yig'lab-kuyub afg'on qilur?
Daf etar dardin Navoiyning o'shul maykim, mudom
Xusravi Xusravnishon soqiyolari ehson qilur.

145

Tararda uhdaliq zulfin musalsal ayladi chinlar,
Girih "mim, ikki zulfi ikki "lom, yinak tarog' "sinlar
Girihlar zulfida go'yo hisob asrabdur ul kofir,
Olurda zuhdu tahvo ahlidin toroj etib dinlar.
Yeshib, nevchun fig'ong'a soldi zulfidin ko'ngullarni,
Qaroru sabr naqdin olg'ali gar aylamas qinlar.
Ne yuzdur, olloh-olloh, boda tobidinki, har soat
Ochar nasrinlar uzra gul, sochar gul uzra nasrinlar.
Kelur ul sarvkim, gullar mullavvan qildi gulshanni,
Kirarda shah nechukkim mulk eli bog'larlar oyinlar.
Desam husn ahlini ko'rmangki, zolimdurlaru qotil,
Qo'ngul aytur: ko'ray, shoyadki mundog' ermas erkinlar?
Erur mahzun ko'ngullar zulmati zulfida zor andog',
Ki shomi hajrida ishq ahlidin har sori g'amginlar.
Ne yellanmakdur, ey shah, mo'r xaylidek chirikdinkim,
Sulaymondek bu vodiy ichra barbod o'ldi chandinlar!
Navoiy, bo'lmayin zoru zaif o'lmas navo topmoq,
Bu ermish piri chang avtoridin dayr ichra talqinlar.

146

Ollim ul but sajdasidin resh erur, holim budur,
Toati maqbulum uldur, dog'i iqbolim budur.
O'qlaridin qushdek o'ldum jong'a ul ko'y orzu,
Uchmog' istarmen, vale ko'rkim, paru bolim budur.
Bas, g'aniymen ko'hi g'am birla junun toshi aro,
Iynak-iynak taxti johim; ulduru molim budur.
Yor shavqidin o'lar holatdaturmen, ey tabib,
Ne ilojing bor, mening xud zaf ahvolim budur.
Cho'mg'ali qo'yimas quruq naydek so'ngaklar ashk aro,
Turfa ko'rkim, bahri bepoyon aro solim budur,
Topmayin dunyoda kome, dinni barbod ayladim,
Hayf do'zax ham manga, billah gar amolim budur.
Ey Navoiy, gar o'larda jon talashsam, qilma ayb,
Dermen ul oyni ko'rub: jon bersam, ihmolim budur.

147

Tirguzur har dam raqiblarniyu mani o'lturur,
O't yoqib el jonig'a, mening ichimni kuydurur.
Ko'nglum ahvolin sabodyn so'rdum ersa dedikim:
"Telbalardek bir pari ko'yida sargardon yurur.
Ul quyosh yuziga boqqan soyi ortar ko'z yoshim,
Mehr tobidin agarchi har nima o'ldur qurur.
Qon yoshim rangi yoshurdi xotami lal og'zini,

O'ynamoqda yoshlar andoqkim uzukni yoshurur.
Senki yo'qsen, mohruxlar jilva aylarlar, valem
Kecha ishlar qurt nuri mehr chiqqach bilgurur.
Ul quyosh hijronida har tun iki munglug' ko'zum
Tongg'a tegru subhidam yo'lig'a boqib telmurur.
Tuzluk aylab shamdek, vah, bilmadimkim, bu nihol
Mehnat o'ti gul ochar, yosh qatrasini bar kelturur.
Bulajablig'lar bahori ishq aro ko'rkim, meni
Gah bulutdek yig'latur, gohi choqindek kuldurur.
Zuhd ohangin Navoiy har nechakim soz etar,
Bir navo birla mug'anniy yona yo'ldin ozg'urur.

148

Yana sensizin munisim g'am bo'lubtur,
Ko'zumga yurak qoni hamdam bo'lubtur.
Qarorib ko'zum dam-badam zor yig'lar,
Anga shomi hajringda motam bo'lubtur.
Yaramdin chekarga o'qin say qilmang,
Ki paykon so'ngak ichra mahkam bo'lubtur.
Ichimdin nechuk tortqaylar o'qinkim,
Ko'ngul qo'ymasuni jon madad ham bo'lubtur.
Ko'ngulga yoqar kirpigingning xayoli,
Mening zaxmima nesh marham bo'lubtur.
G'uborin tilab yig'lama har dam, ey ko'z,
Ki ashkingdin-o'q yer yuzi nam bo'lubtur.
Bu gulshan aro barg to'tilarig'a
Xazon tifli bas boisi ram bo'lubtur.
Vafo shaxsining farqini charx tiyg'i
Iki bo'ldi, vahkim, biri kam bo'lubtur.
Emas g'am yukidinki, qoshingni ko'rgach,
Navoiy sujud etgali xam blubtur.

149

Ko'zung ne balo qaro bo'lubtur,
Kim jong'a qaro balo bo'lubtur.
Majmui davoni dard qildi
Dardingki, mango davosi bo'lubtur.
Ishq ichra oning fidosi yuz jon,
Har jonki sango fido bo'lubtur.
Begona bo'lubtur oshnodin,
Begonag'osi oshno bo'lubtur.
To qildi yuzung havosi jonim,
Yuz sori ango havosi bo'lubtur.
Boqiy topar ulki bo'ldi foniy,
Rahravg'a fano baqo bo'lubtur.
To tuzdi Navoiy oyati ishq,
Ishq ahli aro navo bo'lubtur.

150

Ko'k g'azoli chunki kofur uzra mushkafshon bo'lur,
Kavkabafshon ko'zlarimdin ul quyosh pinhon bo'lur.
Mung'ayib andog' sinug' ko'nglum buzulurkim, sipehr
Bulajab holimg'a yuz ming ko'z bila hayron bo'lur.
Gah yurub, gah o'turub, bir lahza tutmasmen qaror,
G'ussa bandidin bari olam manga zindon bo'lur.
Gah ko'ngul o'ti urar ko'ksuni shikofidin alam,
Gah bag'ir pargolasi ko'z yo'lidin g'alton bo'lur.
O'turur uy saqfig'a ohim tafidin qatralar,
Yo mening holimg'adurkim tomu tosh giryon bo'lur.
Eyki istarsen salomat, ishq ko'yin so'rmag'il,
Kim bu yo'lg'a har kishikim tushti, sargardon bo'lur.
Istaganga do'st komin istabon kuymak, ne tong,
Gar tutun sunbul, o'tun ashjoru o't rayhon bo'lur.
Ichni uryon qilki, toshing zebi mani faqr emas,
Faqr emastur gar iching mamlu, toshing uryon bo'lur.

Ey Navoiy, ishq manin elga irshod aylading,
Ollloh-ollloh, bu ne makru hiylavu doston bo'lur?!

151

Vahki, maydon azmig'a sekretti ul chobuk suvor,
Kimdururkim asrag'ay emdi inoni ixtiyor?
Qoshu yuzungdin agar ortar jununim, ne ajab,
Telbalikka ham yangi oydur madad, ham navbahor.
Chok eting ko'ksunki, chiqsun o'tlug' ohim shulasi,
Bir nafas bo'lg'ayki, bu anduh o'ti topqay qaror.
Aqlu fahm oshuftahol o'ldi yigit joning uchun,
Kim yana uydin munungdek chiqmag'il oluftavor.
Bir zamonlig' hajr chun ming yilcha bor, o'lsam, ne tong
Chunki bo'lmas hech kishining umri ming yil poydor.
Soqiyo, chun ichkumizdur oqibat jomi ajal,
Boda tut ondin burunkim, bizni o'lurgay xumor.
Orazi bog'idag'i ter ko'nglum o'tin qildi tez,
Markabi nalidag'i o't jonima urdi sharor.
Ey Navoiy, shukrkim, maydong'a ul shah qo'ydi yuzv Bñ
Kim yo'lida qolmadi navmid joni xoksor.

152

Vahy nozil bo'ldi yoxud yorning payg'omidur,
Kim g'amim taskini g'amgin xotirim oromidur.
Safhayi kofur uza mushkin rahamkim aylamish,
Go'yiyo subhi saodat uzra davlat shomidur.
Hajridin jonim arosig'a agar xud kirmadi,
Nega shakli jon aro kirgan alif andomidur?
Kirdi jonu jismg'a xat safhasin ko'rgach, magar
Elga jon bermakka mehr uzra Masih arqomidur?
Vadayi vasl erdi mazmun, gah o'lukmen, gah tirik
Anglamon, qotilmudur bu mujda, ruhafzomidur?
Vodiyi hayratda qolg'onlarg'a jon hirzi uchun
Ruqayi maqsud komil nutqi yo ilomidur.
Ey Navoiy, nega surtub ko'zga, solmay jong'akim,
Ham ko'zumnung nuri, ham ozurda jonim komidur.

153

Ikki ko'zumki dardu balo jo'yboridur,
Ohim buxori ustida abri bahoridur.
Ushshoq tiyra axtari har yon shafaq aro
Go'yo sipehr sabzasining lolazoridur.
Bilmay deding, uzulmish ekan subhayi aqiq,
Laling g'amida hon kibi ashkim qatoridur.
G'am gulshanida qaddim erur ul yig'ochkim,
Paykonu bori hajring oning bargu boridur.
Har kimki Yusufum g'amidin o'ldi dasht aro,
Har tun magar bo'ri ko'zi shami mazoridur.
Bu dasht tufrog'in dema mushkinki, har ovuch
Bir mushkbo' g'azola tani xoksoridur.
Bergil, tutub piyola Navoiyg'a ruhkim,
Jonin yeturgan og'zig'a laling xumoridur.

154

Barmog'i hayrat bilakim lali xandon ichradur,
Ul "alif yanglig' dururkim filmasal "jon ichradur.
Xoni husni zavqini bilmakka yoxud barmog'i
Lali xandon ichra zrmaskim, namakdon ichradur.
Lali bir so'z birla yuz yilliq o'lukni Xizr etar,
Go'yiyo Ruhulloh ushbu obi hayvon ichradur.
Munfaildur yuzu zulfidinki, titratgay nasim,
Jilvagar tovuskim firdavsi rizvon ichradur.
Orazing hajrinda har qonlig' ko'zumdur lolaye,
Dog'lar ko'zning qarosin, anglakim, qon ichradur.

Tutma ulfat bog' arokim, sarsari daydin durur
Emin ul qushkim, aning mavosi vayron ichradur.
Ey Navoiy, birga yuz jomi balo turmish to'la,
Har nechakim sog'ari ishrat bu davron ichradur.

155

Qoshing ko'zdin nihon, andin nihonroq xoli mushkindur,
Bu oning nuqtasidir, go'yiyo ul nuni tanvindir.
Ko'ngul zulfung g'amidin toza-toza dog' ila go'yo,
Ki nisfi qonu nisfi mushk bo'lg'on nofayi Chindur.
Itningning goh izi, gah panjasidindur dimog'im xush,
Bu birdur mushki biyd, ul bir anga go'yoki nasrindur.
Nedin bilmon yuzum sorg'ordi muhriq ishq tobidin,
Yuzi o'tqa yaqinroq bo'lg'on elning chunki rangindur.
Ichimda andoq o'tdurkim, tugan jismimda kuydursam,
Anga bu o'tdin andoqkim, sudin bu o'tqa taskindur.
Yuzungga boqsa bo'lg'ay oyu kuncha nuri o'ksulsa,
Yaqin ermas bu ham, astag'firulloh, balki taxmindur.
Qizil to'n birla chiqti, lolaruxlar ne ko'rungay, vah,
Bu guldin xilat etgan sarv, alar har yon rayohindur.
Jahon makkorasi dilkashdur, ammo kimki aqd etsa,
Ipak jon rishtasi yormoq, anga din naqdi kobindur.
Qoshing mehrobig'a, ey mug'bacha, yuz qo'yg'ali qo'ykim,
Bu toat dayr piridin manga ishq ichra talqindur.
Yuzung ko'rmak tilab tinmas Navoiy ko'ngli solmoqdin,
Xudoy uchun olib burqani, oning ko'nglini tindur.

156

Qatlima tiyg' o'lgalikim charx ishi ozordur,
Mavji ashkim aksidin po'lodi javhardordur.
Ko'k tegirmon toshi aylandurmoq istar boshima,
Dema oyu kun boshim uzra bukim sayyordur.
Ishq dashtida quyun ermaski, men devonag'a
Dasht aro sargashtalik xattin sizar pargordur.
Dard tog'ida choqinlar dema, de o'tlug' kamand,
Kim solurda bo'ynuma charx ilgidin takrordur.
Rahm qil, gardunki, bir dilxastadin maqdur emas
Chekmagi gar mehnatu bedod bu miqdordur.
Muncha dardu g'ussadin maxlas topar yer istasang,
Ey Navoiy, bilki, ul yer kulbayi xammordur.
Ey xusho xumxonakim, qilg'onni anda tarki hush,
Ko'k xumidin har nekim kelgay, farog'i bordur.

157

Nuqtayi xolingki ko'zdin doimo madum erur,
Nuqtayi xol ermas ulkim, nuqtayi mavhum erur.
Tong emas, ul nuqta gar ko'zdin nihondur, vah, ne tong
Mardumin ko'rmakligidin ko'z agar mahrum erur.
Baski, xoli ko'zdadur bo'lmish jahon bir safhakim,
Raml mashqi yanglig' anda nuqta-o'q marqum erur.
Axtari baxtimdurur ul xol, yo'qsa ko'rmaduk
Kavkab andoq tiyrakim, hurshid uza malum erur.
Xoli ruxsoring kumish masnadda Hinduston shahi,
Ollida saf tortibon xat tobiu mahkum erur.
Eyki, maydin xoli ermas deb meni tan aylading,
Bori ko'rguz onikim bu dayr aro masum erur.
Dog'i pinhondur Navoiy ko'nglida, ey lolarux,
Nuqtayi xolingki ko'zdin doimo madum erur.

158

Har labing o'lganni tirguzmakda, jono, jon erur,
Bu jihatdin bir-birisi birla jonajon erur.
Jonim andoq to'ldi jonondinki, bo'lmas fahmkim,
Jon erur jonon emas yo jon emas, jonon erur.

Bo'lsa jonon, bordurur jon ham, chu jonon qildi azm,
Jon ketib jonon bila, jondin menga hijron erur.
Jon manga jonon uchundur, yo'qki jonon jon uchun,
Umr jononsiz qotiq, jonsiz vale oson erur.
Borsa jon, jonon yitar, gar borsa jonon, jon ketar,
Kimsaga jononu jonsiz umr ne imkon erur?
Xushturur jonu jahon jonon bila, jonon agar
Bo'lmasa jon uylakim o'lmak jahon zindon erur.
Jonim ol, ey hajru jononsiz manga ranj istama,
Chunki jononsiz Navoiy jonidin ranjon erur.

159

Har qachonkim kemaga ul oy safar raxtin solur,
Mavjluq daryo kibi oshufta ko'nglum qo'zg'olur.
Yig'lama, ey ko'z, nedin sohilg'a chiqmas kema deb,
Ko'z yoshim daryosidur har sorikim el ko'z solur.
Titrabon siymobdek ko'nglum, yetar jon og'zima,
Tund yel tahrکیدin har damki daryo chayqolur.
Sabr ko'nglumda, ko'ngul ul oyda, ul oy kemada,
Vahki, borib, telmurub ko'z, mung'ayib jonim qolur.
Dam tutulg'ondin o'lar eldek yetibmen o'lgali,
Surmasun deb kemasin baskim nafaslar asrolur.
Kirma savdo bahrida olamdin istab sudkim,
Siym naqdi tushsa, lekin umr naqdi siyg'olur.
G'arq etar bahri fano g'am zavraqin, ey piri dayr,
Ilgiga chunkim Navoiy boda kishtisin olur.

160

Jon berur elga agarchi labidin qon tomadur,
Vah, dema qon tomadur, balki chuchuk jon tomadur.
Noz o'qi birla ko'zum mardumin etding majruh,
Ashki gulgun dema, zaxmidin aning qon tomadur.
Vah, yaram ichra ne qondur buki, devona ko'ngul
Topsa taskin - turadur, aylasa afg'on - tomadur.
Go'yiyo fitna sahobidin erur seli balo,
Raxshidin qatraki javlon aro har yon tomadur.
Tomchidek ashkim emas, ko'nglum o'ti dafi uchun
Gah badan kulbasini qilg'ali vayron tomadur.
Vahki, gul shamin o'churmaklik uchundur, gar xud
Qatra o'rnig'a bulutdin durri g'alton tomadur.
Lali vasfida Navoiy so'zidin obi hayot
Qilsa paydo oqadur, aylasa pinhon tomadur.

161

Xolu xating xayolidin, ey sarvi guluzor,
Gohi ko'zumga xol to'shubtur, gahi g'ubor.
Yuzungda xol safhada tomg'an kibi qaro,
Xoling malohati tuz erurkim qaroda bor.
Jonimni o'rtağan yuzu xolingni bilmasang,
Ut shulasida ayla gumon bir o'chuk sharor.
Bilmon, ko'ngulda xollaringning xayolidur,
Yo kirpiging tikanlarin aylabsen ustuvor?
Har dam ko'ngul haloku ko'zum tiyra bo'lmog'in
Bilgay birovki, yori erur sho'xu xoldor.
Mashshotayi qazo bezamish xolu xattini,
Beixtiyorliqda manga bormu ixtiyor?
Miskin Navoiy xoli labing ko'rsa jon berur,
Boqsang ne bo'ldi surati holig'a, ey nigor?!

162

Chiqti ov azmig'a javlon aylab ul chobuksuvor,
Jon nisor ul sayd uchunkim, jon anga qilg'ay nisor
Bu edi qasdimki, bir kun saydi fitrok aylagay,
Qilg'anum umre kiyiklar birla suhbat ixtiyor.

Chun kiyik qatlini istar, koshki ruhum uchub,
Bir qatil etgan kiyik jismi aro tutqay qaror.
Toki yetkursam rikobig'a boshimni, koshki,
Qilsa shaxsimni qazo it shakli birla oshkor.
Qomati hajrida har yon yoradin qonlig' ko'ngul
Bir kiyikdekdurki, o'q zaxmi bila bo'lmish figor.
Go'r uchun ochmoq nedur har lahza bahromi kamand,
Chun seni Bahromdek aylar ajal go'ri shikor.
Ey Navoiy, ul quyoshning soyasida ko'r itin
Komronu yo'q sanga ollida itcha etibor.

163

Bargi gul yuzinda laling rashkidin xunoblar,
G'uncha ko'ngli ichra og'zing hasratidin toblar.
Safhayedur orazim debocha ishq avroqig'a,
Qon yoshimning xatlari shingarf birla boblar.
Ashkim artilg'on uchun xam bo'lmamish kirpiklarim,
Kim yasabdur ko'z xayolin chekkali qulloblar.
Hajridin ko'zlargakim ashk evrular, ul ashk emas,
Kim erur dardu balo daryosig'a girdoblar.
Aybim etmang, bosh ko'tarmaydur debon xumxonadin,
Qilmayinmu sajda topsam bu sifat mehrobalar?
Hajr aro ikki ko'zum ichra belingning naqshidur,
O'tkarur tunni xayol aylab kecha bexoblar.
Ro'zgorin qildi mazlum ohining dudi qaro,
Ko'rma.zolim xilvatining ko'rgasin sinjoblar.
Terga botqon garmro'lardin magar daf aylamish,
O'zluki chirkin taharrukdin irik moshoblar.
Do'stlar, miskin Navoiy tiyra shomin yod eting,
Yor ila jomi hiloliy cheksangiz mahtoblar.

164

Ul quyoshkim saltanat avji uza tobon erur,
Barcha shahlar jism erur, ul barchasig'a jon erur.
Ul malaksiymo qudumidin qiyomat ko'rki, bog'
Zebu oyin birla rashki ravzayi rizvon erur.
Umri jovid elgakim bermish aroda ul Masih,
Yuz tuman ming Xizr aro bir chashmayi hayvon erur.
Ollida sochiqmu erkin yoki gullar bargidin
Sarv boshig'a sabo har lahza siymafshon erur?
El Navoiydek tanaum birla bo'lsa, ne ajab,
Chun borig'a iftixor ul xusravi davron erur.

165

Telba ko'nglum, vahki, har soat birov sori borur,
Man qildim ersa bag'rim og'rig'udek yolborur.
Qo'ydum ersa kelturur munglug' boshimg'a yuz balo,
Qo'ymasam jong'a zarar yetgudek o'zidin borur.
Qo'ymasam - bu, qo'ysam b" ul, vah, bo'lsa yuz jonim fido
Ul kishigakim, hazin jonimni andin qutqorur.
Aql vasvosini qo'ysam avlo ulkim, men dog'i
Boshim olib ketgamen har sorikim, ul boshqorur.
Soqiyo, bir nav men labtashna yo'qkim og'zima,
Har yaram og'zig'a quysang bir qadahni sipqorur.
Ikki yuzluk bo'lmakim, bu bog'ning rano guli
Gar qizorur bir yuzi, lekin yana bir sorg'orur.
Kulda pinhon o't kibi topmas Navoiy ko'nglini,
Har nechakim ishq kul qildi vujudin oxtorur.

166

Ul oyki, jafonardini xo'blardin utubtur,
Yo rab, ne balo, mehru vafoni unutubtur?!
Og'zing bila pista o'chashur puchlug'idin,
Bilmonki, o'shul og'zi ochuq qayda butubtur?

Har dam qizig' ohim tafidini muztar o'lurmen,
O'tlug' nafas, ey voyki, ko'klardin o'tubtur.
Yillar labi laling g'amidin joni hazinim
Hasrat suyini xuni jigari birla yutubtur.
Ul nargisi bemor ila ul g'unchayi xandon
Ko'zumni o'l aylabtur og'zim qurutubtur.
Aksini ko'ngul ko'zguna ko'rdumu o'ldum,
Kim g'ayrin aning eviga nevcun yovutubtur?
Hijron kuni ishq ahlini o'rtarga magar charx
Otashkadasida shafaq o'tin yorutubtur.
Bulbul kibi xushgo'y Navoryni qilib xor,
Ul gulni ko'rung, jonibi badgo'y tutubtur.

167

Barcha xo'blarning qadu ruxsori xattu xoli bor?
Lek ulkim bizni behol aylar, o'zga holi bor.
Yuzum oltundekdurur, bu vajhdinkim holiyo
Siyambarlar ul kishiningdurkim, oning moli bor.
Kirgali ko'nglum aro bir-bir o'qung bo'lmish tanim
Ul qalamdekkim, oning ichida tuz-tuz noli bor.
Sunbulung tushsa oyog'ing ostida, ne aybkim,
"Gul bila "xurshidning ostida "lomu "doli bor.
Ul sababdin, zohido, mashg'ul emasmen zuhd ila,
Kim ko'ngulning mutribu may birla ko'p ashg'oli bor.
Odam o'lmishmenki, ishq ahli manga avlod erur,
Yo'qsa, yoshdin mencha kimning yuz sari atfoli bor?
Gavhari maqsud chun vobastayi tavfiq erur,
Desa bo'lmaskim, munung sayi, oning ihmoli bor.
Ey Navoiy, topmasang kome labi jonbaxshidin,
Sening uchun bo'lsun oning g'amzayi qattoli bor.

168

Chorayi kor istabon bechoraliq ko'nglum tilar,
Xonumon tarkin qilib, ovoraliq ko'nglum tilar.
Istaram o'lingda qilsam sajdavu o'psam labing,
But parastish aylabon, mayxoraliq ko'nglum tilar.
Bag'rimu ko'ksun bila ko'nglumni qilding yoraliq,
Joni ham bu hol birla yoraliq ko'nglum tilar.
Oshiq ishi chun savodul-vajhi fid-dorayn erur,
Bu malomat ko'yida yuz qoraliq ko'nglum tilar.
Qasdim har yondin ul ko'y itlarin qo'y, ey raqib,
Kim salomat pardasin yuz poraliq ko'nglum tilar.
Tan g'uborin jon yuzidin raf qil, ey dardkim,
Ko'zni ul yon gah-gahi nazzoraliq ko'nglum tilar.
Ey Navoiy, nechakim ko'nglumga tushgan dard uchun
Chora istarmen, vale bechoraliq ko'nglum tilar.

169

Har o'qi ul qoshi yoning elnikim qurbon qilur,
Rost bir o'qdurki, qurbon ko'nglum ichra sanchilur.
Istasa vaslin ko'ngul, ko'z rashkdin qon yosh to'kar,
Ko'z yuzin ko'rgach, ko'ngul yuz nola g'ayratdin qilur.
Tiyg'i ko'ksun chok etib, ko'nglumni ochsa, ne ajab,
Kim ravon suvdin hamisha xalq ko'ngli ochilur.
Garm o'lub, har yon ul otash porakim novak otar,
Rost o'tdekdurki, girdidin shararlar ayrilur.
Yuzni o'n tirnog' ilakim g'ussadin qildim figor,
Dona erkin ko'z yoshimkim, har dam anda sochilur.
Boda ichkim, charx jomi sirrini Jam qilmadi,
Garchi ul yuz Jam kibi mayxoraning davrin bilur.
Oh o'tidin shikva gar aylar Navoiy, ayb emas,
Telbalarning har nekim og'zig'a kelsa aytilur.

170

Yo rab, bu ne guldurkim, boshig'a chechak sanchar,
Gah egri qo'yar bo'rkin, gah belga etak sanchar.
Ko'nglumga chekib novak, oj ayladi payvandin,
Har zaxmki ul teshti, el anga so'ngak sanchar.
Boshing'a havas laling, olamni vido ettim,
Chiqsa kishi majlisdin, boshig'a gazak sanchar.
G'am kulbasida, jono, ul xastag'a rahm etkim,
Tebransa bag'ir og'rir, dam ura yurak sanchar.
Qullobi muhabbattur sargashta ko'ngullarga,
Chun qush solib ul chobuk, boshig'a gajak sanchar.
Har kavkab uchin gardun nesh etti shuoidin,
G'am shomi vafo ahlin har nav kerak sanchar.
Sanchilg'on ajal xori ishq uchrasa bilgaysen,
Kim jong'a balo neshin hajr o'zgacharak sanchar.
Jismin chu Navoiyning' paykoni temur qildi,
Bilmonki, sinon emdi bag'rig'a netak sanchar?

171

G'aming o'qiki, ko'ngullar uyin nishona qilur,
Mening chu xokiy tanim ichra yetti, xona qilur.
Labing bahonasiz el qonini to'kar har dam,
Manga chu yetti ish, albatta, bir bahona qilur.
Ko'ngul berurda fusunlug' ko'ziga bilmas edim,
Ki el ichinda meni oqibat fasona qilur.
Ko'ngulda javhari paykoniniki yig'mish jon,
Ajab emaski, bu vayronani xazona qilur.
Desaki, mehrgiyohin ko'kartayin gardun,
Zamona ahli vafo ko'z yoshini dona qilur.
Halok domi yoyar subhxez qushlar uchun
Sahar yeliki, chaman sunbulini shona qilur.
Nasib bulbul uchun xori g'amdurur, ul ham
Navoiy nag'masi birla magar tarona qilur?

172

Dureki, mening jonima ofat yetilibtur,
To'bi kibi qad birla qiyomat yetilibtur.
Ushshoh ko'zidin duru gavhar oqizurg'a
Bir bahri jafo, koni malohat yetilibtur.
Laling mayikim, so'rg'ali devona bo'lubmen,
Shirin ko'runur, lek bag'oyat yetilibtur.
Ishqing chamanida ne tarab shoxiki ektim,
Har birisi bir naxli nadomat yetilibtur.
Yuz zarracha sargashtaligim bo'lsa, ne tongkim,
Yuz mehrdin ul sho'x ziyodat yetilibtur.
Bu bog' aro holmaydur ajal yelidin ozod
Har gulgaki, savsan kibi qomat yetilibtur.
Hijron g'amidin vahm etu shukr ayla, Navony,
Bu lahzaki, vaslig'a salomat yetilibtur.

173

To bo'ldi ko'ngul ul ko'zi usrukka giriftor,
El ko'ziga sog'men, vale o'z-o'zuma bemor.
Tongdin tanim oqshomg'acha tosh zaxmi bila resh,
Tundin badanim tongg'acha tish zaxmidin afgor.
Kulbamning emas xishtlari darzeki, ochmish
Holing'a fig'on qilg'ali og'zin daru devor.
Xalq ichra ko'ngul ishqini fosh ayladi ohim,
Uy ichida o't bor ekanin dud etar izhor.
Ul but g'amidin kofiri ishq o'lg'ali ko'nglum
Jon rishtalarin jam qilib bog'ladi zunnor.
Xush gulshan erur dahr, budur aybiki, anda
Payvasta xazon yelidin ozurdadur ashjor.
Yor ollida gar bor-yo'q ersa, ajab ermas,
Ag'yor chu bor anda, Navoiy, sanga ne bor?!

174

Yuz olmon yo'lidin qatlimg'a chun tashrif yor eltur,
Namoz ichra o'lumluk maks etardin ro'zgor eltur.
Qachonkim masti loyaqil chiqar, vahkim, anga bermon
Ko'ngulni ixtiyorim birla, ul beixtiyor eltur.
Itiga to'ma darboyist bo'lg'ay deb qayon borsa,
Ko'ngul saydini fitrokig'a aylab ustuvor eltur.
Mening majnunlug'umni ul pari ishqida man etmang,
Ki aqli kulni savdo dashtig'a devonavor eltur.
Shabistonigda anjum mahramu kun bo'lg'ali mahrum
Bu gul-gul ochilib har kecha, ul bir xor-xor eltur.
Nasimi subh xayli sunbuli zulfungni tarqatqach,
Savodi tuncha mushki sudadin har yon g'ubor eltur.
Yuzu zulfung tilab bog' ichra ohim otashin guldin
Uzar yafrog'lar o'tdin dud andoqkim sharor eltur.
Meni mayxonag'a bording debon yozg'urma, ey zohid,
Ki usruk shahnadek ul yon qazo ilgi tutor, eltur.
Qazo narrodi ko'k toside oy-kun kabataynidin
Dushash naqshi bila el umri naqdi har ne bor eltur.
Navoiy qatlig'a chun vadaye qilding, vafo qilkim,
Yo'lungda telmurub umredururkim intizor eltur.

175

Fig'onki, yor vafo ahlig'a sitam qiladur,
Niyozu ajz gunohig'a muttaham qiladur.
Naimi vaslida xo'y aylagan ko'ngullarni,
Asiri hajr etibon, mubtaloyi g'am qiladur.
Raqib behuda taqriri birla yuz taqsir
Zaif g'amzadalar otig'a raqam qiladur.
Ne hukm qilsa vafo xayli jurmida g'am emas,
Bu zulm erurki, jafu ahlini hakam qiladur.
Uz ilgi birla gar o'ltursa bok yo'q, vahkim,
Raqib ollida aftodavu dijam qiladur.
Muhabbat ahlini "vo hasratoki ko'p o'rtab,
Alarning ohi o'tidin haros kam qiladur.
Chu gul vafosiz erur, necha asrasa, vahkim,
Ko'ngul qushi bu gulistondin emdi ram qiladur.
Zamona o'q kibi tuzlarni sindurub yodek,
Alarki egridurur, shahg'a muhtaram qiladur.
Navoiy o'lgay edi bo'lmasa umidi visol,
Bu qasdlarki, anga hajr dam-badam qiladur.

176

Sarig' libos aro ul no'shlabki xandondur,
Erur Masihki xurshid ichinda pinhondur.
Libosu jism ila ul guluzor ko'rguzdi
Xazon ichida bahoreki, aql hayrondur.
Libosi o't kibi asfar, tani hayot suyi,
Ajoyib o'tki, arosinda obi hayvondur.
O'shul dur orzusidiki, zarvaraq kiymish,
Yuzumning oltunida durrsh ashk g'altondur.
Firoq dashtidag'i lolalar sarig' butmish,
Magarki dog'lari barcha dog'i hijrondur.
Yuz ul etakdin agar olmasam, ne tongki, somon
Chu kahrabog'a yetar, qo'ymog'i ne imkondur?
Sarig' yuzumdek etib subh o'zin sog'indikim,
Sovug' nafas bila mehrin yoshurmoq osondur.
Navoiyg'a berur el pandu ul muni derkim:
Sarig' libosi falon sho'xning yee chaspondur?

177

Ulki, onsiz xasta ko'nglumning yuz ohu voyi bor,
Hajridin yuz ming meningdek o'lsa, ne parvoyi bor?
Charx tong otquncha yig'lar mehrin eldin yoshurub,

Go'yo ul sargashtaning ham bir musofir oyi bor,
Ganji husnung yanglig' o'lmish maxzani mehrim mening,
Kim necha isrof birla xarj qilg'on soyi bor.
Zahri hijronkim chekarmen, tamini bilgay magar
Bedilekim, bir vafosiz kofiri xudroyi bor.
Ishq mulkidin xabarlar topsa Layli, tong emas,
Kim aning Majnun kibi payki jahonpaymoyi bor.
.Mehrming ko'rma shafaq ichra shuoiy xatlarin,
Kim sipehr osiybidin mujgoni xunpoloyi bor.
Hajr aro qildi Navoiy qoshlaring ko'nglida naqsh,
Razm elidek ish kuni qurbonda ikki yoyi bor.

178

Voyu yuz ming voykim, tarki muhabbat qildi yor,
Bilmayin qoldim menu qilmay xabar ayrildi yor.
Bordi o'qdek tezu yodek qomatim yod etmadi,
Ishq aro go'yo mening egriligimni bildi yor.
Chun gadolar birla shahlar qilmas ermish yorlig',
Men gadoni ko'zga, bas, nevcun burundin ildi yor?
Pand eshitib, do'stlar, hech kim bila yor o'lmangiz,
Kim mening bag'rimni tiyg'i hajr birla tildi yor.
Mendin ayrilg'on balovu dard uchunmu yig'layin?
Yo angakim, boribon ag'yor ila qotildi yor?
Yig'lashib g'am shomi zohir aylasunlar dard uyin
Kimgakim baytul-hazanda shamdek topildi yor.
Ey Navoiy, yor uchun tortar eding g'urbatda ranj,
Yo'lg'a tush, emdi ravonroqkim, azimat qildi yor.

179

Har qayon boqsam ko'zuing'a ul quyoshdin nur erur,
Har sori qilsam nazar ul oy manga manzur erur.
Chun masal bo'ldi soching zulm ichra, yoshurmoq ne sud,
Mushk isin yoshursa bo'lmas,- bu masal mashhur erur
Telbararmen to ani ko'rmon, ajoyibdur bukim,
Ul pari devana ko'zidin dog'i mastur erur.
Chun mudom erning mayi koshindadur kofir ko'zuing
Nedin erkinkim dame usruk, dame maxmur erur.
Dilrabolar dog'n jonim safhasida go'yiyo
Dard eli ishqim uchun muhr aylagon manshur erur.
Par urub boshing'a tutma avjkim, har necha mo'r,
Kim qanotlong'oy, qachon uchmoq anga maqdur erur?
Gar Navoiy siymbarlar vaslin istab ko'rsa ranj,
Yo'q ajab, nevcunki xom etgan tama ranjur erur.

180

Yer bordiyu ko'nglumda aning nozi qolibtur,
Andog'ki qulog'im to'la ovozi qolibtur.
Ko'z xonasini qildi barandoxta bu ashk,
Ko'z bordi, vale xona barandozn qolibtur.
Ko'nglum qushi to sunbulunguz domig'a tushti,
Bulbul kibi har gul sori parvozi qolibtur.
Ul qush safar aylab, ne tarab gulbunin ochqay,
Kim bog' aro bir sarvi sarafrozi qolibtur.
Men ishq ramuzin demay o'ldum, nazar etkim,
Farhod ila Majnunning o'kush rozi qolibtur.
Taqlid qilib ko'ngluma ishq ahli chekar oh,
Ul ittiyu el ichra sarovozi qolibtur.
Hijronu visolin ko'pu oz dema, Navoiy,
Yuz shukr, dekim: ko'pi borib, ozi qolibtur.

181

Ul malaksiymo parikim, xalq aning hayronidur,
Jonlar oshubi, vale oshufta jonlar jonidur.
Tifl avroq ichra bir-bir bargi gul tergan kibi,

Nomayi hijron aro tim-tim sirishkim qonidur.
Ko'rsa jon zaxmida qonlig' marhamin aylar gumon,
Kim buzulg'on ko'nglum o'tidin qizil paykonidur.
Yuzungga may gullari yuz fitna qildi, go'yiyo
Fitna har gulkim ochar, yuzung aning bo'stonidur.
Bormudur ko'nglumda kesgan ham alif, ham nalu dog',
Yo bu mirot ichra solg'on aksi husnung onidur?
Dahr toroji qilur uryon chaman ranolarin,
Yeldin un chekmas yig'ochlarkim chaman afg'onidur.
Ey Navoiy, bilki, tong otquncha yig'lar har kecha
Charxdek har kimki bir badmehr sargardonidur.

182

Shahsuvorim har qachon javlon qilur,
Mahvnlub, bilmon o'zumni, haq bilur.
Anga har ko'z kim tushar, kirpiklari
Xasta ko'nglumga tikandeq sanchilur.
Ochilur ko'nglum samandi sayridin,
G'uncha yanglig'kim sabodin ochilur.
Ayrilur go'yo quyoshdin bir shihob,
Oti nalidin har o'tkim ayrilur.
Oh tortarda magar jon pech urar,
O'q otarda har qachonkim qayrilur.
Tavsani gardunni markab qilmakim,
Yer bila rohibni oxir teng qilur.
Tez etar tig'ing Navoiy ishqini,
Garchi o't o'char, agar suv yeochilur.

183

Qaysi bir ko'kning yuzungdek mehri olamtobi bor?
Qaysi gulshanning jamolingdek guli serobi bor?
Zulfidin, ey zaxmliq ko'nglum, qutul'ung yo'qturur,
Kim sening har halqayi zulfungda bir qullobn bor.
Zulfu yuzidin dam urmang, tun bila kun chashmasi,
Kim bu sunbul birla gulning o'zga obu tobi bor.
Ne uchun har dam sarig'roqtur yuzumning oltuni,
Bovujudikim yuzimda ashkdin siymobi bor.
Sajda gar aylar malak, ne tongkim, ul oy qasrining
Kungiri shaklidan atrofida ko'p mehrobi bor.
Davlati zohirki mahbub aylading, tark aylakim,
Qaydingga zulfini dolu lomidin asbobi bor.
Yuzu laliigdin Navoiy bexud o'lsa, so'rmag'il,
Bir itingdurkim, sahar vaqtida shakkarxobi bor.

184

Yo'lida kosh meni pora-pora qilg'aylar,
Ki xalq holima bir-bir nazora qilg'aylar.
Bu holatimni ko'rub bori ishq asirlari,
Vafosiz elni sevardin kanora qilg'aylar.
Vasiyatim buki, ko'nglumni ko'rgach-o'q ahhob,
Tutub yuzini hamul lahza qora qilg'aylar.
Bu dard ilaki o'larmen, maraz chu zohir emas,
Tabiblar bu balog'a ne chora qilg'aylar?
Tamug'ni ravza sog'ing'aylar ahli hashr ul kun,
Ki telba ko'nglum o'tin oshkora qilg'aylar.
May ichki, anglamag'aylar bu dayrdin ramze,
Gar ahli zuhd yuz yil istixora qilg'aylar.
Sabo, degilki, Navoiyg'a tortsunlar xat,
Alarki ahli vafoni shumora qilg'aylar.

185

Xasta ko'nglum azm etar ul sorikim jonon borur,
Dam-badam jonim chiqar, go'yo bu ham ul yon borur.
Ko'nglum ichra to'qtamas laling xayoli bir zamon,

Ne ajab, o'lsam, bu zaxmimdin chu har dam qon borur.
Ondakim sensiz yetar beshak fig'onim, ey quyosh,
Men bora olmoy, netay, ul yerdakim afg'on borur.
Qomating jon qasdi etsa, kirpigingdur rahnamoy,
Har qayon o'q borsa, oning ollida paykon borur.
Yod etarlar vodiyi ishq ahli Majnun sayrini,
Bexabar har yon quyundekkim bu sargardon borur.
Yo'ldin oxir surma "sultonmen debon darveshni,
Yod et ul yo'ldinki ham darveshu ham sulton borur.
Hajridin andoq zaif o'lmish Navoiy, ey pari,
Kim qayonkim borsa, sendek xalqdin pinhon borur.

186

Ko'nglumni figor ettingu jonimda balodur,
Bilmon yana, ey sarv, boshingda ne havodur?
Boshingga girih, yuzungga ter, oldingga sandal,
El jonig'a ul shaklni bilmon, ne balodur?
O'z darding unut bo'lg'ay agar shammaye bilsang,
Hajring tuni ichra bu uqubatki mangodur.
Jon evrulubon boshingga, sen chirmab o'zungni,
G'uncha kibikim girdida sargashta sabodur.
Ko'nglum solibon nabz kibi borur ilikdin,
Nabzing sori ko'rsamki, tabib ilgi borodur.
Afg'onki, xazon mehnatidin qolmadi solim,
Har sarvi gulandomki bu gulshan arodur.
Yo rabki, Navoiy g'amu dardig'a davob ber,
Kim yor salomatlig'i dardimg'a davodur.

187

Ko'zum yoshiki, yurak qonig'a tutosh ko'runur,
Berur qonimg'a tonug'luq, agarchi yosh ko'runur.
Labini so'rg'ali aqlim junung'a bo'ldi badal,
May ichsa tez o'lur el, sog'da gar yovosh ko'runur.
Shikasta ko'ngluma oz g'am bo'lubturur kulliy,
Kesak qanoti sinuq qush ko'ziga tosh ko'runur.
Ne kunki yuzini ko'rsam, tushumga kirsam, ne tong,
Quyoshqa boqsayu ko'z yumsa ham, quyosh ko'runur.
Ne rud oqizding ulus qonidinki, tegrangda
Nazarg'a soy toshidek necha boqsa, bosh ko'runur.
Mug' eshigin turadek yop yuzinggakim, gardun,
Quyosh sinoni chekib tavrida savosh ko'runur.
Navoiyning bu namozi ne nav ekin, yo rab,
Ki sajda vaqti ko'ziga ul egma qosh ko'runur.

188

Vayelidin gar bargi guldur hajrdin gar no'gi xor
Chunkim erur yor uchun xushtur kerak yor o'lsa bor.
Yor agar xud yordur bo'lsun bari ofoh xasm,
Tengri yovar bo'lsa, edo qasdig'a ne etibor?
El yamon-yaxshi degandin xurramu g'amgin emon,
Chun erur yor ollida mofiz zamirim oshkor.
Har muhabbat tuxmikim ektim vafo bo'stonida,
Vahki, bo'ldi barchag'a hajru malomat bargu bor.
Ey Navoiy, boda ich, dardu balodin g'am yema,
Chun sanga homiydurur shohanshahi jam iqtidor.

189

Bag'rimni tiyg'i hajr ila yuz pora qildilar,
To yor ko'yidin meni ovora qildilar.
Butkudek erdi vasl ila ko'nglum jarohati,
Hijron qilichi birla yana yora qildilar.
Mazmuni o'lmaku oti hijron g'ami degan,
Yuz ming jafoni jonima yakbora qildilar.
Turg'on yoshim oqizdilar ul oy firoqida,

Sobitlarimni kavkabi sayyora qildilar.
Voiz uni surud erur ishg'oli ayshig'a,
Qismat ko'yinda oniki mayxora qildilar.
May tutki, jom davridin-o'q toptilar iloj,
Jamiki charx davrini nazzora qildilar.
Yo rab, ne dey alamiki, miskin Navoiyni
Behushu aqlu bedilu bechora qildilar.

190

Ulki, yuz mendek jahonda volavu shaydosi bor,
Nechakim bordur niyozim, oning istig'nosi bor.
Dam-badam ko'nglum berib jon naqdin istar vaslini
Olloh-olloh, telba ko'nglumnung ajab savdosi bor.
Ko'nglagim qonliq tunganlar o'rnidin oy-oy erur,
Ul katondekkim, yuzida har taraf tamg'osi bor.
To o'qung yomg'ur kibi keldi, ko'zum bo'lmish sadaf,
Bovujudi ulki durdin yuz sari daryosi bor.
Jon berib, darding olib ko'ksumda asrarmen, ne ayb,
Asrasa sanduq aro ulkim samin kolosi bor.
Bo'lma emin charxdin bir dam muraqqapo'sh deb,
Kim quyoshdin bu muraqqa ichra o'tlug' tosi bor.
Itlaring bo'lmish Navoiy ko'ngli uchun mehmon,
Bu kecha ul ko'y aro, ko'rkim, ajab g'avg'osi bor.

191

Jonda ishqing bo'lg'usi, to tanda jon bo'lg'usidur,
Tanda jondek jon aro ishqing nihon bo'lg'usidur.
To tirikdurmen ichiga jola tushgan g'unchadek,
Xasta ko'nglum durri ishqingga makon bo'lg'usidur.
Dardu ishqing dog'i ul soatki o'lsam jon aro,
"Jonning ikki nuqtasi yanglig' nishon bo'lg'usidur.
Qildi ashkimni shafaqgun hajr bepoyon tuni,
Hullasin chek tongning, ey gardunki, qon bo'lg'usidur.
Ul Masih anfosi jonbaxshu labi hayvon suyi,
Olloh-olloh, necha jonim notavon bo'lg'usidur?
Mehr shami dudidin qissamni yoz, ey charxkim,
Ziynati avroqing ushbu doston bo'lg'usidur.
O'qidin ko'nglung qachong'a tegru zaxm o'lg'ay demang,
To bu qush bo'lg'usidur - ul oshyon bo'lg'usidur.
Gul qulog'in chun og'ir qilmish kirib shabnam suvi,
Necha, ey bulbul, ishing doim fig'on bo'lg'usidur.
Ey Navoiy, ko'kka tegru dardi ohimdin shikanj,
Yetgali ul oyg'a go'yo nardbon bo'lg'usidur.

192

Har niyozu ajzkim bu joni noshodimda bor,
Vahki, yuz ming oncha noz ul sarvi ozodimda bor.
Vadayi mehru vafog'a munkir o'lma, ey pari,
Kim necha majnunu volamen, vale yodimda bor.
O'tidin Majnunning, ey roviy, ne hayrat qilg'amen,
Menki yuz parvona andog' mehnatobodimda bor?
Ko'ngluma ko'hi g'amu mujgonlaring kirmish, vale,
Ne g'am ul tog'din, bu metinlarki Farhodimda bor.
Ishq durrin ko'rguzur qotiq g'amim, vahkim, erur
Dardu g'am daryosi ul javharki po'lodimda bor.
Kesgali hushu xirad naxlini erur arraye,
Har xaroshkim junun sharhida faryodimda bor.
Dayr piri o'zlkum qaydin ketardi, vah, ne tong,
Gar duosi har sabuhiy vaqti avrodimda bor.
Ey Navoiy, telbaratmishdur meni ifrot ila,
Baski mufrit odamiylik'lar parizodimda bor.

193

Kecha har kavkab ko'rungach, yodima oyim kelur,

Oy chu tole bo'ldi - mehri olamoroyim kelur.
Zuhdu taqvo, butrashingkim, bu kecha may ichgali
Baytul-ahzonimg'a sho'xi bodapaymoyim kelur.
Bu sorig' rangini ko'rmasi, qilg'ay ko'ngli rahm,
Baski, yuzga qonlig' ashki chehraoloyim kelur.
Vah, ne hijrondur bukim, aylay desam zikri visol,
Dam-badam og'zimg'a ohi mehnatafzoyim kelur.
Shayx ibriqo ridosin chun ko'rarmen, yodima
Dayr aro paymona birla bodapoloyim kelur.
Ozimi dashti fano bo'ldum, kelur Majnun dog'i,
Gar qadam tez urmon ondindurki, hampoyim kelur.
Ko'zlaru jonu ko'ngulda manzil et orosta,
Ey Navoiykim, bukun mahbubi xudroyim kelur.

194

Yana g'arib gule jonima jafo qiladur,
Yana ajab tikane ko'nglum ichra sanchiladur.
Yana bir o'zgacha ishq ikki ilgi zo'ridin
Bag'ir bila yuragim bir-biridin ayriladur.
Qaladi, vahki, o'tundek so'ngaklarimni sipehr,
Bu yangi o'tqaki tan kulbasida yoqiladur.
Firoq kojlaru birla, vahki, ne o'tlar
Bulutdek ashkfishon ko'zlarimga choqiladur.
Sirishk ayladi xokiy tanimni andog'kim,
Qadam qo'yay desa, uyqu ko'zumga yoyiladur.
Qochar bu telba ko'ngul, yana voqif o'l, ey aql,
Ki tolpinur ko'pu ko'ksun shikofi ochiladur.
G'arib qissa erur ishqkim, tuganmadi hech,
Agarchi bo'lg'ali olam binosi aytiladur.
Navoiy, ahli junun qaydi yor zulfi emish,
Xirad tanobini uz, band agar bu silsiladur.

195

Xoli hijronida ko'nglum dardi beandozadur,
Dog'din borg'ach qaro tashvishi oning tozadur.
Tushta Yusuf hayatin ko'rdum habibim yodidin?
Go'yi ul qolab bu ruhi mahz uchun andozadur.
Zahmim og'zi butmasidin uyqum uchmish, ey rafiq.
Go'yiyo bu o'zga uyqu keltirur xamyozadur.
G'amzasi jallodida holin ko'ngulning bilmadim,
Ey sabo, tengri uchun ko'yida ne ovozaadur?
Lali vasfin yozmisham jon safhasidin daftare,
Har taraf jon rishtasi birla anga sherozadur.
Zaxmidin qon ko'p oqib yoxud junundindur, bukim,
Ul pari ko'yida har dam telba ko'nglum ozadur.
Itlari qut etsun o'lturgach Navoiy qonini,
Barcha gar har qatra bir jannat gulig'a g'ozadur.
Voqif o'lkim, beshayi jahl ichra jising hujrasi
Nafs sayyodi havo saydin tutarg'a kozadur.

196

Ikki zulfung xasta ko'nglumga qarong'u kechalar,
Zafdin bexudlug'um uyqu anga bu kechalar.
To giriftor o'ldi zulfing domig'a ko'nglum qushi,
To'lg'anib jismim, ko'zumdin uchmish uyqu kechalar.
Qayda bo'lsun uyqukim, oqizmish uyqu xaylini,
Tinmayin oqqan sirishkim qonidin su kechalar.
Har ne nav o'lsa o'tar kunduz ishi, lekin bo'lur
Hajr dardidin xarob ahvolim asru kechalar.
Tiyra shomim shiddatin, ko'rgilkn, charxu subhdin,
Holima gah yig'lag'udur, goh kulgu kechalar.
Subhdek sof istasang ko'nglungni, andin charxdek
Tiyralik chirkini siymin ashk ila yu(v) kechalar.
Ey Navoiy, charx yanglig' istar o'lsang subhi vasl,
Tongg'acha ashk axtarin to'kmay bo'lurmu kechalar?

197

Donayi ashkimki yog'mog'lig' bila afsonadur,
Tuxmi mehrin ekmak uchun ham yog'in, ham donadur,
Ishqi komil bo'lsa, mashuq arg'uvon xad bo'lmasun,
Kahrabo shamig'a har kah barg bir parvonadur.
Shishadek ko'nglumki to'lmish bodayi hajring bila,
Go'yyokim o'lmagim uchun to'la paymonadur.
Ishq atfoli ko'rub kog'azda Majnun suratin,
Qildilar g'avg'o gumon aylabki bu devonadur.
Vasldin qolg'an buzug' ko'ngdumni, ey hajr, asrakim,
Ganj aro yillar nihoniy asrag'on vayronadur.
Dahrning begonavash zolig'a bo'lma oshno,
Kim seni to oshno etti o'zi begonadur.
Ul sanam ko'yida kunduz gum kecha soyir ko'ngul,
Shapparedurkim, anga kunduz maqar butxonadur.
Ey Navoiy, mujibi sargashtalik ermish junun,
Ichgali bu mayni har soat boshim aytonadur.

198

Lolagun to'n ichra, yo rab, ul g'azoli Chin erur
Yo ko'zumnung mardumi qon yosh ila rangin erur.
Bilmon, oyokim, shafaq ichra erur zarrin g'azol
Lolagun to'n ichra yoxud ul g'azoli Chin erur?
Aylamish guldasta band sun to'nu jismini,
Sanatikim, arg'uvon bargi aro nasrin erur.
Qadmudur bu yo erur shingarf ila yozg'on alif,
Belmu yo toreki, lal ichra anga taskin erur.
Ko'nglum ichra soldi ul to'n aks yoxud bo'ldi qon,
Xalq ko'nglin qon etarga, vah, bu ne oyin erur?
Bir qadah gulgun may, ey soqiy, to'la tutkim, ko'ngul
Ul buti gulgunqabo bedodidin g'amgin erur.
Ey Navoiy, qatl uchun gar xud qizil to'n kiydi yor,
Basdur ul to'n rangi, ne muhtoji qatlu kin erur?
Dema tog'u lola dahr ichra - ajal qaplani bil,
Kim kiyiklar qonidin boshdin-ayog' rangin erur.

199

Kunduz ul xurshidi raxshondin ko'zumda yosh erur,
Kecha holim zulfi savdosi bila chirmosh erur.
Olmag'on din naqdi birla yiqmag'on mehrob yo'q,
Ey musulmonlar, ne kofir ko'z, mufattin qosh erur?
Chok ko'ksumdin ichimga solib ul oy ko'nglidek
Asraramkim, ham ul-o'q boshimg'a urg'on tosh erur.
Rahm emas, berahmliqdur surmasang boshimg'a raxsh
Kim bu ko'p qatla oning pomoli bo'lg'on bosh erur.
Ishqi sirrin necha ko'nglum ichra pinhon asrasam,
Ham ko'ngul o'ti zabona chekkach elga fosh erur.
Qaysi gul bazmiki suvg'a, yo'qsa yelga bormadi,
Bu chamanda to bulut saqqo, sabo farrosh erur.
Masjid ichra istamang zuhdu riyo ahli aro,
Kim Navoiy dayr ichinda doxili avbosh erur.

200

Qoshing avji malohatning yangi tuqqan hilolidur,
Qading naxli latofat bog'ining navras niholidur.
Fido jonim qading naxligakim, garchi erur navras,
Vale andomu ranoliqda haddi itidolidur.
Nazokat gulshanida toza gulbun qomating shibhi,
Oning tabida muzmar g'uncha yo'q og'zing misolidur.
Chuchuk lafzing Masihoning tufuliyatdag'i nutqi,
Beling jonbaxshliqta ko'ngliga kirgan xayolidur.
Ne tong, ko'nglum agar majruh o'lub, qon borsa zaxmidin,
Ki uzgan g'unchadek bir tiflavshning poymolidur.

Yuru, ey Xizrikim, hayvon suyidur zahr agar ichsam,
Bu damkim, jomim ul sho'x itlari sing'on safolidur.
Xalo mavjud emas suv zarfidin chiqqach havo to'ldi,
Havoyiy ishqdin mamludur o'zdin kimki xolidur.
Navoiy ashkidek ul sho'x agar tinmas, ajab ermas,
Qilurlar po'ya yoshlar to yugurmak ehtimolidur.
Fano dayrin tilarmen men, vale uchmog'ni zohidkim,
Mening komim qadah durdi, aning kavsar zulolidur.

201

Maydin ayru gul emas go'yo erur gulgun harir,
Kim kesib gul hayati birla sepibturlar abir.
Bazm emas bog' ichra maysizkim, hunarvar ilgidin
Bo'ldi rangin mum har qolab bnla hayatpazir.
To qizitmaydur qulog'in may guli yakson erur,
Bulbul og'zidin safiru bog' eshigidin sarir.
Soqiyo, jonimg'a yettim tavbadin, joning uchun
Bo'l manga bir lab-balab paymona birla dastgir.
Bodayekim, yetgach og'zimg'a, chiqarg'ay nashasi
Taqviyu islomu aqlu zuhd jonidin nafir.
To bo'lub rasvo yana bir jom uchun, mug' ko'yida
Har zamon o'zumni kofirlarg'a qilg'aymen asir.
Ey Navoiy, masiyat uzrida o'lsang yaxshiroq,
Zuhd ujbodin mukaddar bo'lg'ucha lavhi zamir.

202

Ul o'tlug' chehrag'a zarbaft xilat ne yaroshibdur,
Magar xilatqa ul yuz lamasidin o't tutoshibdur.
Falakning borgohig'a ko'moch o'lmish quyosh jirmi,
Anga ohim sutundek dudi mundoqkim uloshibdur.
Maloyik qushlari g'am shomi qo'zg'algoq, tong ermaskim,
Yetibdur ko'kka yuz ohim xadangi, balki oshibdur.
Balo dashti aro yuz ming o'luktur, onda qotil ishq
Xirad mag'lub xayli birla go'yokim savoshibdur.
Labingdin jon topay deb, ko'p talashti hajr aro ko'nglum,
Ular holatda ul bemordekkim jon taloshibdur.
Qadahg'a boda taryokini quy toshquncha, ey soqiy,
Ki g'am zahri bila jomim to'lubdur, balki toshibdur.
Navoiy gar labi yodi bila qon yutdi, jon tutdi,
Tabibo, bilki, bu sharbat anga behad yaroshibdur.

203

Markab ermaskim, sabo maydonda gardangez erur,
Rokib ermas, bargi guldurkim, sabodin tez erur.
Tashladi har yon ulus jonini sargardon qilib,
Girdbodi fitna go'yokim g'uborangez erur.
Nal emas, ravshan hiloli el ko'zin yurutqali,
Po'yada har sori shabrangiga dastovez erur.
Rokibu markab yuzu azosidin termu oqar,
Yo bulut durbor o'lub, xurshid anjumrez erur.
Bodayi gulgun keturkim, shomi hijron men kibi,
Yuz tuman Farhodni past aylagan Shabdez erur.
Oshuqub, terlab ilojimg'a yetishting, ey Masih,
Ne ajab, gar sharbati laling gulobomez erur.
Gar yana mast o'tlanib ko'nglakcha javlon qilmadi,
Bas, quloq sol shahr sorikim, ne rustoxez erur.
Hiyla ojizliqdin aylar oshiq, angla, ey ko'ngul,
Kim zabunroq ishq aro Farhodin Parvez erur.
Ey Navoiy, yor agar mayxoradur, yuz qatla shukr,
Kim emassen porsovu xasta, ne parhez erur?

204

Bordi ulkim, sendin ayrilg'ay ko'ngul to joni bor,
Javrunnga qo'y dum ko'ngul, qil onchakim, imkoni bor.

Ey Masihim, men qatili ishqmen, tirguz meni,
Bir nafas, dedim qabul etkim, nafasning joni bor.
Novaking yetgach, iki nov ochti ashkim suyidin,
Go'yi ul novakning ikki novliq paykoni bor.
Xozini jannat seni uchmog' gulikim bas manga,
Buki har yon tiyg'ining jismimda tomg'on qoni bor.
Yorsa ko'ksumni, fig'on zohir qilur jon rishtasi,
Ko'nglak o'lsa chok, uzulgan torning afg'oni bor.
Jon qushi uchqach, tuz etti jism uyin seli fano,
Ey humoyunfol o'shul chug'zeki, bir vayroni bor.
Shayxu bir bodomu qon yutmoqki, piri dayrning
Nuql ila maydin fano ahlig'a ko'p ehsoni bor.
Dahr sho'xi makrig'a berma ko'ngul, yo'l bargin et,
Sen kibi har go'shada nevchunki yuz mehmoni bor.
Lali hajrida Navoiy qoni qaynar demangiz,
Yangi maydek ruhidurkim, nolayi pinhoni bor.

206

Soqiyo, day shiddatidin aqlu his betob erur,
Chorasi jomi bilurin ichra lali nob erur.
Tiyinu qoqimni rokib sho'xdar o'z egnidin
Tob birla yuzga chekkandin ko'ngul betob erur.
Ishqdin, yo'qkim sovug'din otashin gul istabon,
Topmog'ondin bulbul azosida par sinjob erur.
Siym o'tdin suv bo'lur, yeldin ajoyibdur bukim,
Titramakdin siymbarlar jismi chun siymob erur.
To'lun oy ermas, tun oqshomkim quyoshning chashmasi
Muz to'ngubturkim, ziyosi tiyra chun mahtob erur.
Siymdin bahman chaman Qofini to zol ayladi,
Qushlar ul siym ostida simurg'dek noyob erur.
Ey xush ulkim, lalgun may ich debon taklif uchun,
Ilgi bir zarrin kamarning bo'ynig'a qullob erur.
Kishu o'rmak qaydidin o't, ayshni favt etmakim,
Kish qaroroq tulku o'rmak yupqaroq moshob erur.
Ey Navoiy, gar muhayyo topmasang asbobi aysh,
G'am yema, shah qullug'i yuz aysh uchun asbob erur.
Ul sarafrozeki, oliy dargahining hayati
Barcha sarkashlarga bosh qo'ymoq uchun mehrob erur.

207

Tovushkim uy toshidin kelsa, dermen bag'ri toshimdur,
Eshikdin soya kirgach, sog'inurmenkim quyoshimdur.
Ichinda tog'ning qon, toshida yuz ming balo toshi,
Oning toshu ichi mutlaq degaysen ichu toshimdur.
Emastur gardu go'y ul sho'x maydonida, go'yokim
Biri farsuda jismimdur, biri sargashta boshimdur.
Sirishkimni jigar pargolasi bil, dog'i ko'z nuri,
Ko'ngul sirrini, vahkim, zohir etgan ushbu yoshimdur.
Demay, past o'ldi afg'onim yelidin naxli ayshimkim,
Bu naxlim arrasi muhlik fig'on ichra xaroshimdur.
Urarmen yerga boshimni g'amingdin jon taloshurda,
Firoqing xayli birla ul urushum, bu taloshimdur.
Yomon holimg'a hayrat qilmang, ey Farhod ila Majnun,
Bukun siz mehmonsizkim, tarab birla maoshimdur.
Falak qasri bila kavn muttakosidin demang so'zkim,
Fano dayri makonim, faqr tufrog'i faroshimdur.
Dedimkim: "Tushta mehrob ichra ko'rdum kofiri maste,
Dedi: "Ko'rgil, Navoiy, ko'z ochibkim, ko'zu qoshimdur.

208

Xasta ko'nglum o'rtanur go'yo sevar jonim borur,
Yig'lag'um kelur, magar gulbargi xandonim borur.
Ul quyosh hajrindakim jonimni o'rtar g'am tuni,
Sham yanglig', ne ajab, gar durri g'altanim borur.
Nil ila har yon alif ko'ksumga qozg'an, vah, ne sud,

Kim alifdek qad bila sarvi xiromonim borur.
Evrulub boshig'a, ruxsoridin o'rtan, ey ko'ngul,
Kuygucha hajrinda chun shami shabistonim borur.
Men xud o'lgum, shukrkim, ul ham bora olg'usi yo'q,
Tiyg'i hajri zaxmidin bu navkim qonim borur.
Rozi o'ldumkim, ajal bo'g'zumni bo'qqaykim, nedin
Men qolib mahjur anga har lahza afg'onim borur.
Ne namoz o'lg'ayki, o'zni ko'rguzub jam ichra jam,
Yuz parishonlig' sari tabi parishonim borur.
Ey Navoiy, shulaliq joning ovuchlab, boshla yo'l,
Kechqurun chun o'tlanib ul mast mehmonim borur.

209

Ne lo'livashdur ul qotil, ki qon to'kmakkadur yaksar,
Qiy boqmoqlari - poki, itik mujgonlari - nishtar.
Yuzidinkim xijildur gul, parishon har taraf kokul
Sochib gulbarg uza sunbul, to'kub kofur uza anbar.
Yugurmaklikda har gunbad, ki sekreer ul mahi gulxad,
Guli mehr oldorar behad, uyolur gunbaza axzar.
Chu lab asbobini tuzdi, salomat rishtasin uzdi,
Qamardek hola ko'rguzdi, uzori davridin chambar.
Libosi nozi chaspondur, gahi tuz qaddi chavgondur,
Zamone go'yi g'altondur, zihi chobuk, zihi dilbar.
Boshig'a sim o'lub parron, tushub girdig'a anjumson,
Tulu etkan kibi har yon qamar atrofida axtar.
To'kub qon neshi g'am birla, ochib maydon sitam birla,
Olib tablu alam birla ko'ngullar kishvarin yaksar.
Junun shamin qilib ravshan, ko'ngulga telbalikdur fan,
Paridek bo'lg'ali parranda ul sho'xi pari paykar.
Navoiy bo'ldi lo'livash, ki kelmish anga lo'li xash,
Qani bir jomi lo'likash, ki lo'li tutsa bir sog'ar.
Tama qilma falakdin kom, kim xanjar qilur oshom
Yangi oy shaklidin har shom ul lo'liyi bozigar.

210

Chun meni majnun boshin atfol toshi sindurur,
Oh o'ti jo'lida sochimdin anga kiz kuydurur.
Ahli dillar, chehra ochdi yor, ochmang diydakim,
Har kishi ul yuzga ko'z oldurdi - ko'nglin oldurur.
Ko'rgach ul yuzni boshimg'a urdi yuz tiyg'i balo,
Ko'rki, chiqqur ko'z boshimg'a ne balolar keltirur?!
Ko'zda asrabmen bag'ir qonin, tilar bo'lsang hino,
Surtsam ko'zni ayog'ingg'a hamul dam bilgurur.
Bulajabliqlar jununum ichra ko'rkim, xalqin
Ishq bir dam yig'latur holimg'a, bir dam kuldurur.
Navbahori husnidin topma firib, ey sho'xkim,
Charx davri navbahor o'tmay xazonin yetkurur.
Ey Navoiy, hajr anduhida mast o'l zinhor,
Kim ko'nguldin g'amni birdam zoyil etgan maydurur.

211

Otashin gul bargidin xilatki jononimdadur,
Xilat ermas, ul bir o'tdurkim, mening jonimdadur.
Otashin laledururkim, anda muzmar bo'ldi jon,
Otashin gul bargidan xilatki jononimdadur.
Jon qushi xunobidin tutmish malohat naxli rang,
Yo libosi lolagun sarvi xiromonimdadur.
Qatl biymidur, tarahhumning dog'i ummedi bor,
Bu libosi olkim ul nomusulmonimdadur.
Vasl shomi kuymagan parvona shoyad qolmag'ay,
Bu shafaqgun hullakim shami shabistonimdadur.
Tutmasun gul suhbatidin sarv o'zin ko'p sarfaroq,
Ey sabokim, ul to'ni gulgun mening yonimdadur.
Soqiyo, gulrang may solib ketur paymonakim,
Zuhd biymidun xalal faqr ichra paymonimdadur.

Ey Navoiy, istama jon bulbulin har guldakim,
Ul to'ni gulgun, labi gulbargi xandonimdadur.

212

Sham ul oy hajrida har tun kuymagim ogohidur,
Dudi ermaskim, mening holimg'a o'tluq ohidur.
Chiqti jon, rozi emon ko'yungga borg'ay, negakim
Har qayon azm etsa, dardu g'am aning hamrohidor.
Gar samandig gardidin qolmon, ne tongkim, bordur ul
Kahraboyekim, bu xasdek jism bargi kohidor.
Bir mahi xirgahnishin ko'nglumni olmish, ey rafiq,
Yo'q ajab, gar xasta ko'nglum nolasi xirgohidur.
Yor ko'ngli istamish ko'nglumga surmak tiyg'i kin,
Har ne dilxohi oning - men xastaning dilxohidor.
Misri izzat istagan zindoni g'amdin qochmakim,
Mohi Kanon taxtig'a bois mazallat chohidor.
Ey Navoiy, men xud asrabmen g'ami ishqin nihon,
Aylagan zohir ko'ngulning nolayi gah-gohidor.

213

Savsaniy to'n birla ul qad savsani ozod erur,
Yo binafsha bargidin zeb aylagan shamshod erur.
Olloh-olloh, bilmon ul qadniki, savsan bargidin
Zeblik shamshod erur yo savsani ozod erur?
Vah, ne sarvedurki, to xilat kiyibtur savsanin,
Chok o'lub gul xilati, bulbul ishi faryod erur.
Savsanu sarve agar yo'qtur, damimdin bog' aro
O'rtanibon sarvu savsan hullasi barbod erur.
Ayni iffatdin o'shul pokiza gavhar jismida
Xilat ermaskim, binafsh etgan kibi po'lod erur
Shomi g'am ko'nglum uzoru hullasin yod aylabon,
Mehr o'ti har yon binafsh etgan bulutdin shod erur
Qozg'ali g'am Besutun tog'in Navoiy ilgida,
Vahki, savsan bargi ermas, teshayi Farhod erur.
Yuz tili bo'lsa, dam urmoq shart emas ozodadin,
Ey ko'ngul, savsan tilidin bizga bu irshod erur.

214

Orazing xurshidu og'zing zarradin timsol erur,
Zarra uzra nuqta yanglig' og'zing uzra xol erur.
Kokulungdur mushku ustida girih mushk uzra "mim,
Qomating shamshodu zulf ostida tushgan "dol erur.
Qoshu qaddu zulfidin payvasta to nalu alif
Tanda kestim, noladin ozurda jismim nol erur.
Chun dedim, xoling bila ko'z mardumining holi bor,
Dedi ulkim: xol deysen, nuqtasiz ham hol erur.
Nukta der holatda tor og'zingni ko'rguzgan labing
Go'yiyo zanbur neshidin teshilgan bol erur.
Durd Kashmen piri dayr ollida maqbul o'lg'ali,
Davlat ahlining qabuli, ko'rki, ne iqbol erur.
Soqiyo, gar davr tajilin ko'rub qon yig'lamas,
Bas, Navoiydek surohiy ashki nevchun ol erur?

215

Menda bir o'tdurki, gar dam ursam aflok o'rtanur,
Asrasam ko'nglumda, jonu jismi g'amnok o'rtanur.
Mehr emas ohnm o'tidin ko'kka yetmish bir sharar,
Ayb emastur gar desam, dam ursam, aflok o'rtanur.
Bas tanim o'rtarga qonlig' novaking, hijronni qo'y,
Barq ne hojat, bir uchqun birla xoshok o'rtanur.
Sham o'ti mohiyatin anglay degan parvonadek
Orazing mehrini fahm aylarda idrok o'rtanur.
Ishq aro ko'nglum necha tolpinsa ortar shulasi,
O'tqa tushgan telba qilg'on soyi topok o'rtanur.

Ashk yub jismim kuduratdin, qurutmish oh o'ti,
Lamaye tushgach uzoring barqidin pok o'rtanur.
Ey Navoiy, chun rutabdek otashin lali aro
Xasta ko'nglum tushti, tong yo'q, gar bo'lub chok o'rtanur.

216

Birov g'ami yana ko'nglumga qo'zg'olon soladur,
Birov demayki, bu oshubni falon soladur.
Necha yaqin bo'ladur ul og'iz yo'qi, lekin
Takallumi yana ko'nglum aro gumon soladur.
Taajjub aylamangiz dafa-dafa faryodim,
Ki shavq ko'ngluma yodin zamon-zamon soladur.
Rafiqlar, bilingizkim, musofirim yodi
Boshimg'a har nafase tarki xonumon soladur.
Desam, shikib bila o'zni zabt aylay, ishq
Yana bu shulani ko'nglumga nogahon soladur.
Ne nav bulbuli zor etmasun fig'onki, sipehr
Bu gulshan ichra bahor o'lmayin xazon soladur.
Navoiy o'lsa, ko'hanpiru kuysa, ayb etmang,
Ki mundoq o't anga bir sho'xi navjuvon soladur.

217

Hayot bog'ida to sarvu lola bo'lg'usidur,
Mening mumiddi hayotim piyola bo'lg'usidur.
Surohiy o'lg'usndur manga siymtan mahbub,
Boshida qil anga mushkin kulola bo'lg'usidur.
Hayot gulshani mug' kulbasiyu mug'bachaning
Yuziyu qaddi manga sarvu lola bo'lg'usidur.
Ne ayb, bazmim ichinda hazin fig'onki, surud,
Angaki qon yutar, albatta, nola bo'lg'usidur.
Qadahki, holima qon yig'lar, emdi ohimdin
Sirishki qatrasi gulrang jola bo'lg'usidur,
Deding fano nedurur, muxtasar deyin: o'lmak,
Ki sharhini tilasang, yuz risola bo'lg'usidur.
Qachon may ichra yuzung aksi tushsa, ey soqiy,
Piyola davri o'shul oyg'a hola bo'lg'usidur.
Navoiy, istama kavsar mayini zuhd bila,
Ki boda ichkuchi elga havola bo'lg'usidur.

218

Bargi nay to'n ichida nol kibi beli nihondur,
Qalami fo'ta qamish bandidek ustida ayokdur.
Ayladim tarh vafo qasrini ko'ksun uza, ko'rkim,
Nallar tarhida ayvonlaridin yerda nishondur.
Zulfi hijronida mundog'ki tanim har sori sanchar,
Raglarim jism aro qatlimg'a magar necha yilondur
Chug'z vayrona aro angladi go'yoki o'larmen,
Motamimg'a ishi har lahza g'aribona fig'ondur.
O'qung og'zida qizil tus emas ko'nglum arokim,
Tong emas, og'zi qizil bo'lsa, g'izo chun anga qondur
Hullayi toat etar do'zax o'tin daf, yo'q ersa,
Ul haroratqa ne daf, kafaning' garchi katondur.
Voizekim, o'zi qilmas amalu elga berur pand,
Gar emas uyquda, bas munchaki der, ne hazayondur?!
Xas kibi tushti Navoiy may uza, g'am neta olg'ay,
Xossaknm, anga hubob uyi kibi dori amondur.

219

Har kishikim, bir so'z ul badmehrdin taqriri bor.
Holatimning tokim ul taqrir etar tag'yiri bor.
Muhtariz bo'l shulayi ohimdin, ey gul xirmani,
Kim choqin xirmong'a tushganning ajab tasiri bor.
Ko'nglumga yo'q chora o'rtanmakdin o'zga ishq aro,
G'ayri kuymak mo'rning o't ichra ne tadbiri bor?

Hinduyi zulfikim, ul yuz taxti farmonidadur,
Joduyedurkim, anga go'yo pari tasxiri bor.
Sabzayi xatting erur har sori zulfung toridin
Xatti zangoriyki, mushki nob ila tahriri bor.
Faqr dashti ne qotiq yo'ldurki, solik har necha
Qilsa diqqat birla haq amrin ado, taqsiri bor.
Gar Navoiy jon berib, ul zulfning bir torini
Olsa, ayb etmangki, bu savdo aro tavfiri bor.

220

Orazing ko'zgusimu ter kasratidin sudadur?
Yohud ul oraz suyining aksimu ko'zgudadur?
Dema ayni nozdin ul ko'z ochilmaydurki, bor
Kofirekim mastliq ifrotidin uyqudadur.
Topmog'im o'zni mahol o'lmish firoqing shomikim,
Tob arodur xasta jismu tob ul gisudadur.
Sen urarsen novaku ko'ksun shikofidin ko'ngul
Ko'rgali kelmish, xato qilmaki, xush qopudadur.
Sajda qilmoq ne tafovut Kaba yohud butg'akim,
Qoshi mehrobi qayon qilsam sujud o'trudadur.
O'Imagimdin zulfungga go'yo parishonlig' yetib,
Motam ahlidek quyi solib boshin qayg'udadur.
Nuh umriyu Sulaymon mulkiga yo'qtur baqo,
Ich, Navoiy, bodakim, olam g'ami behudadur.

221

Bu toza tugankim g'amidin ko'nglum arodur,
Ko'nglum qushi g'am dashti aro bag'ri qarodur.
Jismim aro paykoning emas har sori, go'yo
Har go'shada yomg'ur suyi g'am tog'i arodur.
To bog'i halokimda ne gullarki ochilg'ay,
Zaxmimdag'i qon suv kibi tinmayki borodur.
Jonimni chiqarmoqqa agar yo'l yasamas ishq,
G'am tiyg'i nedin har sori ko'ksumni yorodur?
G'am shomi demang subhki ko'k shamin o'churgan,
Ashkim suvidur ulki, yiroqtin oqarodur.
Kir vodiyi ishq ichra yengilrakki, bu yo'lda
O'zluk yukini tashlamag'on asru horodur.
Mayxona Navoiyg'avu zohidg'a iki kavni,
Kim anga g'araz ikki sarodin bu sarodur.

222

Beliyu og'zi ko'rar-ko'rmasda chun pinhon erur,
Bas, muni o'pmak, oni quchmoq qachon imkon erur?
Men dog'i dey belinu og'zinki ko'rdum-ko'rmadim,
Yo'q tamannolarni topqon-topmog'ton yakson erur.
Bevafolar qaddu mujgonini ko'p qilmang xayol,
Kim biri tuz o'qdurur, bu bir itik paykon erur
Ishvagarlar lablari qasdig'a jondin kechmangiz,
Negakim o'z qasdi joni qilg'on el nodon erur.
Tunu kun deb istamang har lahza zulfu yuzlarin,
Kim bu bir dudi balo, ul shulayi hijron erur.
No'sh emastur dahr bazmida gazakkim neshdur,
May demakim, sog'ari davron ichinda qon erur.
Ey Navoiy, bu g'arib ishlarga taklif aylading,
Bizgadur bisyor mushkul, gar sanga oson erur.

223

Yuzi gulchehra soqiyning tarab hukmig'a tug'rodur,
Yuzinda may guli ul yorlig' uzra ol tamg'odur.
Labi lali halokimen, agarchi jonfizoliqda
Masiho birla ul go'yo o'luk birla Masihodur.
Damim dudi xirad ahlin qilur har lahza savdoyi,
Dimog'imda, ko'rung, ul zulf mushkidin ne savdodur?!

Sinonin ko'ksuma to tikti ul chobuk, bu xam qaddim
Hamono g'am sipohi qalbida ul o'q uchun yodur.
Labing aksi ko'zum- sho'robasi bahrida go'yokim
Chuchuk suvdurki, atrofida oning talx daryodur.
Jahonni chun ko'zumga hajr shomi aylamish tiyra,
Ne sud andin mangakim, vasl subhi olamorodur.
Boshim qush oshyoni, tan junun torojidin uryon,
Ne tong, yoshlar yugurmak har tarafdinkim, tamoshodur!
Fidosi naqdi islomimki, mug' dayridag'i soqiy
Ulus qonin to'kardin vahm qilmas, garchi tarsodur.
Navoiy, dayr piri go'yyokim shahr shayxig'a
Fano jomi ichurdikim, xarobot ichra g'avg'odur.

224

Dud yanglig' dema ko'nglum ohi dardoludidur,
Kim ko'ngul uzra tugan qo'yg'an fatilam dudidur.
Abri hasrat yomg'iriyu tiyrboroni fano
Kisvati mavtu halokim turfa toru pudidur.
Dard naqshin qildi har dog'im uza sultoni husn,
Ul diramlarning bu go'yo sikkayi behbudidur.
Ishq savdosida jonimg'a ziyondur, demakim,
Har kishi mundoq ziyon ishq ichra qilsa, sudidur.
Xo'blar ko'yida istig'no yelidin har g'ubor,
Kim qo'par bir notavonning jismi g'amfarsudidur.
Javhari jonim olib, tut juraye, ey mug'bacha,
Kim bu naqd ahli fanoning budiyu nobudidur.
To Navoiy bo'lsa mug' dayrida mastu jomachok,
Kim tiriklikdin bu sultonliq aning maqsudidur.

225

Sochbog'ingdin chiqqon, oyo, sunbuli purchinmudur?
Yo terisin solg'on ikki afiyi mushkinmudur?
Iffatingdindurmukim mejar yuziga tushti chin,
Yoxud anda zeb uchui mashshota solg'on chinmudur?
No'shxand etganda lalingdin ko'runmishmu tishing,
Anglamon, yoxud asal ichra yozilg'on "sinmudur?
Sunbulin ko'rgach, ko'zum bo'ldi qarong'u, ey sabo,
Sochi mundog' tiyra yoxud sochbog'i epkinmudur?
Chiqsa aqdingdin arusi dahr, bergil naqdi jon,
Demagilkim, xunbahodur ushbu yo kobinmudur?
Dahr zolin gar desam Farhodkush, ayb etmangiz,
Gar emas Farhokush, oxir dengiz, Shirinmudur?
Shavq o'ti topqach sukun dersenki, ishq tarkin et,
Ey Navoiy, bir nafas bu shulag'a taskinmudur?

226

Orazing ko'zgusida xat sabzadurkim suda bor,
Yo magar zangor suv tasiridin ko'zguda bor.
O'qlaring paykon bila har yon quruq jismimdadur,
Shoxlar uzra ko'ngullardekki ul nojuda bor.
Zahri hajrin qildi daf ul ko'z qarosi, vah, bu nav
Qayda bergay xosiyat pozahrkim ohuda bor.
Bordurur mehrob turg'och butg'a qilg'ondek sujud,
Sajda qilsam qiblag'a to qoshlaring qorshuda bor.
Zulf aro xoling agar din qasdi aylar, ne ajab,
Muncha kofirlik' ragi, vah, qaysi bir hinduda bor?
Ishq vodiysin xatardur ilm ila qat aylamak,
Solik ersang tashla malumungniyu osuda bor.
Yuzin istarsen, Navoiy, qochma zulfi fikridin,
Kim sen istar ayshning ummidi bu qayg'uda bor.

227

Orazing husnun fuzun qilg'on hiloliy qosh erur,
Yoxud ul yuz shamini yurutqali minqosh erur.

Ko'z yoshim durri yatimin mahrami ishq aylamon,
Har nechakim pok gavhardur, va lekin yosh erur.
Oncha yog'durdi balo toshin tanimg'a ishqkim,
Yuz ming el ishq ahli gar ko'ksiga ursa tosh erur.
Xo'blar lali xayolotin pishirmakdur ishim,
Shulaliq ko'nglum bu sogarlarg'a go'yo dosh erur.
Qoldi avval tog' aro Farhodu Majnun dasht aro,
Ishq yo'linda manga ikki ajab yo'ldosh erur.
Ul Masihafos tarso saydidur ko'nglum qushi,
Kim malak dayri ravoqi kunjida xuffosh erur.
Chun og'iz ochti Navoiy ko'ngli har yon zaxmidin,
Ne ajab, gar yoshurun dardi el ichra fosh erur.

228

Netib tuz etay qadkim - jismimda shikanlardur,
Naylab tuz uray damkim - bag'rimda tikanlardur.
Tirnog' ila xatlarkim ruxsorim uza chektim,
Yuz bog'ida gullardin har sori chamanlardur.
Yuz yoptiyu jon oldi, ochqanda ravon oldi,
O'lturgali oshiqni, bilmon, bu ne fanlardur.
Zulfungda tugun ermas, ko'yungda g'ubor ermas,
Aftoda ko'ngullardur, farsuda badanlardur.
Yuz ahd ila mahvashlar ko'nglumnn olib, emdi
Qatl ayladilar, asru badahd ekanlardur.
Mayxonada har sori bir mastki bosh qo'y mish,
Kirpichlari go'yokim jonlarga vatanlardur.
Jismida Navoiyning yuz momuq ila marham,
Bir necha o'qung zaxmi bir necha tuganlardur.

229

Ko'ngul eviga g'amu g'ussa selidin ne qusur,
Ki boda loyi bila qilmisham oni mamur.
Biravni mumkin emas tiyra aylamak qayg'u,
Ki solmish o'lg'ay anga jomi boda lamasi nur.
Xush ul mayeki, emastur safovu lavn ichra,
Tamug' o'ti bila jannat suyig'a ul maqdur.
Desam: bu o't kul etar g'ussa xirmanin - ne ajab?
Desam: bu so'z tuzatur fikr qasrini - ne qusur?
Jahon g'amiyu uzum bodasi gumon qilmang,
Ki zohir ahlig'a bu mani etti buyla zuhur.
Valek ahli haqiqatg'a may erur vahdat,
G'am ushbu kasrat erurkim, qilur ko'ngulga xutur.
Ichilsa soqiyi tavfiq ilgidin ul may,
Ko'ngul bu g'amdin emas, shubhakim bo'lur mahjur.
Manga bu may bila bir jom keltur, ey soqiy,
Ki ko'nglum ul g'am aro bo'lmish asru ko'p ranjur.
Malomat ahlig'a, ey piri dayr, ayog' tutsang,
Bu nav qo'y ma Navoiyni bir yo'li mastur.

230

Ne ajab, har yon meni majnun boshida yoralar,
Baski yog'di ustiga atfol elidin xoralar.
Orazing atrofida guldur ko'rungan, ey pari,
Yo qamar davrida saf tortibdurur sayyoralar?
Har quyun go'yoki bir sargashta oshiq gardidur,
Baski, tufrog' o'ldi ishqing dashtida ovvoralar.
Anglakim, ahbobni kulbamda mehmon etmisham,
Itlari og'zida gar ko'rsang bag'irdin poralar.
Anda Majnun, men buyon Layli, sen etgach ijtimoi:
Bir taraf devonalar, bir yon pari ruxsoralar.
Xonaqah vaqfi suyini ichmaslar, ey shayx, anlag'il,
Gar xumor o'lsa fano dayridag'i mayxoralar.
Ey Navoiy, ishq aro o'lmakdin o'zga chora yo'q,
Bas, g'alat bo'lg'ay demak ushshoqni bechoralar.

231

Boshtin-ayog' yalang tanim uzrakim toza dog' erur,
Husnungg'a qilg'ali nazar har biri bir qarog' erur.
Ishq gadolari degay ko'nglak erur muraqqayim,
Toza tungan nishonidin har sori baski dog' erur.
Zaxmlarim fatilasi jon o'tidin tutashqali
Tiyra ko'ngulg'a dardu g'am bazmi uchun charog' erur.
Ko'hi balodurur tanim, chashmasi ko'zki, qon to'kar,
Tong yo'q, agar bu tog' uza qon oqizur bulog' erur.
Xurdasidin ichinda o't g'uncha emaski bog' aro,
Har sori ishqing o'tidin bir qizig'on dumog' erur.
Zohidu uchmog'u tomug' biymi bila ummiddekim,
Ahli fanog'a mosivalloh g'amidin farog' erur.
Dayrda ko'r Navoiyni mug'bachalar g'amidakim,
Egnida chok xirqavu ilgida bir ayog' erur.

232

Yuzungda zarvaraq har yonki lutfi benihoyatdur,
Jamoling mushafida har biri go'yo bir oyatdur.
Sochingda zarfishon chehrang zalolat shomida har yon
Tajallo mashalidin yorug'on shami hidoyatdur.
Yuzungda nil xoli ravza ichra nilufar shibhi,
Binafsha gulshan ichra yuzda nilingdin kinoyatdur.
Ko'ngul saydig'a ochma sunbulung domin, yuz ochg'ilkim,
Gul-o'q ochilsa, qayd etmakka bulbulni kifoyatdur.
El ichra ko'pdurur afsona Layli husnidin, lekin
Sening husnungg'a tashbih etmak oni ne hikoyatdur?
Ko'ngul qonin ko'p ul xunxora ko'z ichti, emas, go'yo
Yuzung gulgunadin gulgunkim, ul qondin siroyatdur.
Dema, tush vaqti ul yuz kundin ortuqtur, muni ko'rgil,
Kim ul yondin nihoyat bo'lsa, bu yondin bidoyatdur.
Erur bedod borinda tarahhum do'stdii, yuz hayf
Angakim, shukr borinda ishi doim shikoyatdur.
Navoiyg'a ko'ngul berdingki, jonin olg'asen bir kun,
Erur o'z nafi shahdin gar raiyatg'a rioyatdur.

233

Jahoni buqalamun ichra tushmish elga gudoz,
Magarki tosig'a o't yoqti charxi shubadaboz.
Bu turfaroqki, munungdek tomug' aro tushmish
Samuru qoqim uchun olam ahlig'a taku toz.
Ne ko'kka chiqmoq erur dolboyu o'tog'a bila,
Ki bolu par bu esa, mumkin ermas ul parvoz.
Ne garmlig'ni qo'yar, ne fusrdalig'ni bashar,
Nechaki kuyub erir o'tu muz kibi qishu yoz.
Falak arusida yo'q mehru dilrabolig' ko'p,
Nechukki husnu jamol ahlig'a vafo bila noz.
Egilib o'psa yer ahli g'urur hurmat uchun,
Shabih erur anga mutlaqki mast qilsa namoz.
Xush ul jaridaki, bir nav qilsa sayru suluk,
Ki soya hamqadam o'lsa anga kamar hamroz.
Navo agar tilasang, tut qiroqki, egri bami
Ne ko'p taponcha yeru ne biyik chekar ovoz.
Navoiy, yor ila bo'lkim, budur haram vasli,
Maqoming o'lsa Ajam yo Iroq yoki Hijoz.

234

Rafiqlar, meni mahzun nechuk bo'lay g'amsiz?
Ki ko'nglum ermas alamsiz, ko'zum emas namsiz.
Sinuq ko'ngulda chu yo'q shodlig', sog'inurmen,
Ki yo'qturur bori olamda bir ko'ngul g'amsiz.
Demangki, hajrda may hamdam o'lsa g'am kam o'lur,
Ki hamdurur dam emas boda yoru hamdamsiz.
Xush ulki, yor firoqiyu yo ko'ngil g'amidin

Tamom umrida bir lahza erdi motamsiz.
Ko'ngul g'amini deb ahbob rahm qildi habib,
Mening jarohatim zrdiki qoldi marhamsiz.
Ko'zumdin etmagil, ey sarv, hech jonibi mayl,
Ki yaxshiroq ko'runur sarvkim bo'lur xamsiz.
Navoiyni varau zuhd qaydi o'zlugidin
Xalos qilmadi, ey ishqu may, magar ham siz.

235

Tirguzur yuz xastani bir noz ila ul dilnavoz,
Chun yetar men xastag'a navbat, qilur yuz nav noz.
Zohido, har dam demakim mazhabingda bor qusur,
Qaysi masjidida sening birla qilib erdim namoz?!
Ishq aro ko'nglumni ul yuz mehridin man aylamang,
Kim emas mumkin samandar o'tdin etmak ihtiroz.
Bir kun ohimdin o'shul badmehr ko'ngli yumshag'ay,
Nechakim po'lod erur qattiq, topar o'tdin gudoz.
Yo rab, oxir netgamen ul sho'xi badxo' birlakim,
Zulm etar, qilsam tazallum, noz etar, qilsam niyoz.
Charxi minoyi xati sharhig'a hamroz istama,
Kim bu xat mazmunidin dam urmay o'tmish ahli roz.
Ey Navoiy, sen base oludadomansen, magar
Ishq ul pok ila o'ynarsenki, derlar pokboz.

236

Ne g'am, xumor qildi esa qasdi jonimiz,
Bordur chu kunji maykada dorul-amonimiz.
Mug' kulbasiki, tengri anga bermasun zavol,
Bor xuldu salsabil dame arg'uvonimiz.
Kel bir dam, ey harif, xarobot sorikim,
May vajhidur bu xirqa bila jilsonimiz.
Ul sho'x bizdin ayruki ayshi nihon qilur,
Billah, bu nav yo'q edi andin gumonimiz.
Ey aql, qo'y fasonaki, bir vaqt bor edi
Har poya minbar uza mulki darsxonimiz.
Tutmadauq ixtiyor ila mayxona sharin,
Qismat hakimi buyla chevurdi inonimiz.
May ichmasang, Navoiy, ziyondur debon, ne sud,
Yo'qtur o'z ilgimizda chu sudu ziyonimiz.

237

Ramida ko'nglum erur ishq mubtalosi hanuz,
Boshimda bordurur ul sarvqad havosi hanuz.
Yuzung firoqida har bir ko'zum mening bir dog'
Quyubturur, vale tushmaydurur qarosi hanuz.
Faqih qildi duo: "Ishqdin qutulg'il deb,
Qabul qurbida ermas emish duosi hanuz.
Nechuk tama qilayin mehr ila vafosinkim,
Haqir jonima darxo'rd emas jafosi hanuz.
Halok o'qi ko'zung urmish ko'ngulga, tonmaki, bor
Yonida kirpiku qoshingdin o'qu yosi hanuz.
Haloking o'lg'ali jon ko'z qarordi, vah, yuz ochib,
Qarodin oni chiqarg'ilki, bor azosi hanuz.
Sipehr zulmidin ul nav motamiydur subx,
Ki umrlar o'tubon chok erur libosi hanuz.
Navoiy jon berur, ul muddaini mahram etar,
Bu ishga yuz ming emastur aning sazosi hanuz,

238

Jamoateki, junun manini manga qilasiz,
Tosh otibon ne uchun telbalarga qotilasiz?
Keting, ko'ngul bila jonkim, vidoingiz qildim,
Firoq agar budurur, erta kunni kech qilasiz.
Firoq kunidur, ey ko'zlar, emdi qon yig'lang,

Bilurmusizki, bukun ne kishidin ayrilasiz?
Ko'zum haqini bihil qildim, ey javohiri ashk,
Ki bori ham aning-o'q maqdamig'a sochilasiz.
Firoq neshlari, vahki, yana rahm etmay,
Nafas-nafaye nega majruh ichimga sonchilasiz?
Ko'ngul fasonalari, sizni, vah, netib yashuray,
Bu navkim, yuz uza qon yosh ila yozilasiz.
Navoiy hajrg'a qoldi, qiling visolda shukr,
Jamoateki, sevar yoringiz bila bilasiz.

239

Navbahor ayyomi bo'lmish, men diyoru yorsiz,
Bulbul o'lg'ondek xazon fasli gulu gulzorsiz.
Goh sarv uzra, gahi gul uzra bulbul nag'masoz,
Vahki, menmen gungu lol ul sarvi gulruxsorsiz.
Tong emastur, gar diyoru yorsiz ozurdamen,
Kim emas bulbul gulu gulzorsiz ozorsiz.
Ravza ashjori o'tundur, gullari jonimg'a o't,
Mumkin o'lsa anda bo'lmog'lig' dame dildorsiz.
May chu berding, zulf ila band et meni, ey mug'bacha,
Kim xush ermas mug' bila ichmak qadah zunnorsiz.
Topmaduq gulrang jome bexumor, ey bog'bon,
Vahki, bu gulshan aro gul butmas ermish xorsnz.
Ahli zuhd ichra Navoiy topmadi maqsadqa yo'l,
Vaqtigingizni xush tutung, ey jamkim, xummorsiz.

240

O'zga bo'ldi yoru mehri menda boqiydur hanuz,
Notavon ko'nglumda ul oy ishtiyoqidur hanuz.
Garchi o'zta yor istar xotirim, bordur valek
Jon anga manzil, ko'ngul oning visoqidur hanuz.
G'ayr ishq ko'nglum evinda nechuk qilg'ay nuzul,
Kim xayoli maskani ko'zum ravoqidur hanuz.
Ishq ila may tarkin, ey nosih, ne nav aylay qabul,
Kim ko'ngulga orzu ul turfa soqiydur hanuz.
Furqat o'ti dofii dog' o'rtamakdur demakim,
O'rtaqan jonim ul oy dog'i firoqidur hanuz.
Charx yolg'uz qilmadi Farhod qonin lolazor,
Lola qonin to'kkuchi oning nifoqidur hanuz.
Ey Navoiy, garchi meni mehrsiz der erdi yor,
O'zga bo'ldi yoru mehri menda boqiydur hanuz.

241

Ko'yung borida qilmon jannatg'a guzar hargiz,
Qadding qoshida solmon to'big'a nazar hargiz.
O'qung'a ko'ngul moyil, mujib nedur, ey qotil,
Kim o'tganidin bo'lmas ko'nglumga xabar hargiz.
Bu jismi nazor ichra ko'nglumni gumon qilmang,
Shoxeki qurur, anda kim ko'rdi samar hargiz?
Lalingda malohatdin jon komidadur lazzat,
Bu tam qachon bergay tuz birla shakar hargiz?
Ko'ngliga fig'onimdin rahm o'lmasa, ey bulbul,
Gul g'unchasig'a bormu nolangdin asar hargiz?
Pil o'lsa sening xasming, desangki zarar topmay,
Bir pashshag'a olamda yetkurma zarar hargiz.
Maxlas tilasang g'amdin dahr ichra Navoiydek,
Qo'ymag'asen ilgingdin sog'arni magar hargiz.

242

Zamone garchi yodim qilmas ul nomehribon hargiz,
Fig'onkim, yodi chiqmas xotirimdin bir zamon hargiz.
Oti og'zim aro mazkur, o'larmen, ohkim, bo'lmay
Otim og'zig'a bir mazkur o'larg'a komron hargiz.
Ko'ngul to vodiyi ishqig'a tushti, qilmadi bir ham

Vatanni yod ul ovorayi bexonumon hargiz.
Labidinkim, ko'zum yoshi jahonni lalgun qildi,
Bag'ir juzvidin ayru topmadi bir qatra qon hargiz.
Iti faryodini yoqmang mangakim, xo'yidin umre
Ulug'roq tinmadim, ne nav chekkaymen fig'on hargiz?
Yorib ko'ksun, junun tavizidek jon pardasin ochma,
Ki fosh o'lmaydur ul qonlig' necha dog'i nihon hargiz.
G'amu anduh yajujig'a har devor saddedur,
Fano mayxonasidek topmadiq dorul-amon hargiz.
Bu damni tut g'animatkim, kelur damdin asar yo'qtur
Ne damkim o'tti, xud andin kishi topmas nishon hargiz.
Qiron qilding, Navoiy, nazm arokim iltifot etmas,
So'zungdin o'zga so'zga xusravi sohibqiron hargiz.

243

Xurram o'ldi bog'u bir guldin ichimda g'am hanuz,
Kuldi har yon g'unchavu ko'nglum ishi motam hanuz.
Bulbul o'ldi gul harimi xirmanining mahrami,
Guluzorim ko'yida men telba nomahram hanuz.
Chiqti tuz har naxl uza bir ishqpechon yormashib,
Vahki, bir qad ishqidin jismimda pechu xam hanuz.
Ochti savdo dafig'a sunbul musalsal turrasini,
Ohkim, bo'ynumda zanjiri junun mahkam hanuz.
Soqiyo, rahmiki tortib lola sog'ar dam-badam,
Lolagun sog'arg'a men bo'lmay dame hamdam hanuz.
Faqr naxlidin guli maqsud uzmaq istama,
Yetmay anda ohu ashkingdin havovu nam hanuz.
Bir so'zin istab Navoiy o'ldi, vahkim, yetmamish
Huqqayi yoqutidin ko'nglumga ul marham hanuz.

244

Bo'ldi shomu jong'a ul oy hajridin qayg'u hanuz,
Yetti subhu ko'zlarimga kirmamish uyqu hanuz.
Obi hayvoning g'amidin toki zafim bo'ldi sab,
Bormamish bir qatra bo'g'zum ichra, jono, su hanuz.
Javr o'qin otting, vale biym erdi hijron tiyg'idin,
Yetti ul ham boshima ko'nglumdin o'tmay bu hanuz.
Novaking umredurur ko'nglumda xandon bo'lg'ali,
Bor oning mufrit jununidan manga kulgu hanuz.
Sehr ila ul ko'z qilib zulfung kamandin ajdaho
Buzdi olam xalqinu bas aylamas jodu hanuz.
Shohidi maqsud aksi ko'ngluma tushmas deding,
G'ayr naqshidin magar pok ermas ul ko'zgu hanuz.
Dedi, bo'l foni visolim istasang, bo'ldum fano,
Ey Navoiy, so'rki mundin ortug' istarmu hanuz?

245

Har necha ko'nglumni chok etsang, qilur ishqing sitez,
Ul sifatkim, o'zni yorg'on soyi bo'lur shula tez.
Sabr ila ishqim xusumat boshlab o'rtarlar meni,
O't bo'lur zoyanda, tosh etsa temur birla sitez.
G'am tuni rihlat sahobi jolasidur yo erur
Motamimg'a charx anjum javharidin ashkrez.
Vasl aro ashkim qilur tug'yon o'shul yuz tobidin,
Yoz faslida quyosh tez o'lsa, bo'lur seyl xez.
Sarvu g'unchang jilvasi kuydurdi elni, ohkim,
Dahr aro to'biyu kavsar birla solding rustxez.
Ko'z uyidin ul pari ram qildi, mardum ashkidin
Bo'ldi chun hamxona tardoman, erur avlo gurez.
Chun Navoiy vasl topti, emdi birdur, ey tabib,
Sharbatin gar zahr yoxud obi hayvon birla ez.

246

Bo'lmasa ul but qoshi mehrobim ichra jilvasoz,

Qiblag'a, kofirmen, ar bosh indurub qilsam namoz.
Qon yoshimdin lalgun kirpik bila aytur ko'zum
Orazing nazzorasin aylarda yuz til birla roz.
Qaddi vaslin istasam ranolig' aylar noz ila,
Husn bo'stonida ul sarkash qad ermish sarvinoz.
Odamiyliqdin qochib, yettim junun o'tin sochib,
Ey salomat ahli, aylang telba itdin ihtiroz.
Chehra och ko'nglumni desang kuyduray, hijronni qo'y,
O't ne hojat mum topsa mehr tobidin gudoz?
Rishtayi ashkin tutub tufrog' sori tortar fano,
Ul sababdin egma qad zohir qilur ahli niyoz.
Ey Navoiy, g'ayr naqshin pok yub jon lavhidin,
Yor uchun jon o'ynasang, ul lahza borsen pokboz.

247

Mehnat o'tidin yoruqtur har taraf koshonamiz,
Bo'ldi go'yo ajdaho komi bizing vayronamiz.
Toyiri vasl uchti ashkim jolasidin vahm etib,
Qushqa, vahkim, ram berur toli yo'qidin donamiz.
Ul charog'i husn vayron kulbani yorutqali
Mehr shamin yorutubtur har kuyuk parvonamiz.
Bo'ldi oshiq aql ila hazl aylabon vola ko'ngul,
O'tqa tushiti o'ynay-o'ynay kul bila devonamiz.
El tilidin uyqu uchmishtur ko'zumdin go'yiyo,
Kim erur baxt uyqusining boisi afsonamiz.
O'lturay bir may bila deb, tirguzursen, soqiyo,
Obi hayvon birla go'yokim to'lar paymonamiz.
Murshidekim, qilsa irshodu fano, billah, anga
Bu vujudi orazidin o'zga yo'q shukronamiz.
Ko'yida ko'nglum ko'ngullar ichra ko'rdum, turfa ko'r,
Turfaroqkim, oshnoliq bermadi begonamiz.

248

Sarvqadlar agar biru gar oz,
Yuzdin ermas biri bizing bila tuz.
G'arazim ul sanamg'a sajda durur,
Yer o'pay deb qoshida qo'ysam yuz.
Yuzidin zulfig'a ko'ngul bormas,
Kimsa shabravlig' aylamas kunduz.
Ne birov bo'lsa hamrahing toqat,
Ne tahammulki, kezhgasen yolg'uz.
Har ko'zum ul quyosh firoqi tuni
Bir falakcha ayon qilur yulduz.
Bormen, ey piri dayr, bas maxmur,
Karam ayla, karomate ko'rguz.
Qaddi hajrinda tortsang nola,
Rost ohangi, ey Navoiy, tuz.

249

Seyl un chektiyu savdo menda bepoyon hanuz,
Dasht sarsabz o'ldiyu men talba sargardon hanuz.
Gunbazin qildi imorat g'unchanning yoz yomg'uri,
Telba ko'nglum uyi savdo selidin vayron hanuz.
Har qurug' shox o'ldi dasht uzra sabodin hullapo'sh,
Tinmag'ur jismim junun vodiysida uryon hanuz.
Tong nasimi birla nayson yomg'uri ne sudkim,
Ohu ashkim dahr aro har dam solur to'fon hanuz.
Yong'il, ey Isodamim, husnung bahori haqqikim,
Bordurur muhlik jununumg'a davo imkon hanuz.
Ne osig', har oq gul o'lsa marham uchun bir momuq
Chunki chiqmaydur yaramdin g'unchadek paykon hanuz.
Dasht hayvoni qocharlar suhbatimdin ram qilib,
Aqli yo'q nosih gumon aylar meni inson hanuz.
Kom yetkurmak g'animat angla hojat ahlig'a,
Ey g'ani, bu damki koming birladur davron hanuz.

Shayx man aylar junun har dam Navoiyg'a, ko'runq,
Kim bahor ayyomida g'ofildur ul nodon hanuz.

250

Ul pari ko'yida men devonani band aylangiz,
Band-bandim zulfi zanjirig'a payvand aylangiz,
Xalq tarki ishq aylarga meni dilxastani,
O'lturub olam eliga mujibi pand aylangiz.
Telba ko'nglum topsangiz, ey yor ko'yi itlari,
To'sh-to'shidan tishlabon parkand-parkand aylangiz.
Bodayi ishq asru mast etmish meni, ey do'stlar,
Jomima afyun ezib har dam xiradmand aylangiz.
Yig'lasam achchig' malul o'lmoq nedur, ey xo'blar,
Hazl uchun gohi boqib, siz ham shakarxand aylangiz.
Ishq bahrida duri vasl istasang, ey ahli dard,
Ko'nglunguz ul naqd yodi birla xursand aylangiz.
Qilsangiz tasvir Layli husnin ul oydek sizing,
Lek Majnunni Navoiy birla monand aylangiz.

251

Tufrog'imdin, koshki, jisme murattab qilsangiz,
Bir it o'lsa ko'yida ruhig'a qolab qilsangiz.
Yetmagay chobuksuvorim gardig'a, ey ahli ishq,
Mehrni rokib qilib, gardunni markab qilsangiz.
Bodano'shum bazmi g'avg'osidin, ey jonu ko'ngul,
Samig'a yetmas necha faryodu "yo rab qilsangiz.
Olami ishq uzra bas loyiqdurur, ey dardu shavq,
Dudi ohimni sipehr, ashkimni kavkab qilsangiz.
Markabi nalin mujallo qilg'uchilar zeb uchun,
Orazimg'a surtung ul damkim, muzahhab qilsangiz.
G'ayri no'sho-no'sh azal soqiysidin kelmas xitob,
Bizni, bas, may jurmidin bo'lmas muxotab qilsangiz.
To Navoiy, qismat o'lg'on mayni ichmas chora yo'q,
Do'stlar, avlo bukim jomin labo-lab qilsangiz.

252

Yuzung firoqida har oh o'tinki chektim tez,
Ul o't sharoralari bo'ldi har taraf gulrez.
Qazo musavviri go'yo hal etti laliy rang,
Labing aqiqini aylar mahalda rangomez.
Labing malohati g'avg'o qo'pordi olamdin,
Shakarni buyla kishi qayda ko'rdi sho'rangez?
Itingki sherzabundur, anga topa olmon
Desam, ko'ray ani boshimdin o'zga dastovez.
Chu keldi xastalig'im so'rg'ali qadahno'shum,
Ketur piyolaki, o'lsam ham aylamon parhez.
Desang zamona sitezini har zamon ko'rmay,
Zamonni xush tutu qilma zamona birla sitez.
Guli saboh yuzin ko'rmagaysen, ey bulbul,
Bu gulshan ichra Navoiydek o'lmasang shabxez.

253

Onsiz o'lmoq erur o'lmoq jonsiz,
Bo'layin jonsizu bo'lmay onsiz.
Qoshi bu chok ko'nguldin ayru
Filmasal yoye erur qurbonsiz.
Ohkim, dard yuzidin chiqmas,
O'q emas bo'lsa erur paykonsiz.
Ishq daryosig'a, eykim, kirding,
Bilki, bu bahr erur poyonsiz.
Yorsiz ko'nglum erur oshufta,
Mulk oshub topar sultonsiz.
Suvu o't ichra siz, ey ko'zu ko'ngul,
To ul oy orazig'a hayronsiz.

Gar Navoiy chekar un hajr tuni,
Yo'q ajab, tun emas it afg'onsiz.

254

Yordin ayrilg'ali shaydo ko'ngul, bexob ko'z,
Har zamon zohir qilur savdo ko'ngul, xunob ko'z.
Ko'zu ko'nglum bahru bar sayr ettilar yor istabon,
Bu safarda toptilar yag'mo ko'ngul, g'arqob ko'z.
Ko'zu ko'nglumdin biri ko'yub, birisin buzdi sel,
Yo'qsa nevcun bo'ldi nopaydo ko'ngul, noyob ko'z?
Deb emish, hajrimda mendek ko'zu ko'nglin asrasun,
Voykim, yo'qtur manga xoro ko'ngul, qassob ko'z.
Vah, ne kun bo'lg'ayki, yetgay vaslingga ko'zu ko'ngul,
Tortibon faryodu vovaylo ko'ngul, yig'lab ko'z.
Ko'rmayin deb ko'rdi ko'z, ko'rgach ko'ngul qildi havo,
Bo'ldi zor etgan meni rasvo ko'ngul, qallob ko'z.
Do'st ko'zla, xasmdin uzgil ko'ngulkim, tushsa ish
Bermasu olmas emish alo ko'ngul, ahbob ko'z.
Ey Navoiy, go'yyokim yor mehmon bo'lg'usi,
Kim murattab aylamish mavo ko'ngul, abvob ko'z,

255

Jilvamu qildi sarig' bo'rkin kiyib ul sarvinoz,
Yoki chekti shula axzar jism ila shami tiroz.
Kuysa majnun ko'nglum ul yuz lamasidin, tong emon,
Ne uchunkim aylamas devona o'tdin ihtiroz.
Ulki ermas ishq poka sajda aylar ko'rsa husn,
Uyladurkim, aylagay fosiq tahoratsiz namoz.
Rozi ishqing derga paykoning erur ko'nglumga til,
Lol til birla qilur ermish takallum ahli roz.
Sekritib chiqti yana maydon sari ul turk mast,
To yana qaysi ko'ngul mulkiga qilg'ay turktoz.
Ishq agar komildurur, oshiq qilur mashuqni,
Yo'qsa, nevcun ayladi Mahmudqa qulluq Ayozi?
Har maqom ichraki bo'lsang ayru bo'lma yordin,
Ey Navoiy, hojat ermas qilmoq ohangi Hijoz.

256

G'am yuki qilmaydurur yolg'uz meni mahzunni ko'j.
Ham bu yuk qilmish edi Farhod ila Majnunni ko'j.
Qildi chun Farhod ila Majnun qadin xam, ne ajab,
Yuz alarcha zaf ila gar qilsa bu mahzunni ko'j.
Yuk agar budur ne Farhodu, ne Majnunni, ne men,
Rost gar dersen, bu yuk aylabdurur gardunni ko'j.
Vah, ne yukdur buki gardun qomatin ko'j ayladi,
O'ylakim "gardunning ostida ko'rarsen "nunni ko'j.
Yuzi mahtobida mushkin qrshi nevcun ko'j erur,
O'g'riliq gar qilmadi ul hinduyi mavzunni ko'j.
Egrilikka shuhra bo'lmoq istamassen, aylama
Ahli isyon xizmatida qaddi beqonunni ko'j.
Gar Navoiy ko'j erur shah xizmatida, ne ajab,
Chunki qilmish qullug'i Jamshidu Afridunni ko'j.

257

Dahr sudidin tama uzkim, ziyone besh emas,
Umrni tutqil g'animatkim zamone besh emas.
Uy bino aylab ajabdur elni mehmon aylamak,
Ulki bu uy ichra besh kun mehmon besh emas.
Qo'y tavonoliq so'zin, yod et ajal xorinki, pil
Pashshalar nishi qoshinda notavone besh emas.
Kir fano dayridakim, har shayxu yuz savdo anga,
Ulki otin xonaqah qo'ymish, do'kone besh emas.
Eykim, o'lmish xilating zarbaft, bori bilkim, ul
Mani ahlin kuldururga zafarone besh emas.

Mehr toju charx taxting bo'lsa g'ofil bo'lmakim,
Mehr bemehru falak nomehribone besh emas.
Shahg'a ish el fikrini qilmoqdur ulkim, zebkim,
Bir suruk qo'ydur raoyo, ul shubone besh emas.
Gar Navoiy istadi o'vorlig', ei ahli hush,
G'am yemang, devonayi bexonumone besh emas.
Avji davlat uzra bo'lsun doimo Bilqisi ahd,
Kim Zuhul qasrinda har tun posbone besh emas.

258

Ne ajab, gar nuql tuxmi g'am qushin rom aylamas,
Mast chun bir dam ovuch qoqmoqdin orom aylamas,
Tun quyoshqa yovuy olmasdekdur ulkim, may sari
Tiyralik shaxsi azimat bir-iki gom aylamas.
Fikru g'am qochmoqqa maydin istasang ravshan dalil,
Shayx yo zohid nedurkim boda oshom aylamas.
Ayni nozu shevadin kofir ko'zung, ey mug'bacha,
Turfatul-ayni emaskim qasdi islom aylamas.
Jism aro paykonlaring suv qildi ko'nglum oh ila,
Bodayi shavqin, ajabkim, ichgali jom aylamas.
Voizo, aylab tama qon yutmag'ilkim, piri dayr
Lalidin o'zga savol ahlig'a inom aylamas.
Dema, ishq o'ynab Navoiy oqibat ne bo'lg'usi?
Kim bu ish og'oz qilg'on fikri anjom aylamas.

259

Kiyik charmi zaif egnimga majnunlug' nishoni bas,
Junun toshi sinuq boshim uza qush oshyoni bas.
Damingni asra, ey Isoki, ranjim dafig'a har kun,
G'izo ul oy qilichi zaxmining bir qatra qoni bas.
Senu hayvon suyi, ey Xizr, tutqil tarki jonimkim,
Manga yor ollida o'lmak hayoti jovidoniy bas.
Shahu izzat saririkim, agar budur jahon johi,
Manga idbor ko'yida mazallat xokdoni bas.
G'aniyu ko'nglida pinhon diram fikriyu ishq o'ti
Mening ko'nglumda kuydurgon necha dog'i nihoniy bas.
Sanga kavsar suyiya lahni Dovudiyki, dayr ichra
Mug'anniy nag'masi birla manga jomi mug'oniy bas.
Havodis dafig'a shah ko'k hisori uzra gar chiqsun,
Ki faqr ahli uchun dayri fano dorul-amoni bas.
Fig'onkim, lutfu qahrig'a tafovut yo'qni ham anglab,
Fano ahlig'a javrin qilmadi bu dayri foniy bas.
Navoiydek o'lar holimda demang huru jannatni,
Sizing barchaki bu ovorag'a bir ko'rmak oni bas.

260

Nafis kiyguluk o'lsa yalang tanimg'a havas,
Hasir naqshi hasiri libos o'rmig'a bas.
Sirishk yo'lini xas birla tuttilar, yoxud
Ko'zumni yo'lig'a surtarda muncha to'lmish xas.
Bir o't dimog'ima hajr urdikim, nafas andin
Chiqar samum o'lub, ar xud bo'lay Masihnafas.
Azim aningdek erur ishq mahmilikim, anga
Qazo falakni ikki bo'lsa, bo'lg'ay ikki jaras.
Taning'a choklar ochti, ne ayb, agar o'lsam,
Ki ruh bulbulining loyiqi emas bu qafas.
Ko'ngulki, kofiri ishq o'ldi, or erur zunnor,
Nedinki, mug'bacha zulfin beliga qildi maras.
Fano havas qilu faqr et havo Navoiydek,
Vale havovu havas qilmag'il havovu havas.

261

Dame ermaski, lalingdin ko'ngul yuz laxt qon ermas,
Dog'i har laxt qon yoshim bila ko'zdin ravon ermas.

Yuzung mehri ichinda ko'z solib og'zingni ko'rmasmen,
Agarchi zarra xurshid ollida ko'zdin nihon ermas.
Ushalg'on har so'ngak jismimda go'yo kabataynedur,
Nihoniy dog'i zoid nuqtasidurkim, ayon ermas.
Erur dardimg'a taskin bu kecha, lekin to'shuk ko'ksum,
Ajab gar novaki ko'nglumga kirgandin nishon ermas.
Meni o'lturgali g'amzang o'qi umredurur, lekin
Tirik laling xayoli birlamen, jismimda jon ermas.
Lahad kunjin vatan aylab minibtur umridin Majnun,
Ne bo'lsa, men kibi ovorayi bexonumon ermas.
Bu davr ichra qachon jomi farog'e yetgay, ey soqiy,
Chu bir dam dardu mehnat zahri chekmakdin amon ermas.
Agarchi qon yutar bulbul, vale ne g'am anga, chunkim
Navola g'unchadin ayruvu guldin o'zga xon ermas.
Navoiy o'ldi, gar parvona kuydi, bulbul un chekti,
Bular gar yaxshidurlar, ishq aro ul ham yamon ermas.

262

Sunbulin Layli ochibtur - yel abiroso emas,
Dog'ini Majnun qonatmish - lolayi humro emas.
Nastaran ko'zqusida bir sori men, bir sori yor
Chehra aksin ko'rguzubtur bir, guli rano emas,
Gulni o'xshotqon uchun yorumg'a go'yo bog' aro
Muztarib ko'nglum qushidur, bulbuli shaydo emas.
Sunbul ustidin nasim esgach, nigorim turrasin
Yod qildimkim, dimog' oshuftadur, savdo emas.
Nargis oltun jomining ollida kofuriy harir
Pardayi jonimdurur, marhun qadahpolo emas.
Dema, afg'onimda bulbul nolasidek yo'q nishot,
Bu ham anduhzo emas, gar gul nishotafzo emas.
Gulni sarv uzra xayol ettim ko'ngul bo'stonida,
Rost aytay, sarvi gulro'yum kibi zebo emas.
Bo'lmangiz mag'ruri husn, ey sho'xlarkim, bog' aro
Siz kibi bilturg'i gullardin biri paydo emas.
Manga gulrux soqiyu bulbulg'a gul tutti qadah,
Mast erur ul ham, Navoiydek vale rasvo emas.

263

Demakim, no'shi labidin quti jon qildim havas,
Obi hayvondin hayoti jovidon qildim havas.
Lali no'shidin gar o'lsam ham emastur aybkim,
Hazm eta olmas g'izo men notavon qildim havas.
Tosh yebon, atfol gomi birla jon bersam, ne tong,
Kim pari vaslig'a joni komron qildim havas.
Ostoning istadim bosh qo'ysam, ermas aybkim,
Saltanat taxtin meni bexonumon qildim havas.
Har fatila zaxm arokim erdi, chektim jon aro,
Ko'ngluma qo'ymoq necha dog'i nihon qildim havas.
Zuhd ila yo'l topmadim maqsadg'a, may tut, piri dayr,
Kim o'zumni emdi rasvoyi jahon qildim havas.
Ey Navoiy, tog'u vodiy tutmog'im ayb etmakim,
Yoshurun dardim demak tortib fig'on qildim havas.

264

Bas nedur, ko'z gar xayoling xaylig'a manzil emas,
Har qaro bir o't yeri davrinda kirpik xoru xos.
Jannat ahlig'a erur har lahza ko'yung orzu,
Do'zax ahli uylakim jannatni qilg'aylar havas.
Novaking paykonini to chektilar, nolon ko'ngul
Aylamas afg'on ko'ngulsizlikdin andog'kim jaras.
Dema men majnung'a, ey nosihki, bas qil ohni,
Kim manga ish ul pari ishqida bo'lmish ohu bas.
Zafdin bexud ko'rub, og'zing'a ul yuz ko'zgusin
Qo'ysang ul dam urmag'aymen, billah, ar o'lsam nafas.
Dayri piri xizmatig'a chekmayinmu belni chust,

Kim necha zunnordin tongmish belimga bir maras.
Soqiyo, davron agar budur, Navoiy har zamon
Jomig'a behushdoru qotmog' aylar multamas.

265

Oh o'qin jon ichra asrab, ko'nglum izhor aylamas,
Yo'qsa bir dam bormukim, yuz jonni afgor aylamas.
Vah, ne yuzdur ulki, taqlidin qilib naqqoshi Chin
Cheksa yuz surat, birin yuzdin namudor aylamas.
Ishqdin chun munkir o'lmish ko'nglum, o'lturmak ne sud,
Hajr ila to oni qo'rqutmassen, iqrar aylamas.
Qo'ydung, ey aql, ochqali yuz pora ko'nglum zulfini,
Har biri bir rishtasin qondinki zunnor aylamas.
Jon fido qilg'umdurur, laling qabul etsun desam,
Derki: "Ruhullah bu nav ishlarga begor aylamas.
Ne osig', har zarrag'a ohim quyoshdek solsa o't,
Ul quyosh ko'ngliga chunkim zarraye kor aylams.
Soqiyo, davr ichra ul yuz aksi ko'rguzgan qadah,
Fitna aylarkim, sipehru mehri sayyor aylamas.
Foniy o'l, gar istar ersang vaslkim, qilmas nasib,
Kimni bir davlatg'akim tengri sazovor aylamas.
Demangizkim, barxabar bo'l telba ko'nglungdin, chu ul
Qaydakim borsa Navoiyni xabardor aylamas.

266

Meni men istagan o'z suhbatig'a arjumand etmas,
Meni istar kishining suhbatin ko'nglum pisand etmas.
Ne bahra topqamen ondinki, mendin istagay bahra,
Chu ulkim, bahraye ondin tilarmen, bahramand etmas.
Netay huru pari bazminki, qatlim yo hayotimg'a
Ayon ul zahrchashm aylab, nihon bu no'shxand etmas.
Kerakmas oy ila kun shaklikim, husnu malohatdin
Ichim ul chok-chok etmas, tanim bu band-band etmas.
Kerak o'z chobuki qotilvashi Majnunshiorimkim,
Buzug' ko'nglumdin o'zga yerda javloni samand etmas.
Ko'ngul uz charx zolidin, firibin yemakim, oxir
Ajal sarrishtasidin o'zga bo'ynungg'a kamand etmas.
Ul oy o'tlug' yuzin ochsa, Navoiy, tegmasun ko'z teb,
Muhabbat tuxmidin o'zga ul o't uzra sipand etmas.

267

Dam- badam laling xayolidin ichim qonmu emas?!
Qatra-qatra ko'z yo'lidin yuzga g'altonmu emas?!
Gah o'lub, gohi tirilsam, tong emas, vah, g'amzasi
Qotil ermasturmu yo no'shi labi jonmu emas?!
Ne ajab, ishq ofatidin chiqsa jon tan mulkidin,
Shahnayi zolimmu emas yo mulki vayronmu emas?!
Novaki zulm urmog'ingdin tonmag'il, ey qoshi yo,
Tanda zaxm ermasmu yo ko'nglumda paykonmu emas?!
Telba ko'nglumni dema ko'p vola ermas ishq aro,
Shuhrayi ofoq yo rasvoyi davronmu emas?!
Dahr sho'xig'a ko'ngul gar bermadim, ayb etmangiz,
Ishvasi chinmu zmas yo ahdi yolg'onmu emas?!
Dasht aro ko'rsang Navoiyni emas Majnun, dema,
Toshmu urmas ko'ksiga yo jismi uryonmu emas?!

268

Zulfidin ayru jununimg'a desam tadbir emas,
Telba itga chora derkim qatl erur, zanjir emas.
Orazin ko'rsam, nedur deb so'rma ko'nglum holatin,
Chehra tag'yiridin angla hojati taqrir emas.
Har tun anjumdin mening holimg'a gardun ashki bil,
Charx uza ohim buxori tafidin tasir emas.
Zulfi pechu tobig'a borib kelur shaydo ko'ngul,

Bovujudi tiyralik, ko'rgilki, ko'p dilgir emas.
Istasang qatlim chiqarg'il tiyg'u ihmol etmakim,
Ne desang mendin bo'yun sunmoqda xud taqsir emas.
Dayr aro usruk ko'rub, zohid meni ayb aylamish,
Bilmamish miskinki, hech ish xoriji taqdir emas.
Ul pari qilmish meni majnunnu rasvo shahr aro,
Ey Navoiy, go'sha tutkim, hojati tashhir emas.

269

Gar meningdur yor lo'li bo'lsa shoh etmon havas,
Naylay ul shahniki, har lo'lig'a bo'lg'ay hamnafas
Shikva qilmon gar jafodin boshima yog'dursa tosh,
Toqatim yo'q elga qilsa bargi gul urmoq havas.
Yordin har necha bedod o'lsa aylarmen qabul,
Lek bo'lsa g'ayr birla multafit, maqbul emas.
Jonni qo'ymasmen chibindek lali uzra rashkdin,
Ul shakar uzra chibin qilsam taxayyul - xol bas.
Bu baloni ko'rmasun oshiqki, qilg'ay iltimos
Vaslin oningkim, birov bo'lg'ay anga ham multamas.
O'z nigori mahmilidin qilmasun deb ko'z xato,
Ishq dashti ahlig'a har dam nido aylar jaras.
Ey Navoiy, ishq atvorida budur zulmkim,
Gul maqomi bazm o'lub, bulbul yeri bo'lg'ay qafas.

270

Chok bo'lg'on ko'ngluma qilmoq iloj oson emas,
G'unchakim ochildi, butkarmak oni imkon emas.
Ko'nglum ichra gulbuni dard uzra har yon g'unchadur,
Ey muolij, dafig'a say etmakim, paykon emas.
Mehrim o'tin hushu aqlu fahmu his yoshurmadi,
Mehri lomi to'rt burqa keynidin pinhon emas.
Otashin laling g'amidin ko'nglum erur pistaye,
Kim kuyubon chok o'lubtur, g'unchayi xandon emas.
Ishq ichinda, eyki, yuz muhlik balog'a uchradi,
Bor sanga ming shukr vojib, gar g'ami hijron emas.
Zohido, man aylading ko'nglumga maydin, bilmading,-
Kim samandarg'a yolindin sud erur, nuqson emas.
Yengsa dayr ichra meni hayrat, ne tong, ey mug'bacha,
Kimdurur bu korgah vazig'akim hayron emas?
Dardi hajringdin Navoiy ko'ksi uzra dog'u nal,
Tan harimig'a ajab gar shamsavu devon emas.

271

Zihi kamol ila kavnayn naqshig'a naqqosh,
Mukavvanot vujudin vujudung aylab fosh.
Vujudung ayladi mavjud ulusnikim, bo'lmas
Vujud zarrag'a mavjud bo'lmag'uncha quyosh.
Sanga yetishmasa, tong yo'q, bu aqli zulmoniy,
Ki mehr shamig'a parvona bo'lmadi xuffosh.
Qayu parig'aki qilding yuzin quyosh, berding
Ko'ngul jununi uchun anbarin hilol ila qosh.
Angaki, bo'ldi junun ishq ichinda, yog'durdung
Xirad qushini uchurmoqqa tifflardin tosh.
Aningki, ko'nglida ishq axgarini yoshurdung,
Nihoniy o'tin ulug' tinmog'idin etting fosh.
Muhavviseki, maoshini aql ila tuzdung,
Fano yo'lida ayading berurga aql maosh.
Hakimi qudrating ilkinda charx ila anjum
Muhaqqar uylaki xashxoshu donayi xashxosh.
Yo'lungda o'ldi Navoyio bo'ldi tufrog' ham,
Yopushsa erdi bu kuy itlari ayog'ig'a kosh.

272

Jamoli yuzini chekkan tarozu oyu quyosh,

Magar bu birida nur erdi, ul birisida tosh.
Gar oyda tosh emas erdi, quyoshda nurindin
Qudurat ichra qolib oy, munavvar o'ldi quyosh.
Quyoshg'a nurki yuqmish, hanuz erur ul nur,
Hanuz oy ichra hamul tosh erurki bo'lmish fosh.
Uruj aqshomi tegrangda oyu kavkablari,
Masih girdida andoqki bir necha xuffosh.
Yuzi tubon tushubon markabing izig'a malak,
Yer uzra qursni qilg'on kibi gadoy talosh.
Chu qurb Qofig'a yetting, yetishmadi Jibril,
Ne nav hudhud simurg' ila bo'lur yo'ldosh?
Ayog'ig'a chu maloyik boshin qo'ya olmas,
Navoyiyo, qo'yako'r itlari ayog'ig'a bosh.

273

Yo'zuqsiz, jurmsiz bedod etar fosh,
Manga ul surmasiz ko'z, vo'smasiz qosh.
Fig'onkim, bu taraf boqmay o'tarsen,
Nechakim ko'zlarim yummay to'kar yosh,
Sirishkim seyli har yon uyla surdi,
Ki topmon ko'ksuma urmoq uchun tosh.
Iliging o'pgali ochmish og'izlar
Qilichingdin sarosar zaxmliq bosh.
Hamono qolmas o'z holida rangi,
Sizarda suratingni ko'rsa naqqosh.
Bahodur naqdi din, ey dayr piri,
Karam qil mayki, borbiz asru qallosh.
Demish, kelsam Navoiy qatli aylay,
Kelib, ne ko'ngli istar, aylagay kosh.

274

Meni sargashta jismin dog' ila qon lolazor etmish,
Quyun yoxud to'kulgan lolazor ichra guzor etmish?
Tanimdin qon chiqorg'on har taraf paykonlaring go'yo
Erur yomg'urki, tufrog'din chechaklar oshkor etmish.
Ko'ngul birla so'ngak manqal aro o'tu o'tundektur,
Malomat toshlarin to charx tegrandin hisor etmish.
Yuzin may gul-gul etgandin xarosh ermas unum, balkim
Ko'ngulda xor-xori nolam andomin figor etmish.
Labing jonimg'a solg'an shulalar ichra qazo go'yo
Ulug'roq laldin axgar, kichikrakdin sharor etmish.
Bo'la olsam ulusqa ul quyoshni ko'rgali moni,
Ne g'amdur, gar yo'lida charx jismimni g'ubor etmish,
Halokim bilgay ulkim, bordur ul yanglig' jafokori,
Ki tavrin husn beparvolig'i oluftavor etmish.
Kabutar qasr burjida emas shah shastidin emin,
Xusho ul chug'z kim, vayrona kunjin ixtiyor etmish.
Maof ermas qayon gom ursa rahrav noqayi jismi,
Nafas torin qazo chun burnig'a oning mihor etmish.
Mug'anniy nag'masi jon bersa bazm ahlig'a, tong yo'qkim,
Navoiy rishtayi jonin eshib, changiga tor etmish.

275

Manga emdi sarz ila gul muddaosi qolmamish,
Sarv bo'yug' guljabinliklar havosi qolmamish.
Uyla tutmish mehnatu g'am xayli ko'nglum kishvarin.
Kim nashot onda sig'ing'ucha fazosi qolmamish,
Men baliyat ichramen, el shod, go'yo charxning
Emdi dard ahlig'a yetkuncha balosi qolmamish.
Yorkim qilmas jafovu javr ermas rahmdin,
Kim manga ko'rguzmagan javru jafosi qolmamish.
Baski har torin balo atfoli uzdilar chekib,
Vahki, uryon jism uza mehnat palosi qolmamish.
Gul chog'i bog'ingg'akim yo'l bermading, ey bog'bon,
Chinmudur day bo'lg'ali derlar safosi qolmamish.

Ey Navoiy, gar vafosi qolmamish oning sanga,
G'am yemakim, anga husnining vafosi qolmamish.

276

Ko'ngulkim zarnishon paykonlaringdin notavon bo'lmish,
Magar bu bog' aro ul barglar birla xazon bo'lmish.
Guli rano kibi kog'az uza nomingnn yozmaymen,
Sarig' erdi yuzi, xunobi ashkim birla qon bo'lmish.
Yuzumni ashkmu yo'llar qilibtur yo nazar payki -
Seni istarga ko'p har yon yugurmakdin nishon bo'lmish.
Quruq shoxedurur jismimki, ko'z davrida kirpikdin
Xayoling qushlarig'a anda ikki oshyon bo'lmish.
Ko'zum xunob aro bo'lmish biaynix uylakim, ko'nglum
Qarosi qon aro ko'nglumdagi dog'i nihon bo'lmish.
Sirishk ollida mujgon shoxi sanchib, bog'layin dermen
Yo'lin bu selningkim, elga andin ko'p ziyon bo'lmish.
Yuzung hajrida, bilkim, qon yoshim oqmish, chaman ichra
Qachon ko'rsangki, har bir shox uza gul arg'uvon bo'lmish.
Murassa qilma chatring lojuvardiy atlasin, ey shah,
Gado ollidakim bu nav chatri osmon bo'lmish.
Navoiyg'a demang ul tiftl ishqin asrag'il maxfiy,
Bu damkim holi shahr atfoli ichra doston bo'lmish.

277

Surohiy to mayi laling visolin orzu qilmish,
Ani bu mastliq devonayi jo'lidamo' qilmish.
Chibinlar shakkari lalingda yo'q jon qushlaridurkim,
Suv ichmaklikka hayvon chashmasi uzra g'ulu qilmish.
Adamdur ul og'izkim, xurdabini aql topmaydur
Vujudin garchi ul qatlim ishida guftugo' qilmish.
G'aming jon pardasin chok aylagach, gardun, ne yanglig'kim
Labing oritting aning rishtasi birla rufu qilmish.
Ko'ngulkim, tashnayi lali labingdur, vahki, suv etmas,
Anga garchi visoling vadasi bag'rimni su qilmish.
Labing yetgan qadah taryoqidin yetkurgil, ey soqiy,
Ki hajr achchig'lig'i jomim aro mayni og'u qilmish.
Visoling no'shi birla o'zgalarga no'shi jon bo'lkim,
Navoiy joni muhlik hajr neshi birla xo' qilmish.

278

Zarra-zarra jismim o'rtadi g'amingdin, ey quyosh,
Vahki, sendin bo'lmadi mehru vafo bir zarra fosh.
Har necha qilsam vafo, sendin vafodin yo'q asar,
Tosh ekin bag'ringmu yoxud bog'lading bag'ringg'a tosh?
Ko'z yoshim durri yatimi qo'ydilar yo'lingda yuz,
Vahki, rahming yo'q ayoq ostinda ko'rub muncha bosh.
Gar kengash boshlar ko'ngul saydini qurbon qilg'ali,
Qoshlaring yosi nedur kelturdilar bir yerga bosh?
Ey Navoiy, jong'a ul ko'zdin ne yetkay g'ayri zaxm,
O'qu yo oldinda qo'ymish xossa ul mujgonu qosh.

279

Chiqti yorim kecha yo'l azmin qilib ul bag'ri tosh,
Bas ajoyibdur qarong'u kecha chiqmoqlik quyosh.
Gar quyoshg'a el nazar qilsa ko'ziga yosh to'lar,
Ul quyosh borg'ach nazardin, ko'zlarimga to'ldi yosh.
Zaxmidin qon ko'p borurdin qoldi chok o'lg'on ko'ngul
Zangdek afg'on chekib xaylida bo'lg'ay erdi kosh.
Furqatingda yig'labon haqdin visoling istaram,
Gah socharmen boshg'a tufrog', gah qo'yarmen yerga bosh.
Qatra qonlar gar tomar ko'ksunga urg'on toshdin,
Zaxmdindur demakim, qon yig'lar ahvolimg'a tosh.
Chun to'sharlar oqibat ustunga xoro birla farsh,
Ne osig', ostingda gar charx atlasidindur firos.

Fosh etar mehrin Navoiyning sarig' ruxsorasi,
Subhdekkim, sorg'orib ruxsori aylar mehr fosh.

280

Qatiq dardim zuloli ashk etar fosh,
Suzuk suv ichra qolmas yoshurun tosh.
Halokim vasl aro mingdin bir etting,
Ki bergay tengri bir yoshing'g'a ming yosh.
Demakka fitna talimin bo'lub xam,
Qulog'ing sori bosh eltibtur ul qosh.
Magar sochingni tiyding fitnadinkim,
Parishonhol ayog'ing'g'a qo'yar bosh.
Yasar chog'da labing rangini go'yo
Ezibtur obi hayvon birla naqqosh.
Qadah, ey mug'ki, jon aylay nisoring,
Necha bo'lsam xarobot ichra qallosh.
Navoiy joni sensiz dardisardur,
Borurda oni ham olg'ay eding kosh.

281

Orazin ko'rdum nihon, ashk ayladi sirrimni fosh,
Yoshurun qolmas o'g'urluq uy arokim bo'lsa yosh.
Zulfi sarkashlik qilur har necha ul oy cheksa qad,
Soya garchi qisqarur doim biyik bo'lg'ach quyosh.
Har sari mo' ul pari hijronida bir yoradur,
Baski atfoli junun boshim uza yog'durdi tosh.
Aylagil nolam xaroshidin hazar, ey siymbar,
Kim bu suhon birla nogah topmag'ay siyiming xarosh.
Kabadur ko'nglum uyi, aylang tavof, ey dardu ishq,
Anda mehrob o'rnig'a yer tutqali ul egma qosh.
Dahr bog'i ichra chun bir gulga yo'q bo'yi vafo,
Qilmag'ay erdi havo ko'nglum qushi ul gulga kosh.
Ey Navoiy dayr aro tutsa ayog' ul mug'bacha,
No'sh etib olma ayog'idin aning o'lguncha bosh.

282

Chu bildi shamkim, g'am shomi ko'nglumni halok etmish,
Tanin ashk etmadi yo'lkim, yaqo holimg'a chok etmish.
Chamanda yo'qki bulbul, zog' ham un cheksa zaf aylar,
Hazin ko'nglumni, ko'rkim, furqating ne dardnok etmish.
Ko'nguldin g'ayr yodi chiqti yetgach tiyrboroning,
Qudurat naqshidin yomg'ur suyi bu uyni pok etmish.
Quyun yanglig' guzar ko'yiga qilmoq gar erur mumkin,
G'am ermas, vodiya hijroni gar jismimni xok etmish.
Suv ichmay ko'ngli zuhdumdin agar ketmish edi, soqiy,
Vuzu ibriqida maydur, to'la kelsun, ne bok etmish.
Falak paykoni zulmi, vahki, teshmish xasta ko'nglumni,
Nechukkim tomchi bir yer uzra ko'p tomib, mag'ok etmish.
Qadah tutkim, qizortay chehra, ey soqiyki, hijroning
Yuzumni asfar andoqkim xazoni bargi tok etmish.
Balodur nafs shirki faqr yo'lida, xush ul foniya,
Ki bir rahravg'a jismi tufrog'in gardi shirok etmish,
Navoiyni dedingkim bir jafu birla halok aylay,
Vafo qil emdikim; bu orzu oni halok etmish.

283

Ko'z ko'tarmen ul quyoshdin gar ko'zum qilmoqqa resh,
Pashshalar yanglig' havo uzra chekar har zarra nesh.
Telbalik bog'i guli nilufari erkin bukim,
Ham ko'kardi xalq toshidin tanim, ham bo'ldi resh.
Xushturur ko'nglumda zulfu qaddidin nalu alif,
Kim bu qurbondek topilmas andoq o'qu yog'a kesh.
Beli tori hajridin jismim bo'lubtur tordek,
Ey falak, rahm et, bu ikki rishtani bir-birga esh.

Turfa ko'rkim, ko'ngluma ishqing kirarga yo'l bo'lur,
Nechakim, ishq imni tark etgil, debon ko'ksumni tesh.
Istasang dayri fano tavin, belingdin, ey faqih,
Qayd zunnorin uzub, zunnor qaydin dog'i yesh.
Tan qilmangkim, Navoiy bekasu bekor erur,
Kim anga olamda oshiqliq ysh o'lmish, ishq esh.

284

Ne xam qoshlardururkim, hayrati qaddimni yo qilmish,
Ne kirpiklar o'qikim, ro'zgorimni qaro qilmish.
Ne pechu tobi hadsiz domi zulf erkinki, ochilg'ach,
Demay ko'nglum qushikim, uyla yuzni mubtalo qilmish.
Ne ko'zlardurki, olmish ko'z yumub-ochquncha ko'nglumni,
Qilib har go'shada bemoru qismi yuz balo qilmish.
Ne oraz lolasidurkim, ko'ngulni qon etib dardi,
Tugan qo'yg'on bila dafig'a ul qonning davo qilmish.
Ne nozuk xo'y erurkim, aylamish o'truda yuz dashnom,
Gadoyekim oning zulfu ko'zu qaddin duo qilmish.
Biravkim, jannatu do'zax so'zin sharh aylamish, go'yo
Kinoyat vajhi birla vaslu hijronni ado qilmish.
Ajab ko'r ishq arokim, mo'r etarga ajdaholarni
Fusundin mo'rxatlar qaydi zulfin ajdaho qilmish.
Qazodindur manga ishq o'ynamoq, ey nosihi nodon,
Ko'rubsenmu kishi hargizki tag'yiri qazo qilmish?
Navoiydek xalosim yo'q edi ul g'amza kufridin,
Xususan, zulfi zunnori dog'n bo'ynung'a toqilmish.

285

Orazin yopqach ko'zumdin sochilur har lahza yosh,
Uylakim paydo bo'lur yulduz, nihon bo'lg'ach quyosh.
Qut bir bodomu yerim go'shayi mehrob edi,
G'orati din etti nogah bir baloliq ko'zu qosh.
Bu damodam ohim ifsho aylar ul oy ishqini,
Subhning bot-bot dami andog'ki aylar mehr fosh.
Bo'saye qilmas muruvvat, asru qattiqdur labing,
Desam og'zi ichra aytur: lal ham bor navi tosh.
Novaking ko'nglumga kirgach, jon talashmoq bu ekin,
Kim qilur paykonini ko'nglum bila jonim talosh.
Umri jovid istasang fard o'lki, bo'ston Xizridur
Sarvkim, dab ayladi ozodaliq birla maosh.
Koshi ollinda Navoiy bersa jon, ayb etmangiz,
Gar budur mehrob, bir-bir qo'yg'usidur barcha bosh.

286

Sorig' gul demakim, chun sarvinozim bog' aro bormish,
Yuzin ko'rgach qizil gul zaf etib, ul nav sorg'ormish.
Ko'ngul atrofida ochqon uchun hijron o'qi yo'llar,
Balo xaylini ishqing shahnasi ul sori boshqormish.
G'aming minnat qo'yub jon oldi, vah, jonimg'a yuz minnat.,
Ki xud bori tiriklik minnatidin jonni qutqormish.
Kaloming gavharidek topmamish, garchi sabo ilgi
Yaqosin g'unchaning yirtib nechakim qo'ynin axtarmish.
Ko'ngulni chok-chok etgach, yetishti o'qi har yondin,
O'tun qo'ymoqqa go'yokim bu o'tning to'sh-to'shin yormish.
Nechakim qad chekar, sarkashlik aylar anbarin zulfi,
Agarchi kun biyik chiqqonda: doim soya qisqormish.
Ilik bo'g'ziga eltib, shisha to'kmish qon yoshin mendek.
Magar soqiy ayog'in o'pkali o'l dog'i yorbormish.
Yugurma rizq uchun, ne yetsa haqdin anglakim, komil
Ne kelturgil demish, ne g'aybdin yetganni qaytormish.
Firoqu zuhd dafig'a Navoiy ishq sahbosin
Magar to'qquz tutub, to'qquz falak jomini sipqormish.

287

Tuzmagay erdi qazo bu jismi vayronimni kosh,
Chunki tuzdi, solmag'ay erdi anga jonimni kosh..
Tan uyiga jonni solg'ach, qilmag'ay erdi muqim,
Ul uy ichra ko'ngul otlig' zori hayronimni kosh.
Bo'ldi chun jonu ko'ngil bori nazar shami bila,
Qilmag'ay erdi munavvar chashmi giryonimni kosh.
Chun adam sahrosidin keldim vujud ayvonig'a,
Buzg'ay zrdi marg selobi ul ayvonimni kosh.
Chun tuzaldi jism uyi, qovg'ay edi ondin ravon
Yo'q ko'ngul - devonayi rasvoyi nodonimni kosh.
Chun ani ham qovmadi, ko'r etsa erdi tig' ila
Ko'z degan qon yosh ila oludadomonimni kosh.
Chun bu dog'i bo'lmadi, qilmasa erdi jonima
Muncha zebovu malihu sho'x jononimni kosh.
Chun bu yanglig' bo'ldi jonon qo'ysa erdi marhame
Gah-gahi ko'rgach ko'ngulda dog'i hijronimni kosh.
Ishq ichinda chora o'lmakdur Navoiy dema, haq
Ro'zi etgay lali jonbaxsh obi hayvonimni kosh.

288

Porsovash dilsitonim bo'lg'an ermish bodano'sh,
To boshim bo'lg'ay ayog'ing bo'lg'usi, ey mayfurush.
Ichganin ko'rgan zamon-o'q mast bo'lg'ungdur, demang,
Kim eshitgan lahza mendin zoyil o'lmish aqlu hush?
Bazmi vaslidin yiroq og'zimda xumdek muhr erur,
Tong emas, qonimg'a maydek shavq o'tidin tushsa jo'sh.
Jonu ko'nglum qon yutub afg'on chekarlar hajridin,
Ishrat ahli may ichib bazmida qilg'ondek xurush,
Chok ko'nglak birla to usruk chiqibsen, ohkim,
Kisvatin mayxona rahni aylamish yuz xirqapo'sh.
Subhidamul but sabuhiy bazmin ettim orzu,
Chiqmag'il dayri fanodin deb nido qildi surush.
Ey Navoiy, qoru ermas bo'lsa yuz ming jon fido,
Gar qadahno'shum iki lali mayidin tutsa qo'sh.

289

Seni ko'rgach, der edim bir mehribonim bor emish,
Olloh-olloh, ne balo botil gumonim bor emish.
Orazing mohiyatu og'zing so'zin sharh aylaram,
Vah, ne tabi poku zehni xurdadonim bor emish.
Chok qil ko'ksumni, ey badmehr, tokim bilgasen,
Tig'i hajringdin ne nav, ozurda jonim bor emish.
Ne hayot erdi, o'lar holimdakim ko'rgach meni,
Noz ila dedi: hanuz ul notavonim bor emish?
Javhari ishqin olurg'a xalq maxfiy naqdidek
Jon ichinda bir necha dog'i nihonim bor emish.
Yuz g'amim bor erdi, mug' ko'yiga kirkach bo'ldi daf,
Vahki, men g'ofil, ajab dorul-amonim bor emish.
Derki, yolqibmen Navoiy unidin, vah, yaxshidur,
Kim tiriklikdin nishon tek bir fig'onim bor emish.

290

Oshiq o'ldum, bilmadim yor o'zgalarga yor emish,
Olloh-olloh, ishq aro mundoq balolar bor emish.
Qaddig'a el mayli bo'lg'ondin ko'ngul ozurdadur,
Ul alifdin zorlarning hosili ozor emish.
Elga novak urdi, men o'ldum, erur bas turfakim,
Jonim etkan resh el bag'rig'a kirgan xor emish.
Rishtakim muhlik yoram og'zini tikti, angladim,
Kim kafan jinsi qirog'idin suvurg'on tor emish.
Ko'yi devoridin og'riq tang'a tushgan soyadek,
Seli g'amdin emdi soya o'rnig'a devor emish.
Jong'a taxvif ayladim tiyg'i halokidin oning,
Bilmadim, bu ishdin ul o'lguncha minnatdor emish.
Ey Navoiy, xo'blarni ko'rma osonlig' bila,

Kim birovkim soldi ko'z, uzmaq ko'ngul dushvor emish.

291

Vo'sma birla qoshin ul mahvashki rangin aylamish,
Ko'zi jallodi qilichig'a yashil qin aylamish.
Ko'nglum o'tin demakim, tortar zabona zulfidin,
Kim ul afi til chiqarmog'lig'ni oyin aylamish.
Sunbulung afisidin zaxme yemish go'yo tarog',
Yo'qsa, nevcun orazin boshdin-oyoq chin aylamish?
Titraguchdin qilmish ul kirpik yasolig'a alam,
Vah, yana to ne ko'ngul yag'mosig'a kin aylamish.
Uyladurkim ilgini hino uza qilmish nigor,
Ulki gulgun ko'nglak uzra to'nin epkin aylamish.
Raz qizidin, soqiyo, bir dam meni shod aylakim,
Charx zoli g'ussasi ko'nglumni g'amgin aylamish.
Gar Navoiyg'a Sulaymon mulkicha bordur, ne tong,
Buki Bilqisi zamon nazmini tahsin aylamish.

292

Ne abrashdurki, sekretmish yana maydong'a ul mahvash,
Qizil, oq gul bila yeldin magar xalq o'ldi ul abrash.
Jahon maydonida to sho'x chobuklar qilur javlon,
Kishi ko'rmaydur andoq abrash uzra ul sifat mahvash..
Emas abrash, sipehredur, shafaqdin ko'rguzub anjum,
Quyosh turki anga rokib, tong ermas, gar erur sarkash.
Nechuk o'lmay ul abrash uzra ul mahvashni ko'rgachkim,
Hamul abrash erur sarkash, hamul mahvash erur sarxash.
Meni majnun yiqilsam ko'rgach-o'q, hayrat yeri ermas,
Ki aqli kulga har soat erur nazzorasidin g'ash.
Parivash raxsh uza sarxush pari javlon qilur, netsun
Junun jomig'a qilmay bodapolo ahli taqvo fash?
Quyun yanglig' egarsa abrashin ul sho'x, dam urmon
Navoiydek, nedinkim ushbu so'z bor asru ko'p chirmash.

293

Ul sarv uzori guli serobdek ermish,
Lali labi gul uzra mayi nobdek ermish.
Ko'rdum qoshi aksini ko'ngul kuzgusi ichra,
Bu qiblanamo, ul munga mehrobdek ermish.
Ko'rdum ko'ngul ahzolini ko'ksun to'shugidin,
Laling g'amidin qatrayi xunobdek ermish.
Devona ko'ngul qaydi junundin ne qutulsun,
Kim har xami zulfung anga qullobdek zrmish.
Husn anjumani ichra yuzin ko'rmamish erdim,
Anjum aro xurshidi jahontobdek ermish.
Tut faqr etagin, atlas zarbaft so'zin qo'y,
Kim ul dog'i tan hizida moshobdek ermish.
Bir yo'li Navoiyni yiroq solma nazardin,
Kim ul dog'i bir kun sanga ahhobdek ermish.

294

Ne ajab, gar bor esam devonavashliq birla xash,
Kim ko'ngul olg'on pariroyum erur devonavash.
Man etarsiz hushi yo'q ko'nglumga lali bodasin,
Ayting, ey hush ahli, kelgaymu bu so'z usrukka xash?
Sofi vasli bo'lmasa gar barcha zahri hajridur,
Soqiyo, bir jura tutkim, oldi jonimni atash.
Soldi ko'nglumni g'ami hijron gudozi ichra yor,
Go'yyiyokim ishq aro ul qallda bor erdi g'ash.
Vah, ne yanglig' sog' o'lay men telba bu holatdakim,
Ul pari ham bordurur devonavash, ham jurakash.
Shayx boshig'a balo erkandurur dastorkim,
Ishq asrorin eshitmaklikka moni bo'ldi fash.
Demakim, bir yaxshi so'z birla Navoiy jonini

Olsam, ul bo'lg'aymu rozi, yaxshi so'zga ne kengash?

295

To ko'z bila ko'nglumni ul g'amza maqom etmish,
Qonimni halol aylab, uyqumni harom etmish.
Sarv o'lmadi bog' ichra ohim yeli birla xam,
Boq ko'z uchi birlankim, qaddingg'a salom etmish.
Hayvon suyidur shudrun, Iso damidur salqin -
Bo'ston sari jononim go'yoki xirom etmish.
Hajr o'qlari zaxmidin jismim bila ashkimni
Tutmoqqa balo saydin g'am donavu dom etmish.
To oshiqu shaydomen qatlim qilur ul ko'zlar,
Majnung'a kiyiklarni ishq ulfati rom etmish.
Mashuq qilur jilva, har kimki aning ko'nglin
Dard o'ti kuli birla ishq oyinafom etmish.
Iskandaru Jamliqdur ishqingda Navoiyg'a,
Kim raxshing izu nalin ko'zgu bila jom etmish.

296

Borg'onningdin jon talashmoq erdi men mahzung'a ish,
Keldingu jonimni olding: ul borishg'a - bu kelish.
Vasl oshiq jonidur, men jon taloshtim hajr aro,
Hajr borib, vasl yetgach, o'lmak erur turfa ish.
Tig'i to ko'ksumni yordi nola qilmon zafdin,
Rost andoqkim, qo'yar afg'onni chok o'lg'on qamish.
Qiyamamish ul sarv gulgun to'nki, tong ermas, bu rang,
Naxlkim ko'z bog'ida qon birla topti parvarish.
Itidolezur havoyi ishq arokim xush kechar
Sovug' ohim birla yozu ko'nglum o'ti birla qish.
Jismim uzra bor yangi butgan ko'kumtul dog'dek,
So'zi hajringdinki urdum g'ussadin har yerga nish.
Kishu sinjobini, tong yo'q, kiysa muziy bozgun,
Kim chiqarmishtur kishilikdin ani sinjobu kish.
Tuz bo'l o'qtek gar tilarsen avj, yokim egridur -
Davr har bir go'shadin bo'g'zig'a solibtur kerish.
Ey Navoiy, har dam ul oy mehri ortar ko'ngluma,
Garchi yillardurkim, ul tarki muhabbat aylamish.

297

Olur jonimni ishq manga dam urmoq mahol o'lmish
Birovdekkim, tili oning o'lar holatda lol o'lmish.
Erur har sori kesgan nal yo raxshing izi, bilmon,
Tanim tufrog'i to javlongahingda poymol o'lmish.
Ichib qonimni ul ko'z kim qizarmish, notavonedur,
Ki ham bemorliqda may chekib, ruxsori ol o'lmish.
Tanim to rishtayi zulfung xayoli birla chirmashti,
Biaynih rishtayi zulfungg'a chirmashqon xayol o'lmish.
Qoshing hajrida tishlar birlakim jismimni naqsh ettim,
Nazora aylakim, har biri bir mushkin hilol ermish.
Ko'ngil bog'ida ohim o'qlari qadding firoqidin
Bari g'am bergali har qaysi bir rano nihol o'lmish.
Fano ko'yiga kirkim, Jam ila jomi jahonbindur
Gadokim, jom anga bu dayr aro sing'on safol o'lmish.
Sen uyqu ichrasen, xurshidi avji davlating tushdur,
Ham ushbu tushda ul xurshidg'a doim zavol o'lmish.
Yuzung ko'rgach Navoiy ko'ngli ozdi, zulfdin band et,
Kim ul majnun bahori vasldin oshuftahol o'lmish.

298

Dema, ne sud erur o'lmoq fano harimig'a xos,
Yana ne sud kerak o'zhlukungdin etsa xalos.
Avomdin, demakim, o'zni qutqaray, er esang,
O'zungdin o'zni qutulmoqqa jahd qilg'il xos.
Ko'ngul alil esa forig' emas xavotirdin,

Jarohat uzra yig'ilmoqdurur chibinga xos.
Ajab emastur, agar topti gavhari maqsud,
Birovki bo'ldi fano ashki bahrida g'avvos.
Ovuch qoqarmen o'z ahvolima tahayyurdin,
Ramida ko'nglum erur bu usul ila raqqos.
Desang, bu yo'lda o'lay, nafsni burun o'ltur,
Ki ishq sharida go'yo bu nav keldi qisos.
Rizo yo'lida Navoiy borur qayon cheksang,
Chu ishq bog'ladi bo'ynig'a rishtayi ixlos.

299

Gulruxum yodi bila ko'nglum erur gulga haris,
Kim berur Yusuf isi qon aro yuz pora qamis.
Lutf vaqtida ul oy ollida eldur maxsus,
Vahki, bedod qilurda meni aylar taxsis.
Ey ajal, kelmak emish boshima ul umr, manga
Rahm qil, joning uchun berma zamone tanqis.
Boda ko'nglumni xalos ayladi davron g'ashidin,
Go'yi ul o't bila bu qalbg'a bo'ldi taxlis.
Ishqim aylar seni qon to'kkali har dam targ'ib,
Husnung aylar meni jon bergali har dam tahrir.
Band etibtur jadal ahli ishin ishkol, andoq,
Kim ne "Miftoh anga sud qilur, ne "Talxis.
Vasl hirmoni Navoiyg'a emas hech ajab,
Chunki mahrum bo'lur har kishikim bo'lsa haris.

300

Jon yetib og'zimg'a, topmon dardi hijrondin xalos,
Jonni hijrondin xalos et, yo meni jondin xalos.
Andoq ochti sunbulin gul uzra yelkim, bo'lmag'ay
Bir ko'ngul olamda ul zulfi parishondin xalos.
Dema, nolangdin uchar har shom eldin uyqukim,
Tunning ul boshida el ermas bu afg'ondin xalos.
Garchi yer topting ko'ngulda, vahm et ohu ashkdin,
Kim kirib vayrong'a, bo'lmas kimsa to'fondin xalos.
Yog'sa majnun ko'nglum uzra sho'xlar dardi, ne tong
Telba atfol ichra bo'lmas sangborondin xalos.
Istamas bir-birni sensiz jonu tan, tengri uchun,
Kim oni mundin xalos etgil, muni ondin xalos.
Hajr uyi ichra qobolmish yor hajridin ko'ngul,
Vah, qachon bo'lg'ay bizing tutqun bu zindondin xalos?
Jom davridin xalos o'lmoqni zinhor istama,
Eyki, bo'lmoq istading anduhi davrondin xalos.
Bandi zulfungdin Navoiyni xalos etgil desam,
Derki: bo'lmas, bo'lmag'uncha hukm sultondin xalos.

301

Birovki amr xilofidin aylagach iroz,
Agar ulus shahidur, yo'q oning kibi murtoz.
Riyovu ujbu hasad dafin et fano bilakim,
Ketar bu doru ila muncha muxtalif amroz.
Amalg'a boqmaki, bebahri fazl erur yakson,
Fuzayl Barmakiy o'lsun, vagar Fuzayl Ayoq.
Zamona ahlini bu korgoh aro bilgil,
Zurufkim to'ladur anda muxtalif ag'roz.
Haloki nafs vali nutqi, bilki, rishtayi kufr
Kesar ishiga Ali zulfiqoridur miqroz.
Zamona mushkunga kofur qotti, ko'z ochg'il,
Ki chun ko'z ollidadur bo'lmas aylamak ig'moz.
Savod jahlini yub, vaqt erurki uyg'onsang,
Ki umr shomig'a subhi ajal keturdi bayoz.
Faqir yashurun ohig'a boqmakim, o'rtar
Jahonni, garchi erur bu choqin ishi iymoz.
Bo'lur o'lukka Navoiy hadisi jon bersa,
Nedinki fayz eshigin bog'lamaydurur fayyoz.

302

Ichib ul sho'x gul-gul qildi lali nob ila oraz.
Meni mahzun nechukkim dam-badam xunob ila oraz.
Magar simobi ashkim qilg'ali shiyagarfgun ul sho'x
Qilur shingarfdin gulguna, yub simob ila oraz.
Ham ul kun mehri iqbolimni shomi g'am nihon qildi
Kim ul gul qildi pinhon sunbuli serob ila oraz.
Quyoshning partavi birla agar ul yuzni teng tutsa,
Erur andoqki teng tutqay quyosh mahtob ila oraz.
Magar zanjiri zulfung shomida motam nasibimdur,
Ki har soat xarosh aylarmen ul qullob ila oraz.
Qoshi birla ishorat sajdaga aylar, xush ul davlat.
Ki aylab sajda ravshan qilsam ul mehrob ila oraz,
Dema, qish sovug' ohimdin dururkim, chekti ul chobuk
Qoshi ustida kish bo'rkin yopib sinjob ila oraz.
Talab yo'linda yuz qo'y har eshik tufrog'ig'a, yani
Bir ahli dil ayog'ig'a yetur har bob ila oraz.
Navoiy orazi sorg'ordi g'am yeb bexud o'lmog'din,
Nechuk sorg'ormag'ay bu nav, xo'rdu xob ila oraz?

303

Jong'a zulfung tobidin ul lali xandondur g'araz,
Xizrg'a zulmat tilardin obi hayvondur g'araz.
Shavq o'tig'a urmasam suv, kuydurur ko'nglumni pok,
Istagandin o'qlaring ko'nglumga paykondur g'araz.
Nevchun, ey hijron, azob aylarsen onsiz jonima,
Istagilkim, topshuray gar hud sanga jondur g'araz.
Yuz tugan qo'y dum emas qon, keting, jonu ko'ngul,
Go'yiyo ul bevafo'g'a dog'i hijrondur g'araz.
Ol etar bo'lsang kafingni dahshat etma, tig' sur,
Men bihildurmen sanga gar bir ovuch qondur g'araz.
Olamu odam fidong o'lsunki borsen, ey habib,
Sen g'araz insondin, ar olamdin insondur g'araz.
Ey Navoiy, voqif o'l holing'g'akim, yor ollida
Bas farovondur g'arazgo', asru parrondur g'araz.

304

Ey sabo, jonim halokin ayla jononing'a arz,
Yo'qki, jismi notavon ahvolin et jonimg'a arz.
Oh dudin, ashk qonin, nola maddin aylagil
Zulfi sunbul, yuzi gul, sarvi xiromoiimg'a arz.
Kufri zulfi dinu imonimni barbod aylabon,
Qilg'anin jon qasdi etg'il nomusulmonimg'a arz.
Vadayi vaslig'a yetmay o'lganimni, ey rafiq,
Qilg'asen har yerda ko'rsang ahdi yolg'onimg'a arz.
Oshiq o'lturmakka chiqmish mast, vah, ishqim so'zin,
Ey raqib, etsang ne ul beboki nodonimg'a arz?!
Vasl shavqi g'olibu men gungmenkim, aylamak
Hojat ermas koshifi asrori pinhonimg'a arz,
Ey Navoiy, hajr zindonida jonning xavfi bor,
Qilg'asen topsang mahal, albatta, sultonimg'a arz.

305

Nafs quttout-tariqn manzilidur bu rabot,
Naqdi din hizfig'a qil o'tguncha andin ehtiyot.
Manzil etsang bu rabot ichra iqomat qilmakim,
Har kun o'zga karvon oromgohidur rabot.
Ne to'sharsen taxti johing farshin oltun xisht ila,
Kim seningdek shohni ko'p o'tkaribtur bu bisot.
Tavqi lanat desalar bo'yninda tasbihin, ne tong,
Makru hiyla uzra shayx el birla qilsa ixtilot.
Zarq jomi birla vajd etgan erur ul tiflkim,
May debon rangin suvni qilg'ay ichib umda nishot.

Shayxi johil bo'lmoq o'z asrori birla munbasit,
G'aflat ahli bang ila qilg'on kibidur inbisot.
Faqr ko'yi itlaridin kimki kam ko'rdi o'zin,
Topsang oni itlari silkida topqil inxirot.
Vaslg'a yo'l hajridin faqr o'ldi, ko'rgil, turfakim,
Birdin uchmog'dur xijil, birdin tomug', birdin sirot.
Ey Navoiy, ishq aro berabt agar sursam hadis,
Anda mazmun bil g'araz, maqsud ko'rma irtibot.

306

Yuzda xolingdurmu yo tahrir etar holatda xat
Tomdi qudrat kilkidin ko'n safhasig'a bir nuqat?
Sabzayi xatting ko'zumni yorutur boqqan sayi,
Ko'p nazar qilea agarchi tiyra aylar ko'zni xat.
Oyni ruxsoring dedim go'yo qarong'u erdi tun,
Kim manga asru yiroqtin voqi o'lmish bu g'alat.
Jon arosig'a kirar har dam xiromon qomating,
Garchi sokindur alifkim jong'a bo'lmishdur vasat.
Turki anjum shomi hajrimni yorutmas, go'yiyo
Novaki ohimdin o'lmish tavsani gardun saqat.
Maskaning may o'tidin, ey mug', erur otashkada,
Anda bir o'tlug' samandar may to'la har sori bat.
Zohid o'ldum deb, Navoiy, ishqni tark etmakim,
Bo'lmasa ul sho'r tuzsiz luqmadur zuhd faqat.

307

Tariqi ishqdin o'lmish manga balo malhuz,
Nechukki faqr tilardin erur fano malhuz.
Agarchi dardsiz o'lmas davo, valek mening
Bu dard istaganimdin emas davo malhuz.
Ayoqqa kirsar ne bo'shqay balo mug'iloni,
Gar o'lsa bodiyadin Kabayi safo malhuz?
Erur mulohazam ul oy rizosi ishq ichra,
Agarchi elga visol o'ldi ishq aro malhuz.
Firib berma manga intihodin, ey zohid,
Ki bordur ahli haqiqatqa ibtido malhuz.
Niyozing o'lsa yetar dayr piridin qadahe?
Yo'q ersa, bazmida ermas shahu gado malhuz.
May ichki, xalq gunohin yumoqqa abri karam
Yog'ar mahalda emas rindu porso malhuz.
Ajabki, fayz charog'i ishiga solg'ay nur,
Biravki bo'lg'ay aning zuhdidin riyo malhuz.
Navoiy, emdi qadah shamini yorutqilkim,
Yorug'lug' o'lmadi taqvo bila mango malhuz.

308

Rishtayi diqqatdur kalomingda duri shahvor lafz,
Rishtag'a durlar chekarsen chun topar takror lafz.
Lali jonbaxshing erur go'yoki Ruhullohkim,
Sochilur jon har taraf qilg'on soyi izhor lafz.
Go'yiyo hayvon suyidin qatra sekrir har sori,
Chun takallum vaqti lalingdin chiqar durbor lafz.
Gar o'lukni tirgizur, vahkim, tirikni o'lturur,
Lalidin qilg'ach ayon ul sho'xi shirinkor lafz.
Dema, lafzinkim tili evrulmagondindur sinuq,
Kim topar tor og'zidin chiqquncha ko'p ozor lafz.
Sirri ishqimni tilarmen sharh qilmay anglasang,
Kim emas ishq oyatig'a mahrami asror lafz.
Ey Navoiy, chun guhar beqadr erur shoh ollida,
Ne ajab, gar bo'lsa nazmingdin qoshida xor lafz.

309

Istasangkim, urg'asen davrong'a tig'i inqito,
Ul vido etguncha sen qilg'il burunrog' alvido.

Jon berib shirinu muhlik joh uchun ilgingda tig',
Naz vaqti sharbati marg istab aylaysen nizo.
Asrading katton kafan qilmoq uchun, ne sudkim,
Hashr bozorida beqiyatdurur mundog' mato.
Maskaning oxir chu tufrog'dur, ne o'tkarmakdurur
Madfaning ayvonig'a ko'k gunbazidin irtifo?
Sandalogin uy yasab, eldin ko'rarsen sarzanish,
Kim bu yanglig' ko'rdi sandalniki, yetkurgay sudo.
Yer o'parsen rizq uchun minnat yukidin xam bo'lub,
Tengri yoringkim, qilibsen xush namoze ixtiro.
Dur qulog'ingda momuqdin bir chigitdur, el so'zin
Bu momug' birla chigitdin. aylamassen istimo.
Besha sherin gar zabun qilsang shijoatdin emas,
Nafs itin qilsang zabun, olamda yo'q sendek shujo.
Ey Navoiy, tengri asrorig'a til mahram emas,
Chok ko'nglung ichra tutkim "jovazal-isnayni sho.

310

Jismi vaslin qildim ul zulfi sumansodin tama,
Ul kishi yanglig'ki qilg'ay siym savdodin tama.
Lalidin tirguzmak etsam orzu, ayb etmangiz,
Hech kim o'lturmak etmaydur Masihodin tama.
Zarrani xurshiddek ravshan tama qilg'oncha bor
Zarracha mehr etmak ul xurshidsiymodin tama.
Ne ajab, qilsam tama ovora ko'nglumdin junun,
Qilsa bo'lmas aql xud Majnuni shaydodin tama.
Dog' etib ko'nglum tavaqqu qildi sabrim naqdini,
Ahli zulm andoqki qilg'ay naqd tamg'odin tama.
Gulxaniydin gulxan olotin tama qilmoqdurur
Har kishi dunyolik etsa ahli dunyodin tama.
Sarvu guldin ko'p demang so'z kim, Navoiy aylamish
Bargi guldin xilat etgan sarvi ozodin tama.

311

Ko'zumni toki qilmish ul saodat axtari matla,
Qaro ermaski, shabgun hulladin qildim anga burqa.
Labing hajrinda qon yoshim kelur bag'rim shikofidin,
Ajab ermas, bu yanglig' suvg'a bo'lsa ul sifat manba.
Qilurlar qasdi jonim kelturub bir-birga bosh, go'yo
Bukim, paykonlaring ko'nglum harimin qildilar majma.
Bu ne rokibduru markabki, javlon vaqti bor erdi
Quyoshdin poyada alo, falakdin po'yada asra.
Tushar ko'nglumga ul yuz partavi ko'ksun shikofidin,
Bu ravzanni ne bo'lg'ay qilsang, ey tiyg'i qazo, avsa?
Ne tong, har kun agar bar bersa yuz ofatki, anjumdin
Sochibtur yuz muxolif xosiyatlig' tuxm bu mazra.
Navoiy, voqif o'l gardun arusidinki, qasdingg'a
Ochar gah shomdin gisu, kiyar gah subhdin miqna.

312

Uchuq ermaski chun bo'ldi Suhayli orazing toli,
Aqiqing rang olurda bo'ldi xoling soyasi moni.
Guliston demakim, chehrang ocharda sun naqqoshi
Qilurg'a imtixon ul ranglarni ayladi zoyi.
Chu har yon tig' solding ul hasaddin yig'ladim, lekin
Netaykim, barq o'tig'a bo'lmadi yomg'ur suyi dofi.
Ko'ngul qasdig'a yolg'uz tiyrboron qilmadi g'amzang,
Balovu fitna xayli kelgali ham ayladi shori.
Halokim qasdi voqi bo'lmadi ul g'amzadin, lekin
Labingdin elni tirguzmak meni o'lturdi fil-voqi.
Chu tig'ing' kirdi qonimg'a, farah bo'ldi manga afzun,
Nechukkim mayg'a suv mamzuj o'lur, ko'prak bo'lur nofi.
Labingg'a jon bo'lur moyil, tanim xoki rahing bo'lsa,
Ajab ermas, bo'lur chun barcha ashyo aslig'a roji.
Nechuk zunnor bog'lab, boda ichmay, ey musulmonlar,

Ki piri dayr har ishkim qilur, bormen anga tobi.
Navoiy, faqr ko'yida taalluq kufri mahz ermish,
Bir olloh do'stdin nekim nasibing bo'lsa, bo'l qoni.

313

Dog' uza dog'din ovora ko'nguldur zoyi,
Ne qaro kunlar anga voqi erur fil-voqi.
Tiyrboroni g'aming qildi zirih jismimni,
Gar zirih bu esa, ko'p bo'lg'usi o'qdin moni.
Dahr o'ti dudi ko'zumdin, ne ajab, to'ksa sirishk,
Chunki tun xaylig'a anjum sipahidur tobi.
Lali shavqida sarig' yuzni yoshurdi qon yosh,
Garchi safrog'a chuchuk sharbat emastur dofi.
O'rtanur ishqda parvona, chekar un bulbul,
Ul guli shamjabin ishqida menmen jomi.
El nasibi chu azal qismatida topti raqam,
Senki say ortuq etarsen, nechuk o'lg'ay nofi?
Ul quyosh har kishiga toli erur, vah, netayin,
Kim Navoiyg'a bu sav o'lmadi bir kun toli.

314

Vasl shomi xilvatimda yoqsalar nogoh sham,
Rashkdin jonimni gohi soya o'rtar, goh sham.
Ravshan etsa uyni dilxohim, yorutmang shamkim,
Shami bazmim bo'ldi chun dilxoh, zmas dilxoh sham'
Urmasun ko'p lof kuymakdinki, hijron tunlari
Tuzmas erdi ollida tortay desam bir oh sham.
Rishtayi joni kuyar ashki oqib, jismi erib,
Tiyra shomim zulmidin bo'lmish magar ogoh sham.
Ohim andog' tiyra qildi ko'knikim, tonmas o'zin
Gar quyoshdin yoqmasa Isoyi Ruhulloh sham.
Topsa hirmon zulmati ichra, ne tong, hayvon suyin,
Kimgakim bo'lsa hidoyat nuridin hamroh sham.
Hajr aro iitar jamoling ham Navoiy, ham ko'ngul,
Kim tilarlar tiyra tunlarda gadovu shoh sham.

315

Ko'zum yoshardi ayon bo'lg'ach ul jamoli badi,
Bulutg'a suv to'lar ul damki, bo'ldi fasli rabi.
Tasavvur etsa qoshing toqini ko'ngul titrar,
Qazo muhaddisi baskim chekibtur oni rafi.
Nediya ayog'ingga tushgay boshingg'a evrulubon,
Quyosh gar o'lmasa husn ichra kullug'ingg'a muti?
Qoshing xayoli toriqmay ko'ngulda evrulsun,
Erur chu qiblanamo po'yasig'a huqqa vasi.
Ne nav barqni deykim, buroq yanglig' erur,
Ki ul batedurur muzlam, bu bir muniru sari.
Navoiy, uyla tirilkim, uyatdin o'lmagasen
Agar rasuli alayhis-salom bo'lsa shari.
Qilurni ayla rioyat, demakta asra adab,
Ki do'st felingu qavlungg'adur basiru sami.

316

Yuziga ko'zguni har dam qilur ul siymbar moni,
Oningdekkim quyosh ruxsorig'a bo'lg'ay qamar moni.
Jahonni ul quyoshning barqi husni o'rtagay erdi,
Karonsiz bahri ashkim bo'lmasa erdi agar moni.
Quruq jismimni g'am tig'idin asrar dard ila shavqung,
Yig'ochg'a kesmagidin uylakim bo'lg'ay samar moni.
Qabul etmon qanot egnim uza chiqsa og'ir debkim,
Yo'lungda barqdek po'yamg'a bo'lg'ay bolu par moii.
Ko'zum uzra hubobi ashk ul yuz monii ermas,
Biaynih shishadekkim, bo'lmas aylarga nazar moni.
Dema, zohidki, taqvog'a ne monidurki, bordurlar

Shabobu bodavu ishqu jununim sarbasar moni.
Og'iz birla qadu qoshu ko'zung zuhdumg'a qo'ymaslar,
Nechuk qilg'ay kishi bir ishki, bo'lg'ay bu qadar moni.
Ko'ngul baytul-harami tavig'a moni xavotirdur,
Safarg'a Kaba sori uylakim bo'lg'ay xatar moni.
Navoiy jonig'a tan gardi ermish monii maqsud,
Nasimi vasl esgach fayz bog'idin, ketar moni.

317

Mehrsizlikdin falak el qatlin aylar bedarig',
Yo'qsa, nevhun dafn etar har kun quyosh tin yerga tig'?'
Tig'i zulmi zaxmidin har shom andoqkim shafaq,
Qonu tufrog' ichradur xurshid orazlar, darig'.
Kun emas - olam ko'ziga muntashir aylar bayoz,
Tun emas - balki chekar xurshid ruxsorig'a mig'.
Kimgakim do'lobi charxidek solur sargashtalik,
Bo'g'zin ip birla bo'g'ar qilg'on soyi faryodu jig'.
Nechakim yig'sa o'zin shahrar boshi uzra chekar,
Chatrdek kimni sarafroz aylamaklik qilsa big'.
Go'yiyo oni sabab qildi musabbib ne uchun,
Kim anga bu qilmog'idin ne ziyondur, ne osig'.
Ey Navoiy, bil nekim bo'lg'anni haq taqdiridin,
Mundin o'zga amrdin ko'nglungni uz, ilgingni yig'.

318

Zaif tanda g'amingdin yuz eski bo'lg'on dog',
Har eski dog' bu shox uzra bir quruq yafrog'.
Yuzungga husn fuzun bo'ldi nil ziynatidin,
Magarki yorudi gugird o'tidin bu charog'.
Qading chu ayladi gulgasht sarvu gul demakim,
Bo'yaldi qong'a aliflar kesib g'amingdin bog'.
Sochi asirimen o'pmay hanuz xolin, vah,
Ki donag'a og'iz urmay nasibim o'ldi tuzog'.
Iloj silsilayi zulfidur jununumg'a,
Agarchi mushk isidin emganur zaif dimog'.
Chu bo'lsa g'ayr hujumi, visol mumkin emas,
Shuhud o'lurmu xavotirdin o'lmag'uncha farog'?'
Agar Navoiy iki nargising xayoli bila
Marizu mast jahondin o'tar, sen o'lg'il sog'.

319

Soqiyo, hajr ilgidin ko'p tortadurmen zorlig',
May keturkim, maslahat ermas manga hushyorlig'.
Qasdim etmish hajru bexudlug', ilojimdur dame
Mayg'a afyun yor qil gar aylar ersang yorlig'.
Mast qil andoqki, bosh qo'ysam magar bo'lg'ay manga
Mahshar ahli "yo rabu g'avg'osidin bedorlig'.
Chorasi yo bodadur, yo vasl, yo marg, ey tabib,
Har kishikim topsa hijron dardidin bemorlig'.
Bar yegil, yo rab, hayoting bog'idin, ey mug'bacha,
Kim mayi lalingdin o'ldi bizga barxurdorlig'.
Zuhd, ey soqiy, balo ermish, xush ul mayxorakim,
Ichgali jom, bale, bo'lmish ishi xammorlig'.
Ey Navoiy, zuhddin yuz qatla ortuq, darbadar
Bir safol ilgimda mug' ko'yida qilsam zorlig'.

320

Ul sumanbar qaddining sarvig'a ko'nglum bo'ldi bog',
Otashin gullar anga har yang'i qonlig' toza dog'.
Hajr aro ul sho'x ko'nglum sayd etar ruxsor ochib,
Tifl oqshom qush tutarg'a ravshan etgandek charog'.
Mujibi ko'p yig'lamoq ermish nazar pok o'lmog'i,
O'ylakim aylar suyini afzun oritmog'din bulog'.
Ey hakim, olg'il surohiy lo'lasidin paxtakim,

Sud erur qonin necha daf etsa mahruri dimog'.
G'unchadin to chiqti gul mast o'ldi bulbul, soqiyo,
May surohidinki chiqmas dahrudin topmon farog'.
Xattu xoli nuqtasi yuz choklik ko'nglumdadur,
Bir qafasda turfadur, vah-vah ko'rung to'tiyu zog'.
Necha rangin ashk to'ksam ko'zda ul yuz naqshidur,
Loladin o'zga ne gul bergay suyi qon bo'lsa bog'?
Yog'mag'uncha ashk daf o'lmas ko'nguldin tiyralik,
Bu yog'inni go'yiyo debtur qazo ul o'tg'a yog'.
Faqr yo'linda, Navoiy, aylagil boshtin qadam,
Kim bu yo'l qatida bosh qo'ymoqdurur qo'ymoq ayog'.

321

O'rtanurmen kechalar hajringda andog'kim charog',
Ravshan aylay: rishta jismimdur, ko'ngul o't, ashk yog'.
Sarvu sunbul loladek qad zulfu yuzung hajridin,
Ham alif, ham nal kestim kuydurub yuz yerda dog'.
Bir ko'zumga sarv o'qdur, bir ko'zumga gul tikan,
Sensizin, ey sarvi gulrux, nogah etsam gashti bog'.
Jonim ichra o'tdurur bir lali maygun hajridin
Soqiyo, navbat manga yetkach labolab tut ayog'.
Sog' bo'l, devona etsang meni bir may birlakim,
Hajrdin devonamen bo'ldum esa bir lahza sog'.
Istaram og'zin qilib lalu xatu xolini vashf,
Xalq g'oyibdin nishonlar aytib etgandek so'rog'.
Ul farog'u bu taraddud etti maqsud o'rtada,
Kim bo'lub maqsud o'tti ham taraddud, ham farog'.
Ro'zgori tiyra, nutqi lol bulbuldur, magar
Kim xazon faslida aylarlar tasavvur oni zog'.
Telba deb qilma Navoiyning ilojin, ey hakim,
Kim mushavvashdur anga bir o'zga savdodin dimog'.

322

Garchi men hajringdin o'ldum tortibon ko'p zorlig'
Sen hayotingdin top, ey badmehr, barxo'rdorlig'.
Xasta erdim ko'zidin, yetkurdi lalin og'zima,
Tengri jon berdi, vale chektim base bemorlig'.
Kechayekim tushga kirgay ul saodat axtari,
Bermagil, yo rab, manga ul uyqudin bedorlig'.
Bodayi laling bila mundoqki usrukmen mudom
Kofiri ishq o'lg'amen gar istasam hushyorlig'.
Bu ko'ngul ozoridin bezormen, bor muddate
Bo'lg'ali bizlar aro ozorlig' bezorlig'.
Ne bino erkin bukim, bir pora koshi tushmadi,
Qilg'ali bu toqni sun ilgi miynokorlig'.
Ey Navoiy, suhbatingdin qilsa or ul ko'rkaboy,
Yo'q ajab, nevchunki sensen bir gado, ul borlig'.

323

Necha, ey oromi jon, hajringda beoromlig'?
Do'stluq ko'rguzki, haddin oshti dushmankomlig'.
Shukr shamin yoqmadim, vaslingda yetti dog'i hajr,
Bizni bu o'tlarg'a kuydurgan erur ul xomlig'.
Ermas o'tlug' ko'nglum og'zing naqshidur ko'ksam aro,
Qatraye qon otashin gul g'unchasi andomlig'.
Deb emishsen tark etib ishqu muhabbat shevasin,
Ot chiqarmishsen saloh ichra, zihi badnomlig'.
Lalidin zaf etti qon bo'lg'on ko'ngul, vah, bodadin,
Naf topmas ermish ulkim, qilsa xunoshomlig'.
Ko'z yoshimdin nam topibdur, garchi memori qazo
Bog'ladi ko'k gunbazi toqini istehkomlig'.
Zulfida dardu balo istar Navoiy ishqidin,
Ul gadodekkim tilar ahli karamdin shomlig'.

324

Lolagun bo'lmish surarda qatlima dildor tiyg',
Yo balo tog'idin etmish lolazor izhor tiyg'.
Gul tani yuz chok o'lub bukim bo'yalmish qon aro,
Tegdi g'amzang xaylidin go'yo anga bisyor tiyg'.
Tiyg' tortib yetgach-o'q qildim fidosi jonnikim,
Bo'lmag'ay ozurda qotil, ko'rmagay ozor tiyg'.
Jism paykoning bila to'lidiyu jondur g'amdakim,
Aylasang qatlim'ga rag'bat bo'lmag'ay nokor tiyg'.
Ishq dashti sabzasidin lola har yon sochilur,
Yani ul sahro giyohi bor; emish xunbor tiyg'.
Olam ahli qatlini bir damda qilsang orzu,
Yuzdin ol burqani, qindin chekmagil zinhor tiyg'.
Nazm mulkin til chekib olmish Navoiy uylakim,
Cheksa olamni olur shohi falakmiqdor tiyg'.

324

Lolagun bo'lmish surarda qatlima dildor tiyg',
Yo balo tog'idin etmish lolazor izhor tiyg'.
Gul tani yuz chok o'lub bukim bo'yalmish qon aro,
Tegdi g'amzang xaylidin go'yo anga bisyor tiyg'.
Tiyg' tortib yetgach-o'q qildim fidosi jonnikim,
Bo'lmag'ay ozurda qotil, ko'rmagay ozor tiyg'.
Jism paykoning bila to'lidiyu jondur g'amdakim,
Aylasang qatlim'ga rag'bat bo'lmag'ay nokor tiyg'.
Ishq dashti sabzasidin lola har yon sochilur,
Yani ul sahro giyohi bor; emish xunbor tiyg'.
Olam ahli qatlini bir damda qilsang orzu,
Yuzdin ol burqani, qindin chekmagil zinhor tiyg'.
Nazm mulkin til chekib olmish Navoiy uylakim,
Cheksa olamni olur shohi falakmiqdor tiyg'.

325

Kechti umrum naqdi g'aflat birla nodonliqda hayf,
Qolg'ani sarf o'ldi anduhu pushaymonliqda hayf.
Jong'a bir dushvorliq qo'ymay riyozat ranjiddin,
Sarf bo'ldi naqdi avqonim tan osonliqda hayf.
Bog'ladim paymonadin paymon, fig'onkim, aqlu din
Bo'ldi bu paymonavu ul sustpaymonliqda hayf.
Ey musulmonlar, bilingkim, bo'ldi umrum hosili
Nafsi kofir fitnasidin nomusulmonliqda hayf.
Hayfkim, naf aylamas har nechakim tortib ilik,
Desam o'z ahvolima bu nav hayronliqda hayf.
Andoq ish qilkim pushaymon bo'lmag'aysenkim, emas
Hech osig' chun ish xato bo'ldi pushaymonliqda hayf.
Har ne o'tgan so'zlarim chindur desam yolg'on erur,
Chin budurkim, degamen umr o'tti yolg'onliqda hayf.
Chun yengilrakdur hisob o'lg'anda sultondin gado,
Hayfkim, bo'lg'ay gado avqoti sultonliqda hayf.
Ey Navoiy, voqif ermon xalqdin, bori mening
Kechti umrum naqdi g'aflat birla nodonliqda hayf.

326

Zor jismimda qiliching zaxmi har yon muxtalif,
Har biridur sarv qadding hasratidan bir alif.
Tol niholida emas yafrog'ki, tillar tortibon
Sarvi ozodim uchun qulluqqa bo'lmish mutarif.
Qoshu ko'zin ko'rgali, ey shayx, bildim makri bor,
Har siyahpo'sheki mehrob ichra bo'lg'ay mutakif.
Anbarin xat birla ul yuz bo'ldi olam ofati,
Olam ofatsiz emas xurshid bo'lg'ach munkasif.
Soqiyo, ul kavsaroso bodadin bir jura tut,
Kim meni hayrong'a bo'lg'ay kashf sirri "lav kashif.
Bodayi maqsud jomi zavqidin tabim yuzin,
Vah, necha doim xumori jahl tutqay munxasif.

Jon berib olsang, Navoiy, bok emas ul bodadin,
Kim erur "yuhyl-izom avsofi birla muttasif.

327

Yoshurun g'amzang qilichikim qilur ko'ksun shikof,
Buki maxfiydir anga go'yo qoshing bo'lmish g'ilof.
Qoshlaringni saf chekib, bo'lmish qarovul kirpiking,
Kim ko'ngul sultoni xaylig'a emas hojat masof.
Mehr anglab oshiq o'ldum so'ngra yetsa ko'hi g'am,
Ne ajab, ishq ibtidosi ayn erur, poyoni qof.
Qoshi ko'nglum o'g'risidur, roki o'lmog'lig' ne sud,
O'g'ri bosh solg'och quyi, bordur dalili etirof.
Ishq aro Majnunni der bazi fuzun, bazi meni,
Lek holim anglag'on topmas mahalli ixtilof.
Bo'l safo ahlig'a hamdam yor vaslin istasang,
Aksini solg'aymu soqiy bo'lmag'uncha boda sof?
Ey Navoiy, gar qilur ko'nglung haram tavfini qasd,
Qat etib dashti fano, maqsad harimin qil tavof.

328

Ko'rguzur hijron hurufi nuqtasin jon har taraf,
Sensizin, yaniki qo'ymish dog'i hijron har taraf.
Uyla shiddat birla charx aylar meni sargashakim,
Zaxmi ko'p tandin yog'ar shudrun kibi qon har taraf.
Ko'nglum ahvolin ne deykim, sharhig'a bir tildurur
Ko'kragimdin bosh chiqorg'on no'gi paykon har taraf.
Tashladim yetgach junun xayli tunganlar taxtasin,
Yani ochtim mehmonlar ollida xon har taraf.
Ashk qonliq ko'zni eltur uylakim suv lolani,
Bo'lmasa yo'linda moni xori mujgon har taraf.
Rashkdin ko'p muztaribroqdur ko'ngul ul go'ydin,
Kim kesib boshimni ul sho'x ura chavgon har taraf.
Qo'y basharni, gar maloyik domi ermas yaxshidur,
Ul pari mundoqki zulf etmish parishon har taraf.
Netib o'lmaykim, yana ul sho'x usruk o'tlanib,
Ter suyi markab yelidin soldo to'fon har taraf.
Ko'r, ne hayratdur mangakim, bordurur bu dayr aro
Donishi yuz menchalar yuz mencha hayron har taraf.
Shishadek ko'nglumni paydo o'rtadi soqiy, valek
Dog'in etti may hubob ostida pinhon har taraf.
Ey Navoiy, navhayi hijron tuzub un chekma ko'p,
Kim kishi qolmas tirik, yetkach bu afg'on har taraf.

329

Zihi azalda karam aylabon sanga xalloq,
Karimi xilqat ichinda makorimi axloq.
Sipehr gunbazini ravshan etgali zoting
Charog' o'lub, anga qandil arsai ofoq.
Nujum ko'zlarini gardi markabing yorutub,
Gahiki sekretibon charx sohatida Buroq.
Rikobing o'pmagining orzusida oyu kun
Berib Buroqing uchun o'zlariga shakli chanoq.
Hilolu mehru shihob o'ldi nalu dog'u alif,
Falakka bo'lg'ali sendin nasib dardi firoq.
Sipehr har kecha yuz ming ko'zin nedin yummas,
Visolingg'a yana bir kecha gar emas mushtoq?
Maqomingga yetayin deb Navoiy aylar sayr,
Gahi Ajam bila Neruz, gahi Hijoju Iroq.

330

Charx dard ahlig'a har dam yog'durur gardi firoq,
O't ravonroqkim, xatarliqdur base bu eski toq.
Ajaredur halqa urgan pesa kavkab xolidin,
Juz ajal zahrini kom ondin topa olmas mazoq.

Hazm etar fikrin ham etgil, farz etay noning uchun
Qildi charx anjumni dona, oyu kunni yorg'uchoq.
Charx bir uydur, ishi bo'lmoq oning har dam nigun,
Tushmagan yaxshi iqomat mundoq uyda ittifoq.
Suni bahridin hubobe anglag'il ko'k gunbazin,
Siyngun gunbaz deb o'lmas aylamak oni visoq.
Istasang besh kun farog'at garchi kobin umr erur?
Dahr zolin to'rt mazhab birla qilg'il uch taloq.
El nifoqin ko'rmayin desang, Navoiy, foniyy o'l,
Chunki sen chiqsang arodin, kimga qilg'aylar nifoq!

331

Yordin ayru ko'ngul mulkedurur sultoni yo'q,
Mulkkim sultoni yo'q, jismedururkim joni yo'q.
Jismdin jonsiz ne hosil, ey musulmonlarkim, ul
Bir qaro tufrog'dekdurkim, gulu rayhoni yo'q.
Bir qaro tufrog'kim, yo'qtur gulu rayhon anga,
Ul qarong'u kechadekdurkim, mahi toboni yo'q.
Ul qarong'u kechakim yo'qtur mahi tobon anga,
Zulmatedurkim, aning sarchashmayi hayvoni yo'q.
Zulmatekim, chashmayi hayvoni oning bo'lmag'ay,
Do'zaxedurkim, yonida ravzayi rizvoni yo'q.
Do'zaxekim, ravzayi rizvondin o'lg'ay noumid,
Bir xumoredurki, anda mastliq imkoni yo'q.
Ey Navoiy, bor anga mundog' uqubatlarki, bor
Hajrdin dardi, va lekin vasldin darmoni yo'q.

332

Bo'lmas ermish dilrabolar ahdi mahkam, ey rafiq!
Gar kishi derkim: bo'lur, tutma musallam, ey rafiq!
Har parizodiyki o'z majnunig'a qilmish vafo,
Bilki, andindurki ermas nasli odam, ey rafiq!
Mohvashlar shomi zulfi ne uchun oshuftadur,
Tutmamish bo'lsa vafo ahlig'a motam, ey rafiq!
Dard muhlik umrning tajili ko'p joning uchun,
Kim Masihimni ketur boshimg'a bir dam, ey rafiq?
Qo'ydi bir o'tlug' fatila dog' uchun har g'unchadin,
Charx to gulshanni ko'rdi sabzu xurram, ey rafiq!
Gul emas gulbunda qonlig' dog' erurkim nastaran,
Tevruk aylabdur momuq qo'ymoqqa marham, ey rafiq!
Bu munaqqash saqf tarixi yozig'liq chun emas,
Ko'p mashaqqat chektim, ammo qoldi mubham, ey rafiq!
Men xud ettim azm mug' ko'yida rasvo bo'lg'ali,
So'z eshit, albatta, mendin qolma sen ham, ey rafiq!
Ich, dog'i tutqil Navoiyg'a qadahkim, arzimas
Bir nafas hushyor bo'lmonliqqa olam, ey rafiq!

333

Sanga ish javlon qilib maydonda chavgon o'ynamoq,
Manga ollingda boshimni go'y etib, jon o'ynamoq.
Bosh ovuchlab egma qomat birla qolmon raxshidin,
To tilar chobuksuvorim ko'ngli chavgon o'ynamoq.
Ko'z qarosin o'ynatur har lahza ul mardumni ko'r,
Hinduyedekkim erur oyini qalqon o'ynamoq.
O'ynay-o'ynay aylading kufr ila dinimni badal,
Olloh-olloh, bumudur, ey nomusulmon, o'ynamoq?!
Javr toshin ul pari o'ynab otay der el sari,
Vahki, bu devonag'a yetgach, ne imkon o'ynamoq?
Har sari ashkim yugurmak ne ajabkim, ayb emas,
Tiyra uydin chiqqach-o'q yoshlarg'a har yon o'ynamoq.
Charx o'yun birla olur din naqdin eldin, voqif o'l,
Bu mushabid birla bo'lmas ahli irfon o'ynamoq.
Vada ko'p qilding Navonyg'a va lekin o'ynabon,
Muncha bo'lg'ay el bila, ey ahdi yolg'on, o'ynamoq.

334

Ey, kalomi jonfizoying naqdi jondin yaxshiroq,
Lali jonbaxshing hayoti jovidondin yaxshiroq.
Garchi hajringdin yomon holatdamen, lekin manga
Kimki ondin yaxshiroq yo'q, sensen ondin yaxshiroq.
Xalq tarki ishqing aylarga biravni qatl uchun
Gar tilarsen, topmog'ung men notavondin yaxshiroq.
Ishq sahrasida yod etma vatandin, ey xirad,
Kim bu nav o'voraliq yuz xonumondin yaxshiroq.
Istasang, ey ishq, Majnun o'rnig'a sargashtaye,
Bilki, topqung yo'q bu rasvoyi jahondin yaxshiroq.
Dayr aro yaxshi-yamon ollida bosh qo'ysam, ne tong,
Kimki yo'q andin yamonroq, men yamondin yaxshiroq.
Ey Navoiy, xurdayi nazmingg'a isloh istasang,
Kimsa qilmas oni shohi xurdadondin yaxshiroq.

335

Ohkim, g'am tiyg'idin ko'ksumni qildi chok ishq,
Dudi ohimdin ko'zumni ayladi g'amnok ishq.
Dard kirmak birla jon chiqmoqqa gar yo'l qilmadi,
Ne uchun g'am tiyg'idin ko'ksumni qildi chok ishq?
Ul pari ko'yidakim har lahza yuz ming bosh borur,
Sudrabon eltur meni devonani bebok ishq.
Ko'zuma har dam yorug'roqdur yuzungnung ko'zgusi,
Xosiyat mundoq emish har kimda bo'lsa pok ishq.
Oshiq o'ldi xasta jon ko'rgach ul otashporani,
Olloh-olloh, barq ila o'ynaydurur xoshok ishq.
Ishq vodiysig'a kirgan yonki, andin har quyun,
Kim chiqar sargashtayedurkim qilibdur xok ishq.
Ey Navoiy, oshiqekim sen kibi istar farog',
Gar erur Majnunki, ul qilmaydurur idrok ishq.

336

Vah, necha jismimni g'amdin notavon etgay firoq,
Notavon jismimg'a har dam qasdi jon etgay firoq.
Jismim aylab notavon, jonimg'a qasd aylab nihon,
Qasd qilg'on jonni rasvoyi, jahon etgay firoq.
Jonni rasvo aylagandin so'ng qanoat qilmayin,
Yuz g'amu anduh xadangiga nishon etgay firoq.
Emdikim anduhu mehnat o'qig'a qildi nishon,
Har jarohat uzra yuz dog'i nihon etgay firoq.
Ey ko'ngul, solma o'zungni dard ila, mardona bo'l,
Bizni, shoyadkim, bu yanglig' imtihon etgay firoq?
Vaslidin dam urmayin qilsoq firoq ila basar,
Shoyad o'zin bizga bir kun mehribon etgay firoq.
Kuydi jonim vaslida el rashkidin, to yetti hajr,
Vasl munglug' jonima o't soldi, to netgay firoq?
Do'stdin istar rizo zinhor oni ko'rmakin,
Vasl qilg'ay komron yo notavon etgay firoq.
Ich, Navoiy, may bag'ir qonidinu bexud yiqil,
Necha vasl ummididin bag'ringni qon etgay firoq?

337

Qon yoshim sorig' yuz uzra oshkor etti firoq,
Zafaronzorimni g'amdin lolazor etti firoq.
To firoq uyiga kirdim, vahki, ashkimdin edi,
Garchi yuz gavhar ayog'img'a nisor etti firoq.
Dam-badam ohim chekarga sabr ila toqatni aql
Ixtiyor etti, vale beixtiyor etti firoq.
Jon taloshur elni marg andoqki aylar muztarib,
Lablaring istar ko'ngulni beqaror etti firoq.
Deb eduk ishq anduhidin har dam afg'on qilmoli,
Vahki, bu davoda bizni sharmisor etti firoq.
Ket, farahkim, g'amni mehnat toshin olib ko'ngluma

Yuz tuman mismor birla ustuvor etti firoq.
Ey Navoiy, vasl aro bo'lg'ayki boqib ko'rgamen
Dog'larnikim, ko'ngulga yodgor etti firoq.
Demangiz netti firoq oxirki bo'ldung dushmani,
Mani vasli xusravi Jam iqtidor etti firoq.

338

Junun toshin xarobot ichra har dam ko'ksuma urmoq
Erur taqviyu donish butlarin tosh birla sindurmoq.
Quyoshkim zarra qo'zg'ab kirsayayronimg'a hajringda,
Ko'zumga kul sovurmoq bil ani ko'nglumga o't urmoq.
Chu piri dayr taqvo xirqasin kuydur dedi, gar xud
Aning har toridur jon rishtasi, bo'lmas boqib turmoq.
Labing hajrinda xokiy tan aro ko'nglumni hibsettim,
Nechukkim jonsiz elni rasm erur tufroqqa topshurmoq.
Dema, ul dilrabog'a ne uchun ko'nglungni oldurdung?
O'z erki birla ne mumkin kishi o'z ko'nglin oldurmoq?
Agar ohimdin aylab jilva yog'durdi jafotoshin,
Ne tong, gulbun sabo tahrikidin gulbargi yog'durmoq.
Binafsha solxo'rd eldekki bosh soldi quyi, go'yo
Yaqin anglab xazoni umranga dab o'ldi qayg'urmoq.
Qadah ichmak yozuq deb asru mardud etmagil, ey shayx,
Bu qism ersa azaldin, bejihatdur bizni yozg'urmoq.
Qarog'lardin po'lak, jon rishtasidin chillavor etmish,
Qoshing yosin Navoiy qasdig'a gar istasang qurmoq.

339

Ko'nglum bo'lur g'aming tuni har lahza qayg'uluq,
Chun shom bo'ldi, har nafas ortar qarong'uluq.
Ul ko'zki olam ahlidin olmishdur uyquni,
Baxtim kibi, ne ayb, agar bo'lsa uyquluq.
Sabru qaroru hushni olmog'lig'ing nedur,
Ey jonlar ofati, sanga jonimdur olg'uluq.
Dashti firoq ichra tirik yo'q chu vahshu tayr,
Go'yo yeli samumu giyohidur og'uluq.
Mug' dayri azmidin meni man etma, ey rafiq,
Bu yo'l erur chu ahli malomatqa borg'uluq.
Oydin falakni ilmas ekan ko'zga piri dayr,
Kim bu erur haqiru janobi oning uluq.
To g'amdadur Navoiy, anga dahr tiyradur,
Shod anglamas ulusni birav bo'lsa qayg'uluq.

340

Yor chun istarki, bo'lg'aymen mudom ondin yiroq,
Ul jihatdin barcha vasl istar, meni mahzun firoq.
Yaxshilarg'a bas yomondur holkim, yor ollida
Tengdurur yaxshi-yomon, balkim yomonroq yaxshiroq.
Shah yonin farzin kibi kajlar maqom etmish, ne tong,
Rostravlar arsadin gar chiqsalar ruhdek qiroq.
Toza har yon dog' emas jismimda ul yuz ishqidin,
Kim bu kavkablarg'a bo'lmish ul quyoshdin xitiroq.
Bu yiroqliqdin yaqindur o'lgamen, vah, yorning
Istabon royin bo'lubturmen yaqinliqdin yiroq.
Mahjabinlardin siyahdilliq ne tongkim, oying
Botinin ko'rsang qarodur, gar ko'runur zohir oq.
Ko'p Hijoz ohangi tuzma, yor ila bo'l barcha vaqt,
Ey Navoiy, gar Ajam bo'lsun maqoming, gar Iroq.

341

Chiqsa jonim, ayb qilma, jismi bemoring'a boq,
Kuysa jismim, hayrat etma, nolayi zorimg'a boq.
Hajr dashtining guli gar lola bo'lsa, seli qon,
Qilmag'il, ey gul, taajjub, chashmi xunborimg'a boq.
Eyki, ko'rmaysen quruq shoxe bezalgan gul bila,

Hajr toshidin sarosar jismi afgoring'a boq.
Zulfin ochti ul sanam, ey shayx, bovar qilmasang,
Kim asiri kufrmen, but birla zunnoring'a boq.
Yer bila teng qildi xokiy tan uyin ashkim suyi,
Ishq selidin yiqilg'on eski devoring'a boq.
Qilmasang tavbamni sindurg'onni bovar, ey faqih,
Xirqayi chokimni ko'r, oshufta dastoring'a boq.
Bosh ko'tarmay maydin, ektim jurm tuxmi barcha umr,
Ey Navoiy, umr etib zoyi, saru korimg'a boq.

342

Demangiz, ahbobkim, qilmasmusen bas yig'lamoq?
Kim manga tengri nasib etmish tuganmas yig'lamoq.
Asray olmon o'zni, ashkim tutti dashtu tog'ni,
Nechakim Farhodu Majnun dedilar bas yig'lamoq.
Mastu oshiqmen, dog'i ko'nglumda ayrilg'on kishim,
Ey musulmonlar, ne tong, men zori bekas yig'lamoq?
Tong emas, jismim oqizurg'uncha ko'z gar to'kti ashk,
Ne ajab, abri bahoriy oqqucha xas yig'lamoq?
Tiyra hajring shomida gar jon talashmoq tongg'acha,
Boshima shamu surohiy nedurur, bas yig'lamoq.
Dahr bog'idin vafosizlig' agar fahm etmadi,
Nega shabnam ashkidin fan qildi nargis yig'lamoq?
Ey Navoiy, toqini men dog'i ashkimdin yiqay,
Chun manga qism etti bu charxi muqarnas yig'lamoq.

343

G'amim ko'p - ayta olmasmen, ne tong, ko'nglum halok o'lmoq,
Ichimda yuz kilich, ne ayb, ko'ksun chok-chok o'lmoq.
O'lar deb shod o'lur ko'p ko'rsa dardim muddai bilmas,
Ki ishq ichra hayotim boisidur dardnok o'lmoq.
Agarchi husn ichinda sencha pok o'lmoq emas mumkin,
Ashk ham, ko'rki, ishq ichra bo'lurmu mencha pok o'lmoq?
Agar zahr ichsam ilgingdin taajjub qilma, ey soqiy,
Ki bo'lmish mastu oshiq shevasi bevahmu bok o'lmoq.
Chu men bir jom uchun dehqon asirimen, ajab ermas,
Libosim tok bargi, rishta bel bog'larga tok o'lmoq.
Jahondin silkinib chiqqan etak topib yopishmog'lig'
Muyassar bo'lsa ne ishdur, talab yo'linda xok o'lmoq.
Navoiy ko'ksida ishq etmas o'lsa dafn g'am naqdin,
Uyulub toza dog'i har taraf nedur mag'ok o'lmoq?

344

Zihi sekribon charx uzra rahnavarding,
Nazar topmayin to'tiyoliqqa garding.
Ko'runub kavokib rayohini shabnam,
Chu ko'k gulshanig'a yetib toza varding.
Uchub yetti do'zax o'ti, chunki ummat
Gunohin tilarda chiqib ohi sarding.
Izingdin quyosh chehra yorutmag'ondin,
Qilib zafaron kun uzorini zarding.
Rayohin aro sarvi ozod yanglig'
Ko'runub rusul xaylida zoti farding.
Rusul so'rmadi lomakon ura markab,
Sen erding bu maydondakim ot chiqarding.
Navoiy, nabi natidin jam qilg'il
Parishon esa xotiri harzagarding.

345

Bo'lur gahiki g'amim shushasin ayon qilsang,
Shararni shula uza nuqtalar gumon qilsang.
Ko'zum yoruq talar ersang, yoshurma xolingni,
Ki ko'r o'lur ko'z agar nuqtasin nihon qilsang.
Xadangi ohim ila, ey falak, xato qilmay,

Qarong'u tunda ne kavkabnikim nishon qilsang.
Iloj qilmaki, botroq kuyarga ansab erur,
Tanim xasin necha hajringda notavon qilsang.
Ko'z ichra halqa urubtur sirishk, o'lur, ey ishq,
Ko'zum qarosini ul yoshlar ichra xon qilsang.
Chu javrung o'rtadi parvonani, ne sud, ey sham,
Kesib sochingni, azosi uchun fig'on qilsang?
Ko'zungni ko'ngluma andoqki mezbbon qilding,
Yuzungni ko'zuma ham kosh mehmon qilsang.
Bu bog' gullari bargida topmas, ey bulbul,
Dimog'i mehr isi yuz qatla imtihon qilsang.
Navoiy, aylagasen vasl kishvarini vatan,
Fano yo'lig'a kirib, tarki xonumon qilsang.

346

Qaro-qaro mija xanjarlarin ititmak ishing,
Hayot naxlini kesgan qiyo-qiyo boqishing.
Ishing bu erdiki, jonimni olg'asen, tanni
Ki sudraturesen eshiktin, gar tugandi ishing.
Zuloli Xizr labing, ul zulol qatralari
Ki jola bo'ldi uzoring bahori ichra tishing.
Ne g'unchasen, ko'ngul, oxirki yelu suv yeriga
Bo'lubtur ohu bag'ir qoni birla parvarishing.
Ko'zumga qo'ydi qadam, vah, o'tar xayol aylab,
Olay desa ayog', ey ko'z qarolari, yopishing.
Erur chu dahr buzuq gulxan, ushbu avlokim:
Buzug'da kechsa yozing, gulxan ichra o'tsa qishing.
Navoiy, istama eldin junun ilojinkim,
Bu telbalik aro yo'q ul paridin o'zga kishing.

347

Ishva aylab elga, ohimdin tavahhum qilmading,
Tishlabon lalingni, jonimg'a tarahhum qilmading.
Laling ichra durlaring shavqida sarg'ardi yuzum,
Ohkim, bu zafarondin bir tabassum qilmading.
Orzu qildim hadising, aylading qatlimg'a hukm,
Ul dog'i erdi ishoratkim takallum qilmading.
Elga jon bermak sanga dushvor kelsa, tong emas,
Senki to jon olmading, eldin tanaum qilmading.
Ey ko'ngul, oldinki avval dud erur, andin sung o't,
Ishq aro Farhodu Majnung'a taqaddum qilmading.
Ey qazo hukmig'a ojiz, bu sifat mahkum o'lub,
Faqr atvorida hech ish juz tahakkum qilmading.
Tushgali ul guldin, ey bulbul, Navoiydek yiroq,
G'ayri dilkash lahnu jonparvar tarannum qilmading.

348

Kulmading, to ko'zlarimni kavkabafshon qilmading,
To'kmading qonimni, to bag'rim to'la qon qilmading.
Tifldekkim g'uncha ochqay, qilmading, ey bag'ri tosh,
Xotiringni jam, to ko'nglum parishon qilmading.
Elga aytur zahra yo'q, vah, iuqsa, qay bir turktoz
Ayladingkim, yuz ko'ngul mulkini vayron qilmading.
To quyoshdek jilva qilding, qo'ymading bir zarrakim,
Ofarinish ichra ruxsoringg'a hayron qilmading.
Yuz balo toshini ishq atfolidin yog'durmading,
To junun torojidin jismimni uryon qilmading.
Ey falak, qaysi quyosh yuzlukni bir kun charx uza
Jilvagar qildingki, oqshom yerga pinhon qilmading?
Demakim, qo'ydum Navoiy jonig'a dog'i ajal,
Shukr bori muftaloyi dog'i hijrok qilmading.

349

Vah, nedur maydonda har yon azmi javlon aylamak,

102 Kitoblar Olami | Sever.UZ | Uzsmart.UZ

Bizga yetgach o'zga yon ohangi maydon aylamak.
Zulfdin chavgon chekib el boshini go'y etgali,
Ko'z yoshimni go'ydek har sori g'alton aylamak.
Qon aro jismim bo'yab, dersenki, ishqim tarkin et,
Bu ekin olamda kofirni musulmon aylamak?!
Tan g'uborida yoshurdum dog'i ishqinkim, emas
Ayb muflisdin diram tufroqqa pinhon aylamak.
Ko'kda gar anjum emas ohim o'qining yorasi,
Shomlar nedur shafaqdin ko'nglagin qon aylamak?
Charx sidq ahli g'amin istarki bo'lmish subh ishi
Ashkdin kavkab sochib, choki giribon aylamak.
Gar Navoiy jismini ishq istamas toshdin figor,
Bas, nedur oni junun ko'yida uryon aylamak?!

350

Bu ne husnu noz erurkim, intihosi yo'q aning,
Bir nafas yo'qkim, ko'ngulda yuz balosi yo'q aning.
Xoli hijronida tim-tim yerga tomg'on qon yoshim,
Har biri bir lolayedurkim, qarosi yo'q aning.
Ko'nglum andoq to'ldi qon birlaki, chiqmas nolasi,
Boda to'lg'on jom yanglig'kim, sadosi yo'q aning.
Zohir etti xasta ko'nglum yorasi og'zida qon,
Kim bag'ir xunobidin ayru g'izosi yo'q aning.
Qullug'ung dog'in qo'yub, ko'nglumni g'amdin sotqun ol,
Kim bu naqdi qalbdin ortuq bahosi yo'q aning.
Ganji ishratdur arusi dahr vasli, ohkim,
Anbarin zulfidin o'zga ajdahosi yo'q aning.
Hajr o'qi zaxmin Navoiy bog'lamish boshtin-ayoq,
Yo'q esa, jismin yopar chog'liq libosi yo'q aning?

351

Toza dog' atrofida jismimda tim-tim qon ko'rung,
Dardu g'am tog'ida, vah-vah, lolayi numon ko'rung.
Nafy qilg'onlar quruq jismim haloku zafini,
Tang'a ko'nglumdin tiralg'on har taraf paykon ko'rung.
Xalq yig'lab tufrog'im boshida yuz hasrat bila,
O'qlarin har yon tanim omochida xandon ko'rung.
G'am tuni yummas ko'zum davrinda kirpik xaylini
Saf chekib, ko'zning qarorg'on holig'a hayron ko'rung.
Ishqin etganlar havas, iynak bu tuhmatdin meni,
Bog'latib bo'ynum fano bozorida, uryon ko'rung.
Charx bahri qarini qilg'on tamanno zarravor,
Mehr g'avvosin bu ishqim ichra sargardon ko'rung.
O'qlaridindur Navoiy jismi mehnat gulbuni,
Gullar iynak toza qonlig' dog'idin har yon ko'rung.

352

Gar jafu qil, gar vafokim, dilsitonim sen mening,
Gar meni o'ltur, agar tirguzki, jonim sen menng.
Xoh rano qad bila borg'il yonimdin jilvagar,
Xoh kel qoshimg'akim, sarviravonim sen mening.
Ko'nglum ichra sensenu ishqing, ne dey holim senga?
Chun bu yanglig' mahrami rozi nihonim sen mening.
Jilva aylab har zamon, afg'onu ohim qilma ayb,
Ham sen-o'q chun boisi ohu fig'onim sen mening.
Lalidin bir-ikki so'z mazkur qil, ey xasta jon,
Bori bu bir-ikki damkim mehmonim sen mening.
Telbaldin garchi rad qilding meni, lek ang'lag'il,
Kim pari ruxsoralardin tanlag'onim sen mening.
O'ldi mehringdin Navoiy, bevafo debsen ani,
Ertaki nozukmizoji badgumonim sen mening.

353

Mutribo, g'am bazmida to navha ohang aylading,

Zaflig' jismimni toru qomatim chang aylading.
Bo'ldi bo'stoni uzoring bodadin afruxta,
Mayni go'yo bo'stonafro'z ila rang aylading.
Chok etib el ko'nglin, etting g'unchadek ko'nglum girih,
Ochting el ko'nglin, agarchi bizni diltang aylading.
Buki tashbih etting, ey ko'z, xoki poyin surmag'a,
Bilki, javharni qaro tufrog'qa hamsang aylading.
Ishq sirri mahmilin ko'k pili chekmas, ey qazo,
Gar hilolidin gajak, xurshididin rang aylading.
Ne qatiq vodiy ekin, yo rab, sanga, ey ishqkim,
Aqli sarkash tavsantin qo'yg'ach qadam lang aylading.
Qil Navoiyii vujudi nangidin, yo rab, xalos,
Chun vujudin barcha olam ahlig'a nang aylading.

354

Orazing subhidin el ayshini jovid aylading,
Subhi vaslingdin mening shomimni navmid aylading.
Lali serobin tila, qo'y Isovu hayvon suyin,
Ey ko'ngulkim, orzuyi umri jozid aylading.
Qoshu yuzi aksi ko'k jomig'a tushgach, ey qazo,
Bu birin qilding hilol, ud birni xurshid aylading.
Ey mug'anniy, Zuhrasidin ko'kni qilg'ung munfail,
Senki har ter qatrasin bir turfa Nohid aylading.
Ey ko'ngul, oxir qilichi xattig'a qo'y dum bo'yun,
Vahki, sayfi hirzini bo'ynung'a tavid aylading.
Vasl sarkash qaddidin qilding tamanno, ey ko'ngul,
Ul "alifkim" yas arodur, naxli ummid aylading.
Itlari sing'on safoli ichra chekting durdi shavq,
Ey Navoiy, oni jom, o'zungni Jamshid aylading.

355

Orazing guldur, gul uzra sabzayi tar kokulung,
Olloh-olloh, gul yuzun qilmish muanbar kokulung,
Qomatingdur shamu ruxsoringdur oning shulasi.
Shulaning dudidur, ey sho'xi sitamgar, kokulung.
Ochqaningda nega har tori arodur yuz girih,
Gar ko'ngullar nakd qilmaydur sarosar kokulung?
Ne ajab, husn ahlining sultoni bo'lsang, xossakim,
Mushkdin qo'ydi quyosh boshig'a afsar kokulung.
Sunbuledurkim, sarosar chirmashibtur sarv ila,
Naxli qadding birlakim bo'lmish barobar kokulung.
Istasangkim, bo'lmag'ay oshuftazu darham, degil,
Qilmasun bizki parishonholu abtar kokulung.
Gar Navoiyg'a dimog' oshufta bo'lsa, tong emas,
Chun separ har dam yuzung o'tig'a anbar kokulung.

356

Ishq aro vasling tilab, hajringda bo'ldum dardnok.
Xasta yanglig'kim xayot ummididin bo'lg'ay xalok.
Yo'q ajab, gar ul quyosh navhangg'a boqmas, ey ko'ngul,
O'tqa ne g'am, garchi kuygan nola aylar dardnok?!
Tikkanin yetgach ochar paykoni ko'ksun chokining,
Ul kalid o'lmish, ajal darvozasi go'yo bu chok.
Aylar erduk pok ishq o'tig'a kuymak orzu,
Shukrlillah, oqibat kuydurdi ishqing bizni pok.
Soldi may ul hur shavqin ko'ngluma, ey bog'bon,
Berding o'xshar parvarish kavsar ziloli birla tok.
Ishq aro do'zaxdin, ey zohid, meni qo'rqutmakim,
Hajr o'tin ko'rgan samandarg'a sharardin qayda bok?!
To taning avji hayot ustidadur sen xok bo'l,
Istasangkim avj tutqaysen taning bo'lg'anda xok.
Ey Navoiy, shomi g'amdin ayru yo'qtur subhi vasl,
Oq erur, lekin qarortur har neni rang etsa zok.

357

Ishqim ortar xatti zohir bo'lg'ali jononaning,
Sham dudi shulasin afzun qilur parvonaning.
Har dam ashkim kelturur yuz tan majnun ko'ngluma,
Jismi yoshlardin hamisha tosh erur devonaning.
Orazingning naqshidin butxonadur ko'nglum uyi,
Ishq bo'lmish barhaman ichinda ul butxonaning.
Shomi hajrim sharhi elni behud etsa, ne ajab,
Uyqu kelturmakdurur xosiyati afsonaning.
Suvdurur bag'rimki, paykoni ko'nguldin chekti bosh,
Nam havoda sabza chiqqandek uchidin donaning.
Yiqmadi ko'k gunbazin yog'ib havodis yomg'uri,
Kim suzar erkin chiqib tomini bu koshonaning?
O'qlaring chok ettilar har yon Navoiy ko'nglini,
O'o'llar etgandek yog'in devorini vayronaning.

358

Quyundek vasl dashtidin gar, ey Layli, meni surdung,
Degach sargashta Majnunum, boshimni ko'kka yetkurdung.
Sotarlar dasht uza men telbani kim tutsa hindu deb,
Tanimni hajr dudu shulasig'a baski kuydurdung.
Tegib tufroqqa andin sekragan toshlar halok etti,
Necha boshimg'a qalqon tutqung, ar g'am toshi yog'durdung.
Hazin ko'nglum qushining parlari churkandi ul kunkim
Buzug' tan oshyonin shulayi hajringg'a kuydurdung.
Netib naxli umidimdin guli vasl orzu aylay?
Ki hajring ilgidin oni qo'ngarding, yo'qki sindurdung.
Boshimg'a keldi g'am tiyg'i, balo toshi, ajal zaxmi,
Ko'r, ey hijroni zolimkim, nelar boshimg'a kelturdung.
Yasa, ey dayr piri, bodakim, kelgum kaforatg'a,
Eshittimkim, meni aylabdurur deb tavba, yozg'urdung,
Bu gulshan gullarining chun vafosi yo'qtur, ey bulbul,
Ne ochilg'ay tutaykim, sen fig'oning ko'ktin oshurdung.
Navoiy, yo'l yiroq, maqsud nopaydo, qadam urg'il,
Ki qolding karvondin, gar tinarg'a bir nafas turdung.

359

Kelgusn ul sarvi siymimbar guli serobdek,
Kim tanimda har zamon titrar ko'ngul siymobdek.
Vah, ne yanglig' axtari Sad erdikim, qilg'ach tulu
Tun kecha ko'zum yorutti mehri olamtobdek.
Quchqamen belin kamar zanjir ila deb bo'ldi xam
Notavon jismim mutallo alagon qullobdek.
Sajda ul chobuksuvor ollida andin aylaram,
Kim ayog'i uzra naqshe ko'rmisham mehrobdek.
Aql sarrofi labin ranginu nozik so'z bila
Topti gulgun rishta o'tkargan aqiqi nobdek.
Silk etak zarrishta birla gul to'qulg'on jinsdin,
Kim emas tori chu bo'lg'on vuslilig' moshobdek.
Ko'r Navoiy masnadin ishq ichrakim, gulxan aro
Shula oltoiyu kullardur anga sinjobdek.

360

Tilagim sening huzurung, talabim sening jamoling
Necha kun tirikligimdin g'arazim sening visoling.
Chiday olmasim firoqing, o'pa olmasim ayoqing,
Ko'ra olmasim naziring, topa olmasim misoling.
Manga dashtdin farah yo'q, manga bog'din tarab yo'q,
Farahim sening hadising tarabim sening xayoling.
Ajal ushbu damki, ko'yungdamen olsa jonki, bori
Boshim o'lsa xoki poying, tanim o'lsa poymoling.
Yuzida urubsen, ey mehr, kamoli husndin dam,
Manga ravshan o'ldi bu damki yetibturur zavoling.
Nega tarking etmay, ey charxki, shomu axtaringdin
Qarodur yuzung, va lekin oh erur yuzungda xoling.

Mayi ishq chun Navoiyni jahonda qildi rasvo,
Bu qadahni, do'stlar, emdi oning qoshidin oling.

361

Tiyra qilmish tun kibi ofoqni ohim mening,
To eshittimkim qilur shabgardlihi mohim mening.
Tun qarosidek karo pashminadurmu sayrida,
Yo tutubtur ul jafogar sho'xni ohim mening?
Uchramas har ko'y boshida turub yo'l asrasam,
Ravshan ermas vahki, shami baxti gumrohim mening,
Yo qochar mendin xaloyiq tonig'ay deb nogahon,
Yorutur chun tunni har dam ohi nogohim mening.
Xizmatida nega yo'l topmon ekin men tiyraro'z,
Shom mulkin chun musaxxar ayladi shohim mening.
Men dog'i ahbobdek maqbuli erdim, ohkim,
Johi idbor o'ldi ul iqbol ila johim mening.
Elga har lutfi Navoiy jonig'a bir dog' erur,
Necha qo'yg'ay bag'rima dog' ul yuzi mohim mening?

362

Tong nasimin soyir etgan guluzorimdur mening,
Sekritib maydong'a kirgan shahsuvorimdur mening.
Gard emas girdinda, balkim ko'rmasun deb el ko'zi
Volavu sargashta joni xoksorimdur mening.
Markabining nalidin har dam choqilg'on o't emas,
Kim ko'ngul otlig' zaifi beqarorimdur mening.
Baski, telmurdi ko'zum kirgaymu deb maydon aro,
Ko'z qarosi yo'qki, dog'i intizorimdur mening.
Ul bahori husn mingan qatraafshon bodpoy
Gulshani aysh ochqali abri bahorimdur mening.
Chobuki mehr o'ldi bemehru harun ko'k tavsani,
Tutmang otinkim, eshitmak oni orimdur mening.
Yo'lida aylay fido ko'z gavharin, jon javharin,
Ey Navoiy, yetsa ul chobuk nisorimdur mening.

363

Ko'kragimdur subhning pirahanidin chokrok,
Kirpikim shabnam to'kulgan sabzadin namnokrok.
Bu ko'ngul g'amnokidin to shodmon ko'rdum seni,
Istaram har damki bo'lg'ay xotirim g'amnokrok.
Layli andin qo'ydi Majnun ko'nglida raxti g'amin,
Kim yo'q erdi manzil ul vodiya andin pokrok.
Uyla mujgon xanjarig'a yopishibdur durri ashk,
Kim magar ondin yatime yo'qturur bebokrok.
Jon olurda lablaringdin barcha el quldur sanga,
Jon berurda bir qo'lung yo'q bandadin cholokrok.
Odamiylik tufrog'in bersa fano yeliga charx, ohkim,
Yo'qtur kishi ahli vafodin xokrok.
Necha o'qlasang Navoiy ko'ngli zaxminroq bo'lur,
Ko'rmaduk zaxmeki, tekkan soyi bo'lg'ay chokrok.

364

Kog'az uza qalamni fusunsoz qilmading,
Bir ruqa birla bizni sarafroz qilmading.
Jonsiz tanim hayoti uchun noma yozmading,
Kilking uchini mo'jizapardoz qilmading.
Vasling kuniyu shomi firoqing bayonida
Kofur birla mushkni hamroz qilmading.
Bir mehr nomasi bila sargashta zarrani
Kundek jahonda mujibi ezoz qilmading.
To ro'zgorim aylamading dudadek qaro,
Bir nomaning savodini og'oz qilmading.
Ey ko'k Dabiri, kimsaga bir noma yozmading,
Kim xoma yanglig' ani sarandoz qilmading.

Rahmat, Navoyiyo, sangakim, yor har necha
Zulmin ko'p etti, mehru vafo oz qilmading.

365

Bir o't esaki, manga jurmsiz vafoni kam etting,
Yuz o'tdur ulki, jihatsiz ulusni muhtaram etting.
Boshing'a tig' urubon naqdi dard ko'ngluma solding,
Vafo tariqida taqsir qilmading, karam etting.
Yuzumni naqsh etibon ashk tiyra qonidin, ey ishq,
Toshimda qonlig' ichim holi sharhini raqam etting.
Fasonayi g'amu mehnat buyurdung aylamak azbar,
Qanoat etmay, ulusqa meni fasona ham etting.
Ko'ngulda ishqim o'ti chun falakka tortti shula,
Balo livosi boshig'a bu shuladin alam etting.
Dedingki, faqr yo'linda topildi maqsadi asliy,
Vujud naqshini jon lavhidin magar adam etting.
Magarki yor seni istar, ey shikasta Navoiy,
Ki naqd jonni qilib tuhfa, farqdin qadam etting.

366

G'am xazonin zohir etmish chehrayi zardim mening,
Borg'ali yeldek bahori nozpavardim mening.
Telbalardek so'zlashurmen o'zum birla mudom,
Chun o'zumdin o'zga yo'q olamda hamdardim mening.
Tufrog' o'lsam ko'yida, ey abri rahmat yomg'uri,
Qil madad onchakim, andin chiqmag'ay gardim mening.
Chiqti jon bilmay maqomin, mujdaye ber, ey Masih,
Kim qayu manzildadur mehri jahongardim mening.
Har necha ko'nglum sovug' ohidin aytur, ohkim,
Yorg'a yoqmas nekim aytur bu damsardim mening.
Rizq chun maqsum erur, bir qurs uchun har kun nedur
Charxdek sargashtalik ko'yida novardim mening?
Ey Navoiy, toki urdi mehr naqshin tosi charx,
Bu bisot ichra ajab shashdardadur nardim mening.

367

Har ko'ngul oromi chun bo'lmish diloromim mening,
Ul sababdin yo'qturur ko'nglumda oromim mening.
Dudi ohim sarvdek chiqtiyu gulgun bo'ldi ashk,
Qilg'ali tarki vafo sarvi gulandomim mening.
Nega ko'rguzdi shafaqdin shula, kavkabdin sharor,
Gar emas g'am do'zaxi bu subhi yo'q shomim mening?
Dilrabolar ahdig'a hech etmasunlar itimod,
Ey sabo, ishq ahlig'a yetkur bu payg'omim mening.
Oshiq otig'a kiribtur ko'nglum topmas visol,
Fosiqi mahrumdek bo'lmish bu badnomim mening.
Donayi tasbih mayli aylamas ko'nglum qushi,
Rishtayi zunnori zulfung bo'lg'ali domim mening.
Ey Navoiy, mendek ul but ko'yi sori kirmakim,
Kufr ila bo'ldi badal bu yo'lda islomim mening.

368

Ne ajab, sarv sihiyga inmasa boshing sening,
Kim emastur qaddi ranoliqda bo'yodoshing sening.
Gar nixoniy fitna talim aylamas, bas, ne uchun
Boshini chekmish banogo'shungg'acha qoshing sening?
Sangboroni g'amingdin bosh ne yanglig' yoshuray,
Kim saodat gavharidur boshima toshing sening.
Obi hayvon birla go'yo qildi laliy rang hal,
Suvrat ichra chun labingg'a yetti naqqoshing sening.
O'ta olmas xonaqohi quds eli, ey mug'bacha,
Dayr eshiginda chu tuzgay bazm avboshing sening.
Dema, ey nosihki, qilmaysen so'zum birla amal,
Xotirimda qayda qolmish oncha qo'lmoshing sening?

Ey Navoiy, bo'ldi qonlig' dushmaningkim, yoshurur
Yordin sorig' yuzung rangini qon yoshing sening.

369

Ne lutf ediki, meni noma birla yod etting,
Ne noma erdiki, g'amgin ko'ngulni shod etting.
Tilim qalam tilidek shukrdin erur ojiz,
Bu noma birlaki bu notavonni yod etting.
O'qurda oqti yoshim ixtiyorsiz, go'yo
Qi hajr dudasidin nomag' midod etting.
Yeturdi jismima ruh, ey quyosh, magarki Masih.
Muallim erdi damekim ani savod etting
Javohireki yibording bu nomuroding uchun,
Ko'ngul xarobasini maxzani murod etting.
Ne sud bo'lsa amal nomasi qaro, gar xud
Oting nishon uzra Jamshid yo Qubod etting.
Navoiy, jismingga ruh ul quyosh hadisi emish,
Masih nutqig'a yo'q yerda etiqod etting.

370

Ey ishq, yana furqat o'tin jonima urdung,
Jismimni kul aylab, kulini ko'kka sovurdung.
Anjum dema, go'yoki maloikka tutashti,
Ohim o'ti uchqunlarikim, qo'kka yeturdung.
Qayd etmadingu bas xami zulfungni ko'ngulga,
Kim g'ayr xayolin ham oning birla supurdung.
Pobo'sini istab magar, ey shodlig' ashki,
Bu zor ila dilbar ko'runur chog'da yugurdung.
Furqat kuni bas tiyradur, ey ishq, hamono,
Kim sarsari ohim bila ko'kshamin o'churdung.
Hijron tuni, ey charx, mushabid gar emassen,
Ne nav quyosh tosini xirqangda yoshurdung?
Tark etmadi bosh qo'ymoq eshigingda Navoiy,
Bu ko'ydin it deb oni ham nechaki surdung.

371

Ne xayol edi yanakim, ko'ngul qushi saydini havas aylading,
Badanim'ga har soridin xadang urubon, anga qafas aylading.
Ko'ngul ichra shulayi ishqkim, yetadur falakka zabonasi,
Tanimu so'ngaklarim ul o'tungni yoqarg'a xoru xas aylading.
Ko'z ichindakim to'la qon edi, og'iz ichra dag'i tutundek oh,
Oni dam-badam qilibon fuzun, muni ham nafas-nafas aylading.
Yetib erdim o'lgali hajr shomi aning jafosi hadisidin,
Nega uyqudin burun ul fasonani, ey rafiq, bas aylading?!
Manga ishq ranji aro o'lum erdi chora, vah, bu ne ranjkim,
Ani daf etarga firoq dardu g'amini choraras aylading.
Chu gum o'ldi choku hazin ko'ngul g'ami hajr dashtida, ey falak,
Yo'l ozarg'a. ahli salomat ul ko'ngul uyini jaras aylading.
Chu firoq shiddati, ey ko'ngul, g'ami ishq lozimasi emish,
Ne yetishsa chek, chu o'z.ung burun bu baloni multamas aylading.
Tunu kun sabu chekib, egningga sol o'zungni halqayi dayr aro,
Chu belingga mug'bachalar kamandi xayolini maras aylading.
Chu zamonah ahli aro vafo tilading, chek emdi, Navoiyio,
Alamu-balo, ne uchunki el aro yo'q nima havas aylading.

372

Necha javrin tortayin ul sarvi hurizodning?
Yo'qmudur poyoni, oyo, zulm ila bedodning?!
Aql der: sol ko'nglungga zuhdu vara bunyodini;
Ishq aytur: yo'qturur bunyodi ul bunyodning.
Tosh eritti, vahki, Xusrav ko'ngliga kor etmadi,
Shulalarkim teshasidin sekredi Farhodning.
Ko'ngli mehr aylar ayon, ko'rgach raqibi yuzini,
Ko'rmaguncha zok, chiqmas javhari po'lodning.

Toki saydingmen, ishing nevcun g'azabdur, chun mudom
Qush giriftor o'lsa ko'ngli xush bo'lur sayyodning.
O'lmagimni yoqma hijroningga, ey sultoni husn,
Qatl hukmi qilsa shah ne erki bor jallodning?
Roki erdim, chang uni keldi sahargah, ohkim,
Bordi mutrib nag'masig'a hosili avrodning.
Yo'l qorong'udur, talab noqis, qadam ne nav uray,
Yorumay komil damidin mashali irshodning.
Ey Navoiy, necha bulbuldek fig'on ul gul uchun,
Yo'q anga tasiri chun bu nolavu faryodning.

373

Ko'ngullar quti shirin dostoning,
Bag'irlar qoni lali durfishoning.
Nihonu oshkoro men sanga yor,
Sening ag'yor ila rozi nihoning.
Muhiblar birla har tun bizdin ayru
Qadahlarkim chekarsen, no'shi joning.
Vale vahm ayla andinkim chekib voy,
Damodam qon yutar bir notavoning.
Ajab lalesen, ey ashki jigargun,
Ajab yo'qkim, erur g'am tog'i koning.
Kular, ey bog'bon, har g'uncha, go'yo -
Ki g'ofildur xazondin gulsitoning.
Navoiy ishq vodiysig'a kirdi,
Xatarliq yo'ldurur, ahbob, yoning.

374

Rahm etib, ey do'stlar, majruh ko'ksumni yoring,
Qo'l yolang aylab solib, har yon ichimni axtaring.
Uchrasa yuzi qaro ko'nglum tutub, tortib, urub,
O'tqa solib, o'rtabon, jonimni andin qutqaring.
Ketgan ersa choklik ko'ksum tikib, voqif bo'lub,
Kelsa bu jonib, sinonlar birla sanchib qaytaring.
Chun o'larmen - yorni istang, boshimg'a kelmasa,
Bosh yolang aylab, qo'yub tufrog' uza yuz, yolboring.
Kelsa, ayturda oshuqmangkim, farahdin o'lmayin,
Nuktadonlig' birla ul so'zni qoshimda o'tkaring.
Boshima yetsa, chu o'lgumdur necha faryod etib,
Bir nafas tengri uchun har qaysingiz bir yon boring.
Gar muyassar bo'lmasa bu ish, Navoiy xastani
Qo'ldabon yo sudrabon mayxona sori boshqoring.

375

Rafiqlarni borin yoru mutamad qilding,
Aroda tek meni mardud edimki, rad qilding.
Falak jafosi, ulus taniyu firoqing o'ti
Bas ermas erdiki, sen ham yana madad qilding.
Kechib jahon bila jondin seni dedim, jono,
Magarki qatlima bu jurmni sanad qilding.
G'araz chu o'lmagim erdi, bar erdi lutfung ham,
G'azab ne erdiki, ey sho'xi sarvqad, qilding?
G'amingni chekkali yolg'uz ko'ngul edi ojiz,
Ki tig'i furqat ila oni yuz adad qilding.
Chu baxt axtari Sad o'lmadi, ne sud, eykim,
Sipehr zijini hal qilg'ali rasad qilding.
Navoiy, yor ne javr etsa, jong'a minnat qo'y,
Azalda chunki bu davoni to abad qilding.

376

Bir xabar ber, ey sabo, sarvi ravonimdin mening,
Kim kuyar jon loladek sarvi ravonimdin mening.
Nogahon fikr aylasamkim, ne kishidin ayrumen,
Men bilurmen ne kechar ul lahza jonimdin mening.

Zafidin, voykim, unumni fahm qilmaydur tabib,
Gar burun bemor edn xulqi fig'onimdin mening.
Bir nasimekim kelur ul soridin, so'r dum xabar
Ko'ngul otlig' bir g'aribe notavonimdin mening.
Nosiho, kuygan yurak islang'ali qilmas nihon,
Xud sabo anglatmish elni dostonimdin mening.
Sanchilur har soridin yonimg'a hijron xanjari,
O'q kibi ul qoshi yo to bordi yonimdin mening.
Ey Navoiy, maqbarimdin bosh chiqorg'on loladek,
Dog'i ko'nglumdin meningdur, rangi qonimdin mening.

377

Base dard berdingu davo qilmading,
G'amu ranjim anglab, shifo qilmading,
Base vada berding qilay deb vafo,
Xamin vada qilding, vafo qilmading.
Gunahsizki, hajr o'qi otting menga,
Xato erdi, ammo xato qilmadiig.
Visolingda ko'nglumni tindurmading,
Firoqingda to muftalo qilmading.
Ko'ngul birla jonni ham etting asir,
Bu shiddatni yolg'uz mango qilmading.
Yaqin istamak dast agar bermadi
Yiroqtin dog'i marhabo qilmading.
Navo birla garchi hech kimsani
Navoiy kibi benavo kilmading.

378

Yuzung oq, ey g'amki, ashkim rangini ol aylading,
Jon fidong, ey dardkim, jismimni poymol aylading.
Holatim xalq anglamas, yo rab, sen-o'q rahm aylagil,
Chun g'ame berdingki, ayturidin tilim lol aylading.
Sen tarahhum qil, xudoyo; bu qotig' holatdakim,
Meni zoru dilbarimni forig'ul-bol aylading.
Safhayi ruxsor uza xatkim chiqarding B" fitnadur,
Fitna uzra nuqtalardurkim, otin xol aylading.
Sharhi ishqing yozg'ali jismim quruttung xomadek,
Har taraf jon rishtasin ul xomag'a nol aylading.
Vah, ne hol erdiki, majlis ichra laling jomidin
Elni xushhol etting, ammo bizni behol aylading.
Elga javlon ichra solding tiyg', yuz ming voykim,
Har qachon yetting Navoiy sori, ihmol aylading.

379

Ne hush ummidekim, uryon nigun qad birla ursam tak
Parilarg'a junun tumoridur bo'y numda silkinchak.
Teri jismimda har yon toza dog'u qon ila go'yo
Qazo Majnung'a tikmish lolalar yafrog'idin ko'nglak.
Yaro ko'zlar bo'lub tanda ru bo'ldi xira ul yuzdin,
Yasabmen har taraf eski fuganlar shaklidin aynak.
Yulub par jon qushidin, oh paykonin yig'ib ko'nglum,
O'qung sing'anlarin go'yo yasar afg'on uchun novak.
Nazar solsa yuzungdin o'ziga yuzga ko'zni ko'r aylay,
Qilibon tiyg' ila mardumni oning nuqtasidek hak.
Havo qilg'onda zulfung halqa domidin ko'ngul bildim,
Bu qushning ham ayog', ham bo'ynida mahkam emish ilmak.
Izin yerdin ketar deb asradim raglar kibi ko'zda,
Olib jon rishtasi birla ayog'i o'rnidin o'lchak.
Falak zarfin to'la berdi qazo ul oy mayi ishqin,
Bu maydin bizga, vahkim, tegmadi bir qatradin ko'prak.
Liqo mumkin esa uchmoq-tomug'din qochmakim, bo'lmas
Kishiga hech maqsude muyassar chekmayin emgak.
Chu bo'ldum ishqida foni, hadisin so'rmangiz mendin,
Ki qolmas zikri zokir bo'lsa mazkurinda mustahlak.
Tilarsen o'z lukungning Juzv-Juzvin munfak etkaysen,

Navoiy nazmining juzvini qilg'il juzvi loyanfak.

380

Hajrdin ko'zumga olamni qarong'u aylading,
Umrin ko'z yumg'anim ul tunda uyqu aylading.
Jonu ko'nglum muddate sargashtadur ko'yung aro,
Boshlarin aylandururg'a buyla jodu aylading.
Holima qolur taajjubdin el og'zi ochilib,
Yo'qsa ahvolim jahon aqlig'a kulgu aylading?
Ashki siymobiymudur hajringda yo ko'z oqini
Hal qilyb, ko'zdin ravon ul navkim su aylading.
Qoldi mahmizingdin oy yuzinda, ey chobuk, nishon,
Go'yiyo javlon kuni oni tepingu aylading.
Shohidi davrong'a go'yo, ey tarab mashshotasi,
Bodani gulgunavu sog'arni ko'zgu aylading.
Eyki, aytureen zamon ahlig'a yo'q ermish vafo,
Oni malum, ey Navoiy, bu zamonmu aylading?!

381

Yuzung ochib, ne ajab, yuz xonumonni o'rtamak,
Kim bo'lur bir sham o'ti birla jahonni o'rtamak.
Chun ko'ngul sayd aylading, jismimg'a o't solmoq nedur?
Rasm bo'lmas qushni olib, oshyonni o'rtamak.
Zafliq jismimni o'rtab bo'lma ohimdin malul,
Xosiyat juz dud ne bo'lg'ay samonni o'rtamak?
Bil shafaq o'tiyu anjum uchqunidin g'am tuni,
Kim qilibtur mayl ohim osmonni o'rtamak.
O'rtadi ko'nglum tan ichra o'qlaringni uylakim -
Tushsa o't-ul nav bo'lmas naysitonni o'rtamak.
Xalq o'lub oshiq sanga, men o'rtanurmen, vah, necha
Elga solg'an o't bila men notavonni o'rtamak?!
Charx ohim o'qidin yuz ming to'shukdur, ey ko'ngul,
O'rtamak joni hamuldur parniyonni o'rtamak.
Ne uchun kul bo'ldi o't, ashjor o'tun, sunbul tutun,
Istamaydur gar falak bu bo'stonni o'rtamak?
Solma o't ushshoq jonig'a Navoiy borida,
Ne uchunkim yaxshidur avval yamonni o'rtamak.

382

Yo rab, ul oyniki el ko'ngliga marg'ub aylading,
Garchi ishqidin xarob etting meni - xo'b aylading.
Shoh esam ishq ahlig'a, tong yo'qkim, ey gardun, meni
Ul jamol ahli shahi ishqig'a mansub aylading.
Ne ajab, boshtin-ayog'im dard bo'lsa, ey qazo,
Kim nigorimni qadam to farq mahbub aylading.
Telbarab ermishden, ey roqim, hamul kundan beri,
Kim jununumni parizodimg'a maktub aylading.
Tuhmati zuhd aylabon, ey shayxi kozib, ne uchui
Begunah bizni xarobot ichra mayub aylading?!
Jon berib o'lsam ajab yo'q tolibing, ey ishqkim,
Har ne matlubidur oning, bizga matlub aylading.
Ey Navoiy, o'zni solding itlari xayli aro,
Itni go'yo odamiy xaylida mahsub aylading.

383

Istab ul butni xirad belida zunnorin ko'rung,
Bir kaloba ip bila Yusuf xaridorin ko'rung.
Lalu xoli naqshi jonda, tanda qonu toza dog',
Zohirimda botin ahvoli namudorin ko'rung.
Zor jismim chirmashur ul oyg'a yozg'an nomag'a,
Vasl umididin bitikka chirmag'on torin ko'rung.
Zafliq jismim egildi kasrati paykonidin,
Bu yig'ochning, shoxini xam aylagon borin ko'rung.
Umr davrining baqosin bilmaganlar, har taraf

This is not registered version of TotalDocConverter

Su daryo yong'ur qatnashning ta'iri paragon ko'ring.
Eyki, ko'rmaysiz bino ahli fano tufrog'ig'a,
Soyasida men bo'lur vayrona devorin ko'rung.
Demangiz, hajr asru zaxm etmish Navoiy jismini,
Jismida zaxmicha yuz jonida ozorin ko'rung.

384

Rahmsiz bo'lg'ay ko'ngul kuffori Xaybar ko'nglidek,
Mumkin ermas bo'lmoq ul sho'xi sitamgar ko'nglidek.
Kesti atfoli g'aming ko'nglum uza nal uzra nal,
Onchakim bo'ldi hazin ko'nglum sanubar ko'nglidek.
Ko'nglum ul xat shavqidin yuz zahmlik jism ichra bor
O't ichinda anbar etgan dudi mijmar ko'nglidek.
Necha zaxm etsang qiziq ko'nglumni, o'ttur - qon emas
Humratekim anda zohir bo'lsa axgar ko'nglidek.
Garchi Layli mahmilidin nola ko'p chekkay daroy,
Savti muhlik bo'lmag'ay Majnuni muztar ko'nglidek.
Mujda, dayr ahliki, soqiy aksi ermish jilvagar,
Dar kishi bersa safo ko'ngliga sog'ar ko'nglidek.
Hajr tiyg'idin Navoiy qoru zaxmin, ko'rki, bor
Ko'ngli mamlu jismidek, jismi sarosar ko'nglidek.

Avvalgi- qismB Keyingi